

HS

HANDSCHRIJF

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE

Jaargang 10 | Uitgave 1 | februari 2009

'Crisis scheept
nieuwe kansen'

Kredietcrisis is morele crisis | Sfeerverslag congres | 93% Ledengroei in Culemborg

Crises in de wereld

Politiek bestaat vooral uit het oplossen van problemen. Dat leerde ik al in de collegebankjes. In mijn werk als fractievoorzitter ervaar ik dat nu dagelijks. En of we het nu leuk vinden of niet: problemen blijven er altijd. Als het ene is opgelost, dient er zich wel weer een ander aan. Soms met veel poeha, zoals de kredietcrisis.

Dat betekent veel tijd investeren voor extra overleggen in de fractie, overleg met externen van zowel binnen als buiten de ChristenUnie, overleg met bewinds-personen en niet te vergeten de stroom debat-ten over dit onderwerp in de Tweede Kamer. Met name onze financiële woordvoerder Ernst Cramer is daar erg druk mee. Maar ook Cynthia Ortega vanuit haar portefeuille Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en Economische Zaken (EZ). Beiden vakkundig ondersteund door onze beleidsmedewerkers.

WEDSTRIJDJE

Het lijkt af en toe wel een wedstrijdje: raden wanneer de kredietcrisis voorbij is. De een zegt over een half jaar, de ander ziet het in 2010 nog niet verbeteren. En het pessimisme van anderen reikt soms nóg verder. Onlangs vergeleek ik deze 'wedstrijd' met een andere wedstrijd, die op dat moment gehouden werd op het Plein, voor het Tweede Kamergebouw. Dat was een wedstrijd waarbij je moest raden wanneer een verstopt sleuteltje uit een Porsche van ijs zou smelten. Niemand wist precies wanneer het zou gebeuren, want veranderende weersomstandigheden kunnen het proces versnellen of vertragen. Maar vroeg of laat zou de bodem van de ijsauto in zicht zijn.

SPANNEND

Duidelijk is wel dat de bodem van de kredietcrisis nog niet is bereikt. We zullen daar het hele kalenderjaar nog over spreken. Met als spannend moment de behandeling van de Voorjaarsnota. Die nota is bedoeld als voorbereiding voor de begrotingen voor 2010 die in september gepresenteerd worden. Bepaalde voorstellen om de kredietcrisis te lijf te gaan, leiden mogelijk tot afwijking van de financiële afspraken in de coalitie. Dat kan bijvoorbeeld opgaan voor de wens van de ChristenUnie om met name duurzame projecten

(onder andere het energiezuinig maken van bestaande woningen) naar voren te halen. En daardoor - naast duurzaamheidsdoelen - extra werkgelegenheid in de bouw te realiseren. De ChristenUnie hamert erop dat de huidige crisis ook kansen biedt om tot een meer verantwoord economisch handelen te komen. Daarin horen kernwaarden centraal te staan als: beroepseer, producteerlijkheid, betrouwbaarheid, gemeenschapszin en verantwoordelijkheidsgevoel.

OPLOSSING

Crisis was het de afgelopen maanden ook in het Midden-Oosten. Begin januari, tijdens een oriëntatiereis naar Israël, heb ik dat goed kunnen ervaren. Terwijl wij sliepen (in Nazareth), trokken Israëlische troepen Gaza binnen. In de dagen daarna voerde ik met diverse mensen gesprekken, met Joden en Palestijnen. Het werd me duidelijk dat Israël terecht haar inwoners verdedigt tegen de jarenlange raketaanvallen die vanuit Gaza plaatsvonden. En niet te vergeten, er moet óók voor de problemen van de Palestijnen een bevredigende oplossing komen. Terroristische organisaties als Hamas brengen die oplossing niet dichterbij. In ons coalitieakkoord is, na enige aandrang, opgenomen dat Israël recht heeft op veilige grenzen. Het is voor het eerst dat een dergelijke passage in een coalitieakkoord staat. Ook is uitgesproken dat de Palestijnen recht hebben op een levensvatbare staat, conform het Oslo-akkoord uit 1993.

Laat het ons gebed zijn dat er langdurige vrede komt tussen Joden en Palestijnen. Na mijn bezoek aan Israël, ben ik meer dan ooit van mening dat dit gebed hard nodig is.

Arie Slob, fractievoorzitter Tweede Kamer.

HS

INHOUD

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE
Jaargang 10 | Uitgave 1 | februari 2009

Schuurman over morele crisis	07
Foto's congres	08
Cramer over crisis	12
Column Eimert van Middelkoop	13
Tweede Kamernieuws	14
Column Tineke Huizinga	15
Permanente campagne	16
Perspectief over klimaatcrisis	18
Eurofractie over klimaatcrisis	19
Campagnestunten	21
Politieke wandelingen	21
Geloof en politiek in Nicaragua	22
Kaderschool: campagne en selectie	24
De zeven vragen aan...	25
Economie van een partij	26
Kort over bio-energie	27
Werkgroep 50+	27
Betutteling door het WI	28
Colofon	29
In het land	30
Agenda, kort nieuws en brieven	31
De ChristenUnie en ik	32

4 GOUDZWAARD OVER CRISIS

Hij voelt zich steeds minder een roepende in de woestijn. Econoom professor Bob Goudzwaard, de architect van de 'economie van het genoeg' en 'consuminderen' lijkt eindelijk het gelijk aan zijn kant te krijgen. Consuminderen wordt noodzaak. Maar de huidige kredietcrisis schept nieuwe kansen, ook voor de politiek.

11 MEER DAN WELVAART

Sinds september vorig jaar is het kabinet volop bezig met crisisbestrijding. Banken worden opgekocht of krijgen kapitaalinjecties, spaartegoeden worden veiliggesteld. Als vice-premier is André Rouvoet daarvoor medeverantwoordelijk. Hoe kijkt hij aan tegen de economische crisis?

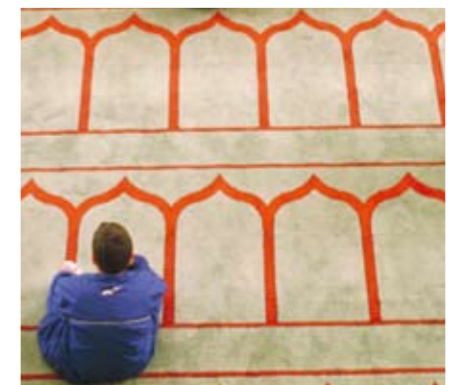

20 NIEUW: DE KIES-VERENIGING

Nieuw in HandSchrift: de kiesvereniging. Met een kort bezoek aan een willekeurige kiesvereniging in ons land komen we te weten wat de vereniging organiseert voor haar leden en waarmee de fractie zich onderscheidt. Deze keer: de ChristenUnie Ooststellingwerf.

23 ISLAM SLECHT VOOR ECONOMIE?

"Waarom is Egypte arm en Nederland rijk? Die vraag stelde ik mezelf vaak in de jaren dat ik in Egypte leefde. Steeds meer zie ik dat de religieuze wortels van een samenleving cruciaal zijn voor de ontwikkeling van een land", aldus Gert-Jan Segers, directeur WI.

A photograph of Bob Goudzwaard, an elderly man with glasses and a cap, wearing a dark blue jacket and brown trousers. He is standing in a grassy park with trees in the background, looking upwards and to the right with a thoughtful expression. He is holding a closed red umbrella in his left hand.

'Ik wil
helemaal
niet dat deze
crisis gauw
over is...'

**ECONOOM PROFESSOR
BOB GOUDZWAARD**

Hij voelt zich steeds minder een roepende in de woestijn. Econoom professor dr. Bob Goudzwaard (1934), de architect van de 'economie van het genoeg' en 'consuminderen' lijkt eindelijk het gelijk aan zijn kant te krijgen. De huidige kredietcrisis geeft aan dat de dagen van het ongebreidelde materialisme geteld zijn. En dat schept nieuwe kansen, ook voor de politiek vindt de aimabele professor. Goudzwaard -van huis uit Antirevolutionair en schrijver van het eerste CDA-verkiezingsprogramma- stemt ChristenUnie.

WEGGEGOOD GELD

"Het is de hoogste tijd dat de financiële wereld weer dienstbaar wordt aan de gewone, dagelijkse economie. De wereld van het snelle geld is autonoom geworden. Er is sprake van de tirannie van het geld. De hond is zogezegd wild geworden en moet weer terug in zijn hok. Abraham Kuiper zei al: 'Geld hoort niet bij de Schepping'. Het is een nuttig middel, maar is een afgod geworden. Een afgod die nu aan het wankelen is. Het woord crisis veronderstelt gelukkig ook uitwegen. Al in mijn afscheidsspeech in 2000 gaf ik aan dat we het geldstelsel moeten verankeren in de wereld van de reële economie, wil het niet in een duikvlucht belanden en naar beneden storten. In de VS zie je dat de hypotheekmarkt volledig is ingestort. Zolang je geld uitleent in de veronderstelling dat huizen hun waarde behouden, is er niet veel aan de hand. Maar de huizenwaarde daalde, en banken kregen hun geld niet terug. Ze durven vervolgens geen nieuwe leningen te verstrekken uit

angst dat hypothecaire leningen niet meer zullen worden afbetaald. Dat is een belangrijke les voor de politiek: een crisis ontstaat niet door falende mechanismen, maar doordat mensen er geen vertrouwen meer in hebben. Een oplossing zoals de regering-Bush voorstaat, het inspuiten van nieuw geld in de economie, is weggegooid geld! Het is helemaal niet gezegd dat daardoor nieuw vertrouwen ontstaat."

RISICO'S

Terug naar Nederland. Hoe doet Wouter Bos het?

"De politiek kan in dit soort situaties haar betekenis bewijzen. In aanzet heeft Bos het zeker goed gedaan, maar hij loopt wel veel risico's. Overheidsinterventie zoals bij Fortis heeft gevolgen. Want na de banken, komen de bedrijven om steun vragen. En dan blijken de euro's op. De staat is nu eigenaar van Fortis, maar zal zich er vroeg of laat uit moeten terugtrekken. CDA-prominent Herman Wijffels -hij stond ook aan de wieg van het huidige kabinet- zegt terecht dat als de banken straks in handen zouden vallen van buitenlandse aandeelhouders, het heel gevaarlijk wordt. Ik zou de ChristenUnie willen adviseren te luisteren naar Wijffels, hij kent de bankwereld goed. De toekomst zal leren of Fortis redden uiteindelijk het verstandigst is of dat dat geld naar bedrijven had gemoeten. Bos en de zijnen hadden het idee dat als de banken om zouden vallen, de gevolgen niet te overzien zouden zijn. Ik vraag me af of dat wel echt zo is".

KANSEN

Toch biedt de huidige crisis wel degelijk kansen, vindt Goudzwaard. "We hebben nu drie mogelijkheden. De eerste is het herstellen van consumentenvertrouwen en zo de consumptie weer opkrikken en daarmee de economie nieuw leven inblazen. De Amerikaanse variant, zeg maar. Generaal Eisenhower zei al: 'It's the duty of every American to consume'. De tweede optie is de economie in balans brengen met mens, milieu en schepping. Er bestaan drie soorten 'echt' kapitaal: human, natural en social capital. In een notendop komt het

erop neer dat je op een goede manier zorg draagt voor mensen en schepping. Dat kan door de economie in balans te brengen met milieudraagkracht en door bereid te zijn elkaar onderling bij te staan: solidariteit dus. Consequentie hiervan is dat consumenten bereid moeten zijn om de nullijn te accepteren. Er is niet langer de garantie dat ze er elk jaar op vooruit gaan. Ook het bedrijfsleven moet zich aanpassen en zich niet verslingeren aan bonussen. Deze optie vraagt om een Breed Overleg met sociale partners, milieu-organisaties en noem maar op. Gemeenschappelijk kunnen we een koers uitzetten. Dat is moeilijk. Maar de Nederlandse geschiedenis van de jaren tachtig laat zien dat we dit kunnen! We moeten met elkaar door deze zware periode heen. Ik erger me meer en meer aan de uitspraak van Balkenende dat we onze verantwoordelijkheid moeten nemen. Nee, we moeten onze verantwoordelijkheid aanvaardden. En zo dat anderen ons er op aan kunnen spreken. Omwille van de armen op deze wereld en het behoud van de aarde móeten we genoeg nemen met minder.

EEN CRISIS ONTSTAAT NIET DOOR FALENDE MECHANISMEN

Optie drie: arme landen zijn door de crisis het sterkst getroffen. Hun export loopt terug en ze kampen met enorme tekorten. We moeten nu investeren in ontwikkelingslanden. Hun schulden kwijtschelden en het Zuiden de kans bieden hun partij in de wereldeconomie mee te blazen. Het economisch herstel van het Noorden verloopt dan via het Zuiden. In hun vrede ligt onze vrede."

STOMMITEIT

Politici kiezen waarschijnlijk voor de eerste mogelijkheid: herstel van consumentenvertrouwen.

"Dat zou een grote stommititeit zijn. Mogelijkheid twee en drie (rentmeesterchap en solidariteit) zijn de koninklijke wegen die we moeten bewandelen."

U bent nog steeds een idealist...

"Ik denk dat het idee van herstel van consumentenvertrouwen van veel meer idealisme getuigt. Groei van massaconsumptie is gevaarlijk. De aarde kan de druk van de stijgende consumptie niet aan. Denk aan landen als China en India die ook hun graantje willen meepikken. Ik ben ervan overtuigd dat economische groei ons geen betere toekomst brengt.

materiële groei. Prima! Ik ben ook blij met iemand als Egbert Schuurman. In onze samenleving wordt meer geproduceerd dan we nodig hebben en reclame 'dwingt' ons producten te kopen die we helemaal niet nodig hebben. De massaconsumptie moet omlaag, het productieapparaat moet ingesteld op andere doeleinden, dat is al jaren het betoog van Schuurman en daar kan ik me van harte in vinden. Ik ben kortge-

Goudzwaard stond, samen met andere economische prominenten als Arnold Heertje, aan de wieg van de Verklaring van Tilburg. Daarin pleiten ze voor een grotere invloed van de overheid op de economie. Door de huidige kredietcrisis hebben consumenten minder te besteden. Die bestedingsuitval moet de overheid compenseren door meer te investeren in duurzaamheid en solidariteit. Herman Wijffels was een van de ondertekenaars van de Verklaring. Goudzwaard: "Ik heb het dus niet over duurzame groei, want dat veronderstelt dat we nog steeds willen groeien. Dat is niet wat ik wil. We moeten toegroeien naar verduurzaming. Dat levert wellicht helemaal geen materiële groei op. Zijn we bereid dat te accepteren?"

OFFENSIEVER EN KRITISCHER

Hoe doet de ChristenUnie het in deze tijden van kredietcrisis?

"Ik ben erg dankbaar dat Esmée Wiegman de Verklaring van Tilburg inbracht in de Tweede Kamer, waardoor een motie werd aangenomen die het kabinet oproept zich, ook binnen Europa, in te spannen voor duurzame groei, solidariteit en kwaliteit van leven. Dus een geluid tégen versterking van

zegt blij met de sociale accenten die de ChristenUnie legt, maar ik vind wel dat de zorg voor schepping en milieu tot op heden te weinig geïntegreerd is in het kabinetsbeleid. Het mag van mij best wat offensiever en kritischer richting kabinet. De urgentie van verandering van het huidige stelsel moet doordringen!"

Nog meer adviezen voor de CU?

Het beleid moet zijn om samen met De Nederlandsche Bank en het IMF het wereldgeldstelsel in bedwang te houden. Banken moeten aan restricties worden gebonden wat leningen betreft. Ze hebben hun nek veel te ver uitgestoken en de samenleving aan grote risico's blootgesteld. Herstel moet daarom niet via deze sector verlopen. En hou de pensioenfondsen in de gaten, die hebben zich ook misdragen. Het ABP investeerde in hedgefonds. Dat is pure illusie en absurd!

Arie Slob is blij dat de koopkracht op peil blijft.

"Dat vind ik vaag. Kijk daarmee uit! Als het niet leidt tot verduurzaming, schieten we er niets mee op. We moeten wel een impuls geven aan de bestedingskant. Bijvoorbeeld door

overheidsinvesteringen en onderhoudsprojecten in de bouw en het waterveiligheidsbeleid. Wat dat betreft ben ik het wel met Slob eens."

WEGEN VAN HOOP

Zeer recent verscheen de Nederlandse vertaling van Goudzwaards boek 'Hope in Troubled Times', in het Nederlands: *Wegen van hoop in tijden van crisis* (zie ook pagina 26). "Desmond Tutu schreef het voorwoord. Hij heeft het daarin over 'Choose the winning side'. Daarin refereert hij aan de apartheid, waarvan hij wist dat het uiteindelijk geen bestaansrecht had. Zoiets geldt ook voor deze tijden van economische crisis. Als we blijven vasthouden aan consumptiegroei, dan is onze hoop op drijfzand gevestigd. We moeten op tijd de winnende kant kiezen. Voor Tutu en mij zijn dat de mensen die het recht in hun hart dragen, strijden voor een gelijke verdeling tussen arm en rijk, en de natuur beschermen."

WE MOETEN NU INVESTEREN IN ONTWIKKELINGS- LANDEN

Consuminderen dus. Hoe doet u dat in uw eigen leven?

"Mijn zoon heeft mijn vrouw onlangs uitgelegd wat een GSM is: Geen Snoer Meer, haha. En ik kreeg pas van mijn kinderen een -hoe heet zo'n apparaat?- DVD-speler. Al die goederen pakken onze tijd af, we krijgen er minder tijd door voor echte sociale contacten.

Ik moet denken aan de gelijkennis van de Verloren Zoon. Hij eist bij zijn vader zijn geld op, jaagt het erdoor en moet vervolgens op de varkens passen. En dan staat er: "En hij kwam tot zichzelf". Ook wij moeten nuchter afwegen. En andere keuzen durven gaan maken dan consumptiegroei en de bevordering van onze eigen welvaart. Ik hoop dat dat het resultaat is van deze crisis. En dan wil ik helemaal niet dat deze crisis zo gauw mogelijk voorbij is..."

Joanne Brouwer, freelance redacteur.

Uitdaging christelijke politiek

Nooit eerder kwamen zoveel problemen tegelijk voor. Na de financiële crisis kregen we al snel een forse economische crisis. En we hadden al zoveel crises: milieu- en natuurcrisis, klimaatcrisis, grondstoffencrisis, voedselcrisis, energiecrisis. En dat allemaal wereldwijd.

Wereldwijd ziet men de Westerse cultuur als oorzaak: het begon allemaal in Amerika. En die westerse wereld wordt gezien als christelijk. Daarmee zitten we midden in de uitdaging waar de ChristenUnie, als kleine partij in een grote wereld, voor staat.

In eerdere studies probeerde ik duidelijk te maken dat het Westers materialisme de grondoorzaak is. Deze 'religie' heeft het Westen verblind en tot onverantwoord gedrag gebracht. De achtergrond kun je dan ook zien als een crisis in verantwoordelijkheid, een morele crisis.

MATERIALISME IS EEN VERBLINDEN- DE 'RELIGIE'

Twintig jaar geleden maakten we de ineenstorting van het Sovjetrijk mee. Oorzaak daarvan was een collectivistisch materialisme onder leiding van de staat. Het inéénstorten van het Westers kapitalisme komt van het individualistisch materialisme. De

ongecontroleerde en individualistische markteconomie gaf kansen aan onbegrensde hebzucht en geldmacht. De politiek liet veel ruimte voor uitbuiting van de natuur, de ontaarding van de financiële wereld en het te veel ongemoeid laten van honger en armoede in de wereld.

Bij Bob Goudzwaard kunnen we in de leer gaan om te zien wat een verantwoord economie is. Meer dan ooit moet de ChristenUnie die economie uitdragen, juist ook tegenover de beschuldiging dat het christendom van het Westen de hoofdschuldige is. Natuurlijk zijn christenen mee schuldig. Al te vaak hebben ook wij ons kritiekloos gevoegd naar de hoofdstroom van het materialisme. Maar dat is juist niet de kern van het christendom. En daarheen moeten we in de christelijke politiek terug!

Tot slot nog een waarschuwing: we moeten de problemen niet alleen in een verkeerde economie zoeken. Vergeet de technologie niet. Economie zonder technologie is helemaal niets. Een materialistisch wereldbeeld is

vooral een technisch wereldbeeld. De technologie is een prachtige kans om ons cultuurwerk in dienst van de naaste en tot eer van God duurzaam te doen. Maar we kunnen ons ook aan de technologie verslingeren en daarmee onze verantwoordelijkheid afschuiven. Een voorbeeld: twaalf Nederlandse bankiers kwamen de Tweede Kamer voorlichten over de financiële crisis. Een krantenkop meldde dat de bankiers niet schuldig waren, maar dat de (computer-)modellen niet deugden. Alsof zij voor die computermodellen niet in de eerste plaats verantwoordelijk waren! Jammer dat niemand in de Tweede Kamer die bankiers daarover aansprak. We moeten leren inzien dat onverantwoord gedrag van een veelbelovende technologie een zeer verraderlijke technologie maakt. Om dat te voorkomen moeten we van het technische wereldbeeld worden bevrijd.

NATUURLIJK ZIJN CHRISTENEN MEE SCHULDIG

Voor de ChristenUnie is de uitdaging om in een verantwoord, duurzaam cultuurperspectief, voor zowel technologie als economie de weg van de verantwoordelijkheidsethiek te gaan. Er is juist nu veel werk aan de winkel.

Egbert Schuurman, fractievoorzitter ChristenUnie Eerste Kamer.

Congres januari 2009

Op 31 januari bezochten vierhonderd leden het tweejaarlijkse gecombineerde Unie- Ledencongres van de ChristenUnie. Op dit congres werden de Europese kandidaten gekozen voor de verkiezingen van juni 2009. De dertien kandidaten van de ChristenUnie voeren de komende maanden intensief campagne. Deze kandidaten komen uiteindelijk op een gezamenlijke lijst met de SGP, meer daarover in de komende HandSchriften. Voor nu alvast een fotoverslag.

'Er is meer dan onze eigen welvaart'

ANDRÉ ROUVOET OVER CRISIS

Sinds september vorig jaar is het kabinet volop bezig met crisisbestrijding. Banken worden opgekocht of krijgen kapitaalinjecties, spaartegoeden worden veiliggesteld. Als vicepremier is André Rouvoet medeverantwoordelijk voor het beleid. Hoe kijkt onze voorman aan tegen de economische crisis?

We zien vooral Wouter Bos optreden als crisismanager, samen met de minister-president. Welke rol speelt u als vicepremier?

"Als vicepremier overleg ik volop mee over de crisisaanpak, dat hoeft niet altijd zichtbaar te worden. Het gebeurt vooral achter de schermen. En dat ligt ook voor de hand: de minister van Financiën is eerstverantwoordelijk. En waar het op overleg, in Europees en internationaal verband aankomt, ook de minister-president. Het risico van teveel bewindspersonen die zich publiekelijk uitlaten tijdens een crisis is dat je elkaar voor de voeten loopt. Vanzelfsprekend ben ik volop betrokken bij alle besluiten, zoals rond de garantieregeling voor banken."

Wat vindt u zelf van deze crisis?

"Allereerst vind ik het belangrijk dat het vertrouwen in het financiële stelsel wordt hersteld. Het is echt onze eerste taak om te zorgen dat het normale verkeer van kredietverlening aan ondernemers (die zelf part noch deel hebben aan de oorzaken van de crisis) weer op gang komt. Ook de werktijd-

verkortingsregeling, ter bescherming van werknemers tegen ontslag vind ik van groot belang. Op langere termijn hoop ik dat we nationaal en internationaal, verdere stappen kunnen zetten."

Wat voor stappen?

"Ik heb al in een vroeg stadium gezegd (onder meer tijdens een spreekbeurt voor de kiesvereniging in Wierden: red.) dat deze crisis ook kansen biedt. Ik zeg het Herman Wijffels na: 'We hebben te lang boven onze stand geleefd'. Dat geldt niet alleen voor de financiële zeepbel die uit elkaar is gespat, maar ook voor andere crises die onze wereld teisteren: voedsel, water, energie, klimaat. We moeten verder kijken dan

onze zekerheden op korte termijn, hoe belangrijk ook."

Dat klinkt nogal abstract...

"Toch gaat het uiteindelijk over heel concrete dingen die mensenlevens beïnvloeden, zoals de Somalische moeder die haar kind slechts één maaltijd per dag kan geven, het gezin in de Oekraïne dat geen gaskachel heeft in de winterkou, een boer in Zuid-Europa die geen fruitbomen meer kan kweken door verzilting van de bodem. De verleiding is groot om ons vooral te richten op het veiligstellen van onze eigen welvaart, maar we zullen dit moment moeten benutten om wereldwijd tot een rechtvaardiger en duurzame economische ontwikkeling te komen."

Tijdens mijn MTS-tijd worstelde ik met economische begrippen en grootheden die de omvang van de gemiddelde portemonnee ver te boven gaan. We hadden het over geldstromen in het bedrijfsleven, overheden en financiële markten over de hele wereld. Ik vroeg mij op die momenten altijd af hoe zoiets het best bestuurd kon worden. De enige manier waarop dat zou kunnen leek mij het maken van harde afspraken.

ZEKERHEID

De gedachte dat de Nederlandse Bank een grote goudreserve had, die uiteindelijk de hardheid van onze gulden bepaalde, stelde me gerust. Toen dat later voor een deel verkocht werd, vroeg ik me af hoe veilig spaargeld eigenlijk is. En later, toen wij ons eerste huis kochten, verdiepte ik me opnieuw in de borgstelling voor de hypotheek. Kinderlijk? Mijn hang naar zekerheid zit nu eenmaal diep geworteld. Je leent pas als je weet dat je het kunt terugbetalen, ook in slechtere tijden. En het mooiste zou zijn: leen niet! Tot zover de geltjeswijsheden van thuis.

GIFTIG

En dan komt die crisis. Een crisis waarvan ik dacht dat die na de dertiger jaren echt niet meer terug zou komen. Juist de koppeling van de markten, de valuta's en de vrije handel zorgden voor de noodzakelijke stabilisatie. Totdat de jacht naar het grote geld, toenemend bezit en de bijna panische angst voor een krimpde economie, handelaren tot het uiterste dreef. Er werden producten ontwikkeld die giftig

bleken. Naar mijn overtuiging kon dat alleen maar gebeuren omdat de hele geldmarkt zo onzichtbaar is geworden en dat elk gevoel voor proportie verdween. Ik ben dan ook steeds gevoeliger geworden voor het begrip 'consuminderen', waar prof. Goudzwaard over spreekt.

DE KINDERLIJKE TIJD LIGT ACHTER ONS, OP NAAR EEN VOLWASSEN ECONOMIE

DOORPAKKEN

'The time has come to set aside childish things', reciteerde President Obama tijdens zijn inauguratiespeech de tekst uit Corinthiërs. Deze woorden kunnen we zeker ook betrekken op de krediet- en economische crisis. We moeten nu doorpakken en een stevig fundament voor de toekomst neerzetten. Paradoxaal genoeg biedt een crisis ook deze kans. De samenle-

ving is nu meer dan ooit gediend met verantwoord economisch handelen. Daarin worden kernwaarden verenigd, zoals beroepseer, producteerlijkheid, betrouwbaarheid, gemeenschapszin en verantwoordelijkheidsgevoel. Maar ook met een besef dat we in een run naar meer, keihard tegen de grens zijn aangelopen.

BALANS

Ik maak me zorgen over de manier waarop het kabinet de crisis uiteindelijk wil aanpakken. Worden de teugels weer gevierd, als alle stof straks is neergedaald? Herstellen we in sneltreinvaart het consumentenvertrouwen en jagen we de bestedingen weer aan; aldus de eerste optie van prof. Goudzwaard. Nee, er moet namelijk een nieuwe balans worden gevonden die opnieuw inhoud geeft aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de financiële instellingen, de banken en verzekeraars. Het bepalen van de nutsfunctie, zo u wilt. Een nieuw evenwicht voor topinkomens en inkomensverhoudingen. Een hernieuwde bepaling van ondernemersverantwoordelijkheden

'Brand is
geblust, nu
doorpakken'

REACTIE TWEDE KAMERFRACTIE

voor duurzaamheid, grondstoffen- en energiegebruik.

JE LEENT PAS ALS JE WEET DAT JE HET KUNT TERUGBETALEN, OOK IN SLECHTERE TIJDEN

Tegelijkertijd moet er ook nu gehandeld worden. De ChristenUnie heeft gepleit voor het, waar mogelijk, naar voren halen van projecten in bijvoorbeeld de bouw, de infrastructuur en het waterveiligheidsbeleid. Dit moet gecombineerd worden met bestaande ambities rondom verduurzaming. Bijvoorbeeld door te investeren in het energiezuinig maken van woningen en kantoren. Dan snijdt het mes aan twee kanten. Het stimuleert én de economie én de realisatie van de klimaatdoelstellingen. Geef volop ruimte aan bijvoorbeeld de agrarische sector, om te investeren

in duurzame energietechnieken: LED verlichting in kassen, warmtekrachtinstallaties, biogaswinning.

LEF

Het kabinet heeft tot nu toe vooral de brand geblust. Banken zijn gered en bedrijven worden ondersteund met garantieregelingen en werktijdverkorting. Dit was nodig. Maar we moeten ook aan de slag met het neerleggen van een stevige basis voor een duurzaam economisch stelsel. Alle mogelijke maatregelen die nog genomen moeten worden, moeten bijdragen aan die basis. Zoals prof. Goudzwaard zegt: 'Omwille van de armen op deze wereld en het behoud van de aarde moeten we genoeg nemen met minder.' Dat vereist een heldere visie van het kabinet. En lef. Om beslissingen te nemen, die op korte termijn misschien niet makkelijk zijn, maar op langere termijn wel vruchten afwerpen. De kinderlijke tijd ligt achter ons, op naar een volwassen economie.

Ernst Cramer, Tweede Kamerlid, woordvoerder Financiën.

Welkom in Europa

Als er iemand niet met een schone lei begint dan is het wel president Obama. In de zogenaamde Oval Office in het Witte Huis treft hij zware dossiers aan over Irak, een torenhoge staatsschuld, Guantanamo Bay en een zwaar beschadigd imago van zijn land. Raakt dat ook ons? Dat moet wel, want Amerika is en blijft onze grootste bondgenoot in de NAVO. Denk bijvoorbeeld aan Afghanistan. Amerika heeft Obama's sterke charisma nodig om een nieuw leiderschap te vinden. Nieuw, want anders dan zijn voorganger wil hij hopelijk constructiever samenwerken met bijvoorbeeld de VN (denk aan het Klimaatverdrag en het Internationaal Strafhof), maar ook met de Europese Unie.

Amerika vraagt sinds lang van Europa om meer internationale (waaronder militaire) verantwoordelijkheid te dragen. Tegelijk is het vaak argwanend over een te sterke eigen Europese positie. Welnu, de Franse president Sarkozy bewees het afgelopen jaar, dat een sterkere internationale rol van Europa ook de belangen van Amerika kan dienen. Hij bewees dat in het conflict Rusland-Georgië, de kredietcrisis, de aanpak van piraten bij Somalië en een hernieuwde aanpak van het klimaatvraagstuk. Laat Obama zich daar bij aansluiten. Hij is welkom in Europa.

Eimert van Middelkoop, minister van Defensie.

Tweede Kamernieuws

Hulp aan prostituees, investeringen in openbaar vervoer, opvang voor tienermoeders: op tal van beleidsterreinen plaatste onze Tweede Kamerfractie in 2008 haar eigen accenten. Vaak in de vorm van amendementen. Ernst Cramer, Esmé Wiegman en Ed Anker zetten afgelopen jaar de meeste geslaagde amendementen op hun naam. Dat gaat door in 2009 met ondermeer de splitsingswet en een verzekering voor mantelzorgers.

ENERGIEBEDRIJVEN IN DE UITVERKOOP

Verbod op verkoop, nationalisatie, moreel appèl op de provincies om niet alle aandelen te verkopen; alle denkbare suggesties passeerden de revue tijdens het spoeddebat in de Kamer dat in januari gehouden werd. Essent maakte heel wat los toen bleek dat de Nederlandse energieconsument binnenkort te maken heeft met het Duitse RWE.

Kamerlid Esmé Wiegman vond de onrust en de aanleiding voor een

spoeddebat merkwaardig, net als het horen van verontrusting onder notabene de grote voorstanders van de splitsingswet. „De overname is immers een logisch gevolg van de liberalisering van de energiesector en de recente splitsing van de energiebedrijven. Energie is een product als alle andere en de producenten ervan zijn onderworpen aan de spelregels van de markt. Dat was toch ook de bedoeling? Nou, dan kan de vlag uit bij de voorstanders. Zeker als straks Nuon ook verkocht is!”

Dat de splitsingswet een lastige keuze is geweest kan de ChristenUnie niet

ontkennen. Er zijn goede redenen te noemen voor het splitsingsprincipe tussen netwerk en productie. Maar, het moment en de manier waarop, had beter gekozen moeten worden: voer splitsing door als in een aantal andere Noordwest-Europese landen vergelijkbare wetgeving wordt voorgesteld. En doe het ook niet verplicht van bovenaf. Het is voor Nederland te kwetsbaar om in Europa voor de troepen uit te lopen, met als risico dat de Nederlandse energiebedrijven als hapklare brokken in de etalage worden gezet om door de grote Europese spelers te worden overgenomen.

Het is nu zoeken naar alle mogelijke middelen om nog enige invloed uit te kunnen oefenen als overheid en politiek. Europese richtlijnen, waarin bijvoorbeeld staat dat de regering bevoegd is overnames van de gesplitste Nederlandse energiebedrijven door ongesplitste bedrijven niet goed

die zo belangrijk zijn. Is de overname nu echt in het belang van de consument? RWE krijgt eenderde van de Nederlandse markt in handen. Of betaalt de consument het rendement aan de Duitse particuliere aandeelhouders van RWE voor de betaalde 10 miljard?

Hoe dan ook, het getuigt van enige bestuurlijke hoogmoed om een moreel appèl af te geven aan de provinciale besturen. Wiegman: „Provincies worden opgezadeld met de gevolgen van de haast die Den Haag meende te moeten maken met de splitsingswet. Het is begrijpelijk dat provinciale overheden steeds meer moeite krijgen met hun aandeelhouderschap van grootschalige energiebedrijven die in een vrije markt opereren. Gevolgen zijn lastig te overzien en het vraagt veel inhoudelijke kennis om enige invloed op het Europese energiebeleid uit te oefenen. Juist de vraag, die veel provincies zichzelf stellen, of ze wel aandeelhouder kunnen blijven van een puur commercieel bedrijf, getuigt van moraliteit.”

VERZEKERD VAN MANTELZORG

In het debat over arbeidstijden en verloven, opperde Kamerlid Cynthia Ortega om een collectieve verzekering voor mantelzorgers in het leven te roepen.

Deze verzekering moet het voor werknemers mogelijk én betaalbaar maken om mantelzorg te verrichten voor bijvoorbeeld zieke familieleden.

Op dit moment kun je daar enkel onbetaald zorgverlof voor opnemen. „Zowel betaald werken als vrijwilligerswerk en mantelzorg zijn speerpunten van het kabinet. Daarom vroeg ik de minister uit te zoeken wat de mogelijkheden zijn om werkenden, die ook mantelzorg willen leveren, tegemoet te komen in hun ‘inkomensderving’. De minister heeft toegezegd een aparte brief over mantelzorg aan de Kamer te schrijven.

Jolande Uringa, voorlichter Tweede Kamerfractie.

COLUMN

Meer dan een druppel

De wereld is een dorp, een global village. Dat betekent dat we veel met elkaar te maken hebben. Een tsunami in Banda Atjeh was 100 jaar geleden ongemerkt aan ons voorbij gegaan. Nu heeft de hele wereld die verschrikkelijke beelden op zijn netvlies staan.

Toen ik laatst in Indonesië was, stonden daar net als in Nederland de kranten de hele week vol van de inauguratie van Obama, de president van Amerika. Al die wereldwijde verbanden leiden ertoe dat bijna niets meer geïsoleerd lijkt te gebeuren. Zo hebben we een wereldwijde armoede-, milieu-, energie-, klimaat- en kredietcrisis. Toch zijn al deze wereldomvattende crises terug te leiden tot het persoonlijk gedrag van ieder van ons. Ook mijn brommertje, bij wijze van spreken, 's ochtends naar het werk draagt bij aan de CO2-uitstoot, één van de belangrijke oorzaken van klimaatverandering. Een verband, waarvan we een aantal jaar geleden niet eens op de hoogte waren. Zo leidt ook mijn donatie aan Unicef tot een betere toekomst voor een meisje in Sudan, om maar eens wat te noemen. Onze daden hebben een gevolg, soms groter dan wij denken. Een druppel op een gloeiende plaat bestaat niet.

Tineke Huizinga, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

DE PERMANENTE CAMPAGNE

Altijd en Overal ChristenUnie

Tussen de verkiezingen door voert de ChristenUnie permanent campagne. We organiseren een handtekeningenactie hier, we protesteren tegen mensenrechtenschendingen daar. Al die acties vallen onder de 'Permanente Campagne' (PC). Maak kennis met drie vrijwilligers van de PC: Greet Flippo, Ben Koelewijn en Lida van Rijn.

Greet Flippo (52) uit Hazerswoude Dorp zit niet graag stil. Ze is een psychologe met politieke aspiraties. Ze ambieert een fulltime politieke baan. Landelijk. Tot die tijd is ze lokaal actief. Ze zit in de steunfractie van de ChristenUnie-SGP in Rijnwoude en heeft contact met de Provinciale Statenfractie van Zuid-Holland. Ze is getrouwd met Bram, met wie ze twee dochters en een zoon heeft. Haar jeugdliefde voor politiek is sterker geworden sinds ze christen is. "We kunnen als christenen de toon zetten in de maatschappij. Wij horen op aarde thuis en moeten dus verantwoordelijkheid nemen." Ondertussen timmert ze ook aan de weg bij de PC. "Daar kun je handen en voeten geven aan politieke thema's voor de ChristenUnie. Je kunt maatschappelijk onrecht aan de kaak stellen, door acties mee uit te denken en op te zetten." Huidig Tweede Kamerlid Joël Voorde- wind en toenmalig directeur partijbu-

Lida van Rijn

Greet Flippo

Ben Koelewijn

reau Henk van Rhee startten in 2004 met deze vorm van campagnevoeren. "Het doel is om tussen de verkiezingen door continu aandacht te vragen voor de partij en haar standpunten", licht Flippo toe. "Het moet niet zo zijn dat al het geluid van de partij alleen maar uit de Tweede Kamer komt, de rest van de partij is óók betrokken."

OLYMPISCHE SPELEN

Betrokkenheid is kenmerkend voor de PC. Zelf maakte Flippo zich deze zomer nog hard voor het wegblijven van Nederlandse ministers op de openingsceremonie van de Olympische Spelen in China. Ze organiseerde een handtekeningenactie onder de noemer NoShow080808. Uiteindelijk leverde de actie niet heel erg veel handtekeningen op van particulieren, maar Flippo leerde wel enorm veel over hoe zo'n

actie aan te pakken is. En Joël Voorde- wind vestigde ondertussen de politieke aandacht op de mensenrechtensituatie in China.

ALS JE IN DE KERKBANKEN BLIJFT ZITTEN, GEBEURT ER NIET HEEL VEEL

"Bij Permanente Campagne moet je vooral tijd en enthousiasme hebben," stelt Flippo. "En een hart voor de partij en de samenleving." Er zitten nu twaalf personen in de PC-werkgroep. Iedereen heeft weer zijn eigen expertise en interesses.

"Iedereen is te gebruiken en heeft wel iets waar zijn hart voor brandt", zegt ook financieel adviseur Ben Koelewijn (23) uit Bunschoten. De aanstaande vader - zijn vrouw Corrie staat op het punt van bevallen van hun eerste kind - vertelt enthousiast over zijn betrokkenheid bij de PC en de partij.

FINANCIËN

Waar Flippo vooral interesse heeft

ik mij af wat Hij zou willen. En ik heb altijd al een klik met de politiek gehad. Via Hadassa Meijer (projectleider op het partijbureau voor de PC) werd ik in maart 2008 lid van de partij en raakte betrokken bij de PC."

DUURZAAM

Momenteel bezint de PC zich over een actie rondom duurzaamheid. Eén van de signalen die de ChristenUnie daar

"Ik ben een mensenmens", zegt Lida van Rijn (55) uit Hoornaar. Ze is getrouwd, heeft zelf drie getrouwde dochters, werkt als ambtenaar en is actief voor de ChristenUnie Giessenlanden als bestuursvoorzitter en steunfractielid. "Ik ben een ervaringsdeskundige. Het gezin is mijn hoofddoel. Gelukkig kon ik als herintreedster altijd mijn

bij oppakt is dat veel ondernemers door regelgeving tegengehouden worden om duurzaam te ondernemen. "Van duurzaamheid heb ik weinig kaas gegeten", legt Koelewijn uit. "Maar elk thema heeft een financiële kant. En dus kan ik daar toch weer nuttig bij zijn. De partij moet continu onder de aandacht gebracht worden. En niet alleen maar dat wij tegen abortus en euthanasie zijn. Er zijn ook een heleboel andere dingen waar de partij voor staat. En dat is niet alleen maar betuttelend. Via de Permanente Campagne heb je de kans om echt een verschil te maken. Het geloven is super, maar als je alleen in de kerkbanken blijft zitten ,gebeurt er niet heel veel."

SCHOOLTJDBANEN

Ook als je niks met duurzaamheid of financiën hebt, kun je bij de PC terecht.

baan als ambtenaar met mijn gezin combineren. Ik had en heb nog steeds een echte schooltijdbaan, ook heerlijk voor oppasoma's. Ik denk nu mee over een mogelijke actie voor die schooltijdbanen. Banen onder schooltijd voor vrouwen én mannen. We zien nog vaak dat de vrouw het eerst stopt met werken als het niet meer uitkomt, ondanks alle oproepen om samen de kar te trekken." De PC is de perfecte uitkomst voor Van Rijn. "Ik ben van de korte termijnacties. Je pakt iets beet en je gaat ervoor. Het resultaat is snel in zicht. Voor de PC moet je tijd vrijmaken, maar je hebt je talenten niet voor niets gekregen. Je kunt met elkaar een thema 'smoel' geven. Als het dan loopt, geeft het een kick."

Anne Paul Roukema, webredacteur.

Begint een beter

NEE, HELAAS...

Vol verwachting klopt mijn hart op de eerste VN-conferentiedag in Poznan. Hier gaat het gebeuren! Hier gaan de 192 landen van de wereld een verschil maken. Zeker na een leuk gesprek met minister Cramer die ferm stelde dat 'De financiële crisis geen rede is om de klimaatcrisis in de ijskast te zetten', groeide mijn vertrouwen tot ongekende hoogte. Tot ver voorbij de ozonlaag.

IEDEREEN WIL EEN OPLOSSING, NIEMAND ZET DE EERSTE STAP

Na een week van verwondering, verbazing en uiteindelijk frustratie, kwam ik van een koude Poolse kermis thuis. Iedereen wil een oplossing voor de dreigende klimaatcrisis, maar niemand wil de eerste echte stap zetten. Onderhandelaars krijgen geen volmacht van hun regeringsleiders om echte beslissingen te nemen. Op detailniveau zijn er wel winstpuntjes, maar de broodnodige grote klappers blijven uit. Als puntje bij paaltje komt geven we niet thuis. Ook Nederland niet.

Als klap op de vuurpijl was Al Gore naar Poznan gereisd. Ruim 190 regeringsleiders gaven de klimaatgoeroe een staande ovatie. Met open mond bewonderde ik vanaf de voorste rij zijn betoog. Toch lijkt ook hij een roepende in de woestijn. Het gaat het ene oor in en het andere oor uit.

THUIS

De wereld in het klein voltrekt zich in mijn studentenhuis. De eigen kamers

Eind december, tegelijkertijd met de VN-klimaattop in Poznan, vond er een top van de Europese Raad plaats waarin de regeringsleiders over het Europese klimaatbeleid spraken. Bondskanselier Angela Merkel pleitte daar niet direct voor een beter milieu. 'Banen eerst' bleek haar motto. Of zoals het oude Duitse gezegde "Erst das Fressen, dann die Moral". Eerst eten, daarna is er pas ruimte voor moraal. Zoals ruimte voor het zorgen voor onze verre naaste of het milieu.

zien er allemaal prima uit. Maar de gemeenschappelijke ruimte is een zootje. Zonder schoonmaakrooster wacht iedereen af.

Wat is dat toch? Iedereen ziet de problemen van morgen aankomen, maar niemand geeft thuis. Nog even snoozen, nog even lekker alles bij het oude laten. Laten we de economische crisis gebruiken om van de gebaande paden af te gaan. Laten we het zien als een kans. Een kans op verandering. Change!

Terug naar mijn studentenhuis. Met een goed schoonmaakrooster houden we de boel schoon. Een VN-verdrag is in essentie niets anders. Het is een schoonmaakrooster voor de wereld. Maar dat moet dan eerst nog wel even worden opgesteld.

Vanuit de ChristenUnie kunnen we voorlopers zijn in deze grote schoonmaak. Onze vertegenwoordigers in de waterschappen, gemeenten, de provincies en in Den Haag kunnen de Al Gore's uit de lage landen worden. Vanuit een door God gegeven verantwoordelijkheid kunnen wij een stap in de juiste richting doen. Het is misschien een kleine stap voor een mens, maar een grote stap voor de mensheid als geheel.

IJmert Muilwijk, voorzitter Perspectief.

milieu in Poznan?

JA, TOCH WEL...

De 14e VN-klimaatconferentie, Poznan eind 2008. Europarlementariër Hans Blokland en ondergetekende waren erbij, samen met een delegatie van het Europees Parlement. In de zoektocht naar een opvolger voor het Kyoto klimaatverdrag (wat in 2012 afloopt) werden de onderhandelingen van Bali (2007) voortgezet. Het voornaamste doel was: vooruitgang in het onderhandelingsproces. Op een aantal belangrijke punten is vooruitgang geboekt tijdens de conferentie.

Zo is een strategisch programma voor de overdracht van technologie bekrachtigd. Dat programma moet ervoor zorgen dat private investeringen in technologie in ontwikkelingslanden geïntensiveerd worden, omdat lang niet alle ontwikkelingslanden zelf voldoende kennis en mankracht hebben voor technologieontwikkeling.

EERST HET GELD, DAN AAN DE SLAG

Een van de belangrijkste resultaten van Poznan is dat het Adaptatiefonds een juridische vorm heeft, zodat ontwikkelingslanden vanaf nu directe toegang hebben tot het fonds. Met dat fonds kunnen ze projecten bekostigen die bijdragen aan aanpassing aan de klimaatverandering. Heet hangijzer is daarbij de hoeveelheid geld die rijke landen in het fonds pompen. Kern van het probleem is het wederzijdse vertrouwen. Rijke landen willen pas geld in het systeem brengen, wanneer ze van een ontwikkelingsland een duidelijk plan van aanpak en projectomschrijving krijgen. Voor grote ontwikkelingslanden, zoals India en China, is dit niet zo'n probleem. Maar kleine ontwikkelingslanden missen vaak de benodigde kennis en middelen om dit soort projectomschrijvingen te ontwikkelen. Zij zien liever eerst geld, waarmee ze

dan vervolgens aan de slag kunnen. Dit blijft de komende maanden een discussiepunt.

BONDGENOTEN

De klimaatconferentie is door diverse landen aangegrepen om hun nieuwe klimaatbeleid te presenteren. Australië kwam met een emissiehandelsstelsel voor het eigen land. Brazilië presenteerde ook haar beleid, waarbij veel geld wordt gepompt in bescherming van het Amazonewoud. Ook China bleek intensief bezig met ontwikkeling van klimaatbeleid. Wat heel duidelijk werd in Poznan is dat er een sterk gedeelde wens is om in december 2009 tot een klimaatverdrag te komen in Kopenhagen. Een wens van de EU, maar nu ook van traditionele dwarsliggers als China, India en de Verenigde Staten. Een aantal werkgroepen kreeg een verhoogd politiek mandaat voor verdere onderhandelingen in 2009 en voor het ontwikkelen van een ontwerpakte voor het uiteindelijke klimaatakkoord.

Gedurende de conferentie was de aandacht voortdurend gefocust op het vast te stellen beleid van de EU. Tijdens de klimaatconferentie kwamen staatshoofden uit de hele EU in Brussel bijeen om, namens de Raad, fiat te geven aan de voorliggende voorstellen. Het was een goed signaal dat het Franse Voorzitterschap op vrijdagmiddag in Poznan kon meedelen dat de lidstaten akkoord waren. Het Europese Parlement bekrachtigde het pakket, licht gewijzigd, in de week erna. Onze eurofractie stemde in met het grootste deel omdat de uitkomst toch een flinke en evenwichtige stap vooruit betekent op klimaat- en energiegebied.

Walter van Luik, beleidsmedewerker Eurofractie ChristenUnie-SGP

De kiesvereniging

Een nieuwe rubriek in HandSchrift: De kiesvereniging. Met een kort bezoek aan een willekeurige kiesvereniging in ons land komen we te weten wat de vereniging organiseert voor haar leden en waarmee de fractie zich onderscheidt van andere partijen. Deze keer: de ChristenUnie Ooststellingwerf, aan het woord is raadslid **Meine Jansma**.

V.l.n.r.: Harrie Rouwhorst (B), Theda Zuidema (F), Matthijs Zwart (B), Jan Meijer (F), Engbert ter Veld (B), Meine Jansma (F, raadslid), Dirk Mollema (B). B= Bestuurlid, F=Fractielid. Ton Hofland ontbreekt op deze foto.

Waarom heeft Ooststellingwerf de ChristenUnie nodig?

“We zijn betrokken en komen op voor kwetsbaren, zowel mens als natuur. Bij alle uitdagingen en problemen proberen we samen met anderen een weg te zoeken die het eigenbelang en de korte termijn overstijgt. En te volgen waar Jezus richting geeft.”

Welke hoogte- en dieptepunten maakten jullie mee?

“Op ons initiatief voerde de gemeente mediation in, om zonodig problemen niet door de rechter te laten beslechten, maar onderling op te lossen.

Enkele resultaten uit ons verkiezingsprogramma: fietspadenknooppuntenroutes; bij kunstwerken: borden met tekst en uitleg; beperking gebruik bestrijdingsmiddelen; ambachtelijke bedrijven in vrijstaande agrarische gebouwen; brede adviesraad WMO. Veel van deze besluiten zijn unaniem genomen.”

“Een dieptepunt? Samen met de VVD ontwikkelden we een initiatief waarmee we 50% van de huishoudens van energie konden voorzien met windturbines.

De raad was in krappe meerderheid voor, maar wilde nog een referendum hierover. De bevolking stemde tegen. Nog een tegenvaller voor onze fractie was het besluit om de mogelijkheid te bieden om hier een coffeeshop te openen.”

Wie is de meest opvallende persoon binnen de kiesvereniging?

“Ton Hofland, van afkomst evangelisch, in het verleden zeer actief in een organisatie die bijbels in de Oostbloklanden bracht. Momenteel is hij, ondanks zijn hoge leeftijd, volop betrokken bij het fractiewerk, maar ook bij het bestuur van de ChristenUnie en als vrijwilliger bij asielzoekers. Als ingenieur zette hij een aantal verbeteringen voor de weg Emmen-Leeuwarden op papier. Ook op de vergaderingen van de landelijke ChristenUnie is hij een vaste gast. Vele moties en amendementen van de kiesvereniging kreeg hij er al door heen.”

Hebben jullie nog tips en trucs voor andere kiesverenigingen?

“Enkele basisbegrippen voor een politicus: wees vriendelijk en vasthoudend. Voer nooit oppositie om de oppositie, streef naar collegiaal bestuur. Wees niet bang om op cruciale momenten het woord van Jezus aan anderen voor te houden.”

Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie.

CHRISTENUNIE OOSTSTELLINGWERF

De kernen: Oosterwolde, Haulerwijk, Donkerbroek, Appelscha, Olderbekoop
 Aantal inwoners: 26.000
 Aantal leden van de kiesvereniging: 62
 Zetels gemeenteraad: 21
 ChristenUnie raadsleden: 1
 ecoalitie/oppositie
www.ooststellingwerf.christenunie.nl

Ook in 2009 wil de ChristenUnie weer volop zichtbaar zijn. Dit doen we onder andere door promotie-acties. Dit jaar zijn we present op diverse evenementen. Zo zullen we de komende maanden met een stand staan op het Flevo festival, de Kerk en Gemeente beurs, Opwekking en de 50+ beurs.

Deze evenementen zijn voor de bezoekers een ideale gelegenheid om (soms voor het eerst) kennis te maken met de ChristenUnie. In een ongedwongen setting praten de partijmedewerkers en vrijwilligers de geïnteresseerde potentiële leden rustig bij. Evenementen en geïnteresseerden genoeg. Vrijwilligers genoeg om te helpen? Nog niet. We hebben uw hulp hard nodig bij deze promotie-activiteiten.

Levert het wat op? Ja: de gesprekken met bezoekers van evenementen zijn

vaak erg gezellig en inspirerend. Bovendien kunt u vaak ook nog deelnemen (aan een deel van het) programma van een evenement. Evenementen zijn intensieve bijeenkomsten. U maakt contact met veel verschillende mensen, met even zo veel verschillende verhalen en visies. U kunt daar onze christelijk-sociale visie presenteren en laten zien dat we een biddende partij zijn en blijven. Prachtig werk.

In 2009 zullen we aanwezig zijn op diverse evenementen met in totaal meer dan 200.000 bezoekers, die we stuk voor stuk persoonlijk kunnen benaderen. Wilt u helpen met het promoten van de ChristenUnie op een evenement of beurs? Meldt u dan aan via promotie@christenunie.nl.

Rogier Kramer, medewerker Communicatie Partijbureau.

POLITIEK WANDELEN

De ChristenUnie is een partij met aandacht voor natuur en goed rentmeesterschap. Dit willen we het komende jaar ook laten zien door elke maand in een van onze mooie provincies een wandeling te organiseren met een Kamerlid.

Onder het wandelen, maakt u kennis met natuurgebieden, en met onze Kamerleden. Er is tijdens de wandeling tijd om over allerlei zaken van gedachten te wisselen.

In het kader vindt u een eerste overzicht van de plaatsen en Kamerleden die meedoen. Hebt u interesse om mee te wandelen? Meldt u dan zo snel mogelijk aan via www.christenunie.nl want de plaatsen zijn beperkt. Alle wandelingen starten op zaterdag om tien uur 's ochtends. Een aantal dagen voor de wandeling ontvangt u meer informatie over de dag.

DATUM	OMGEVING	KAMERLID
28 mrt.	Zeewolde	Ernst Cramer
18 apr.	Wijk en Aalburg	Ed Anker
30 mei	Staphorst	Esmé Wiegman

In de volgende HandSchriften kondigen we telkens nieuwe wandelingen aan, zodat we de komende twaalf maanden in elke provincie zijn geweest.

Hadassa Meijer, medewerker PC.

Geloof en politiek in Nicaragua

EEN COMBINATIE VAN GEBEDSTENTEN EN VERKIEZINGSFRAUDE

De relatie tussen geloof en politiek is in Nederland een ingewikkelde zaak. Een partij als de Christen-Unie wordt daar regelmatig mee geconfronteerd. Maar ook in andere landen speelt dit probleem. In dit artikel geef ik een inkijkje in de recente politieke ontwikkelingen in Nicaragua. Een land met, op zijn zachtst gezegd, een opmerkelijke politieke structuur.

Nicaragua ligt in Centraal-Amerika. Het land telt ongeveer 5,8 miljoen inwoners en is bijna vier keer zo groot als Nederland. Politiek gezien valt het heersende regime onder "Nieuw-Links" in Latijns-Amerika. Nicaragua kan het dan ook goed vinden met Venezuela (Hugo Chávez). Nieuw-Links is een reactie op het neoliberalisme, dat weer een reactie was op de periode van de links-revolutionaire bewegingen in Centraal-Amerika. In die periode stonden ook de contra's op in Nicaragua, met als gevolg een bloedige burgeroorlog. Eén van de leiders van de revolutie, later ook verkozen president, was Daniel Ortega (1979 tot 1990). In 1990, 1996 en 2001 verloor hij de verkiezingen. Opvallend genoeg werd Ortega in 2006 wel verkozen als president, met zijn partij FSLN. Voor zijn herverkiezing was het belangrijk dat Ortega de banden met

de Rooms-katholieke Kerk stevig had aangehaald. Onder meer door "therapeutische abortus" te verbieden. Oprecht of uit berekening?

TEST

De gemeentelijke verkiezingen in 2008 waren een belangrijke test voor de regerende partij. Vanaf zijn aantreden in januari 2007 tot de gemeentelijke verkiezingen in november 2008, was Ortega druk bezig om Nicaragua te veranderen van een (aarzelende) meerpartijen-democratie naar een nieuw soort volksdemocratie. Dat klinkt leuk, maar in de praktijk onttaardt zo'n systeem makkelijk in een nieuwe dictatuur. In november 2008 kwam het erop aan of Ortega met zijn 'politieke project' door zou kunnen, of niet. In de aanloop naar de verkiezingen haalde Ortega daarom alles uit de kast om in

zoveel mogelijk gemeenten te winnen. Het meest opvallend was dat in Managua, de hoofdstad van Nicaragua, op alle rotondes 'gebedstenten' stonden voor de vrede in het land. Zwaaiende vlaggen, luidsprekers met christelijke muziek die ocriep tot broederlijke eenheid. Ortega behaalde daarna goede resultaten, maar volgens velen was er ook sprake van ernstige verkiezingsfraude...

UITDAGING

In deze situatie werkt het NIMD als neutraal instituut dat probeert het meerpartijen politieke systeem in het land te versterken. Een hele uitdaging! In deze situatie werkt ook de internationale afdeling van de ChristenUnie via bilaterale partijcontacten. In maart hoop ik samen met partijdirecteur Menno van Hulst de UDC te bezoeken, een (kleine) christelijke partij die deel uitmaakt van de FSLN Alliantie. Met hen willen we onder andere doorpraten over de vraag: 'Wat is christelijke politiek?'. Misschien dat het de relatie tussen geloof en politiek in Nicaragua een betere basis kan geven dan het nu lijkt te hebben.

Frans Visscher, partijcoördinator NIMD voor de ChristenUnie.

Is de Islam slecht voor de economie?

Waarom is Egypte arm en Nederland rijk? Die vraag heb ik mezelf vaak gesteld in de jaren dat ik in het land van de Nijl leefde. En steeds meer ben ik gaan inzien dat de religieuze wortels van een samenleving cruciaal zijn voor de ontwikkeling van een land.

De economische ontwikkeling van een land hangt mede af van klimaat, grondstoffen en historische ontwikkelingen. Maar een cruciale factor is cultuur. Noord-West Europa is een regio met weinig corruptie, veel wetenschap en handel. Dat heeft minder met ons regenachtig klimaat te maken en veel meer met de religieuze wortels van onze cultuur. Het Protestantisme stimuleerde geletterdheid en daardoor kennis. Het leidde tot een samenleving met veel onderling vertrouwen en een arbeidsethiek van eerlijkheid en hardwerkendheid. Op de ranglijst van minst corrupte landen zijn er van de eerste tien landen maar liefst negen met een Protestantse cultuur.

FATALISTISCH

Op diezelfde ranglijst staat Egypte op de 150e plaats. 30% van de bevolking is analfabeet, er is weinig onderling vertrouwen, er zijn weinig serieuze wetenschappers en de overheid is de grootste werkgever. Komt dat mede door de Islam? Daar is wel wat voor te zeggen. Veel Egyptische moslims hebben een fatalistisch wereldbeeld, waarin God ieder zijn deel geeft. Waarom zou je dan nog druk maken? Als je bovendien je zonden kunt compenseren met een retourtje Mekka, dan is het al iets begrijpelijker dat een over-

Het Wetenschappelijke Instituut organiseert op zaterdag 4 april een Islamcongres in Amersfoort, met onder meer Paul Scheffer. Informatie en aanmelding op: wi.christenunie.nl, mail: wi@christenunie.nl.

heidsambtenaar zijn schamele salaris met steekpenningen aanvult. En als de Koran alle antwoorden heeft, dan word je ook niet erg geprikkeld om het hoofd te breken over lastige vragen. Kortom, Egypte is wat het is, mede door het stempel dat de Islam op Egypte drukt.

INDRUKWEKKEND

Is dat alles? Natuurlijk niet. Ooit leverde de Islam een indrukwekkende beschaving op, met een economie van internationale handelaars. Ooit waren de

meest vindingrijke wetenschappers in het Midden-Oosten te vinden, waaronder overigens veel joden en christenen. Maar ergens in de geschiedenis van de Islam is er een wissel omgegaan en is 'kritische zin' ingeruild voor 'gedachte-loze imitatie'. Die wissel zou opnieuw om kunnen gaan, maar dan de andere kant op. En wat betreft corruptie is Singapore het vierde schoonste land en bewijst het zodat ook niet-protestantse landen zo'n keuze kunnen maken.

Met veel moslims in Noord-West Europa zijn er twee opties: ofwel Europa islamiseert, ofwel de Islam europeaniseert. Die laatste optie moet ook voor veel moslims de meest aantrekkelijke zijn.

Gert-Jan Segers, directeur WI.

GEZOCHT: 200 CAMPAGNELEIDERS EN LEDEN VAN SELECTIECOMMISSIES

Op weg naar 2010

Op 3 maart 2010 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. De voorbereidingen zijn bij de meeste lokale verenigingen in volle gang. Succesvolle verkiezingen rusten op drie belangrijke pijlers: een goed en relevant programma, een stevige en aansprekende kandidatenlijst en een opvallende campagne.

ChristenUnie Kaderschool organiseert voor lokale campagneleiders en leden van selectiecommissies, op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen, drie regionale trainingsdagen. Een goede voorbereiding is immers het halve werk. Daarom dagen we alle kiesverenigingen uit om een afvaardiging te sturen naar deze trainingsdagen. De trainingen zijn op 7 maart in Dor-

recht, 21 maart in Apeldoorn en 28 maart in Drachten.

SELECTIECOMMISSIES

Graag willen wij selectiecommissies goed op weg helpen met deze trainingsdag. Hoe voer je goede gesprekken? Waar moet je op letten? Hoe krijg je de juiste dingen boven tafel? Hoe breng je iemands motivatie en levens-

stijl ter sprake?

Onder leiding van René Ravenhorst (een psycholoog met ervaring in trainen, coachen, selectiegesprekken en assessments) gaan we zo professioneel mogelijk aan de slag met interviewen, selecteren en beoordelen. Daarbij gebruiken wij het Functieboek van de ChristenUnie en het Handboek Verkiezingen als uitgangspunt. Het Functieboek, waarin we alle lokale en provinciale partijfuncties met hun competenties benoemd hebben, ontvangen de deelnemers ter plekke.

CAMPAGNELEIDERS

In de voorbereidingen bij verkiezingen hebben campagneleiders een belangrijke rol. Wat is precies campagnevoeren? Welke campagnestrategie is succesvol? Hoe verzamel ik de juiste mensen en middelen om me heen? Over al deze vragen (en nog veel meer) gaat deze training. Aan de hand van een campagneplan dat de deelnemers zelf gaan schrijven, wordt een actie uitgewerkt en getest. Tijdens de training ontvangen de deelnemers het vernieuwde Handboek Campagnevoeren. Dit handboek staat boordevol relevante campagne-informatie. De training staat onder leiding van Chris Sol en Jarno Volmer, beiden zeer ervaren campagneleiders uit Leiden.

GLBAAL PROGRAMMA

10.00	Gezamenlijke aftrap
10.30-12.30	Trainingen campagne en selectie deel I
12.30	Gezamenlijke lunch
13.15-15.30	Trainingen deel II
15.30	Gezamenlijke borrel

KOSTEN EN AANMELDEN

De kosten per deelnemer zijn 35 euro. Dit is inclusief lunch, studiemateriaal, het vernieuwde Handboek Campagnevoeren of het lokaal en provinciaal Functiehandboek. Het is belangrijk dat men zich van tevoren aanmeldt. Dat kan via www.kaderschool.christenunie.nl. Wilt u meer informatie, dan kunt u bellen met het partijbureau via 033 422 69 69.

Erik van Dijk, opleiding en advies en Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie.

VRAGEN AAN

7

BIANCA VAN DER HORST

'Ik doe 1001 dingen'

Een giftenbrief, de congressuitnodiging, een zilveren speld- met vriendelijke groeten van het partijbureau te Amersfoort. Maar wie is nu wie en wie doet wat op het bureau? In zeven vragen en antwoorden kennismaken met de medewerkers. Deze keer: Bianca van der Horst (36), secretaresse Landelijk Bestuur.

Na haar HBO-studie Personeel en Arbeid, werkte Bianca voor personeelszaken bij Kodak en Baan Development. Daarna belandde ze helaas in de WAO. Ze werd voor 100% afgekeurd vanwege haar rug, maar werkte nog tijdelijk vanuit huis voor een werving- en selectiebureau. Tot 2005, toen een kennis haar wees op een vacature als notuliste voor de ChristenUnie. De nood bleek hoog en na een kort telefonisch sollicitatiegesprek kwam Bianca in dienst van de partij. In haar schaarse vrije tijd leest ze graag en doet ze spelletjes met man en dochter.

DE VRAGEN

1. Wat houdt je werk in?

"Het landelijk bestuur ondersteunen. Het voorbereiden en notuleren van vergaderingen, plannen van allerlei afspraken. Ik coördineer ook andere overleggen. Doe de papieren correspondentie, regel de versierselen, kerstpakketten, muzieklinties voor congressen, stuur bloemengroeten. 1001 dingen eigenlijk."

2. Het leukste aan deze baan is?

"Eigen verantwoordelijkheid. Het is heerlijk dat niemand zich bemoeit met mijn werk. Laat mij maar zelf regelen en organiseren, dan heb ik het helemaal naar mijn zin."

3. Waarom wilde je juist bij de ChristenUnie werken?

"In eerste instantie was ik gewoon blij dat ik weer aan de slag kon."

4. Met wie heb je het meest contact?

"Met de bestuursleden, met Jouke-Jan en Menno."

5. Ik ben lid van de partij, waar kan ik jou voor bellen?

"De versierselen, dus de zilveren en gouden spelden. Daar kan ik alles over vertellen."

6. Wat is je doel voor het komende jaar?

"Dat alles goed geregeld is en soepel verloopt."

7. Verras ons eens...

"Ik ben geen partijlid. Ik had nooit iets met politiek, al stemde ik natuurlijk wel. Toen ik hier kwam werken, vond ik het raar om direct lid te worden. Maar ik vind het helemaal leuk om in een politieke organisatie te werken en van binnenuit te zien hoe de dingen gaan. Met als gevolg dat ik de ChristenUnie nu op iedere verjaardag zit te verdedigen..."

DE COLLEGA'S

Jouke-Jan de Groot (hoofd staffbureau): "Het is heerlijk om dingen aan Bianca over te laten, omdat ik weet dat het 100% in orde komt als zij iets oppakt."

Menno van Hulst (directeur partijbureau): "Bianca is een opgeruimde steun en toeverlaat voor bestuur en directie."

Jacolien Viveen.

Economie van een partij

In dit economienummer mag de economie van de ChristenUnie natuurlijk niet ontbreken. We krijgen geld van u en van de overheid, en geven het weer uit aan alle goede dingen waar over u in HandSchrift leest.

We krijgen geld van u en van de overheid. Natuurlijk proberen we geld over te houden, waardoor we in 2009 en 2011 landelijk campagne kunnen voeren. Daarvoor hebben we in totaal minimaal € 540.000 nodig.

Van alle inkomsten komt het grootste deel (50%) van de leden. Alle leden bij elkaar zorgen ervoor dat de partij haar werk kan doen, door het lidmaatschapsgeld en door losse giften. Subsidies van de overheid zorgen

voor 35% van de inkomsten. De rest krijgen we binnen door het verhuren van werkplekken en het voeren van ledenadministratie voor het WI en Perspectief.

In april en december gaat er (in totaal) € 285.000 naar de plaatselijke verenigingen en provinciale unies, zodat ook zij hun werk beter kunnen doen.

Binnen het partijbureau houdt de administratie toezicht op de besteding van uw geld. Daarbij stelt de administratie zich de volgende vragen: Worden alle budgetten goed besteed? Zijn er geen overschrijdingen? Is er voldoende om te reserveren voor de verkiezingen? Natuurlijk maken we (net als bedrijven) een jaarrekening en een begroting. Die kunt u vinden via www.christenunie.nl bij de congresstukken. Wilt u, na het lezen daarvan nog meer weten? Mail dan naar: henkvanderveen@christenunie.nl.

Henk van der Veen, hoofd financiële administratie.

advertenties

WALK 4 WATER '09
LOPEN VOOR WATER REDT LEVENS!

Wereldwijd STERVEN 200 KINDEREN per uur door gebrek aan schoon drinkwater...

Loop mee met Walk4Water, de sponsorloop voor water op 21 maart 2009 op de dijk tussen Lelystad en Enkhuizen. De opbrengst wordt besteed aan projecten voor schoon water in Liberia. Naast de sponsorloop zijn er leuke workshops en is er livemuziek. Kijk op www.walk4water.nl voor meer info en meld je NU aan!

Powered by: **ZOA** **WWW.WALK4WATER.NL**
VLUCHTELINGENZORG

Wegen van hoop in tijden van crisis

interview in dit blad

De uitnodiging van de schrijvers om de winnende kant te kiezen aanvaard ik graag, en ik nodig u van harte uit om hetzelfde te doen (...) ik ben bijzonder blij dat ik dit boek bij u mag aanbevelen. ♦ Desmond Tutu

Armoede, milieubederf, onveiligheid, financiële malaise dreigen ons boven het hoofd te groeien. Kunnen wij met de nodige financiële en technologische middelen de diepe crisis van onze tijd oplossen? **Bob Goudzwaard** (o.a. bekend van *Genoodzaakt goed te wezen* en *Kapitalisme en vooruitgang*) en enkele mede-auteurs analyseren scherp en ontmaskeren de ideologieën en de valse hoop waar velen zichzelf en anderen mee verleiden. Toch durven zij oplossingen voor te stellen die werkelijkheid kunnen worden. Oplossingen die rekening houden met de religieuze, spirituele dimensies van het bestaan, maar die niet slechts christenen en andere gelovigen aanspreken. Een boeiend en uitdagend boek.

303 pagina's – isbn 978-90-5881-383-1 – winkelprijs € 25,00

Buijten & Schipperheijn Motief
www.buijten.nl – in de boekwinkel

Donateurs van het Wetenschappelijk Instituut kunnen in april een Kort Commentaar over bio-energie tegemoet zien. Belangstellenden kunnen dit boekje bestellen. Waarom bio-energie? Voor de ChristenUnie zijn immers andere, of zelfs hogere prioriteiten denkbaar?

Prioriteit 1: serieuze besparing. Mee eens. Maar juist als de totale energiebehoefte vermindert, wordt bio-energie een significante energiebron!
Prioriteit 2: zon, wind of waterkracht. In vergelijking hiermee zitten aan bio-energie meer haken en ogen. Want welke gewassen of afvalmaterialen zijn geschikt? Hoe ver weg haal je de 'biomassa'? Welke verwerkingsprocessen zijn nodig?

Zonder andere prioriteiten te negeren is het goed om soorten bio-energie af te wegen aan de hand van een criteriumkader – dat beveelt dit Kort Commentaar aan. In dit kader staat bijvoorbeeld de eis dat men de biodiversiteit niet aantast (door ontbossing en/of massale aanplant van één gewas). Of de eis dat lokaal geen grove sociale verstoringen optreden, en dat internationaal economische verhoudingen verbeteren.

Bijvoorbeeld: bij het vergelijken van soorten biogas kan een beslisser/deskundige bij elk biogas een score toekennen bij alle criteria. Denken in 'generaties' bio-energie is te grof. Een gewas van de 'eerste generatie' is dan immers bij voorbaat verdacht. En 'algen' zijn als 'nieuwste generatie' meteen een hype. Met een criteriumkader wordt de besluitvorming verfijnder. Dat biedt het Kort Commentaar.

Heeft u interesse hierin (of wilt u meteen een donateurschap)? Mail dan naar: wi@christenunie.nl.

Rob Nijhoff, wetenschappelijk medewerker WI.

LAATSTE WERKGROEP 50+

Dit is het laatste artikeltje namens de Werkgroep 50+. Is dit onder invloed van de kredietcrisis, waarover eerder in dit blad is geschreven? Gelukkig niet. Het heeft een andere oorzaak.

De Werkgroep 50+ beraadde zich al geruime tijd op de toekomst, omdat de oude werkwijze niet voldeed. Gesprekken met ons Tweede Kamerlid Esmé Wiegman (van ouderenbeleid) en ook met het hoofdbestuur van de ChristenUnie, leidden ertoe dat de Werkgroep 50+ ophoudt te bestaan. Het bestuur van de ChristenUnie overweegt voor het ouderenbeleid een partijcommissie "Senioren" te starten,

waar instanties als het Wetenschappelijk Instituut en de Tweede Kamerfractie inhoudelijk in participeren. Doel is om actief in te spelen op alle mogelijke problemen die de steeds groeiende groep ouderen in Nederland ontmoet. Door een goed en herkenbaar seniorenbeleid wordt de ChristenUnie daarnaast ook aantrekkelijker voor ouderen. Zowel om lid van te worden als om op te stemmen.

Dit besluit is in goed overleg en met volledige instemming van de Werkgroep 50+ genomen. De ChristenUnie vergeet de senioren gelukkig niet, maar houdt volle aandacht voor de oudere inwoners van Nederland.

Jan Rietkerk, voorzitter Werkgroep 50+.

Vanaf het moment dat bekend werd dat de ChristenUnie mogelijk mee zou doen aan een kabinet Balkenende IV, dook het begrip 'overheidsbetutteling' op. Diverse media, politici en opiniemakers spraken de angst uit dat ChristenUnie en CDA als ware moralisten de verworven Nederlandse vrijheden zouden afnemen. Sterker nog: dat de christelijke partijen een betuttelkabinet zouden vormen, waar de spruitjeslucht vanaf zou komen.

Het 'betuttelkabinet' werd in de loop van de tijd, op basis van haar imago, veel onredelijker in de schoenen geschoven. Zo kwam het blad de Nieuwe Revu eind december met een speciaal anti-betuttelingsnummer. Onder het motto 'je mag ook niks meer', somden ze waslijsten aan verboden op. Verboden die vooral te wijten zouden zijn aan de christelijke partijen in het kabinet. De kritiek is volgens mij voornamelijk opgeklopte lucht. Lucht die veel meer met politieke retoriek dan met het inhoudelijke debat te maken heeft. Hieronder licht ik dat toe.

Betuttelen wil zeggen: een gerichtheid van de overheid op gedragsverandering van de burger. Is dit verkeerd? Nee, het is eigen aan het overheidsop-

treden. Immers, een gekozen regering heeft de legitimiteit gekregen om de samenleving te beïnvloeden op basis van eigen inzicht. Uiteraard heeft zij rekening te houden met de burgerlijke vrijheden en de eigen verantwoordelijkheid van allerlei sociale verbanden, zoals het gezin. Maar zij moet passend beleid maken om haar burgers vanuit het algemeen belang te dienen. Het manco van veel liberalen is de eenzijdige roffel op de trom van de individuele vrijheid, terwijl de overheid met veel meer dan dat rekening heeft te houden als ze problemen in de samenleving wil aanpakken.

BEMOEIAL

De afgelopen jaren zien we inderdaad een tendens dat de overheid zich meer

bemoeit met de samenleving. Maar: dit willen wij als burgers zelf. Na de aanslagen in Amerika wilden de meeste Nederlanders maar wat graag iets van hun vrijheid opofferen om zich veilig te wanen. De overheid moet burgers beschermen, zo redeneerde men. Deze verwachting strekt zich inmiddels uit tot vele terreinen van de samenleving.

JE MAG OOK NIKS MEER

De overheid wordt geacht onze maatschappelijke problemen op te lossen en wordt direct verantwoordelijk gehouden voor onverwachte incidenten. Zoals het Savanna-incident.

minister van Onderwijs Ritzen kwam met zijn 'pedagogische opdracht' in het onderwijs, om daarmee opvoedingsfalen van ouders te corrigeren. D66-minister Sorgdrager tenslotte, werd in 1996 al door de Volkskrant gekwalificeerd als 'moderne zedenmeester', omdat ze jeugdcriminaliteit via begeleiding van ouders wilde aanpakken. Over het algemeen pendelt het overheidsbeleid tussen preventie en correctie, afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen, aangejaagd door de media.

IJVERAAR

Een belangrijke relativering van de vermeende betuttel-ijver van dit kabinet, vinden we ook in de vergelijking met andere (Westerse) landen. Vooral het hier en daar verguisde rookontmoedingsbeleid kent een lange, internationale voorgeschiedenis. Op grond van de volksgezondheid beijverden over de hele wereld honderden instanties en organisaties zich voor overheidsmaatregelen tegen roken. De meeste wetgeving voor tabaksreclame komt rechtstreeks uit Europa. Zelfs binnen de Wereld Gezondheids Organisatie zijn wereldwijde afspraken voor tabaksbeperking afgesproken. Niet heel typisch Nederlands dus.

Ook het huidige gezinsbeleid beroept zich op internationaal gemaakte afspraken om de rechten van het kind te garanderen. In Groot-Brittannië kent men al langer een monitorsysteem om goede zorg voor kinderen te bevorderen. Toenmalig premier Blair wees ooit ouders openlijk op hun verantwoordelijkheid voor het aantal tienerzwangerschappen.

Uiteraard worden er wel degelijk verschillende afwegingen gemaakt door een fundamenteel verschil van inzicht. Liberalen, christen-democraten en sociaal-democraten taxeren maatschappelijke problemen en de daarbij horende oplossingen op hun eigen manier. Dat vervolgens niet iedereen blij is met de genomen beslissingen is eigen aan het politieke bedrijf.

Maarten Vogelaar onderzocht de afgelopen maanden, in het kader van zijn stage bij het WI, de (vermeende) betutteling van het huidige kabinet.

Redactie

Shahied Badoella, hoofdredacteur
Jacolien Viveen / Cornelis Vlot,
eindredactie
handschrift@christenunie.nl

Fotografie

Ruben Timman / Nowords.nl
Anne Paul Roukema

Vormgeving

Frivista - (y)our mission, Amersfoort

Adressen ChristenUnie

Partijbureau
Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
Tel. 033 4226969
bureau@christenunie.nl
bank: 37.29.30.018

Eerste Kamer

Tel. 070 3624571

Tweede Kamer

Tel. 070 3183057
christenunie@tweedekamer.nl

Eurofractie

Tel. 010 4140534
info@eurofractie.nl

Wetenschappelijk Instituut

Tel. 033 4226960
wi@christenunie.nl

CBB

HandSchrift verschijnt in braille en audio bij het CBB
Tel. 0341 565 499

Druk

Kon. BDU Grafisch bedrijf

Advertenties

Via handschrift@christenunie.nl
Tel. 033 422 69 71

Legaten

Gedenkt u de partij testamentair dan luidt de tenaamstelling: Vereniging de ChristenUnie Amersfoort. KvK dossiernr. 32080551

Lidmaatschap

Het lidmaatschap valt samen met het kalenderjaar. Opzeggen kan alleen schriftelijk voor 30 november bij de ledenadministratie: ledenadministratie@christenunie.nl.

NAW-gegevens

De ChristenUnie registreert NAW-gegevens van alle leden. Zorgvuldig geselecteerde derden mogen onze leden af en toe gerichte aanbiedingen doen. Vragen of bezwaar? Bel onze ledenadministratie.

Milieu

Dit partijblad is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Wat gebeurt er in het land? Hoe staan onze lokale en provinciale politici ervoor? De BestuurdersVereniging peilde het, u leest het hier.

CULEMBORG WINT LEDENWERFPRIJS

Op het afgelopen Unie- en Ledencongres ontving de ChristenUnie Culemborg de Ledenwerfprijs 2008. Deze kiesvereniging maakte het afgelopen jaar een enorme ledengroei door van maar liefst 93%. Marian van Houwelingen, voorzitter van de kiesvereniging, onthult het geheim achter dit succes: "Na het verzamelen van adressen zijn we mensen gaan bellen om te vertellen over de ChristenUnie in Culemborg en vroegen we of ze lid wilden worden. Zo wisten we veel leden werven. We zijn met verschillende typen mensen aan de slag gegaan: denkers, organisatoren, doeners, promotors. We vulden elkaar goed aan en dat is onze kracht."

KIJKWIJZER ZEELAND

De ChristenUnie Zeeland pleit voor het instellen van een kijkwijzer bij theatervoorstellingen en festivals. De kijkwijzer moet vooraf informatie geven over grof taalgebruik of geweld. Aanleiding voor het plan zijn negatieve ervaringen van mensen uit christelijke kring met bijvoorbeeld het Zeeland Nazomer festival. "Mensen storen zich aan de aanstootgevende inhoud. Wij willen dat het publiek vooraf informatie krijgt over de inhoud van een theatervoorstelling of festival", licht fractievoorzitter Dick Visser toe. "Een kijkwijzer kan helpen een goede afweging te maken."

VOORUIT MET DE GEIT

Thema van de nieuwjaarsreceptie van de Goudse gemeenteraad was dit jaar 'onderwijs'. Alle Goudse scholen waren uitgenodigd om een bijdrage te leveren. Behalve een debat met jongeren, en muziek was er ook een geitenverkoop. Met de leus 'Koop een geit en help een Oegandese tienermoeder aan een goede toekomst', riep klas 2A van de GSG Leo Vroman de aanwezigen op een geit te kopen. Omdat duurzaamheid, ontwikkelingshulp en ondersteuning van tienermoeders bij de ChristenUnie hoog in het vaandel staan, is de lokale fractie nu een paar geiten rijker!

FUSIE OLDAMBT EN ZUIDPLAS

De gemeenten Reiderland, Scheemda en Winschoten gaan op 1 januari 2010 na de herindeling verder als gemeente Oldambt. De kiesverenigingen Scheemda en Winschoten gingen daarom per 1 januari 2009 samen onder de naam ChristenUnie kiesvereniging "Oldambt".

Dit geldt voor de gemeenten Nieuwerkerk aan de IJssel, Zevenhuizen-Moerkapelle en Moordrecht die ook per 1 januari 2010 samen gaan. De kiesverenigingen Zevenhuizen-Moerkapelle en Nieuwerkerk aan de IJssel werken inmiddels samen onder de naam ChristenUnie Zuidplas, wat de nieuwe gemeentenaam is.

EDE BESPAART

Stel: u krijgt een scootmobiel in bruikleen van de gemeente maar u moet eerst 345 euro betalen omdat u nu geen fiets meer hoeft te kopen. Huh? Toch zou het college van Ede dit zo invoeren. De ChristenUnie wist dit te voorkomen. Bij een besparingsbijdrage is namelijk geen sprake van een eigen bijdrage, maar moet feitelijk betaald worden voor een lichamelijke functie die het niet meer "doet" en die je dus zou "uitsparen" in de kosten. ChristenUnie-raadslid Jellie Kieffe wist het college ervan te overtuigen dat dit onterecht is.

POËZIE IN WEZEP

Raadslid Ton van Leijen uit Wezep verwoordde zijn politieke ervaringen in dichtvorm. Van Leijen: "Het is niet eenvoudig te koersen tussen idealen en haalbaarheid en verschillende belangen van burgers. In de loop van de tijd ben ik daar teksten over gaan schrijven. Ik noem ze sfeertekeningen en karakteristieken. Zesentwintig gedichten heb ik gebundeld en laten drukken". Meer over de bundel 'De raad in rondellen' op www.oldebroek.christenunie.nl.

Ton van Leijen overhandigt burgemeester Zielman een eerste exemplaar van de dichtbundel.

NIEUWS

Zelf iets nieuws te melden?

Mail naar: bestuurdersvereniging@christenunie.nl

Meer nieuws lezen: www.christenunie.nl/inhetland

Bernadette van den Berg, bestuurdersvereniging en en Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie

AGENDA

- 13-02** Kamerleden bezoeken Zeeland
  - 16-02** Arie Slob lezing Rotary Voorburg-Vliet
  - 26-02** Cursus de BV Nederland deel 1 Hilversum
  - 27-02** Masterclass Stevig in je schoenen Roermond
  - 28-02** Politiek iets voor mij? Harlingen, Purmerend
  - 06-03** Masterclass 'Stevig in je schoenen' Roermond
  - 07-03** Werken met de website – gevorderd Amersfoort
  - 07-03** Training campagne en selectie Dordrecht
  - 07-03** Training Welkom in de raad deel 1 Gouda
  - 13-03** Training Snellezen en snelleren Steenwijk
  - 13-03** BestuurdersCongres 2009 Lunteren
  - 20-03** Geheugentraining Steenwijk
  - 20-03** Masterclass Spreken met Spirit Gouda
  - 21-03** Training campagne en selectie Apeldoorn
  - 21-03** Training Debatteren deel 1 Arnhem
  - 21-03** Politiek iets voor mij? Coevorden
  - 26-03** Joël Voordewind spreektbeurt Culemborg
  - 27-03** Esmé Wiegman werkbezoek MEE Zwolle
  - 28-03** Training campagne en selectie Drachten
  - 03-04** Kamerleden bezoeken Limburg
  - 03-04** Cursus leiding geven fractie Gouda
  - 04-04** Training Vaardig in de raad deel 1 Baarn
  - 06-04** Esmé Wiegman werkbezoek ziekenhuis Oss
- Meer informatie: www.christenunie.nl/agenda**

PERSONALIA

Vertrekkende politici: Gerrit-Wim van Veelen (wethouder Bodegraven), Tjako Streefland (statenlid Utrecht).
Nieuwe politica: Karla Derks-Wolthuizen (statenlid Utrecht)

HOOGHEEMRAAD

De ChristenUnie levert een heemraad in het waterschap Veluwe. Half januari is Gerard van den Brandhof met unanieme stemmen gekozen als heemraad.

GOUD

Wybo Miedema uit Hengelo ontving een gouden speld. Hij was bijna 30 jaar lang actief voor de partij. Begonnen als bestuurder bij de RPF, later als raadslid en wethouder.

NIEUWE EINDREDACTEUR

Vanaf 1 februari neemt Cornelis Vlot de eindredactie van HandSchrift over van Jacolien Viveen. Zij gaat de komende maanden aan de slag als senior voorlichter bij de eurofractie. Vlot liep eerder ondermeer stage bij de Tweede Kamerfractie en het partijbureau. Verder werkte hij als redacteur bij een regionale krant. Hij combineert het eindredacteurschap met marketingcommunicatie-activiteiten voor een internationaal visbedrijf uit Urk.

OPLOSSING KERSTQUIZ

In HandSchrift 7 stond een quiz op pagina 17, de oplossing was 'Het is bijna kerst'.

INGEZONDEN: ZORG (1)

Een reactie op HandSchrift 7 over zorg. Wij denken zelf dat

de ZPZ-regeling een regelrechte bezuiniging is. Wij zijn ouders van een zoon (34) met meervoudige handicaps. Sinds november 2008 woont hij in een kleinschalige woonvorm. De zorg wordt bekostigd uit alle pgb's gezamenlijk. Het spant erom of het totale bedrag aan pgb's toereikend is. Eén ouderpaar, voor wiens zoon het pgb moest worden verlengd, kreeg door toepassing van de nieuwe ZPZ-regeling een 20% lager budget (terwijl de handicap niet is veranderd). In de nieuwe regeling wordt elke handicap op zich beoordeeld, echter niet de samenhang tussen de verschillende handicaps. Binnenkort moet het pgb van onze zoon verlengd. Er volgt dus een her-indicatie op basis van de ZPZ-regeling. Wij zijn daarover bezorgd: als elk ZPZ 20% lager uitvalt dan het vastgestelde pgb komt ons kleinschalig woonproject in de knel met alle gevolgen van dien.
Fam. Evink-Bult, Zuidhorn.

INGEZONDEN: ZORG (2)

Ik werk als cliëntondersteuner in een Wmo-loket. Mij viel op dat de schrijfwijze van WMO niet juist is, dit moet zijn Wmo. Ten tweede: Op pagina 6, in de eerste kolom op de zesde regel van onder moet volgens mij staan: voor mensen met een psychosociale indicatie, en dus niet voor mensen met een somatische indicatie. Voor zover ik ben ingelicht blijft er wel begeleiding mogelijk bij een somatische aandoening; en nog een aantal andere aandoeningen waaronder inderdaad de psychogeriatrische, dus bij dementie.
T. Bruining, Burgum.

INGEZONDEN: SPRUITJES

Lof voor de spuitjes! Ik, als groenteboer en ex-ChristenUnielid, vond het erg origineel wat ik over jullie nieuwe idee las. Doe daar uw voordeel mee en neem per direct het spuitje officieel op in het ChristenUnielogo!
R. Verboon, Gouda.

LEDENPOLL RECESSIE

1686 partijleden reageerden op een poll over de recessie. De vraag was: 'De kredietcrisis heeft ingrijpende gevolgen voor de economie en voor de boekhouding van de staat, heeft het Centraal Planbureau voorgerekend. Hoe vindt u dat het kabinet met die voorspelling moet omgaan.'

69.49 % antwoordde daarop: Het kabinet moet de crisis aangrijpen om een omslag te bevorderen naar duurzame, beheerste consumptie en 'ethisch bankieren'.

21.99 % vond dat: Het kabinet moet anticyclisch handelen, dus het is niet erg dat in magere tijden de tekorten even oplopen: eerst moet er geld in de economie gepompt worden.

4.47 % meende dat: Het kabinet moet burgers vooral stimuleren om geld uit te geven: laat het geld rollen, dat is goed voor de economie.

4.05 % antwoordde: Het begrotingstekort mag niet te sterk oplopen, dus het kabinet moet snel bezuinigingen gaan verzinnen: de begroting 2009 kan in de prullenbak.

DE CHRISTENUNIE EN IK?

AAN DE SLAG, DOEN EN UITVOEREN. IDEEËN BEDENKEN, VORMGEVEN EN OMZETTEN IN CONCRETE PLANNEN. DE CHRISTENUNIE HEEFT EEN GOED VERHAAL. DAT VERHAAL VERTEL IK GRAAG, DAARBIJ MOET SAMENGEWERKT WORDEN, IN DE GEMEENTERAAD OOK PRAGMATISCH MET ANDEREN! ZODAT MENSEN KUNNEN ZIEN WIE IK BEN EN WAAR DE CHRISTENUNIE VOOR STAAT. IK IN DIENST VAN HEM!

JARNO VOLMER (32 JAAR) VRIJWILLIGER

'Israël en de Palestijnen: vrede?'

Stevige basis

“Het doel van je opdracht is de liefde die voortkomt uit een rein hart, een zuiver geweten en een oprecht geloof.” Zo staat het er, in 1 Timotheüs 1 vers 5. Het werd onlangs gelezen door een van onze medewerkers, bij de opening van de fractievergadering. Iedere dinsdagochtend beginnen we in het bijzijn van alle collega's de vergaderweek met een korte overdenking.

 ChristenUnie

De laatste weken komen veel teksten voorbij die op een economische crisis toepasbaar zijn. Jezus, de profeten en de apostelen hebben veel gesproken over rentmeesterschap, over het omgaan met geld en goed, over geldzucht en alles wat eruit voortkomt. Ik leer daar steeds weer opnieuw van, juist in deze periode. Natuurlijk is het antwoord op de crisis niet zo een-twee-drie te vinden in één van de Bijbelboeken. Net zoals ons niet in de Bijbel wordt geleerd hoe we kunnen leven met onverantwoorde kredieten, hoe we torenhoge hypotheeklen kunnen aanvaarden en hoe we zorgeloos met het milieu kunnen omgaan. Jezus deed hier in ieder geval geen voorzet toe, hij gaf een heel ander voorbeeld!

OOGKLEPPEN

In dat voorbeeld willen we Hem graag volgen. Rentmeesterschap tonen en verantwoordelijkheid nemen, zeker in een tijd van ernstige economische crisis, waarvan de gevolgen steeds meer doordringen in het leven van mensen. Dat geeft onzekerheid. Mensen die hun baan kwijt raakten of dreigen kwijt te raken. Jongeren die niet meer aan de slag kunnen komen. Zorgen over inkomens. Zorgen over pensioenen. Stilliggende bouwprojecten. Vrachtauto's die langs de kant komen te staan. Achter de financieel-economische crisis gaat echter ook nog een andere schuil. Een ecologische crisis. Schaarser wordende grondstoffen. Energiebronnen die opraken. De voedselcrisis. Juist die omvangrijkheid van de crisis, de omstandigheid dat we niet alléén spreken over een financiële of economische crisis, drukt ons met de neus op de feiten. Feiten die u en ik diep in ons hart wel weten en wisten. Dat ons economische stelsel onherroepelijk op grenzen stuit. Dat je niet met oogkleppen op kunt doorbouwen, maar ook moet bewaren. Dat goed rentmeesterschap niet alleen gericht is op maximalisatie van de winsten nu, maar ook op de

mogelijkheid om in toekomstige jaren nog de vruchten van deze aarde te kunnen plukken.

ZES MILJARD

Het uitgangspunt van de ChristenUnie in de gesprekken met de coalitiepartners is steeds geweest dat het maatregelenpakket niet de zwakkeren in de samenleving zou gaan raken. Problemen die door de rijksten zijn veroorzaakt, mogen niet op de armsten worden afgewenteld. En het mag flauw klinken, maar rijkdom schept ook verantwoordelijkheid naar mensen om je heen. Mensen bij wie in tijden van crisis toch vaak de eerste klappen vallen. Daarom: niet alleen bezuinigingen, maar ook een investeringspakket van bijna zes miljard. Dat gebruiken we voor onder andere duurzame energie, het voorkomen van jeugdwerkloosheid en voor infrastructuur.

SOLIDE

Regeren in een tijd waarin we de wind in de rug hebben, is niet zo moeilijk. Het komt er op aan wat je doet bij forse tegenwind. Ik ben blij dat we samen met de coalitiepartners konden komen tot een solide akkoord. En dat we daarbij alle drie de moed hadden om ook ingrepen te accepteren die 'pijn' zullen doen, omdat we nu eenmaal gehecht zijn aan bepaalde thema's. De kredietcrisis kwam niet op onze uitnodiging, maar biedt wel kansen om te werken aan een stevige basis voor nu en voor de volgende generaties.

Arie Slob, fractievoorzitter Tweede Kamer

HS

INHOUD

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE
Jaargang 10 | Uitgave 2 | april 2009

Tweede Kamernieuws	08
Column Peter Blokhuis	09
Voor, tegen: Douma en Schutte	10
Gert-Jan Segers bezoekt Israël	12
Online discussieforum Opunie	15
Column Eimert van Middelkoop	15
Eurokandidaten stellen zich voor	16
ECPM bezoekt Wit-Rusland	18
De kiesvereniging	20
Campagnestunten	21
Kaderschool: inspiratie...	22
De zeven vragen aan...	23
Perspectief: Pak Iran aan	24
Wandeling met Ernst Cramer	25
Eurofractie nieuws: evaluatie	26
Dag Europa	27
Europese verkiezingscampagne	28
Colofon	29
In het land	30
Agenda, kort nieuws en brieven	31
De ChristenUnie en ik	32

4 MICHAEL MULDER OVER ISRAËL

“In het standpunt over Israël is het noodzakelijk helderheid te hebben over de Bijbelse gronden daarvoor”, betoogt Michael Mulder, directeur van het Centrum voor Israëlstudies. “Als christenen zijn we op een andere manier met Joden verbonden dan met enig ander volk.”

7 CAPACITEIT BESCHIKBAAR

“Eén van de constant smeulende brandhaarden in de internationale politiek is het Midden Oosten. Het is voor elke Amerikaanse president een prioriteit. Voor zover er iets is als vrede in het Midden Oosten, is dat een Pax Americana.” Minister Eimert van Middelkoop over defensie en het Midden Oosten.

14 CRISISPLAN

“Misschien, zo heb ik rond de kabinetsformatie eens gezegd, is het met het oog op deze tijd dat de ChristenUnie tot regeringsverantwoordelijkheid is geroepen. De Tweede Kamer heeft ingestemd met het crisisplan ‘Werken aan toekomst’. Na zo'n vier weken van pittige gesprekken met de coalitiegenoten geeft dat een voldaan gevoel”, stelt André Rouvoet.

18 DICTATUUR DICHTBIJ

Een delegatie van de ChristenUnie bezocht de laatste dictatuur van Europa: Wit Rusland. Zij namen deel aan het eerste congres van de Belarusische Christen Democratische Partij (BCD). Guido van Beusekom: “Dit was voor het eerst in tien jaar dat een dergelijk congres kon worden gehouden.”

Inzetten op verzoening

**MICHAEL MULDER
DIRECTEUR CENTRUM
VOOR ISRAËLSTUDIES**

“In het standpunt over Israël is het noodzakelijk helderheid te hebben over de Bijbelse gronden daarvoor”, stelt Michael Mulder, directeur van het Centrum voor Israëlstudies. “Als christenen zijn we op een andere manier met Joden verbonden dan met enig ander volk. Dat neemt niet weg, dat er een opdracht ligt om mee te werken aan een vreedzame oplossing van het conflict tussen Israël en de Palestijnen. Expliciete steun aan de christelijke Palestijnse gemeenschap lijkt me daarbij een waardevolle aanvulling op de paragraaf in het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie.”

TROUW

Het huidige volk Israël, volk van God?

“Ik vind het van groot belang om te blijven spreken over Israël als volk van Gods verbond. Dat heeft alles te maken met de zekerheid, dat God beloften die Hij gegeven heeft, niet intrekt. Ik weet dat er vanaf het begin van de ChristenUnie een bloedgroep is, die in het geheel niet gewend is om over het huidige Israël als ‘Gods oude verbondsvolk’ te spreken. Sinds de komst van Christus is er immers iets wezenlijk veranderd in het verbond van God met mensen. Dat is verbreed. Naar mijn overtuiging heeft de genoemde verbreding in Gods verbond niet tot gevolg dat het oude verbond in feite nauwelijks meer van belang is. Door het werk van Christus mogen heidenen delen in de hoop die God aan Israël beloofd heeft.

Daarom is de blijvende betekenis van Gods woord voor Israël voor mij zo wezenlijk, omdat ik daarmee onderstreept zie, dat ik met een God mag leven, die zich concreet houdt aan wat Hij gezegd heeft. Als Gods woord en Gods trouw voor Israël ophoudt op het moment dat God andere bedoelingen gaat waarmaken, dan mag ik evengoed vraagtekens zetten bij Gods woord en Gods trouw voor mij vandaag. Dat betekent dat ik als christen inderdaad niet om het volk Israël heen wil gaan, als ik over de trouw van God denk. En dat ik andersom, als ik naar Israël kijk, daarin tekenen van die trouw van God zie. Ik zie veel Joden terugkeren naar het land Israël, waar ze onder Joods bestuur een relatief veilige plaats hebben om als Jood te leven. Daarin

zie ik een teken van Gods trouw en daarmee ook een manier waarop Gods oude beloften opnieuw gestalte krijgen. Daarmee verbind ik niet specifieke profetieën met aanspraken op specifieke gedeelten van het land.”

SCHRIJNEND ONRECHT

Hoe is het mogelijk je op bijbelse gronden verbonden te weten, met een volk dat Palestijnen van hun land verdrijft?

“Er is in Israël veel schrijnend onrecht dat op geen enkele manier met een theologische deken kan worden toegekleed. Dat betreft onder meer onrecht dat door Joden aan Palestijnen is en wordt aangedaan. Een verbondenheid met Israël op Bijbelse, historische en morele gronden, kan nooit een rechtvaardiging van dit onrecht betekenen. Maar betekent de erkenning van Gods trouw in de stichting van de staat Israël, dat daarmee de staat Israël in zijn totale politiek wordt gelegitimeerd? Ik zie daar nog erg veel tussen staan. Menselijke fouten van Israëliësch bestuur, die niet met Gods leiding te vereenzelvigen zijn; maar ook een eenzijdige belichting van Israëls daden, die wellicht te makkelijk en te snel het onrecht denken te kunnen benoemen. Het lijkt me van belang voor het politieke standpunt van de ChristenUnie, om ondanks alles wat ons zicht kan vertroebelen, wel openlijk te blijven erkennen dat er een lijn loopt vanuit Gods trouw aan zijn beloften naar de volkenrechtelijk erkende beslissing van het recht van het Joodse volk op een eigen staat. Ik acht het van belang dat wij als christenen daarin meer zien, dan alleen een volkenrechtelijke beslissing.

Maar dat volkenrechtelijke aspect blijft wel wezenlijk. Terecht staat in het verkiezingsprogramma dat politieke steun niet buiten de inachtneming van internationale rechtsbeginselen om kan gaan.”

RUIMTE VOOR DE ANDER

Het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie spreekt van veilige en erkende grenzen voor Israël en van erkenning van de nationale aspiraties voor Palestijnen. Realistisch?

“Het is de vraag hoe beide zich met elkaar verhouden. De moeilijkheid is, dat een deel van de Palestijnen bestuurd worden door een door hen gekozen regering, die zich niet democratisch opstelt. Een regering die op een totaal andere manier met zijn burgers omgaat dan dat het geval is in Israël. Een regering die niet bereid is te erkennen dat er een plaats voor het Joodse volk zal mogen zijn in Israël.

ER LOPEN DEMOGRAFISCHE, INFRASTRUCTURELE, BESTUURLIJKE EN ECONOMISCHE SCHEIDSLIJNEN

Ik deel de analyse van Inez Polak in Trouw van zaterdag 3 januari, die stelt dat elke vredesregeling met Palestijnen een regeling dient te zijn die bij het historische bewustzijn van de Palestijnen past. Ik citeer wat dat volgens haar betekent: ‘Daarom kan het (zo’n regeling) geen definitieve oplossing zijn, want uiteindelijk denken ze natuurlijk te winnen.’ Wanneer Israël en de Palestijnse autoriteit echt met elkaar in gesprek gaan, zal de enige basis kunnen zijn, dat men van twee kanten erkent, dat er enige ruimte voor de ander mag zijn.”

APPELS EN PEREN

“In feite vergelijken we appels met peren, wanneer we beide regeringen met elkaar vergelijken. Onder een eenzijdig Joods bestuur kunnen Arabieren, leden van Fatah en van Hamas, als burgers leven. Onder een eenzijdig Palestijns bestuur is het niet mogelijk

gebleken, dat daar Joden als vrije burgers leven. Wellicht zou dat in een door Fatah bestuurd gebied wel mogelijk kunnen zijn, onder een bewind als dat van Hamas is het echt uitgesloten. Er wordt veel over disproportionaliteit gesproken. Die is er. Maar we moeten beseffen dat die er in zeer veel opzichten is, omdat we geen eerlijke vergelijking kunnen maken tussen partijen die op dezelfde manier te benaderen zijn. Dat heeft te maken met de manier waarop Arabische leiders met hun eigen bevolking omgaan. Dat heeft vooral te maken met het standpunt, dat al in 1947 is ingenomen door de Arabische wereld: geen plaats voor een erkenning van Joden in Israël. Op dit moment wordt dat standpunt steeds verder geïslamiseerd, zodat het ook buiten de Arabische wereld steeds duidelijker klinkt.

Als er gezocht wordt naar een manier waarop Israël binnen veilige en erkende grenzen kan bestaan, is het hoogst haalbare bij een aantal partijen wellicht: tijdelijk erkende en veilige grenzen. Ik vrees dat wanneer Israël daar geen genoeg mee wil nemen, er geen oplossing gevonden kan worden."

Dus internationaal toezicht?

"Wellicht kan een internationale toezichthouder ervoor zorgen dat een eventueel bestand langere tijd zal

bestaan. Daarmee zal het in de moslimwereld breed uitgedragen standpunt, dat er geen definitieve plaats kan zijn voor een Joodse aanwezigheid, wellicht zonder al te veel gezichtsverlies naar de achtergrond gedrongen kunnen worden. En daarmee zal er voor Israël wellicht een situatie kunnen ontstaan, dat men in overeenstemming met de Oslo-akkoorden meer land afstaat en meer ruimte wil geven voor een eigen bestuur van de Palestijnse gebieden."

TWEE STATEN

Ziet u oplossingen?

"Op die wederzijdse erkenning kan worden aangedrongen, door op Hamas druk te blijven uitoefenen, dat er alleen een gesprek gevoerd kan worden, als Israël erkend wordt. Anderzijds door op Israël druk uit te blijven oefenen, dat de nederzettingenpolitiek zal stoppen, ook op de Westbank. Fatah zal daartegenover moeten waarborgen dat er bij volledige autonomie, niet een hervatting zal kunnen plaatsvinden van het oude standpunt van de vernietiging van Israël.

Dat betekent dus dat er naar een tweestatenoplossing gestreefd dient te worden, op een manier waarop Palestina zich tot een volwaardige staat kan ontwikkelen. Israël dient daartoe de in de Zesdaagse Oorlog gewonnen gebieden terug te geven. Het gebied van Palestina dient groter te zijn dan het verbrokkelde gebied dat Barak in 2000 beoogde. Daartoe zullen dus ook grotere nederzettingen, zoals bij Hebron, ontruimd moeten worden. De vrees is groot dat de Palestijnen dit automatisch zullen opvatten als een eerste stap in de volledige overwinning op Israël. Daarom zal een internationale toezichthouder, met veel bevoegdheden en door beide partijen erkend, wellicht de beste manier zijn om tot deze oplossing te komen."

Jeruzalem als ondeelbare hoofdstad?

"Wat heet ongedeeld? Er lopen demografische, infrastructurele, bestuurlijke en economische scheidslijnen door de stad. Toch is het evident, dat de stad minder gedeeld is dan voor 1967. Ik ben het ermee eens, dat als teruggave van de in de Zesdaagse Oorlog verkregen gebieden betekent, dat

Oost-Jeruzalem onder exclusief Palestijns bestuur komt te staan, dat een verdeling van de stad tot gevolg heeft, die terecht door Israël niet geaccepteerd zal worden. Zo'n verdeling zal het leven in Jeruzalem en de toegankelijkheid van de heilige plaatsen voor de aanhangers van alle drie de aanwezige godsdiensten, onacceptabel moeilijk maken. Moet het dan een Joods bestuur blijven, dat supervisie houdt, ook in Oost-Jeruzalem? Ik trek die conclusie niet op grond van de Bijbelse betekenis van Jeruzalem.

Het lijkt echter ook geen optie, dat gezien de huidige standpunten er gezocht moet worden naar een compleet loslaten van de toegankelijkheid van sommige stukken van Oost-Jeruzalem voor Joden. Joden mogen immers niet op de West-Bank komen, terwijl andersom Arabieren wel in Israël kunnen leven. Vanwege deze incongruentie zal er een oplossing gezocht moeten worden die het voor Joden en voor Arabieren, moslims en christenen, mogelijk maakt om veilig te zijn in heel Jeruzalem en toegang te hebben tot ieders eigen heilige plaatsen. Dat kan nog steeds het beste gerealiseerd worden door een status aparte voor Oost-Jeruzalem, onder internationaal toezicht, en met gezamenlijke inbrengten aanzien van het bestuur, zoals het ten dele nu ook al het geval is."

VERZOENING

"Er zal alleen financiële en morele steun kunnen worden gegeven, als helder is dat er niet wordt ingezet op geweld op basis van een weigering Israël te erkennen, maar op verzoening. Wellicht kan expliciete steun aan de christelijke Palestijnse gemeenschap daarin meer betekenen dan tot nog toe als beleid wordt gevoerd. Het lijkt me een waardevolle aanvulling op het programma van de ChristenUnie, als hierin kan worden opgenomen, dat een versteviging van die elementen in de Palestijnse gemeenschap, die uit zijn op verzoening en die het op dit moment zwaar te verduren hebben, extra steun verdienen. Daarbij kan expliciet de christelijke gemeenschap, zowel in de gebieden onder de Palestijnse Autoriteit, als in Israël genoemd worden."

Cornelis Vlot, Eindredacteur Handschrift

'Capaciteit beschikbaar houden'

Een van de constant smeulende brandhaarden in de internationale politiek is het Midden Oosten. Het is voor elke Amerikaanse president een prioriteit. Voor zover er iets is als vrede in het Midden Oosten, is dat een Pax Americana. Op hoofdlijnen is die Amerikaanse inzet altijd gesteund door Nederlandse kabinetten.

Ook de ChristenUnie kent een nadrukkelijke focus op het Midden Oosten, meer in het bijzonder op Israël. In het verkiezingsprogramma-2006 wordt dit beargumenteerd in politieke, historische en theologische termen. Er is een verbondenheid met het Joodse volk op bijbelse gronden, zo zegt het programma. En meer expliciet wordt uitgesproken dat de staat Israël steun verdient vanwege historische en morele argumenten, met inachtneming van internationale rechtsbeginselen. Er bestaat binnen de ChristenUnie het risico, elkaar ten aanzien van Israël theologisch de maat te nemen. Gelukkig is er ook het wijze inzicht dat van een politieke partij niet verwacht mag worden, diep insnijpende theologische vragen gezaghebbend te beantwoorden. Er is een voldoende christelijke consensus om een warme politieke betrokkenheid te dragen.

'ALOMVATTEND AKKOORD'

De ChristenUnie behoedt zichzelf voor een te eenzijdige sympathie voor Israël, door het belang van internationale rechtsbeginselen te benadrukken. Wat recht is voor Israël, is daarom ook recht voor de Palestijnen. Deze politieke benadering ligt ook ten grondslag aan het coalitieakkoord, waar allereerst wordt gesproken over 'Een alomvattend akkoord voor het conflict tussen Israël en de Palestijnen'. Meer concreet wordt vervolgens gesproken over veilige en erkende grenzen voor Israël en een levensvatbare Palestijnse staat. Met beide politieke wensen is nog een lange weg te gaan. De grenzen van Israël zijn nog altijd aangevochten en de veiligheid ervan moest in 2006 tegenover de dreiging van Hezbollah in Libanon en in 2008 van Hamas in de Gazastrook, met een sterke geweldsinzet worden gewaarborgd. Op onderde-

len van die inzet mag met recht kritiek worden uitgeoefend. De Nederlandse regering deed dat ook, maar het recht en de plicht van de Israëliëse regering de eigen bevolking te beschermen zijn onvervreemdbaar.

MILITAIRE INZET

Nederland heeft de laatste jaren bij het diplomatieke woord ook de daad van militaire inzet gevoegd. Zo heeft de marine tot medio 2008 een bijdrage geleverd aan de maritieme missie Unifil. Daarvoor mocht ik als Minister van Defensie van ChristenUniehuizen politieke verantwoordelijkheid dragen. Dat heb ik graag gedaan. Ook aan enkele kleinere (VN en EU) missies levert Defensie een personele bijdrage. Het kabinet houdt rekening met nieuwe verzoeken, wanneer als onderdeel van een vredesakkoord tussen Israël en de Palestijnse autoriteit de inzet van een internationale interventiemacht wordt gevraagd. Met collega Verhagen zijn wij nauw betrokken bij EU-onderzoeken ter zake. Als Minister van Defensie, met een sterke concentratie op de Afghanistanmissie, houd ik capaciteit beschikbaar voor het geval de vrede in het Midden Oosten dat vergt. Ook dat is ChristenUnie!

Eimert van Middelkoop, Minister van Defensie

VERBONDEN MET ISRAËL, MET OOG VOOR LOT VAN PALESTIJNEN

“De afgelopen maanden waren roerige tijden voor Israël. Om met de laatste gebeurtenis te beginnen; op 10 februari werden er verkiezingen gehouden. Voor die tijd speelde de Gaza-oorlog, die het leven kostte aan veertien militairen en drie burgers aan Israëls zijde. Er vielen naar schatting meer dan 1300 dodelijke slachtoffers en 4100 gewonden aan Palestijnse zijde.

Buitengewoon triest dat er herhaaldelijk bloed vloeit aan beide kanten van Israël”, stelt Joël Voordewind, Tweede Kamerlid van de ChristenUnie.

STEUN

“De ChristenUnie heeft tijdens de oorlog steun betuigd aan Israël en vond het legitiem dat Israël actie ondernam om een einde te maken aan de voortdurende raketbeschietingen op zijn grondgebied. Alleen al in 2008 werden er vanuit Gaza drieduizend raketten afgevuurd op Israëlisch grondgebied.

Binnen het bereik van de raketten wonen zo'n achthonderdduizend Israëliërs. Tegelijkertijd hield Israël de grenzen naar Gaza zo goed als dicht, waardoor economische ontwikkeling voor de Palestijnen niet van de grond kon komen.

Overigens was Israël hiertoe ook welhaast gedwongen. Onbelemmerde doorvoer was immers moeilijk denkbaar wegens misbruik daarvan door terreurorganisatie Hamas. Eén en ander neemt niet weg dat ten allen

tijde in ieder geval hulpgoederen de Gazastrook binnen kunnen komen. Hier heeft Israël overigens ook steeds zo goed mogelijk aan meegewerkt.

PROPORTIONEEL

In het Nederlandse parlement ontstond tijdens de oorlog meteen de discussie of het Israëlisch geweld proportioneel was. De ChristenUnie heeft zich daar niet over uitgelaten, maar wel een motie gesteund die ‘indien er twijfel bestaat over het gebruik van disproportioneel Israëlisch geweld’, oproept tot internationaal onderzoek. Eerder heeft de ChristenUnie het gebruik van clustermunities door Israël in Libanon afgewezen. Laat overigens helder zijn dat de raketbeschieting van Hamas (gericht op doelen als scholen en peuterspeelzalen) bij voorbaat disproportioneel is volgens het oorlogsrecht, omdat het hier om burger- en niet om militaire doelen gaat.

MOTIE

De ChristenUnie heeft zelf gepleit voor zowel internationale bijstand voor het tegengaan van de wapeninvoer naar Gaza, als voor openstelling van de grenzen voor niet-militaire goederen naar Gaza. Daardoor zouden Palestijnse burgers een menswaardig bestaan kunnen leiden. Dit is in lijn met ons verkiezingsprogramma, waarin staat dat we streven naar erkende en veilige grenzen voor Israël en erkenning en zorg voor het Palestijnse volk. Ook diende ik een motie in die elke vorm van onderhandelingen met Hamas uitsloot, zolang deze organisatie niet het geweld afzweert en Israël erkent. Een recent voorstel van de ChristenUnie is om de Israëli's bij te staan in de Rode Zee en Indische Oceaan, om de wapensmokkel vanuit Iran richting de Sinai met bestemming Gaza tegen te gaan. Dit zou met een Nederlands fregat kunnen, als het klaar is met zijn korte missie voor de kust van Somalië om daar piraterij tegen te gaan. De eerste reactie op mijn voorstel van de ministers Verhagen en Van Middelkoop waren positief. In mei zal ik samen met voormalig Kamerlid Meindert Leerling voor de derde keer in vier jaar afreizen naar Israël. Hopelijk om kennis te maken met het dan nieuw aangetreden kabinet.”

HOE KOM IK DE CRISIS DOOR? TIP VOOR DE DIP

De crisis is nog niet ten einde. Hoewel de plannen klaar liggen om de economie weer uit het slop te helpen, zullen we nog even geduld moeten hebben voordat de ‘olietanker’ van richting verandert. Tot die tijd kunt u de dip te lijf gaan met onderstaande ‘luchtige’ tips van onze Kamerleden.

Arie Slob

“Geef niets uit wat je ook niet hebt! Eerst sparen, dan kopen. Dan geniet je des te meer van je nieuwe aanwinst! Vroeger was dit adagium heel normaal en ik zeg niet dat vroeger ‘alles beter was’ maar soms kunnen we wel een les leren van onze voorouders.”

Joël Voordewind

“Blijf in gesprek met je partner en kinderen, ook over de crisis. Uit allerlei onderzoeken blijkt dat de economische situatie een negatieve uitwerking kan hebben op relaties. Een relatiecurcus is natuurlijk ook altijd van harte aan te bevelen.”

Cynthia Ortega

“Ga minder uit eten maar kook je eigen potje. Terug naar de Hollandse kost. Het is goedkoper en gezonder.”

Ernst Cramer

“Ik raad iedereen aan om door te gaan met wat hij altijd al deed (tenzij het slechte gewoonten zijn natuurlijk), dan blijven de bestedingen tenminste op peil. En wees kredietbewust!”

Esmé Wiegman

“Ga naar buiten, ga wandelen, geniet van de zon en help je tuin af van zijn winterdip!”

Ed Anker

“Investeer in kunst! Koop in deze tijden voor een prikkie een ouwe Rembrandt, geniet er een paar jaar van en verkoop het doek dan weer door, met winst.”

Jolande Uringa, voorlichter Tweede Kamerfractie

Levensstijl

Over veel in het leven van een mens zegt een politieke partij niets, ook de Christenunie niet. Zo is er geen code die zegt dat je met vork en mes dient te eten. Of dat je niet hoest in het gezicht van een ander. Alle leden van de ChristenUnie en zeker politieke vertegenwoordigers houden zich aan fatsoensregels die daarvoor gelden.

In een gedragscode voor politici gaat het om zaken die te maken hebben met de politieke geloofwaardigheid van deze mensen. Wie mede verantwoordelijk is voor het tot stand komen van wetten, is ongeloofwaardig als hij die wet zelf overtreedt. Wie instemt met het programma van een partij, is ongeloofwaardig als zij iets doet wat daarmee in strijd is.

Maar er is ook nog zoiets als een christelijke levensstijl. Ik noem een paar kenmerken: bidden voor de maaltijd, naar de kerk gaan, een vergadering openen met een Bijbellesing en gebed, niet vloeken, op zondag niet reizen. Dat zijn geen politieke zaken, maar ze hebben wel te maken met het christelijk geloof, de basis van een partij als de ChristenUnie. Moeten we elkaar daarom aan deze levensstijl houden? Sterker nog, hebben we niet een extra code nodig? Maar een code past hier niet, want leven met God kan op meer dan één manier.

Peter Blokhuis, partijvoorzitter ChristenUnie

Jeruzalem: ondeelbare hoofdstad van Israël?

Het ChristenUnie-verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamerverkiezingen van 2006 zegt er het volgende over: 'De Ne gevestigd.' Toch blijkt niet iedereen binnen de partij achter deze stelling te staan. De kwestie blijkt complexer dan op het hoogleraar Jochem Douma spreken zich over de stelling uit.

Het zou vreemd zijn als we in de politiek het antwoord op deze vraag gaven, zonder internationale besluiten over de status van Jeruzalem serieus te nemen. Welnu, vanaf de stichting van de staat Israël in 1948 tot op heden, hebben de Verenigde Naties niet willen weten van Jeruzalem als ondeelbare hoofdstad van Israël.

Het land Palestina werd verdeeld tussen Joden en Arabieren, terwijl Jeruzalem als een corpus separatum (een afgezonderd lichaam) onder internationaal bestuur van de Verenigde Naties zou staan. Van dat laatste is niets terecht gekomen, maar de Verenigde Naties hebben nooit Jeruzalem als ondeelbare hoofdstad toegewezen aan Israël of de Palestijnen.

MACHTSMISBRUIK

Aan de huidige macht van Israël over Jeruzalem kan geen recht ontleend worden, om deze stad in haar geheel aan de staat Israël toe wijzen. Wie dat doet, bewijst de vrede tussen Joden en Arabieren geen dienst. Men kan van Jeruzalem geen Joodse stad maken, door een derde deel van haar bewoners (de Palestijnen), als tweederangsburgers te behandelen. Dat is een even duidelijke vorm van machtsmisbruik als een nederzettingenbeleid in en rond de stad, waarin grond als Joods wordt geannexeerd, die met

evenveel of zelfs meer recht aan de Palestijnen toekomt. De haat tussen Joden en Palestijnen wordt niet alleen aangewakkerd door antisemitisme en raketaanvallen van Palestijnen, maar ook door van Joodse zijde macht te kleden in het gewaad van recht.

CHRISTELIJKE POLITIEK

Het is ook niet duidelijk te maken dat het opeisen van Jeruzalem als ondeelbare hoofdstad van Israël voortvloeit uit het beoefenen van christelijke politiek. Christelijke politiek let op Jezus Christus, die scheidsmuren heeft afgebroken en de volken tot onderlinge vrede oproept. Wij kunnen geen politiek baseren op een komende Messias voor de Joden, die ons er vandaag toe zou oproepen Jeruzalem op te eisen als centrum van een Joodse regering, met veronachtzaming van Palestijnse rechten. Het zou ons doen vergeten dat de Joodse staat een geseculariseerde staat is, die tot in het accepteren toe, van wie er als volwaardig

Joods burger mogen gelden, zich nog steeds afkeert van de gekomen Messias Jezus Christus.

SCHRAPPEN

Rekening houdend met ingrijpende theologische verschillen tussen de leden van de ChristenUnie, ligt het voor de hand de bepaling over Jeruzalem als de ondeelbare hoofdstad van Israël te schrappen. Onverminderd kan blijven gelden dat wij het Joodse volk, dat in het Midden-Oosten voortdurend in zijn bestaan bedreigd wordt, op religieuze, historische en juridische gronden blijven steunen. Verder dat wij een volledige erkenning van Israël als zelfstandige staat door de Palestijnen en de Arabische staten blijven eisen, met beëindiging van alle terroristische activiteiten.

Jochem Douma is theoloog en was jarenlang bijzonder hoogleraar medische ethiek aan de Universiteit van Amsterdam. Hij publiceerde diverse christelijke boeken, waaronder het onlangs gepubliceerde 'Christenen voor Israël?'

derlandse ambassade dient in Jeruzalem, de ongedeelde hoofdstad van de staat Israël, te worden eerste gezicht lijkt. Voorzitter van Christenen voor Israël Dick Schutte en theoloog en voormalig

Het zal u niet verbazen dat ik zowel als gelovige, als lid van de ChristenUnie en als voorzitter van de stichting Christenen voor Israël, kies voor een ongedeelde Jeruzalem. Mijn argumentatie ontleen ik vanuit de Bijbel. Jeruzalem is altijd een zaak van geloof. Het geheim van Israël is, dat het Joodse volk Gods uitverkoren volk is en dat haar geschiedenis door God in het bijzonder geleid wordt.

Ik geloof dan ook dat de terugkeer van het Joodse volk uit een ballingschap van tweeduizend jaar, door God geleid is en dat dit een grote stap in de richting van de komst van Gods Koninkrijk op aarde is.

GROTE KONING

Jeruzalem is in de Bijbel de stad van de Grote Koning (Ps.48:3). Als Israël terugkeert, zal God daar wonen in het midden van zijn volk, zeggen de profeten (Zach.8). Alles heeft natuurlijk te maken met vanuit welk perspectief wij

de komende Verlossing zien. Als het profetische woord de horizon is van de komende Verlossing, dan mogen we aan de profetische status geen afbreuk doen. Dat perspectief is dat de Messias zal terugkeren in Jeruzalem. Dat zijn voeten zullen staan op de Olijfberg en dat Hij in Jeruzalem tot Koning over de ganse aarde zal zijn.

Daarbij is Jeruzalem niet afgesloten voor de andere volken. Zij krijgt zelfs internationale allure: de volken zullen optrekken naar Sion om het Loofhut-

tenfeest te vieren en de nieuwe tempel zal een bedehuis voor alle volken zijn. Dat neemt niet weg dat de beloften aangaande Jeruzalem voor Israël blijven staan. Die beloften worden niet vervormd of weggeschreven. God deelt zijn stad niet op. Zouden wij dat dan voorstaan?

GEESTELIJKE STRIJD

De grote vraag is of wij de status van Jeruzalem in handen leggen van de Internationale gemeenschap, wat neerkomt op de bezetting van Sion door de Islam. Of verbinden wij het lot van Jeruzalem aan het Bijbels getuigenis? De Islam is daarbij een belangrijke factor. Het wijst ons op de geestelijke strijd die achter de schermen van de wereldpolitiek gevoerd wordt. Zal Jeruzalem, het tempelplein, Moria, in handen komen van een macht die tegenover de God van de Bijbel staat?

RUST

Sinds 1948 is er een democratische staat Israël. Ik zie dat als een Godswonder. God brengt Zijn volk thuis. Maar het Midden-Oosten en grote delen van de wereld gunnen Israël geen rust. Denk aan de vele oorlogen en aanslagen die er sindsdien al geweest zijn. Het Joodse volk wordt door de wereld nog steeds geen plek gegund op deze aarde om te wonen. Laten wij als Christenen bedenken, dat de God van Israël niet afhankelijk is van wat in de wereld politiek haalbaar is. Hij zal Zijn beloften vervullen, ook ten aanzien van Jeruzalem. Wij mogen uitzien naar de komst van Zijn vrederijk!

Dick Schutte is fractievoorzitter van de ChristenUnie in de provincie Flevoland. Daarnaast is hij voorzitter van de Nederlandse stichting Christenen voor Israël en heeft hij zitting in het bestuur van Christians for Israel International.

'Haat verdween door gemeenschappelijk geloof in Jezus'

Terwijl Israël in oorlog was met Gaza, reisde een aantal ChristenUnie politici door Israël en de Palestijnse gebieden. Doel: kennis van het gebied te verdiepen. 'Er zijn tekenen van hoop, maar niet op korte termijn', is de conclusie van Gert-Jan Segers, directeur van het Wetenschappelijk Instituut. Over de betekenis van Israël in deze roerige tijd.

U hebt jaren in Egypte gewoond. Hoe is uw beeld door de reis veranderd? Allereerst geografisch. Ik wist dat het klein was, maar als je ziet hoe smal de strook is van de kust tot de Westbank, dan zie je dat Israël zich geen vijandige buurman kan veroorloven. Verder was ik verrast over de intensiteit van de angst voor de dreiging vanuit Iran. Dat wordt in alle lagen van de bevolking met argusogen gevolgd. In de recente oorlogen met Hezbollah en Hamas stond Israël feitelijk ook tegenover Iran. Je moet er niet aan denken dat dat land een atoombom krijgt.

Is die angst terecht? De link tussen Hamas en Iran staat nog ter discussie, toch?

Ik kan dat niet zelf nagaan. De link tussen Iran en Hezbollah ligt voor de hand. Dat zie je in de wapens die ze gebruiken, en de toevoer door Syrië is eenvoudig. Bovendien zijn het beide Sjiïeten. De meeste analisten zijn het erover eens dat er nu ook een relatie

is tussen Iran en Hamas. Het is geen toeval dat zowel de raketten vanuit Libanon als vanuit Gaza steeds dieper in Israël terecht kunnen komen. Iran is de missing link.

INTENSE ANGST VOOR DE DREIGING VANUIT IRAN

Wordt die angst voor Iran ook door omliggende landen gedeeld?

Ja, kijk maar naar de reactie van de Arabische landen op de Gaza-oorlog. Ze stonden formeel achter Gaza, maar informeel lieten Saudi-Arabië en Egypte weten: pak ze maar aan. Deze landen zijn heel bang voor Iran. Zij zien de Sjiïtische Perzen als een enorme bedreiging van de Arabische, Soennitische meerderheid in het Midden-Oosten.

Bent u in bezet gebied geweest? En wat deed deze plek met u?

We zijn inderdaad op de Westbank geweest. Dat moet dan met een gepantserde bus, maar het viel me op hoe rustig het daar was. We zijn een keer bekogeld, maar dat leek meer symbolisch dan echt gevaarlijk. Het leger en de politie hebben dat goed onder controle. We hebben ook uitvoerig met kolonisten gesproken.

Welke indruk hebt u van deze mensen?

Het is apart slag mensen. Maar het verschilt nogal of ze religieus of nationalistisch gemotiveerd zijn. We bezochten bijvoorbeeld een joods schooltje waar veel aandacht voor muziek was. Zij verwachten namelijk dat God de derde tempel zal laten neerdalen en leiden nu alvast de muzikanten daarvoor op. Het is lastig praten met kolonisten die op de Westbank zijn omdat God het land aan Abraham heeft beloofd. Over zo'n claim kun je niet onderhandelen, dat geloof je of dat geloof je niet.

We hebben ook gesproken met een burgemeester van een Israëlische stad op de Westbank, dat was echt een nationalist. Die had die stad gesticht vanuit strategische overwegingen. Met zo iemand kun je wel een politiek gesprek voeren. Je kunt hem vragen of het uiteindelijk in het belang van Israël is, vervolgens kun je daarover debatteren.

Zijn er tekenen van hoop?

Dat is altijd lastig in het Midden-Oosten. Op klein niveau heb ik die wel gezien. Een Amerikaanse predikant daar vertelde hoe jonge Arabische christenen en Messiasbelijdende joden elkaar ontmoeten en bij wie de wortel van de haat was verdwenen door het gezamenlijke geloof in Jezus. Dat is een hoopvol signaal.

DE SCEPSIS IS NU NOG BREED

Maar breder merk je ook dat er consensus is dat er een Palestijnse staat moet komen. We hebben bijvoorbeeld met Israëlische onderhandelaars gesproken, die vertelden hoe de gesprekken gewoon doorgaan. Het is voor hen niet de vraag of, maar wanneer die Palestijnse staat er komt. Het toewer-

Vlnr: Meindert Leerling (initiatiefnemer, oud-voorzitter RPF Tweede Kamerfractie), Jacob Pot (ambtelijk secretaris ChristenUnie Tweede Kamerfractie), Arie Slob (voorzitter ChristenUnie Tweede Kamerfractie), Rob Nijhoff (WI ChristenUnie) en Gert-Jan Segers (directeur WI ChristenUnie)

ken naar een tweestatenoplossing vind ik een hoopvol teken.

Ondanks dat de nieuwe premier Netanyahu daar niet achter staat?

Er is weinig vertrouwen voor een echte oplossing op korte termijn. De Palestijnse staat is zwak en verdeeld tussen Gaza en de Westbank, Hamas en Fatah. De scepsis is nu nog breed, maar dat er op de lange termijn een tweestatenoplossing moet komen wordt door veel mensen gedeeld.

BREDER MERK JE OOK DAT ER CONSENSUS IS DAT ER EEN PALESTIJNSE STAAT MOET KOMEN

Ervaart u spanning wanneer u als christen naar het conflict in het Midden-Oosten kijkt?

Wat belangrijk is voor een christenpoliticus is de compassie met alle partijen. Ook voor het lijden van de Palestijnen. Maar er is natuurlijk wel een speciale band met Israël. Dat heeft een historische, politieke en geestelijke achtergrond. Het gaat daar om meer dan een stukje land. Maar rechtvaardigheid ten opzichte van alle betrokkenen staat voorop en de pijn van een uiteindelijke oplossing moet gelijk verdeeld worden.

Ludo Hekman, freelance journalist

Misschien, zo heb ik rond de kabinetsformatie eens gezegd, is het met het oog op deze tijd dat de ChristenUnie tot regeringsverantwoordelijkheid is geroepen. De Tweede Kamer heeft ingestemd met het crisisplan 'Werken aan toekomst'.

Na zo'n vier weken van pittige gesprekken met de coalitiegenoten geeft dat een voldaan gevoel. Het doet ook goed als een dag later uit een onderzoek blijkt dat de meerderheid van de bevolking vertrouwen heeft in de aanpak van het kabinet.

Tegelijk ben ik mij er van bewust dat de gevolgen van de crisis in de nabije toekomst meer voelbaar zullen worden. En dan zal blijken dat het kabinetsplan de crisis niet kan opheffen, maar wel voorkomen dat hij onnodig lang en diep wordt. Daarom hebben we ervoor gekozen projecten en maatregelen met een totale omvang van zes miljard in de economie te injecteren. Dat komt bovenop de 50 miljard die we automatisch in de economie pompen, doordat we in de crisisjaren 2009 en 2010 niet bezuinigen om inkomstentegenvallers en oplopende WW-uitgaven op te vangen.

WELVAARTSVERDELING

Velen, waaronder ikzelf, hebben gezegd dat de crisis ons als samenleving ook een kans biedt. Als vice-premier heb ik namens het kabinet in het Kamerdebat aangegeven dat we op grenzen zijn gestuit. Dat het in de tijd die achter ons ligt teveel draaide om het verhogen van individuele consumptie, om winstmaximalisatie op de korte termijn en de aandeelhouderswaarde van bedrijven. Dat ging vaak ten koste van natuur en milieu en van een rechtvaardige welvaartsverdeling. Het kabinet wil dit moment aangrijpen om de fundamentele omslag naar een rechtvaardiger en duurzamere samenleving en economie –waarvoor we in het Coalitieakkoord gekozen hebben- met kracht voort te zetten en

Het crisisplan, de ChristenUnie en het grote verhaal

te intensiveren. Dus geen business as usual, want juist the usual business heeft ons in de problemen gebracht!

KANTELING

Het is belangrijk om bij zware politieke besluiten de 'kleine' verhalen van gewone mensen op het netvlies te hebben: mensen die vrezden voor hun baan, ondernemers die knokken om niet failliet te gaan, gezinnen of gepensioneerden die de eindjes aan elkaar moeten knopen. Vandaar dat we investeren in jeugdwerkgelegenheid, in scholing en banen.

Maar het is net zo belangrijk om het grote verhaal voor ogen te houden en voorbij onze eigen horizon te kijken. Dat motiveert ons om een kanteling, een wending naar een duurzame economie na te streven. Dus willen we investeren in energiebesparing, schone auto's, duurzame energie en innovaties. En willen we investeren in het Deltaprogramma voor waterveiligheid en kustversterking, ten behoeve van onze kinderen.

SCHILD

Goed rentmeesterschap betekent ook dat we de rekening niet zomaar doorschuiven naar de toekomst. Daarom willen we niet te lang wachten met herstel van de overheidsfinanciën, maar zodra het economisch herstel dat toelaat bezuinigen. Dat gaat niet zonder

'au'. Als we weten dat de crisis is begonnen bij degenen met exorbitante beloningen, dan kan de pijn daarvan niet worden afgewenteld op de meest kwetsbare groepen. De ChristenUnie ziet de overheid als schild voor de zwakken. Daarom zetten wij ons er bij de nog in te vullen bezuinigingen voor in dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen.

VITALE BOODSCHAP

Crisisbestrijding en het grote verhaal. De ChristenUnie heeft bij uitstek een positieve en vitale boodschap van hoop, van recht en van vrede in de samenleving. In een toespraak voor het Christelijk Sociaal Congres in 2005 heb ik gezegd: 'Verantwoordelijkheid dragen is – inderdaad – óók impopulaire en pijnlijke beslissingen durven nemen, wanneer de 'sanering' (gezondmaking) van de samenleving die vergt. Maar de centrale opgave voor iedereen die zich geïnspireerd weet door het Bijbelse spreken over gezonde verhoudingen, is het bevorderen van de gerechtigheid en het bestrijden van (sociaal) onrecht.' Toen zei ik dat vanuit de oppositie. Vandaag zeg ik precies hetzelfde, maar nu vanuit het kabinet. Misschien is het met het oog op deze tijd dat we tot deze verantwoordelijkheid zijn geroepen.

André Rouvoet, vice-premier

Politieke discussies op Opunie.nl

Niet zeuren, maar roeien! Het was even het nieuwe adagium van de ChristenUnie. Een verse regeringspartij, die zich volledig concentreert op haar taak. De partij is echter op snelheid en het mag weer: Roeien èn zeuren. Dat wil zeggen: discussiëren.

Het Wetenschappelijk Instituut (WI) van de ChristenUnie kwam op het idee om de discussiecultuur in de ChristenUnie te stimuleren, twee maanden geleden met een nieuwe discussiewebsite: Opunie. In de eerste maand bezochten ongeveer 30.000 mensen www.opunie.nl en werden stevige discussies gevoerd. De online discussies gingen onder andere over Irak, het openbaar onderwijs en de koers van de ChristenUnie. Een interview met twee redactieleden van Opunie, Hugo Scherff en Peter de Kluijver.

Wat is Opunie?

Hugo: "Opunie is een weblog, een internetsite, waar verschillende auteurs dagelijks op het scherpst van de snede schrijven over alle onderwerpen die ook maar enigszins met politiek te maken hebben. Bezoekers kunnen meepraten op de site."

Ik begreep dat Gert Schutte ook meeschrijft?

Peter: "Hij niet alleen. We hebben elke week een gastcolumn, geschreven door mensen als Gert Schutte (oud fractievoorzitter GPV), Anne Westerduin (hoofdredacteur Eva), Leen van Dijke (oud fractievoorzitter RPF), Bart Jan Spruyt (conservatief denker), Bas

Plaisier (oud-scriba van de PKN) en vele anderen."

Waarom is Opunie nodig?

Hugo: "Het is leuk en inspirerend om over politiek te discussiëren met een grote groep mensen. Discussie houdt een partij gezond en de debatacultuur van de ChristenUnie kan in onze ogen wel een extra zetje gebruiken. In de regering, in crisistijd, zorgt discussie ervoor dat we dicht bij ons eigen ChristenUnie-geluid blijven."

Over welke punten moet de ChristenUnie nu echt discussiëren?

Peter: "Bestaan er punten waarover een politieke partij niet moet discussiëren? Het is tijd voor een samenhangende visie op alles wat met de islam te maken heeft. En verder natuurlijk de economische crisis. We discussiëren over mogelijke maatregelen, maar ook: 'hoe ideologisch kun je in crisistijd zijn?'"

Hoe zien jullie de toekomst van Opunie?

Hugo: "We hopen dat nog meer mensen van binnen en buiten de ChristenUnie mee gaan doen aan de discussies. Verder willen we dat er in de toekomst nog meer opinie en discussie te vinden is op de website. We zijn hard bezig met het uitdenken van nieuwe plannen daarvoor."

En waar gaan jullie nog een keer een blog over schrijven?

Hugo: "Kerncentrales. Volgens mij is het lang geleden dat daar binnen de ChristenUnie serieus over werd gesproken." Peter: "Ik zal nog wel een paar blogs wijden aan de economische crisis en hoe het nu verder moet, vermoed ik."

Harmjan Vedder, medewerker Wetenschappelijk Instituut en redactielid van Opunie.nl

Star performer

Het blijft lastig een goed oordeel te velen over onze missie in Uruzgan. Wat is de maatstaf? In de media is er lang een onvruchtbaar debat geweest over de vraag of het nu om wederopbouw of om veiligheid zou gaan. Kennelijk kost het moeite te erkennen dat het wel eens om beide zaken in onderlinge samenhang kan gaan. Ook is er nogal wat scepsis, geheel passend bij de kritische zin van veel van onze commentatoren. Onlangs stond er een taxatie van ons optreden in het gezaghebbend Engelse weekblad *The Economist*. Het blad noemde onze inzet en methodes een 'lichtpuntje' binnen de NAVO. Uruzgan is snel een star performer aan het worden. Anders dan Canada en het Verenigd Koninkrijk, hebben de Nederlanders aanzienlijk minder slachtoffers te betreuren. Toch zijn er inmiddels meer dan 1000 gevechtscontacten geweest. *The Economist* spreekt met waardering over onze geïntegreerde benadering van militair optreden en ontwikkelingswerk. Nederlanders proberen zo goed als mogelijk naast de bevolking te gaan staan. Dat wekt vertrouwen. Mag ik trots zijn op onze militairen?

Eimert van Middelkoop, minister van Defensie

Eurokandidaten stellen zich voor

Vlnr: Peter van Dalen, Bas Belder, Fred Lachman, Carla Dik, Marcel de Haas, Klaas Koelewijn, Stieneke van der Graaf, Leon Meijer en Ruud van Eijle. (Jan Lock ontbreekt op de foto)

PETER VAN DALEN

Ik ben voor christelijke politiek in Europa en laat mij inspireren door de Bijbel. Door die idealen ben ik gegrepen. Door mijn studie geschiedenis en internationale betrekkingen en mijn werk bij zowel Tweede Kamerlid Leerling als Europarlementariër Van der Waal, breng ik een behoorlijk portie ervaring mee.

Het Bijbels geluid van onze fractie in Europa is uniek. Vanuit dat perspectief wil ik in Europa goede zorg besteden aan de schepping, opkomen voor onze naaste en het welzijn van mensen en dieren bevorderen.

Ik heb zelf veel met het energievraagstuk. De mondiale voorraden van olie en gas raken op en die voorraden zijn in handen van grootmachten zoals Rusland. Een weinig geruststellend idee. Wij moeten van onze olieverslaving af. Europa moet leiderschap tonen

door mensen, geld en denkkraft bij elkaar te brengen. Daardoor kan zij komen tot duurzame en milieuvriendelijke energieoplossingen.

BAS BELDER

Ervaring in de politiek, en zeker in het labyrint van Brussel, is belangrijk. Tien jaar Europese ervaring hoop ik met evenwel plezier en inzet als in de achterliggende zittingsperioden in te brengen. Met als hoofddoel: dienen van God en daarmee onze naasten binnen en buiten Europa.

De eurofractie zal systematisch blijven opkomen voor ontrechte en vervolgde christenen wereldwijd. Maar ook de maatschappelijke positie van medechristenen in Europa vraagt dringend onze aandacht. Het seculiere offensief op ons continent gaat immers door. Daartegen dienen christenen in het Europees Parlement de krachten te bundelen.

De Europese Unie is qua energievoorziening veel te afhankelijk van Rusland. Nog deze winter is dat pijnlijk gebleken tijdens het gasconflict tussen Moskou en Kiev. De oplossing voor dit probleem luidt vooral energiediversificatie. Dat betekent dat de lidstaten van de Europese Unie in het kader van een gemeenschappelijk buitenlands energiebeleid, hun energie-

VRAGEN

- Vanuit welke motivatie ben je kandidaat voor de Europese verkiezingen? Ofwel, wat intrigeert je in Europa en wat neem je aan bagage (kennis en ervaring) daarvoor mee?
- Waarin gaat het politiek geluid van de CU het verschil maken in het Europees Parlement?
- Wat is het belangrijkste 'probleem' dat in Europa op korte termijn moet worden aangepakt? Wat is jouw idee voor een oplossing daarvoor?

behoeften spreiden over meerdere leveranciers.

RUUD VAN EIJLE

Ik ben gemotiveerd vanuit mijn strijd tegen onrecht en voor gerechtigheid. In de afgelopen 25 jaar ben ik als directeur van Open Doors en nu Dorcas, veel geconfronteerd met onrecht in de wereld. Dit moet hoger op de politieke agenda met speciale aandacht voor honger, armoede, mensenrechten, christenvervolgning en eerlijke handel.

Meer aandacht voor de authentieke christelijke zorg voor de naaste en opkomen voor recht en gerechtigheid. Amos 5: 'Laat liever het recht stromen als water, en de gerechtigheid als een altijd voortvloeiende beek.'

Ongetwijfeld de financiële crisis, maar dan wel met aandacht voor de arme landen. Zij worden het sterkst getroffen. Omwille van de armen en het

behoud van de aarde, moeten we genoeg nemen met minder! Eerlijk delen en investeren in ontwikkelingslanden.

LEON MEIJER

Ik ben Leon Meijer, getrouwd met Janine en samen hebben we vier kinderen. We wonen in Ede. Ik werk voor de vakcentrale van het CNV als beleidsadviseur Europese zaken. Belangrijk in Europa vind ik werkzekerheid. Wij zijn een handelsland en met de export naar de rest van Europa verdienen we in ons land het beleg op onze boterham. Zo betalen we ons onderwijs en de gezondheidszorg. Het is dus belangrijk om in Brussel eerlijke regels met elkaar af te spreken en samen de kredietcrisis aan te pakken.

JAN LOCK

Ik ben Jan Lock, getrouwd met Riek. We hebben drie kinderen, die opgegroeid zijn in Papua. In het dagelijks leven ben ik directeur-bestuurder bij Stichting Woord en Daad en gedelegeerd bestuurder bij Prisma. Het Europees parlement doet ertoe, omdat Europa in toenemende mate een rol speelt in economische machtsverhoudingen en wereldwijd armen vaak slachtoffer zijn. Daarom zijn we als christen geroepen in het debat over deze thema's deel te nemen. Wat mij betreft pakken we grensoverschrijdende problemen krachtig en op grensoverschrijdende wijze aan. Dat levert lidstaten energie, om hun nationale prioriteiten voortvarend aan te pakken.

CARLA DIK-FABER

Ik ben Carla Dik-Faber, kunsthistoricus, getrouwd en moeder van Odile (4). Tegenwoordig woon ik in Veenendaal, op loopafstand van het bos. In het dagelijks leven ben ik gemeenteraadslid en Statenlid in Utrecht. Europa heeft mij gegrepen. Europa, dat de lidstaten vrede, welvaart en gerechtigheid biedt. Toch heeft Europa een legitimiteitsprobleem. De maandelijkse verhuiskaravaan naar Straatsburg is daarvoor exemplarisch.

STIENEKE VAN DER GRAAF

Mijn naam is Stieneke van der Graaf en ik woon in Groningen. In het dage-

lijks leven ben ik ChristenUnie-lid van de Provinciale Staten in Groningen. Daarnaast studeer ik Internationaal en Europees recht aan de Rijksuniversiteit. Europa is als bestuurslaag steeds meer van belang en haar invloed reikt ver in onze samenleving. Mijn belangstelling hiervoor is altijd groot geweest. Vanuit de praktijk ervaar ik hoe Europese samenwerking een bijdrage kan leveren aan uitdagingen op het gebied van klimaat en (duurzame) energie. Dat zijn belangrijke onderwerpen, waar we ons de komende jaren nog meer op zullen moeten richten.

MARCEL DE HAAS

Ik ben Marcel de Haas, woonachtig te Ede. Ik ben Ruslandkundige en landmachtofficier. Vanuit Defensie ben ik onderzoeker van (onder andere Europees) veiligheidsbeleid bij Instituut Clingendael. Als adviseur buitenlands en defensiebeleid van de SGP Tweede-kamer-fractie zou ik in het Europees parlement dit in de praktijk kunnen brengen. Als eerste prioriteit voor het Europees parlement zie ik een eendrachtig buitenlands, veiligheids- en energiebeleid, in samenwerking met Amerika.

KLAAS KOELEWIJN

Ik ben Klaas Koelewijn en woon samen met mijn vrouw Marije en onze dochter Noor in Maastricht. In het dagelijkse leven ben ik manager control bij APG Asset Management. Limburg is onder andere door haar geografische ligging en haar participatie in twee EUREGIO's bijzonder EU-gericht. Het probleem dat onmiddellijk aangepakt moet worden is het grensoverschrijdende drugsverkeer.

FRED LACHMAN

Ik ben (Wil)Fred Lachman en woon in Capelle aan den IJssel. In het dagelijks leven ben ik gemeente-ambtenaar, servicemanager ICT en ICT beleidsadviseur bij de gemeente Rotterdam. Ik heb mij beschikbaar gesteld, omdat ik het belang van de ChristenUnie in het Europees Parlement wil benadrukken. Gelet op het verkiezingsprogramma richt ik mij vooral op de thema's rechtvaardigheid en veiligheid in een sociale samenleving. Denk dan aan asielbeleid en de opvang van asielzoekers.

Strijd voor vrijheid

Wit-Rusland: zo dichtbij, en toch zo ver weg. Het ligt slechts 1200 kilometer verderop, maar als je er bent dan ga je als het ware terug in de tijd. De hoofdstad Minsk is een grote, schone stad. Overal zie je posters met militairen, hamers en sikkels. Het grote standbeeld van Lenin staat nog fier overeind op het centrale plein in de stad. Als je verder rijdt, kom je langs het gele gebouw van de geheime dienst, nog steeds de KGB genoemd. Het is allemaal surrealistisch en je waant je terug in de tijd van het communisme en het oude Sovjet Unie.

In deze omstandigheden bezocht een delegatie van de ChristenUnie het eerste congres van de Belarusische Christen Democratische Partij (BCD) in Wit-Rusland. Op 28 februari waren Guido van Beusekom, hoofd van de Internationale Afdeling, Internationaal Secretaris van Perspectief Auke Minnema en Oost-Europees vertegen-

woordiger van de European Political Movement (ECPM) Leo van Doesburg, afgevaardigd naar het congres dat in samenwerking met de ECPM georganiseerd werd. **VALSE START VOOR DE DEMOCRATIE** Even leek het in Wit-Rusland begin jaren negentig goed te gaan: de grenzen gingen open en er kwamen

vrije verkiezingen. Die verkiezingen werden gewonnen door Alexander Loekasjenka, waarna het voorbij was met het experiment 'vrijheid'. Loekasjenka ontpopte zich tot een dictator, en regeert tot op heden per decreet.

WIT-RUSLAND: ZO DICHTBIJ, EN TOCH ZO VER WEG

Zijn wil is wet, het parlement is een applausmachine en de angst regeert. Dit regime wordt gekenmerkt door het schenden van mensenrechten en beperkte vrijheid. De Witrussen noemen hun land de laatste dictatuur van Europa. De godsdienstvrijheid is ernstig

Vlnr: Olav Eggebø Aanonsen (secretaris KRF afdeling Rogaland), Marika Visakorpi (Christian Democratic Women, Finland), Guido van Beusekom (ChristenUnie Internationaal), Ase Gunhild Duesund (parlements lid Noorse KRF), Olga Oleinik (Belarusian Christian Democrats), Päivi Räsänen (Parlements lid en partijlidster Finse Christen democraten) en Auke Minnema

beperkt. Zo is het mogelijk dat je een boete krijgt als je regelmatig bij elkaar komt voor Bijbelstudie of gebed.

VOORZICHTIGE STAP VOORUIT

Hoewel er in de Nederlandse pers er tot nu toe weinig aandacht aan is geschonken, is er op 28 februari (in Wit-Rusland als laatste dag van de winter gezien) een belangrijke stap vooruitgezet richting de democratie. Doordat Loekasjenka meer toenadering zoekt bij de Europese Unie, heeft hij de Belarusian Christian Democracy (BCD) toegelaten om voor een aantal uren een oprichtingscongres te houden. Dit was voor het eerst in tien jaar dat een dergelijk congres kon worden gehouden.

Ruim 700 leden en afgevaardigden, samen met parlementsleden en andere afgevaardigden uit verschillende Europese landen, kwamen 28 februari bij elkaar. Hoewel het evenement zonder grote incidenten verliep, werd er van te voren en na afloop wel degelijk druk uitgeoefend.

CHRISTEN-ZIJN GAAT OVER LANDSGRENZEN HEEN

Zo werden allerlei mogelijke locaties geweigerd. Toen de BCD echter

dreigde om het congres in de openlucht te houden, gingen de autoriteiten overstap en werd toestemming gegeven om het congres voor een aantal uren in de zaal van de lokale tractorfabriek te houden. Net voor het congres werd een bus met partijleden tegengehouden op verdenking van drugsmokkel en urenlang vastgehouden.

LANG LEVE WIT-RUSLAND, LEEF MET GOD

Daarnaast werden twee afgevaardigden de maandag na het congres gedwongen ontslag te nemen. Waar men in Nederland probeert om de burger politiek actief te krijgen daar heeft Loekasjenka liever volgzaam robots die zijn beslissingen niet bekritisseren.

ZEGEN

Ondanks de incidenten werd het door de partijleden als een grote zegen ervaren, dat er op de dag zelf geen grote problemen waren. De officiële oprichtingshandelingen werden verricht; het kiezen van de naam, symbolen, bestuur en het vaststellen van het politieke programma. Een bijzonder moment voor de partijleden, wat was te merken aan het grote enthousiasme van de aanwezigen. Uit volle borst zongen de aanwezigen het volkslied van de oppositie mee en elke speech werd besloten met 'Lang leve Wit-Rusland, leef met God'.

DE TOEKOMST

Een eerste stap is nu gezet richting meer democratische ontwikkelingen in Wit-Rusland. Het is nog wel afwachten of ook de officiële erkenning er gaat komen. Er is namelijk een kans dat de autoriteiten op een of andere manier de registratie zullen verhinderen. Maar of dit nu wel of niet lukt, de ChristenUnie zal binnen het kader van de ECPM met de Witrusische Christen-democraten blijven samenwerken, want Christen-zijn gaat over landsgrenzen heen.

Guido van Beusekom, ChristenUnie Internationaal

De kiesvereniging **Culemborg**

Met een kort bezoek aan een willekeurige kiesvereniging in ons land komen we te weten wat de vereniging organiseert voor haar leden en waarmee de fractie zich onderscheidt van andere partijen. Deze keer de ChristenUnie Culemborg, een zogeheten witte vlek. Aan het woord is Marian van Houwelingen.

Vlnr: Janneke Visschers, Wim Althuis, Marian van Houwelingen, Karin de Winter en Peter Versteeg

Culemborg is een witte vlek, wat betekent dat ze op dit moment nog niet lokaal vertegenwoordigd zijn in de gemeenteraad, maar dat ze aan de hand van landelijke stemmen wel een lokale zetel moeten kunnen halen bij de eerst volgende gemeenteraadsverkiezingen.

Waarom heeft Culemborg de ChristenUnie nu nodig?

"We weten dat veel mensen bij de landelijke verkiezingen op de ChristenUnie hebben gestemd. Daarom is het een goed moment om ook lokaal de zichtbaarheid van de ChristenUnie te vergroten. Maar vooral: Wat God wil is goed voor iedereen, dus ook voor Culemborg!"

Wat zijn de hoogte- en dieptepunten van jullie kiesvereniging?

"Dat het allemaal heel goed loopt, dat vind ik voor mezelf wel een hoogtepunt. Ons bestuur bestaat uit verschillende typen mensen: denkers, doeners, organisatoren, promotors. Ieder heeft zo z'n eigen talent/taak en op die manier vullen we elkaar goed aan.

Nog een hoogtepunt is dat we voor alle dingen die we doen steeds genoeg mensen hebben. We hebben als kiesvereniging veel te bieden. We laten zien waar we mee bezig zijn, en wat we nog concreet nodig hebben. Mensen kunnen als het ware al op de rijdende trein springen. We benaderen mensen persoonlijk waardoor er altijd wel iemand is die iets wil doen. Het winnen

van de Ledenwerfprijs 2008 was ook een hoogtepunt. Begin 2008 hadden we 26 leden en op dit moment al 58, meer dan een verdubbeling!"

Wie is/zijn de meest opvallende perso(n)on(en) binnen de kiesvereniging?

"Conny Voorhoeve (78!) heeft er samen met Lineke Dirkse en Wim Althuis voor gezorgd dat de kiesvereniging van Culemborg een doorstart heeft gemaakt. Hoewel het bestuur de moed een beetje had verloren, hebben zij naar aanleiding van de landelijke verkiezingen in 2006 besloten om door te gaan en zijn ze toch de ChristenUnie blijven promoten in onze stad. En met succes!"

Wat zijn jullie tips & trucs voor andere kiesverenigingen?

- "Laat je gezicht zien, ook buiten verkiezingstijd. Laat de samenleving zien dat je er bent door mee te doen met maatschappelijke activiteiten in je stad.
- Organiseer bijvoorbeeld een stadsgebied tijdens de Week van Gebed. Sluit aan bij kerkelijke activiteiten
- Bij het betrekken van nieuwe mensen: biedt mensen concreets iets aan, waar ze aan mee kunnen werken."

Waar staat de kiesvereniging Culemborg over 5 jaar?

"Ik hoop dat we dan twee zetels hebben in de gemeenteraad. Maar vooral hoop ik dat we ons sociale gezicht hebben laten zien in de stad! Dat mensen weten dat we bewogen zijn met Culemborg en positief mee willen denken."

Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie

CHRISTENUNIE CULEMBORG

Aantal inwoners: 27.000
Aantal leden kiesvereniging: 58
Zetels gemeenteraad: 21
ChristenUnie raadsleden: 0
www.culemborg.christenunie.nl

Ludieke actie op de tandem

Als reactie op de oproep in de vorige Handschrift: 'Aandachtstrekkers gevraagd', kwam er op het partijbureau een bericht binnen van de Kiesvereniging Capelle aan de IJssel. Zij kwamen met een wel heel bijzondere aandachtstrekker. De Kiesvereniging Capelle aan de IJssel heeft een drieperoons tandem op de kop getikt. Daar trekken zij vanaf Koninginnedag de stad mee in.

CARAVANS

Voor een geslaagde promotieactie is een goede aandachtstrekker een leuke visuele aanvulling. En voertuigen blijken toch wel populair te zijn. Zo zijn er ook al ChristenUnie caravans op de weg gesignaleerd. Kiesvereniging Capelle aan de IJssel heeft bijvoorbeeld zo'n caravan. Tijdens de vorige gemeenteraadsverkiezingen was er een ChristenUnie dubbeldekker. Deze publiekstrekker zorgde voor veel aandacht tijdens de promotieacties.

BUSTOUR

Tijdens de campagne voor de Tweede Kamer verkiezingen van 2007 werd een bus ingezet. Dit keer een touring-

car. Daarmee gingen de kandidaat Kamerleden het hele land door. Voor de aanstaande verkiezingen voor het Europees Parlement wil de ChristenUnie ook weer een bus inzetten. Deze zal te bewonderen zijn als deze langs de twaalf provincies op regiotour zal gaan. Voor data en locaties; zie elders in deze editie van HandSchrift. De bus zal bestickerd worden met de logo's van de ChristenUnie en de SGP. De tour met Eurolijsttrekker Peter van Dalen zal onderweg en op locatie goed opvallen. Het is dus niet alleen een praktisch vervoermiddel, tegelijkertijd is het een levensgroot uithangbord van de ChristenUnie en de SGP.

advertenties

LUDIEK

Het uithangbord van Capelle aan de IJssel zal gebruikt worden om een kijkje te nemen bij verschillende plekken in de stad. Inwoners van Capelle aan de IJssel kunnen de ChristenUnie meenemen om dingen te laten zien die wel of niet goed gaan. Daarnaast nodigen ze mensen van de buurtvereniging, jongerenwerkers of bezorgde burgers uit om hen mee te nemen en problemen te bespreken. Kiesvereniging Capelle aan de IJssel laat daarmee zien dat ze actief betrokken zijn bij de maatschappij. En door voor deze ludieke manier te kiezen kunnen de inwoners van Capelle aan de IJssel dat ook duidelijk merken. Natuurlijk zijn er nog veel meer ludieke voertuigen en acties. Als uw Kiesvereniging ook zo'n leuke actie heeft dan kan u daarvan foto's insturen. U gaat hiervoor naar www.christenunie.nl.

Rogier Kramer, medewerker Communicatie

ARCHITECT

VAN ONTWERP TOT OPLEVERING

vraag onze PRESENTATIEMAP vrijblijvend aan

ARCHITECTENBURO **BIKKER** BV

Kerkstraat 22
2964 BV Groot-Amers

www.bikkerbv.nl
info@bikkerbv.nl
0184 - 66 12 38

architect BNA
interieurarchitect BNI

DOE JE MEE?

DE KADERSCHOOL NODIGT U UIT

18 APRIL GRONDBELEID GOUDA

Weet u als raadslid of commissielid welke geldstromen er in uw grondbedrijf omgaan, en waar die voor ingezet kunnen worden? Ernst Cramer vertelt u er alles over.

9 MEI LEIDING GEVEN LOKAAL DRACHTEN

Hoe organiseert u als bestuur inspirerende bijeenkomsten? Hoe betreft u leden? Deze en andere vragen komen aan de orde in deze cursus.

16 MEI PERMANENTE CAMPAGNE GRONINGEN

Hoe kun je samen met maatschappelijke organisaties en burgers een onderwerp op de kaart zetten? Hoe kun je de politieke besluitvorming erover beïnvloeden? Leer het tijdens deze praktische training.

16 MEI POLITIEK IETS VOOR MIJ? RHENEN EN NIJMEGEN

Ontdek op welke manier u betrokken kunt zijn bij de lokale politiek in uw woonplaats.

Informatie en aanmelding op www.kaderschool.christenunie.nl

KADERSCHOOL

Geïnspireerd op weg naar de verkiezingen

In de afgelopen periode heeft de Kaderschool tijdens drie regionale trainingdagen, ongeveer 130 campagneleiders en leden van selectiecommissies mogen trainen in hun voorbereidingen op de gemeenteraadsverkiezingen. Het waren zeer inspirerende dagen, zowel voor deelnemers als voor de trainers.

SELECTIECOMMISSIES

Zorgvuldig omgaan met mensen, voldoende mensen vinden om de kandidatenlijst te vullen en een kwalitatief goede lijst samenstellen. Dat zijn grote uitdagingen waar selectiecommissies en besturen dit jaar voor staan. In de training zijn we vooral bezig geweest met de vraag hoe je een goed selectiegesprek voert. Hoe krijg je de aan- of afwezigheid van competenties, motivatie en visie boven tafel? Hoe breng je moeilijkere kwesties als persoonlijke overtuigingen en levensstijl ter sprake? In theorie, maar ook in rollenspelen leerden we de commissieleden om echt te luisteren, de juiste vragen te

stellen en gericht door te vragen. We constateerden hoe belangrijk het is dat er met huidige raadsleden, commissieleden en wethouders in de afgelopen jaren al voortgangsgesprekken zijn gehouden. En dat het bestuur daaruit samenvattende indrukken doorgeeft aan de selectiecommissies. De kwaliteit van de selectiegesprekken staat of valt met een goede voorbereiding. Een aangepaste versie van de reader training selectiecommissies zal één dezer dagen worden opgestuurd naar de lokale besturen

FUNCTIEHANDBOEK

In het functiehandboek staan alle

lokale en provinciale bestuurlijke en politieke functies beschreven. Daarmee willen we selectiecommissies en besturen helpen bij het opstellen van profielschetsen en bij het beoordelen van competenties. Tegelijkertijd willen we ook iedereen die politiek actief is inzicht geven in wat er van hem of haar verwacht wordt en hoe hij of zij zich verder kan ontwikkelen, bijvoorbeeld via de kaderschool. Inmiddels zijn de functiehandboeken opgestuurd naar alle lokale en provinciale verenigingen.

CAMPAGNELEIDERS

Een effectieve campagne is als een goede tv-spot: het blijft hangen in je brein. Dat bereik je niet zomaar, daar moet eerst goed over nagedacht worden. En bij de uitvoering moet je niets aan het toeval overlaten. Een politieke campagne gaat over ideeën en de mensen die ze uitdragen. Tijdens het ochtenddeel van de training zijn we vooral aan de slag gegaan met doelgroepen en boodschappen. Want weet je lokaal wie je doelgroepen zijn? Hoe kun je ze goed bereiken? Wat weet je van ze? En wie zijn je lokale partners op bepaalde onderwerpen? Als je dit allemaal van tevoren in kaart brengt, ben je in staat tijdens de verkiezingen gericht campagne te voeren. Tijdens verkiezingen gaat het om een beperkt aantal speerpunten. Meer onthouden mensen toch niet. Zorg ervoor dat je betrouwbaar bent, dat je stijl hebt, dat je herkenbaar bent als christelijke partij. Maar laat ook zien dat je oprecht boos kan zijn over iets dat veel mensen in je woonplaats bezighoudt.

HANDBOEK CAMPAGNEVOEREN

Elke lokale kiesvereniging heeft inmiddels een Handboek Campagnevoeren ontvangen. Daarin vind je handige tips en trucs als het gaat om campagnevoeren. Alle onderdelen van een campagneplan staan erin vermeld.

Extra exemplaren bestellen van één van de genoemde handboeken? Dat kan via de webshop op www.christenunie.nl.

Erik van Dijk, projectleider gemeenteraadsverkiezingen en Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie

VRAGEN AAN

nog schrijve

RIEKE ELSENBROEK

'Minister president worden?'

Een giftenbrief, de congresuitnodiging, een zilveren speld- met vriendelijke groeten van het partijbureau te Amersfoort. Maar wie is nu wie en wie doet wat op het bureau? In zeven vragen en antwoorden kennismaken met de medewerkers. Rieke Elsenbroek, (40), Coördinator team Opleidingen.

Vanaf 1 maart 2009 vervult Rieke Elsenbroek de functie van Coördinator team Opleidingen. Haar loopbaan startte bij de Erasmus Universiteit, waarna ze een aantal jaren onbetaald werk deed. Ook werkte ze in de thuiszorg. Met haar man en vijf kinderen woont Rieke in Zeewolde. In haar vrije tijd is ze in de tuin te vinden. "Lezen en muziek luisteren doe ik ook graag. Maar dan is mijn vrije tijd ook echt op", lacht ze.

DE VRAGEN

1. Wat houdt je werk in?

"Tot voor kort was ik office manager van de kaderschool en was vooral uitvoerend bezig. Sinds 1 maart ben ik samen met Annerieke Pruim Coördinator team Opleidingen. Dat betekent dat ik nu meer beleids- en beheerstaken doe. Concreet: opstellen van het cursusaanbod, (samen met trainers) kijken op welke punten de kwaliteit van onze cursussen verbeterd kan worden."

2. Het leukste aan deze baan is?

"Het contact met mensen! Zowel met collega's als met 'klanten' van de kaderschool. Verder denk ik dat het broodnodig is dat de ChristenUnie wordt vertegenwoordigd door goed opgeleide politici. Het geeft veel voldoening om daar als kaderschool een stevige bijdrage aan te kunnen leveren."

3. Waarom wilde je juist bij de ChristenUnie werken?

"Omdat ik vind dat de ChristenUnie ertoe doet. Ik wilde graag werken bij een organisatie, waar ik helemaal achter de uitgangspunten zou kunnen staan. Bij de ChristenUnie is dat het geval."

4. Met wie heb je het meest contact?

"Met mijn collega's, trainers en deelnemers van cursussen."

Het meest met de mensen met wie ik in dezelfde ruimte werk: Reina, Annerieke, Bernadette, Tjitske en stagiair Sam."

5. Ik ben lid van de partij, waar kan ik jou voor bellen?

"Als je wilt weten welke leerroute je moet volgen om minister-president te worden. Tenminste, dan kan ik je een heel eind op weg helpen. Je kunt me bellen met vragen rondom opleiding."

6. Wat is je doel voor het komende jaar?

"Eén doel, dat is moeilijk. Mag ik er één bijsmokkelen? 100 kandidaat-raadsleden faciliteren om zich heel goed voor te bereiden op het raadslidmaatschap. En de kaderschool verankeren in de partij: welke opleidingsbehoefte je ook hebt op politiek gebied, het moet vanzelfsprekend worden dat je daarbij eerst aan de kaderschool denkt."

7. Verras ons eens...

"Ik ben verslaafd aan tuinieren. Ik heb eens op mijn verjaardag in de stromende regen mijn pasgekregen plantjes geplant."

DE COLLEGA'S

Reina Dijksterhuis (medewerker communicatie): "Rieke is superenthousiast voor de kaderschool. Maar vooral is Rieke een mooi mens met een sterke persoonlijkheid. Ik heb veel van haar geleerd, om wie ze is en in het leven staat."

Annerieke Pruim (Coördinator team opleidingen): "Rieke is een prima collega om een duobaan mee te hebben: we vullen elkaar aan en houden elkaar scherp. Als ze me belt op een vrije dag, neem ik altijd met plezier mijn telefoon op."

Cornelis Vlot, eindredacteur Handschrift

PERSPECTIEF

Nederland, pak Iran hard aan!

Op 1 april was het precies 30 jaar geleden dat in Iran de revolutie plaats vond. Ayatollah Khomeini kwam toen aan de macht. Sindsdien worden de mensenrechten in Iran structureel geschonden. Zeker onze christenbroeders hebben het zwaar te voorduren. Na 30 jaar moet het afgelopen zijn. De ChristenUnie moet voorop lopen met harde sancties, waardoor het regime van binnenuit uitgehoid wordt.

DE SITUATIE

In Iran worden regelmatig vrouwen gestenigd op verdenking van overspel. Politieke tegenstanders worden opgepakt en homo's zonder pardon opgehangen. Sinds president Ahmadinejad in 2005 aan de macht kwam, is het aantal executies van het Iranese regime nog eens verdrievoudigd. Ook werkt Iran tegen internationale afspraken in aan atoomwapens. President Ahmadinejad heeft zelfs meerdere malen aangegeven Israël van de kaart te willen vegen. De beschikking over een atoomwapen geeft hem de troef

in handen om werk te maken van deze ambitie. Daar komt nog eens bij dat Iran terreurorganisaties als Hamas en Hezbollah steunt in strijd tegen Israël. Redenen genoeg om als internationale gemeenschap niet stilzwijgend toe te blijven kijken. Tijd voor actie!

ONRECHTVAARDIG

De soevereiniteit van een land strekt ver. Toch kunnen we als internationale gemeenschap niet eeuwig oogluikend toe blijven kijken, hoe medemensen opgeofferd worden om een onrechtvaardig systeem in stand

te houden. Een militaire interventie gaat te ver. Slechte ervaringen in Irak spreken boekdelen. Burgers mogen geen slachtoffer worden van de strijd. Vergaande sancties zijn echter wel gerechtvaardigd om het regime tot inkeer te laten komen.

Nederland draagt via handel bij aan het in stand houden van het Iranese regime. Zo importeerde Nederland in 2008 voor meer dan twee miljard aan Iranese goederen en vormt een belangrijk doorvoercentrum voor Iranese olie en aardgas. Wij zijn hierdoor mede verantwoordelijk. Daarom moet vanuit zowel bedrijven als politiek een oplossing komen.

OPLOSSING

Ten eerste moet de Nederlandse regering stoppen met het verlenen van kredietgaranties voor zakelijke transacties in Iran. Deze garanties beschermen bedrijven die investeren in Iran. Zo verzekerd de Nederlandse Staat het risico van politieke instabiliteit waar de corrupte leiders van Iran grotendeels verantwoordelijk voor zijn.

Ook bedrijven als Shell moeten aangesproken worden. Investerings van Nederlandse bedrijven die voor het Iranese regime van strategisch belang zijn, dienen uit te blijven zolang Iran de resoluties van de Veiligheidsraad en de mensenrechten niet respecteert. Dergelijke sancties hebben goed gewerkt in het verleden. Het apartheidsregime in Zuid Afrika is door de knieën gegaan door internationale economische druk.

ONSCHULD

Wij kunnen onze (christen)broeders aan de andere kant van de wereld niet laten lijden. Daarom mogen Nederlandse bedrijven en overheden niet meer hun handen wassen in onschuld. We moeten leidend worden in het veranderen van het Iranese regime. Zelfs als sancties onze eigen economie schaden. Wij stellen welzijn van onze medemens toch immers boven onze eigen welvaart?

IJmert Muilwijk, voorzitter van Perspectief, ChristenUnie jongeren. Muilwijk is verder lid van het Iran Comité. Dit comité werd op 30 maart in Nieuwspoor gelanceerd en strijdt onder leiding van Bram Peper voor een harde aanpak van Iran.

Eerste politieke wandeling in Flevoland

De ChristenUnie is een partij met aandacht voor natuur en goed rentmeesterschap. Dit willen we het komende jaar ook laten zien door elke maand in een van onze mooie provincies een wandeling te organiseren met een Kamerlid.

De eerste politieke wandeling vond plaats op zaterdag 28 maart en werd georganiseerd door deelnemers van de permanente campagne van de ChristenUnie. Een perfecte gelegenheid om een Tweede Kamerlid te ontmoeten en even bij te praten onder het wandelen. Ernst Cramer beet de spits af, nabij zijn thuishaven Zeewolde, in het Horsterwold. Het weer was te vergelijken met een zware crisis. Het regende gewoon hard. In de auto op weg naar het Horsterwold zag ik het niet zitten, wat een water. Heel herkenbaar midden in een crisis.

Speciaal voor deze dag was de nieuwe Flevolandse ChristenUnie caravan voor het eerst van stal gehaald. Staatsbosbeheer werd vertegenwoordigd door Femke, Jos en Anne. Zij waren deze dag onze gastheer.

SCHEPPING

We werden op de hoogte gebracht van de ontwikkelingen tussen de Oostvaardersplassen en het Horsterwold, een nieuwe ecologische hoofdstructuur die het Oostvaarderswold wordt genoemd. Onder begeleiding van de

boswachter zijn we naar buiten gegaan, de stille kern van het Hosterwold in. Het Oostvaarderswold gaat er ongeveer net zo uit zien. Met zo'n boswachter zie je ineens veel meer tussen de Flevolandse bomen. Zo zie je hoe mooi Gods schepping is en dat de natuur goed in elkaar zit. De meidoorn liet al zien dat het lente wordt. Een twintigtal paarden draafden om ons heen, heel indrukwekkend.

RIJKDOM

Ernst Cramer heeft zich tijdens de wandeling vooral met luisteren en spreken bezig gehouden. Precies waarvoor de wandeling bedoeld was. Ook tussen de deelnemers onderling werden nuttige contacten gelegd. Net buiten de stille kern heeft Staatsbosbeheer een Paal-kampeersplaats aangelegd. Een paar hutjes met een vlonder waar je droog kunt overnachten. Daarbij is ook een stookplaats te vinden. Een ideale plek om politieke onderhandelingen te voeren. Je komt daar niemand tegen en bent aangewezen op de natuur. Binnen 72 uur moet je er weer vandaan zijn. De omstandigheden zijn dusdanig dat de onderhandelingen niet te lang

zullen duren. Ideale locatie voor politieke crisis beraad. Het laatste stukje van de wandeling werd het weer beter, het einde van de crisis. Soms moet je even door een crisis heen om je rijkdom weer te waarderen.

Na afloop werden we door Staatsbosbeheer op soep getrakteerd. Zo'n dag geeft nog meer (duurzame) energie om je voor de ChristenUnie in te zetten. Een film van deze dag is te vinden op www.christenunie.nl en op de ChristenUnie hyves-pagina.

Kees Tadema, ChristenUnie Statenlid Flevoland

Hebt u zin om mee te wandelen? Meldt u dan zo snel mogelijk aan via www.christenunie.nl, want de plaatsen zijn beperkt. Alle wandelingen starten op zaterdagmorgen om tien uur. Een aantal dagen voor de wandeling ontvangt u meer informatie over de dag.

- Ed Anker **18 april** in de buurt van Wijk en Aalburg
- Arie Slob **23 mei** in de buurt van Staphorst
- Esmé Wiegman **13 juni** in het Groene Hart

In de volgende HandSchriften kondigen we telkens nieuwe wandelingen aan, zodat we de komende twaalf maanden in elke provincie zijn geweest.

'INTERGROUP' Voor christenen ver weg èn dichtbij

Nog krap twee maanden en mijn tweede zittingsperiode in het Europees Parlement zit erop. Intussen begint de campagne voor de Europese verkiezingen van 4 juni op gang te komen. Tijd voor een korte terug- en vooruitblik.

TERUGBLIK

Bij een terugblik ligt de vraag voor de hand: wat hebben mijn portefeuilles concreet opgeleverd? Twee rapporten, keurig verdeeld over de commissies buitenlandse zaken en internationale handel, springen er dan direct uit. Het ene rapport ging over alle relaties tussen de Europese Unie en haar 'strategische partner' China. Het tweede betrof de economische en handelsbetrekkingen met de landen van de westelijke Balkan.

Geheel anders dan het Balkan-rapport, riep het China-rapport veel en hardnekkige (tot de slotzitting in Straatsburg!) tegenstand op binnen en buiten het parlement. Met buiten bedoel ik de niet aflatende diplomatieke pogingen van de Chinese overheid, om het rapport voortijdig te laten sneuvelen. Juist via dit rapport kon ik de onvrije positie van onze zusters en broeders, vooral in de huiskerken, maar ook daarbui-

ten in de officiële kerk, onder Chinese en Europese aandacht brengen. Ter remedie!

In de komende mandaatsperiode van de Eurofractie ChristenUnie-SGP, blijven achterstelling en vervolging van christenen wereldwijd beslist een speerpunt. Om nog even bij China te blijven. In het voorjaar van 2008 zou ik samen met mijn beleidsmedewerker Dick Jan Diepenbroek, tijdens een handelsmissie naar Peking, een ontmoeting hebben met prominente vertegenwoordigers van de huiskerken. Onze Chinese gastheren verhinderden dat, door onze gesprekspartners eenvoudigweg op te pakken en langer dan een etmaal vast te houden. Kortom, de Chinese christenen moeten op ons kunnen rekenen!

VOORUITBLIK

Hoe doe je dat het beste? En dan nog eens voor verdrukte en vervolgd

christenen op mondiale schaal. Dat brengt ons van terugblik naar vooruitblik. Samen met lijsttrekker Peter van Dalen wil ik mij inspannen om in het Europees Parlement een zogenoemde 'intergroep' op te richten, die zich specifiek voor christenen buiten de Europese Unie inzet. Leden uit alle fracties kunnen tot zo'n 'intergroep' toetreden.

Aandacht voor christenen ver weg is prima! Maar wat doet de Eurofractie voor christenen dichtbij, in Europa? Een logische vraag. Sterker nog, een onontkoombare vraag. Het seculiere offensief houdt immers aan in de Europese Instellingen. Neem alleen al de Europese richtlijn tegen discriminatie die momenteel in samenspel van Europees Parlement en Europese Commissie in voorbereiding is. Veelzeggend concludeerde het Nederlands Dagblad op zaterdag 14 maart op de voorpagina dat bij de totstandkoming van die richtlijn 'christenen zijn genegeerd'. Precies een week eerder berichtte het Reformatorisch Dagblad over toenemende intolerantie jegens christenen in West-Europa. Tegen die tendens keert zich ook mijn EP-collega Mario Mauro, wanneer hij zegt: "Ik geloof dat de Europese instituties neutraal moeten zijn, maar wanneer dat betekent dat ze zich antireligieus gaan opstellen, is dat geen neutraliteit meer, maar een nieuw soort fundamentalisme: één zonder God." Genoeg reden voor de Eurofractie om na de verkiezingen eveneens te streven naar de oprichting van een tweede 'intergroep', die de rechten verdedigt van christenen dichtbij, in Europa!

Bas Belder, lid Eurofractie ChristenUnie-SGP

Met een snelle blik op mijn horloge, beseft ik dat de trein naar Brussel vanaf station Amsterdam Schiphol, twee minuten geleden is vertrokken. Leuk zo'n wisselstoring. Het is maandagmorgen tien over tien. Samen met Benjamin Beldman, beleidsmedewerker bij de ChristenUnie-SGP fractie, reis ik vandaag naar het Europees Parlement in Brussel. Er zit niets anders op dan de trein van een uur later te nemen. Kan ik me nog even rustig voorbereiden op een dagje Europese besluitvorming.

"Of ik geloof in Europese samenwerking?", herhaalt Benjamin mijn vraag. "Natuurlijk, anders had ik geen Europees recht gestudeerd. Wel blijft ik geboeid door het fenomeen Europees Parlement. Wat is dit nu precies? Een vertegenwoordiging van het Europese volk? Is dat er dan? Ik voel me niet zo verbonden met een Europees volk. En het Parlement lijkt soms ook wel een verzameling nationale delegaties die veelal opkomen voor nationale belangen, die de partij-ideologie overstijgen. Het blijft

al met al een fascinerende Europese instelling."

VERVOER & TOERISME

De trein zet zich in beweging, om twee uur later het centraal station van Brussel binnen te rollen. Tien minuten later leunen we tegen de balie, waar gasten zich moeten melden om naar binnen te mogen. "Vandaag gaan we naar de commissievergadering van Vervoer & toerisme. Dat is één van de deelterreinen waar ik verantwoordelijk voor ben. We zijn vandaag alleen, omdat Euro-

parlementariër Hans Blokland vandaag druk is in de Milieucommissie", legt Benjamin uit.

POLITIEK EUROPA

Voorzichtig vraag ik Benjamin hoe 'Europa' nu eigenlijk werkt. Waar ligt de macht, en welke instanties zijn voor welke zaken verantwoordelijk? "Om me tot het politieke Europa te beperken zou ik drie instanties willen noemen: het Europees parlement, de Europese commissie en de Europese raad.", antwoordt Benjamin. "Het parlement is regelrecht gekozen door de burgers van de lidstaten en controleert en stemt over wetsvoorstellen. Dan heb je de Europese commissie. Deze bestaat uit 27 afgevaardigden; uit elke lidstaat één. Vanuit Nederland is daarvoor Eurocommissaris Nélie Kroes aangewezen. De Commissie zorgt voor de voorbereiding en uitvoering van de wetgevingsbesluiten. De Commissie ziet erop toe dat de Europese wetgeving wordt toegepast. Ten derde is er de Europese Raad. Deze Raad bestaat uit de vakministers uit de verschillende lidstaten. Als de Ministers van Algemene Zaken/Regeringsleiders bij elkaar komen wordt de Raad ook wel Europese Raad/Top genoemd. Deze Raad stippelt de algemene beleidslijnen uit."

ANTONIO TAJANI

Eenmaal aangekomen bij de vergaderzaal, waar het debat over Vervoer & toerisme zal worden gehouden, valt me meteen de lange rij glazen cabines op. "Daar zitten de tolken", fluistert Benjamin me in het oor. "Het debat kan in elke officiële Europese taal worden beluisterd via de microfoon", licht hij toe. Het debat gaat van start. De Portugese voorzitter probeert zich aan het strakke tijdschema te houden, maar kan niet voorkomen dat enkele Europarlementariërs uitgebreid het woord nemen. Uiteindelijk bezoekt Eurocommissaris Antonio Tajani de commissie om 'zijn' commissie toe te spreken. Kort evalueert hij het beleid van het afgelopen en blikkt vooruit. Met een nog vier uur durende treinreis voor de boeg, verlaten we het debat. Europa is vandaag iets dichterbij gekomen.

Cornelis Vlot, eindredacteur Handschrift

SAMEN WERKING JA SUPER STAAT NEE

EUROPESE
VERKIEZINGEN
4 juni 2009

Stem
ChristenUnie SGP

SPEERPUNTEN

1. Begrenzen

Er zijn grenzen aan Europa. Turkije ligt niet in Europa, dus kan het ook geen EU-lid worden. De EU moet pal staan voor de veiligheid van Israël, want dat land heeft het al moeilijk genoeg. Bovendien is het goed dat de EU samen op blijft trekken met de VS in de strijd voor gerechtigheid en veiligheid. Grenzen stellen wil ook zeggen: verantwoord omgaan met geld. Als andere landen hun begroting ver overschrijden, moet Nederland niet voor de gevolgen daarvan opdraaien.

2. Beschermen

De regering moet een schild voor de zwakken zijn. Daar ligt óók een taak voor 'Brussel'. Neem christenen die om hun geloof vervolgd worden. Zij staan sterker als niet één land, maar héél Europa voor hen opkomt. De EU moet hier meer werk van maken. Een strikt, maar menselijk asielbeleid hoort daar óók bij. Net als eerbied voor het leven, zeker als dat zichzelf niet kan verweren. De EU kan verder een vuist maken tegen mensonwaardige praktijken als mensenhandel en kinderarbeid. Geld uit de Europese structuurfondsen moet vooral ten goede komen aan de lidstaten die het het hardst nodig hebben.

3. Bewaren

Klimaatcrisis of niet, we dienen altijd goed om te gaan met Gods schitterende schepping: dieren en planten, grondstoffen, het water en de lucht. Juist als het daar over gaat, kán de EU bewijzen dat het meerwaarde heeft. Want deze problemen kunnen alléén opgelost worden als méér landen beter samenwerken. Het is noodzakelijk dat we ons minder afhankelijk te maken van olie en (Russisch) gas. Fors investeren in duurzame energie is daarom eerste vereiste! Goed rentmeesterschap is ook: boeren en andere ondernemers goed belonen voor voldoende, schone en 'faire' producten en voor hun voortdurende zorg voor landschap en natuur.

4. Beperken

Dat burgers een Europese superstaat niet zien zitten, is bij de verschillende referenda duidelijk gebleken. Dat besef moet nu verder doordringen in de Brusselse hoofden. Dus: minder regels, minder bureaucratie en minder pretenties. Zeker nu de EU (ook financieel!) op de kleintjes moet letten, dient er een eind te komen aan het zinloze rondpompen van geld en aan het 'vergadercircus' in Brussel en Straatsburg. Daarnaast moet fraudebestrijding hoog op de agenda blijven. De nieuwe Europese voorzitter moet technisch voorzitter zijn, en zeker géén president met een eigen, dure 'hofhouding'.

Waarom stemmen voor het Europees Parlement?

'Ze zoeken het maar uit,' kun je zeggen.

En inderdaad, als je dat zegt, dan zoeken ze het in Europa wel uit. Zonder jou. Dan kom je er gewoon niet aan te pas.

Je kunt ook zeggen: 'Wát ik kan doen, dat doe ik.'

Op 4 juni kan iedereen wat doen. Dan wordt er namelijk gestemd voor het Europees Parlement.

Wie samenwerking wil, maar geen superstaat, is bij ChristenUnie en SGP aan het juiste adres.

Ons motto is niet voor niks:

samenwerking ja, superstaat nee.

Deze realistische kijk op Europa is al jaren ons handelsmerk.

Peter van Dalen:

"Het moet anders in Europa! Europese samenwerking is alleen nodig bij grensoverschrijdende vraagstukken zoals milieu, eerlijke handel en transport."

Bas Belder:

"Met beide benen op Brusselse bodem: nuchtere kijk op Europese samenwerking."

Ruud van Eijle:

"Gaan voor internationale gerechtigheid, meer aandacht voor honger, armoede, mensenrechten, christenvervolging."

COLOFON

Redactie
Shahied Badoella, hoofdredacteur
Cornelis Vlot, eindredactie
handschrift@christenunie.nl

Fotografie
Ruben Timman / Nowords.nl
Wissam Nassar / Hollandse Hoogte (cover)
Folkert Rinkema
Anne Paul Roukema

Vormgeving
Frivista - (y)our mission, Amersfoort

Adressen ChristenUnie
Partijbureau
Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
Tel. 033 4226969
bureau@christenunie.nl
bank: 37.29.30.018

Eerste Kamer
Tel. 070 3624571

Tweede Kamer
Tel. 070 3183057
christenunie@tweedekamer.nl

Eurofractie
Tel. 010 4140534
info@eurofractie.nl

Wetenschappelijk Instituut
Tel. 033 4226960
wi@christenunie.nl

CBB
HandSchrift verschijnt in braille en audio bij het CBB
Tel. 0341 565 499

Druk
Kon. BDU Grafisch bedrijf

Advertenties
Via handschrift@christenunie.nl
Tel. 033 422 69 71

Legaten
Gedenkt u de partij testamentair dan luidt de tenaamstelling: Vereniging de ChristenUnie Amersfoort. KvK dossiernr. 32080551

Lidmaatschap
Het lidmaatschap valt samen met het kalenderjaar. Opzeggen kan alleen schriftelijk voor 30 november bij de ledenadministratie: ledenadministratie@christenunie.nl.

NAW-gegevens
De ChristenUnie registreert NAW-gegevens van alle leden. Zorgvuldig geselecteerde derden mogen onze leden af en toe gerichte aanbiedingen doen. Vragen of bezwaar? Bel onze ledenadministratie.

Milieu
Dit partijblad is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Wat gebeurt er in het land? Hoe staan onze lokale en provinciale politici ervoor? De BestuurdersVereniging peilde het, u leest het hier.

CENTRUM VOOR JEUGD EN GEZIN GEOPEND

ChristenUnie wethouder Heleen van den Berg verrichtte op 4 februari samen met Leonard Geluk, wethouder van Rotterdam, de opening van het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) in Ridderkerk. Volgens Geluk is het Ridderkerkse CJG het mooiste CJG van de regio Rijnmond. In de regio Rijnmond is een ambitieus concept ontwikkeld voor de Centra's voor Jeugd en Gezin, in het kader van het programma leder Kind Wint. De openingshandeling was het doorbreken van een hoge muur, symbolisch voor ambities: de muren tussen organisaties en instellingen moeten doorbroken worden in het belang van kind en gezin.

Van den Berg (l) en Geluk tijdens de opening

ZUIDHORN ZET IN OP EIGEN KRACHT CONFERENTIES

Dankzij een motie van de ChristenUnie zal de gemeente Zuidhorn zich meer gaan inzetten voor het gezin. Bij de bespreking van het jeugdbeleid in de raad van Zuidhorn heeft de fractie van de ChristenUnie een motie ingediend. Het doel van de motie was om te bereiken dat de gemeente Zuidhorn de middelen die uit de provincie Groningen beschikbaar komen, maximaal gaat inzetten op de Eigen Kracht Conferenties. Een Eigen Kracht-conferentie geeft mensen de mogelijkheid om zelf, samen met familie, vrienden en andere bekenden, een plan te maken voor een oplossing of voor hulp. De kracht voor de oplossing komt vanuit de familie en alle belangrijke mensen daaromheen. Gemaakte plannen zijn leidend voor de hulpverlening. De motie werd aangenomen en de dag na de raadsvergadering vond overleg plaats tussen de wethouders van een aantal buurgemeentes. Zij hebben het idee van de gemeente Zuidhorn overgenomen en samen is de afspraak gemaakt om te proberen om dit jaar twaalf Eigen Kracht Conferenties te realiseren. "Een prachtig resultaat", aldus de fractie.

BLOGGENDE CHRISTENUNIE-RAADSLEDEN

Raadslid Theo Krins houdt al lange tijd een weblog bij en dat is niet onopgemerkt voorbij gegaan. Hij werd zelfs het populairste raadslid van Gouda in 2008, mede door het wekelijks

bijhouden van een weblog. Lees mee op www.theokrins.blogspot.com. Vanuit Stadskanaal schrijft Johan Hamster een dagelijkse weblog over zijn ervaringen en activiteiten als raadslid. Hij is vanaf 3 maart begonnen om elke dag een politieke boodschap te plaatsen, waardoor er over een jaar 365 redenen te noemen zijn om bij de gemeenteraadsverkiezingen (3 maart 2010) op de ChristenUnie te stemmen. Meer weten? Kijk op stadskanaal.christenunie.nl/page/23172. Via www.christenunie.nl is een overzicht te vinden van bloggen-de ChristenUnie-politici. Kijk onder nieuws/weblogs/lokaal en provinciaal.

BESTUURDERSCONGRES 2009 'WARM BAD'

Op 13 en 14 maart vond het BestuurdersCongres van de BestuurdersVereniging plaats in Lunteren. Dit congres vindt één keer in de twee jaar plaats. Ongeveer 300 ChristenUnie-politici waren aanwezig. Thema was 'christelijk-sociale politiek in de praktijk'. Vice-premier André Rouvoet gaf de aftrap van het congres. Marjan Haak, Tineke Huizinga en Eimert van Middelkoop verzorgden tijdens het diner een tafelspeech. Eén van de congresdeelnemers gaf aan het congres als een 'warm bad' te ervaren, door de fijne ontmoetingen met mede-politici. Naast veel ruimte voor onderlinge ontmoeting, waren er lezingen en workshops. ChristenUnie Eerste Kamerlid Roel Kuiper was één van de hoofdsprekers: "De ChristenUnie staat met haar christelijk-sociale profiel goed voorgesorsteerd voor de aanpak van de economische crisis". Hij gaf aan dat na de presentatie van de aanpak door het kabinet, vooral op lokaal niveau veel werk aan de winkel is. Daar moet volgens hem de aandacht voor de menselijke maat gestalte krijgen. "Dat vraagt om een vernieuwende aanpak, waarin het zoeken van verbindingen en het vormen van gemeenschappen heel belangrijk is." Kuiper signaleerde dat het maatschappelijk middenveld zich nog onbewust is van haar sociale verantwoordelijkheid. Daarbij citeerde hij André Rouvoet: "Het afbouwen van de verzorgingsstaat is niet mogelijk zonder versterking van de civil society." Dáár ligt de uitdaging voor de lokale politiek.

NIEUWS

Zelf iets nieuws te melden?

Mail naar: bestuurdersvereniging@christenunie.nl

Meer nieuws lezen: www.christenunie.nl/inhetland

Bernadette van den Berg, bestuurdersvereniging en en Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie

AGENDA

- 11-04** Training Permanente Campagne, Ridderkerk
  - 15-04** Esmé Wiegman discussieavond Lelystad
  - 15-04** Esmé Wiegman politiek café Lelystad
  - 17-04** Ernst Cramer werkbezoek scheepswerven IHC
  - 17-04** Esmé Wiegman presentatie Wetenschappelijk Instituut
  - 18-04** Cursus Grondbeleid, Gouda
  - 20-04** Joël Voordewind spreektbeurt Harderwijk
  - 21-04** Esmé Wiegman lezing studiedag economie-studenten
  - 08-05** Ernst Cramer werkbezoek Noord Brabant
  - 09-05** Training Leiding geven lokaal Drachten
  - 11-05** Ernst Cramer werkbezoek De Peel
  - 14-05** Arie Slob spreektbeurt Bond tegen het Vloeken
  - 15-05** Ernst Cramer werkbezoek vaste Kamercommissie Verkeer en Waterstaat
  - 15-05** Esmé Wiegman bezoekt VWS Lunet in Eindhoven
  - 16-05** Training Politiek iets voor Mij? Rhenen en Nijmegen
  - 16-05** Training Permanente Campagne – Groningen
- Meer informatie: www.christenunie.nl/agenda**

PERSONALIA (1)

Frans de Lange, burgemeester van Elburg, is afgetreden als voorzitter van de BestuurdersVereniging. Hij zal zich meer gaan richten op het gebed binnen de ChristenUnie. Nico Schipper, wethouder in Nunspeet, is gekozen als nieuwe voorzitter van de BestuurdersVereniging. Wolbert Meijer, wethouder in Zwartewaterland is gekozen als nieuw bestuurslid. Jelte Hoving is herkozen als bestuurslid. De BestuurdersVereniging van de ChristenUnie heeft als doel om bestuurders van de ChristenUnie (raadsleden, statenleden,

LEDENPOLL

1714 mensen reageerden op de ledenpoll van 12 februari. De vraag was: 'De Kamer debatteert binnenkort over de wettelijke invoering van een referendum (volksraadpleging). Er zijn verschillende varianten mogelijk. Wat vindt u, wat moet de ChristenUnie van het verschijnsel referendum vinden en voor welke optie moet de partij kiezen?'

- Een referendum is handig om de meningen te peilen, maar de gemeenteraad, Provinciale Staten of de Tweede Kamer moet uiteindelijk alle belangen afwegend een besluit nemen – desnoods tegen uitslag van een raadpleging in - **45.78%**
- Het volk moet z'n vertegenwoordigers kunnen terugfluiten. Dus voer een referendum in en doe het serieus: de uitslag moet bindend zijn. Voorwaarde is wel dat de opkomst voldoende is, bijvoorbeeld minimaal 50 procent - **17.48%**
- Iedere vorm van volksraadpleging is strijdig met onze 'vertegenwoordigende democratie'. We hebben volksvertegenwoordigers (raads-, Staten- en Kamerleden) gekozen, zij moeten de besluiten nemen - **36.74%**

wethouders, gedeputeerden, burgemeesters, Kamerleden, EP-leden, bewindspersonen, waterschapsbestuurders) te ondersteunen.

PERSONALIA (2)

Per 18 november 2008 is Jan Kruik deelraadslid geworden in Amsterdam-Zuidoost. Daarnaast is Hugo Scherff gekozen als nieuwe lijsttrekker van de ChristenUnie Amsterdam voor de gemeenteraadsverkiezingen van 2010.

NIEUW: ADVISEUR KIESVERENIGINGEN

Met ingang van maart is Tjitske Kuiper – De Haan (46) werkzaam als nieuwe adviseur kiesverenigingen op het Partijbureau. Voorheen hadden verschillende personen deze taak onder hun hoede. Het werk brengt met zich mee dat Tjitske regelmatig het land in trekt en zo de schakel vormt tussen partijbureau, provinciale unies, landelijk bestuur en lokale besturen. Naast het adviseurschap is Tjitske fractievoorzitter van de kiesvereniging Barneveld. Dit raadswerk zal ze blijven combineren met haar nieuwe taak op het partijbureau. Tjitske is getrouwd met Roel en heeft vier kinderen.

SECRETARESSE EN JOURNALIST

Jacobien Doornbos is begin maart als medewerker secretariaat op het partijbureau begonnen. Ze gaat daar verschillende teams ondersteunen. Jacobien is 25 jaar en woont in Ede. Vorig jaar rondde ze haar studie HBO-Journalistiek af. Daarvoor behaalde ze haar diploma voor directiesecretaresse. Jacobien vindt het een uitdaging om voor de ChristenUnie te gaan werken. Politiek en de zaken die daarmee samenhangen, houden haar al sinds haar tienerjaren bezig. Vegetarisch koken, zwemmen, wandelen, reizen, boeken en tijdschriften lezen doet ze graag in haar vrije tijd.

DE CHRISTENUNIE EN IK?

VOOR MIJ IS DE CHRISTENUNIE EEN PARTIJ DIE DE DAAD BIJ HET WOORD WIL VOEGEN. DE PARTIJ WIL ZORG DRAGEN VOOR DE SCHEPPING IN EERBIED VOOR DE SCHEPPER OP ALLE NIVEAUS: PLAATSELIJK, IN DE WATERSCHAPPEN, IN DE PROVINCIES, LANDELIJK EN EUROPEES. DAT BETEKENT DUS AANDACHT VOOR DE MENS, VAN JONG TOT OUD, IN ZIJN EIGEN OMGEVING. IK HOOP ALS FRACTIEASSISTENT VAN DE STATENFRACTIE IN GELDERLAND EN ALS NOTULIST VAN HET PARTIJBUREAU, DAARAAN MIJN STEENTJE BIJ TE DRAGEN.

JANNEKE VOS-ARWERT

HS HANDSCHRIJF

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE

Jaargang 10 | Uitgave 3 | mei 2009

Samenwerken Ja, Superstaat Nee!

**EUROPESE
VERKIEZINGEN
4 juni 2009
STEM
CHRISTENUNIE
SGP**

Begin april bracht ik een tweedaags bezoek aan Europa. Tenminste, zo voelt dat toch een beetje als je de trein van Zwolle naar Brussel neemt. Met hetzelfde reisgezelschap - een aantal mensen in leidinggevende posities in de kringen van media, wetenschap, bedrijfsleven en politiek - woonde ik in november de presidentsverkiezingen in Amerika bij. Toen vlogen we samen naar de VS, nu reden we naar de EU, voor gesprekken met onder anderen Eurocommissaris Neelie Kroes en met Peter Kok, plaatsvervangend permanent vertegenwoordiger van Nederland bij de Europese Unie.

Aan alles was te merken dat de Europese Verkiezingen eraan komen. In de gangen van het Europees Parlement stonden zelfs de verhuisdozen al klaar. Dat leek me nogal bijtijds, zoveel weken voordat de zittende Europarlementariërs weten of verder kunnen of plaats moeten maken. Maar toen drong tot me door dat die dozen daar altijd paraat staan. Omdat het voltallige parlement maandelijks heen en weer verhuist tussen Brussel en Straatsburg. Een bizarre toestand, waar gauw een einde aan moet komen. Dat staat ook in ons Europees Verkiezingsprogramma, en het is één van de vele redenen waarom ik 4 juni zonder aarzelen op Peter van Dalen zal stemmen.

PATRIOTTISME

Sinds het referendum over de Europese Grondwet in 2005 wordt de ChristenUnie door sommigen onder de 'eurosceptici' geschaard. Dat is beslist te negatief gekleurd, maar 'eurorealistisch' zijn we wél. We zijn tegen een Europa dat zich aanstelt als superstaat, als een United States of Europe met alle patriottistische symboliek en vlagvertoon dat daarbij hoort. Maar nuchtere samenwerking tussen de lidstaten is wel van groot belang. Neem het terrein van vrede en veiligheid. Wat mogen we dankbaar zijn dat we al meer dan zestig jaar vrede tussen Europese lidstaten kennen. Ook op het gebied van energie en milieu (dat geen grenzen kent!) en economie kan samenwerking veel voordelen opleveren. Je moet er in deze tijd van financiële crisis toch niet aan denken dat we geen euro zouden hebben gehad.

FLAUWEKUL

Er zijn echter ook grenzen aan samenwerking. Waarom zou Europa zich met ons onderwijs- of mediabeleid moeten bemoeien - ik zie dat niet. En ik ben ook blij dat het verdrag van Lissabon ontdaan is van alle franje die de verworpen Europese Grondwet

aankleefde, zoals een volkslied en zo. Ik ben Nederlander en wil dat graag blijven ook.

Ik hoop dat we in de komende weken een goed inhoudelijk debat over Europa zullen krijgen. Zonder de flauwekul van een paar jaar geleden, met slappe teksten als 'Europa, best belangrijk'. Eén van de belangrijkste doelen van onze lijsttrekker Peter van Dalen is dat hij Europa dichterbij wil brengen. Dat is een goeie. Want voor een bezoek aan de EU hoeft je welbeschouwd niet naar Brussel of Straatsburg af te reizen - Europa begint voor mij in Zwolle, en voor u in uw eigen woonplaats.

Arie Slob, fractievoorzitter Tweede Kamer

PS - VRIENDENDAG 6 JUNI

Mag ik u overigens hartelijk uitnodigen voor onze ChristenUnie Vriendendag, op zaterdag 6 juni in het gebouw van de Tweede Kamer in Den Haag? Twee dagen na de verkiezingen voor het Europees Parlement, nog voor de officiële uitslag bekend is, kunnen we elkaar ontmoeten rond ons vertrouwde Binnenhof. Alle Kamerleden, de bewindslieden van de ChristenUnie én onze Europese lijsttrekker Peter van Dalen zijn er DV. Elders in dit Handschrift leest u er meer over. Van harte welkom!

HS

INHOUD

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE

Jaargang 10 | Uitgave 3 | mei 2009

Column Tineke Huizinga	09
Stelling vrachtverkeer	10
Eurokandidaten aan het woord	12
WI over Islam-congres	14
De zeven vragen aan...	15
Eurofractie nieuws:	16
Verkiezingsposter	
ECPM: Europa zonder God?	17
Blokland: afscheid van Europa	18
De kiesvereniging	20
Campagnestunten	21
Column IJmert van Middelkoop	21
Esmé Wiegman over Oost Europa	22
Column Leon Meijer	23
Politieke wandeling	25
Eurokandidaten aan het woord	26
Kaderschool	28
Column Klaas Koelewijn	29
Colofon	29
Nieuws uit het land	30
Agenda, kort nieuws en brieven	31
De ChristenUnie en ik...	32

4 EUROREALIST

"De Europese insteek van ChristenUnie SGP is 'Samenwerking Ja, Superstaat Nee'. We zeggen 'ja' tegen Europa op gebieden waar dat nodig is. De vis stopt niet met zwemmen bij de grens, klimaat- en energiecrises moeten we gezamenlijk met andere landen oplossen", dat stelt lijsttrekker en Eurorealist Peter van Dalen.

7 ANDRÉ ROUVOET

"In december vorig jaar woonde ik het European Prayer Breakfast (Europees gebedsontbijt) bij. Wat me daar trof was de aanwezigheid van veel christenen uit verschillende Oost-Europese landen. Temidden van Duitsers, Italianen, Fransen en Britten brengen zij een eigen perspectief in. Wie spreekt met inwoners van deze 'nieuwe lidstaten' proeft een mengeling van hoop en vrees."

10 VRACHTVERKEER

"Vrachtverkeer op zondag moet stoppen". Dat is de stelling waar voorzitter van Transport en Logistiek Nederland Alexander Sakkers en scheidend Europarlementariër Hans Blokland in dit nummer reageren. Eenduidig Europees beleid bestaat niet op dit thema. Europese landen houden er hun eigen regels op na.

12 SAMENWERKING

Stieneke van der Graaf (24) en Carla Dik (37) zijn in de running voor het Europees Parlement. Naast haar studie Internationaal en Europees Recht vertegenwoordigt Stieneke de ChristenUnie in de Provincie Groningen. Carla als Provinciale Statenlid in Utrecht en gemeenteraadslid van haar woonplaats Veenendaal.

'Nederlandse vlag in de top, soms met een Europese wimpel'

**LIJSTTREKKER
PETER VAN DALEN**

Hoe voeden we in 2050 een wereldbevolking van 9 miljard mensen, moet er een zondagverbod worden ingesteld voor truckers en moet Europa zelf investeren in viskweek en nieuwe pijpleidingen ontwikkelen in de Kaukasus? De situatie van de kinderopvang in Roemenie en Bulgarije moet verbeteren en Turkije kan toetreding tot Europa wel vergeten. En naast een krediet- en energiecrisis moet er ook een morele crisis bestreden worden...

Zomaar wat punten uit het ChristenUnie-SGP-verkiezingsprogramma waarmee de Eurofractie de komende periode de boer opgaat. Tijd voor een nadere kennismaking met lijsttrekker en Eurorealist Peter van Dalen.

Als we elkaar treffen voor dit interview, heeft hij net officieus afscheid genomen van de Inspectie Verkeer en Waterstaat, directie Binnenvaart, waar hij meer dan 4 jaar werkte. Maar hij heeft er iets mooiers voor teruggekregen vindt Peter van Dalen (50) zelf: zijn lijsttrekkerschap voor de Europese verkiezingen is een droom die uitkomt. Het Europese mierennest in Brussel is dan ook geen onbekend terrein voor hem. Al in de jaren tachtig werkte hij er, toen nog voor Leen van der Waal en de SGP/RPF/GPV-fractie. Sindsdien is Europa nog veel belangrijker geworden.

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: Waarom zou ik ChristenUnie stemmen?

"De Europese insteek van ChristenUnie SGP is 'Samenwerking Ja, Superstaat Nee'. We zeggen 'ja' tegen Europa op gebieden waar dat nodig is. De vis stopt niet met zwemmen bij de grens, klimaat- en energiecrises moeten we gezamenlijk met andere landen

oplossen. Bovendien willen we vanuit onze christelijke levensovertuiging aandacht vragen voor de 3 P's: People (onze naasten), Planet (schepping) en Prosperity (wat we vertalen met zorg voor de huishouding). Tegelijkertijd is ons motto: 'Superstaat Nee': die dingen die we in Nederland kunnen oplossen, daar moet Brussel zich zeker niet mee bemoeien. Een partij als D'66 heeft het alleen over 'Samenwerking Ja'. PVV heeft het alleen over 'Superstaat Nee'. Het ChristenUnie SGP standpunt is uniek en staat precies tussen die twee in."

EUROSCEPSIS

Wat zijn de kroonjuwelen van de ChristenUnie SGP Europarlementariërs in de achterliggende jaren? Waar bent u trots op?

"Nou, kroonjuwelen. Dat klinkt wel heel erg D'66achtig. Die hadden kroonjuwelen zoals de gekozen burgemeester en het referendum. We weten allemaal hoe het daarmee is afgelopen. Toch hebben we in Europa wel degelijk wat bereikt. Dank zij Hans Blokland heeft Europa een belangrijke overwinning behaald op milieugebied: een totaalverbod op stoffen die de ozonlaag afbreken. Onze parlementariër Bas Belder heeft voor elkaar gekregen dat christelijke minderheden in China gehoord worden, en hij zette misstanden in kindertehuizen in Bulgarije op de Brusselse agenda."

En dat nodeloze heen- en weer gereis van Brussel naar Straatsburg?

"Het verhuizen van Brussel naar Straatsburg en weer terug kost 200 à 400 miljoen euro per jaar! Maar daar gaat helaas het Europees Parlement niet over, maar de staats- en regeringsleiders van de individuele lidstaten. Duitsland en Frankrijk zullen Straatsburg nooit willen opgeven, dus dat is een heel moeilijk gevecht. Ook wat dat betreft ben ik een Euro-realist. Waar we zeker iets aan willen doen, is de wildgroei van de bureaucratie. En geld uit de Regionale en Structuurfondsen moet veel eerlijker besteed worden. Die fondsen zijn opgericht om armere regio's en lidstaten te ondersteunen. Bedoeld voor het aanleggen van wegen, sanering van stadswijken en noem maar op. En wat zien we? Duitsland, Spanje, Italië en Groot-Brit-

tannie maken bijna 30% van het fonds op, terwijl Roemenie, Bulgarije en de drie Baltische Staten in totaal amper 10% krijgen. Daar voeg ik wel meteen aan toe dat we de inspanningen vanuit Europa en Nederland moeten intensiveren om corruptie en criminaliteit in landen als Bulgarije en Roemenie tegen te gaan. Als drukmiddel moeten Europese bijdragen onthouden of bevroren kunnen worden."

Op welke andere punten gaat u de komende periode hard inzetten?

"Ik hoop groot in te zetten op energie- en milieu-issues. De CO2-uitstoot moet drastisch naar beneden. Voorraden van olie en gas worden kleiner en zijn in handen van onbetrouwbare landen als Rusland. De EU moet hierin leiderschap tonen en geld en denkkraft op het gebied van duurzame energie bundelen, om goede alternatieven te ontwikkelen."

Elke politieke partij zegt de energiecrisis op te willen lossen...

"Dit is voor ons echt een speerpunt: dit item staat niet nummer 12 op een lijst van 15 verkiezingsonderwerpen. Belangrijk zijn dus je beweegredenen. Bij ons speelt zorg voor de schepping en de naaste een belangrijke rol en dat bepaalt ook op welke oplossingen je inzet."

VIS STOPT NIET MET ZWEMMEN BIJ DE GRENS

Daarnaast willen we ons hardmaken voor godsdienstvrijheid in Europa en daarbuiten. De vrijheid van onderwijs loopt gevaar door de anti-discriminatie-richtlijn. Straks hebben we niks meer te zeggen over ons eigen onderwijs! Lidstaten als Polen en Malta ervaren een morele druk vanuit Brussel om het homo-huwelijk te accepteren. Maar op die punten hoort elk land zelf zijn afwegingen te mogen maken, en niets door Brussel opgelegd te krijgen. Een ander heikel punt is natuurlijk stamcelonderzoek. Daarbij worden menselijke embryo's vernietigd. We vinden dat dit onderzoek niet door de EU mag worden gefinancierd via de algemene EU-bijdrage. We willen op geen enkele manier meewerken aan het betalen

van deze vorm van onderzoek. Daarom is het zo belangrijk dat mensen gaan stemmen. We hebben de steun van de kiezer hiervoor heel hard nodig!”

Nog even terug naar de energie-discussie. Is kernenergie voor de ChristenUnie een optie?

“Allereerst zetten we in op energie uit wind, solar, waterkracht, biomassa en getijden. Vervolgens gaat het om besparing en het efficiënter omgaan met de beschikbare energie. Zou er dan nog aanvullend iets nodig zijn, ik zeg het voorzichtig, dan zouden we dat wellicht kunnen opvullen met kernenergie. Ik zeg het zo voorzichtig omdat het een moeilijk punt is. De SGP is overigens positiever over de mogelijkheden van kernenergie.”

Over de SGP gesproken, hoe verloopt de samenwerking met de mannenbroeders?

“Ik kan in alle eerlijkheid zeggen dat er sprake is van goede eensgezindheid in ons gezamenlijke campagne team”

BUITENLANDS BELEID

Turkije kan het wel vergeten, de toetreding tot de EU?

“Ja. Europa heeft onder druk van Bush en Schröder een fout gemaakt door onderhandelingen hierover te starten. Dat gaan we stopzetten. Turkije ligt voor bijna 97% niet op Europees grondgebied -en de hoofdstad Ankara al helemaal niet- en voldoet dus niet aan de geografische criteria waaraan lidstaten moeten voldoen. Ook op het gebied van economische en democratische stabiliteit en mensenrechten (de zogenaamde Kopenhagencriteria) schort er nog veel aan. Binnen de EU loopt het enthousiasme voor Turkije snel terug. En in Turkije zelf zijn ook steeds meer kritische geluiden te horen.”

Landen als Oekraïne en Moldavië zijn wel welkom?

“Ik vermoed dat ik al met pensioen ben voordat die landen toetreden. Die zijn natuurlijk nog ver verwijderd van economische en democratische stabiliteit.”

Opmerkelijk punt is dat de rij- en rusttijdenregeling wat ChristenUnie SGP betreft op de schop kan...

“De rij- en rusttijden worden nu te strikt

gehandhaafd. Daar hebben we als truckersnatie last van. Als een chauffeur aan zijn limiet zit en bijvoorbeeld nog tien minuten moet rijden, voordat hij op een beveiligde parkeerplaats de nacht kan doorbrengen, wordt hij in sommige landen op de bon geslingerd. Dat is een te rigide handhaving van de regeling. We zijn wel voor een rijverbod op zondag. Omdat we geloven dat Gods geboden geen juk, maar verlichting geven.”

Ons bin zuunig. En met die kredietcrisis die ons parten speelt, gaat Nederland minder betalen aan Brussel, vermoed ik?

“Nee. We zijn met een afdracht van rond de zes miljard de grootste nettobetaler, maar daarvoor wordt een eerlijke verdeelsleutel gebruikt, die afhankelijk is van onder meer ons nationaal inkomen en de BTW-opbrengsten. Ik vind dit een faire methode. En laten we naast wat Europa kost vooral de opbrengsten niet vergeten. Europa kost iedere Nederlander 1 Euro per dag. Maar Nederland heeft een open, exportgerichte economie en daardoor verdient iedere Nederlander per dag bijna 6 Euro door de Europese interne markt. Dat verhaal hoor ik bijna nergens!”

Hoe zit het eigenlijk met de relatie met de Haagse Christenunie-collega's?

“Sinds een paar maanden zit ik elke week bij het ChristenUnie-bewinds-personenoverleg in Den Haag om de verbinding met het Europese werk te leggen. We investeren in de wederzijdse contacten, want Brusselse besluiten komen vroeg of laat natuurlijk ook langs in het kabinet en de Eerste en Tweede Kamer. Het is dus belangrijk goed op elkaar af te stemmen.”

Met welk appel trekt u de laatste zevende kiezer over de drempel?

“Wat we als Nederland zelf kunnen doen, doen we zelf. De Nederlandse vlag hangt in top, indien nodig met een Europese wimpel. Samenwerken ja, Superstaat nee! Kom dus stemmen op 4 juni op ChristenUnie SGP. Iedere stem telt!”

Voor het complete interview:

www.petervandalen.eu

Joanne Brouwer, freelance journalist

PETER VAN DALEN

Wat maakt u geknipt voor deze job?

Ik denk mijn enthousiasme, de samenwerking met anderen en het gevoel voor taal en cultuur. Het leukste Europese land? Oei, dat is een lastige. Elke cultuur heeft wel iets. De Belgen zijn beleefd en respectvol, de Italianen zijn prettig druk en Duitsers zijn lekker concreet. Duits is trouwens mijn favoriete taal...

Valkuil?

Soms hol ik te hard voor de troepen uit. Ik heb de neiging me niet altijd aan de geldende procedures en processen te houden.

Wie is uw politieke steun en toeverlaat?

Ik heb veel geleerd van Meindert Leering als het gaat om doorzettingsvermogen. Leen van der Waal leerde me goed de verschillende belangen van verschillende mensen in de gaten te houden. En ik heb veel bewondering voor iemand als Tony Blair. Zijn christelijke bevoegenheid (die zo duidelijk zichtbaar werd tijdens de begrafenis van prinses Diana), oog voor communicatie en altijd een lach op zijn gezicht.

Consequenties voor uw privéleven?

Onze drie kinderen zijn gelukkig al wat groter, maar we realiseren ons dat we elkaar doordeweeks minder zullen zien. In de praktijk zal ik één week in Brussel zijn, dan een kleine week in Straatsburg, dan weer een week in Brussel voor fractievergaderingen, en tenslotte een ‘achterban’ week in Nederland. Maar ik blijf in Nederland wonen en zal in Brussel en Straatsburg in hotels overnachten.

Tot slot, wie inspireren u?

Ik krijg veel inspiratie van de christelijke schrijver Randy Alcorn. Die geeft in z'n boeken heel helder aan, dat we vooral ook een geestelijke strijd hebben te strijden. Verder inspireert mij de Duitse schrijver Erich Maria Remarque. Op een nuchtere, zakelijke manier bijna beschrijft hij hoe hard mensen helaas met elkaar kunnen omgaan. En dat het belangrijk is, je humor daar bij te bezwaren. Tenslotte Johann Sebastian Bach inspireert mij met z'n cantates heel bijzonder.

Europese politiek in het voetspoor van Jezus

**VICE-PEMIER
ANDRÉ ROUVOET**

In december vorig jaar woonde ik het European Prayer Breakfast (Europees gebedsontbijt) bij. Wat me daar trof was de aanwezigheid van veel christenen uit verschillende Oost-Europese landen. Temidden van Duitsers, Italianen, Fransen en Britten brengen zij een eigen perspectief in.

SECULIERE WIND

Wie spreekt met inwoners van deze ‘nieuwe lidstaten’ proeft een mengeling van hoop en vrees.

Hoop, omdat de voormalige satellieten van de SovjetUnie zijn toegetreden tot de Europese Unie met de verwachting te kunnen profiteren van de vrede, welvaart en politieke stabiliteit. Vrees, omdat de grote groepen christenen in deze landen soms het gevoel hebben dat mét de westerse zegeningen een vloed van seculier-liberale wetgeving over hen wordt uitgestort. Die seculiere wind vanuit Brussel en Straatsburg baart hen zorgen, net nu ze verlost zijn van het benauwende atheïsme van het Sovjetregime. Ik proefde gelijksoortige zorgen overigens ook bij christenen uit West-Europese lidstaten.

POST-SECULIER

Op het Gebedsontbijt heb ik ter be-

moediging het volgende gezegd: ‘Het Europa van vandaag is niet zozeer post-christelijk of seculier. We leven inmiddels in een post-seculiere tijd: de stem van Verlichtingsprofeten die verklaren dat God dood is en godsdienst alleen privé is, klinkt aanzienlijk minder luid.’ Het besef dat de mens leeft van meer dan brood alleen neemt juist toe. In zo'n context zijn religieuze stemmen hard nodig, en is het ondenkbaar dat ze buiten de orde van het publieke debat worden geplaatst. Dat is nog geen aanleiding voor triumfalisme over de situatie van het christelijk geloof. Maar wij hoeven ons allerminst van de wijs te laten brengen door de afgenomen invloed van het Evangelie. Wij kunnen vrijmoedig en zelfbewust onze stem verheffen, ook in de politiek.

VOETSPoor VAN JEZUS

De ChristenUnie wil politiek bedrijven in

het voetspoor van Jezus. Dat betekent allereerst betrokkenheid bij de armen en meest kwetsbaren, zeker in tijden van de mondiale crisis waar we nog middenin zitten. Die stelt onze solidariteit op de proef, en ook onze zorg voor de schepping.

We komen op voor de beschermwaardigheid van het leven, van het ongebo-

ren leven tot terminaal zieken. We staan voor de waarde van stabiele huwelijken en gezinnen, die van groot belang zijn voor de toekomst van kinderen en jongeren.

MORGENSTER

Politiek in de voetsporen van Jezus betekent iets voor onze stijl. De schaduw van het ‘christelijke’ verleden van Europa moet ons aanmoedigen tot een geest van ootmoed. Onze stem in de publieke arena zal er één van compassie, niet van veroordeling moeten zijn.

Christus is de heldere Morgenster. Zoals Paulus schrijft in de brief aan de Romeinen: de nacht is haast voorbij, de dag zal snel verschijnen. Laten we leven als kinderen van het licht, navolgers van Christus! Ook in de politieke arena van post-seculier Europa.

André Rouvoet

Tweede Kamernieuws

Kent u de Vrienden van de fractie? De ChristenUnie-fractie heeft er honderden. Mensen die in het bijzonder het werk van de Kamerfractie – financieel - ondersteunen. Sommige van hen zijn tevens lid van de ChristenUnie en beschouwen hun vriendschap met de fractie als een plus daarbovenop. Maar om vriend van de fractie te worden is het partijlidmaatschap geen voorwaarde.

VRIENDEN VAN DE CHRISTEN-UNIE

Een aantal jaren geleden werd de actie in het leven geroepen. Omdat 'vriend' zijn nu eenmaal een andere betekenis heeft dan 'lid' zijn. Een vriend steunt specifiek het werk van de Tweede Kamerfractie. Zodat we extra beleidsmedewerkers kunnen betalen die je nodig hebt om als kleine fractie alle beleidsterreinen goed te beslaan.

Een vriend van de fractie investeert rechtstreeks in de kwaliteit en diepgang van ons politieke werk.

Ondanks hun sympathie voor de ChristenUnie, zitten Vrienden niet perse te wachten op een uitnodiging voor een congres of andere partijgerelateerde zaken. Staan de fractievrienden dan verder van de ChristenUnie af dan onze partijleden? Absoluut niet! Vrien-

den van de fractie sponsoren rechtstreeks ons christelijk-sociaal geluid in de politieke arena rond het Binnenhof. Ze plegen een diepte-investering in de kwaliteit van het politieke debat. In de omschrijving van een Vriend herkent u vast wel een familielid, buurvrouw of kerkgenoot. Mensen die geen partijlidmaatschap overwegen maar wel degelijk waardering hebben voor wat de ChristenUnie presteert in Den Haag. Met de twee kaartjes bij deze editie van HandSchrift kunnen we deze mensen benaderen om Vriend te worden. Uiteraard verwelkom ik ook ú graag in onze Vriendenkring. Ondersteun voor slechts twee tientjes per jaar het werk van de Tweede Kamerfractie. We houden u graag op de hoogte van het reilen en zeilen van onze politici.

Namens mijn collega's Joël, Cynthia, Ernst, Esmé en Ed bedank ik u bij voorbaat hartelijk voor uw Vriendschap.

VRIENDENDAG 2009

Twee dagen na de Europese verkiezingen, op zaterdag 6 juni houden we als Tweede Kamerfractie Open Dag voor onze vrienden en sympathisanten van de ChristenUnie. Onze jaarlijkse Vriendendag belooft weer een groot feest te worden. Iedereen is welkom; voor de jongsten is een leuk kinderprogramma dus het kan een echte gezinsdag worden.

De Vriendendag start met 'Koffietijd' waarin onze bewindspersonen te gast zijn. De hele dag door zijn er rondleidingen door de Kamergebouwen. En er wordt een reeks speciaal voor deze Vriendendag opgezette workshops gegeven.

Als fractieteam steken we met de Gemeenteraadsverkiezingen in het vooruitzicht graag de Kiesverenigingen in het land een hart onder de riem. Speciaal voor startende kiesverenigingen organiseren we een ontmoeting met lokale afdelingen die bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2006 voor het eerst meededen; 'Starter ontmoet star-

er zijn nog extra workshops, zoals een Debattraining en een clinic van het Wetenschappelijk Instituut. Ook is er een extra Campagnetaining, waar kiesverenigingen samen nadenken over een campagneopzet voor de Gemeenteraadsverkiezingen. We sluiten de Vriendendag af met een dierbare traditie: het Vragenuurtje. In de plenaire

WORD VRIEND VAN ARIE

ter' met Ernst Cramer. Collega Esmé Wiegman-Van Meppelen Scheppink leidt een sessie over de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO). En voor de creatievelingen geeft onze cultuurwoordvoerder Ed Anker een hele bijzondere kunstworkshop. In samenwerking met de Werkgroep Evangelischen en de Migrantenwerkgroep organiseren Joël Voordewind en Cynthia Ortega-Martijn een rondetafelgesprek voor leden en geïnteresseerden. Zelf ga ik een introductie cursus 'Welkom in de ChristenUnie' geven voor – nieuwe - leden die meer willen weten van de ChristenUnie en actief willen worden voor de partij. Extra leuk is dat u tijdens het lunchprogramma een zogenaamd 'ChristenUnie Loopbaangesprek' kunt voeren, over uw mogelijkheden binnen de partij. Het presentatieduo Ed&Ernst zullen u, onder het genot van een heerlijke (gratis) lunch, door het lunchprogramma leiden met interviews en optredens.

In de middag is er volop gelegenheid het fractieteam met vragen te bestoken tijdens het speeddaten. En

zaal met de blauwlederen zetels kunt u zelf naar de gevreesde interruptie microfoons lopen om uw vragen af te vuren op de fractie, onder de strenge leiding van Leen van Dijke, mijn eerste voorloper als fractievoorzitter van de ChristenUnie, die deze dag nog een keer als Kamervoorzitter optreedt.

De animo voor deze Vriendendag is groot, maar er is een limiet aan het aantal bezoekers. In verband met het maximale aantal gasten dat we in de Tweede Kamer mogen ontvangen wil ik u vragen om uzelf, maar ook familie, vrienden of kennissen die zin hebben in een mooie dag, snel aan te melden via www.christenunie.nl/vriendendag. Daar is ook het complete en actuele programmaoverzicht te vinden. Indien u niet over internet beschikt, kunt u bellen met de Tweede Kamerfractie: 070-3183057.

Ik hoop u en jou graag te ontmoeten op zaterdag 6 juni in Den Haag.

Hartelijke groet,
Arie Slob

COLUMN

Dagelijks brood

In ons deel van de wereld is groei en welvaart de norm geworden. Wij meenden de kans op een grote economische ramp, zoals de Grote Depressie van de jaren dertig, te hebben uitgebannen.

Maar nu blijkt dat één van de drijvende krachten achter de decennialange economische groei, de voortdurend groeiende mogelijkheid om steeds meer geld te lenen, de wereld opnieuw in een ongekende financiële crisis heeft gestort. Terwijl wereldwijd veel burgers, bedrijven en overheden tot over hun oren in de schulden zitten, storten de aandelenmarkten in elkaar en zakken de huizenprijzen. Wat tot voor kort vanzelfsprekend was en zeker leek, bijvoorbeeld onze baan en de hoogte van ons pensioen, is nu onzeker geworden.

Dat geeft gevoelens van onmacht en onzekerheid. Hoe zal ons leven eruit zien over enkele jaren? Hoe moet het verder als ik mijn baan verlies? Te midden van al deze turbulentie staat één ding vast: onze Vader in de hemel wil voor ons zorgen, ook in zo iets praktisch als brood op de plank. Wij bidden toch niet voor niets: 'Geef ons heden ons dagelijks brood.'

Tineke Huizinga, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

Stelling: Vrachtverkeer op zondag moet stoppen

Zowel voor- als tegenstanders van de stelling zijn het erover eens: Europese transportondernemers hebben baat bij een pen', ontlokte Handschrift twee deskundigen hun mening. Alexander Sakkers, algemeen voorzitter TLN Nederland en

duidelijk Europees beleid als het gaat om rijverboden op zondag. Met de stelling: 'Vrachtverkeer op zondag moet stoppen', Europarlementariër Hans Blokland spreken zich uit.

Vandaag de dag maakt het op verschillende plekken in Nederland weinig meer uit op welk moment van de dag en van de week u de weg op gaat: het lijkt altijd wel druk te zijn. Doorde-weeks, overdag, in het weekend en uiteraard in de spits. 24/7 wordt het Nederlandse wegennet overspoeld met vrachtwagens en personenauto's. Toch pleiten ChristenUnie en SGP al jaren voor een Europees zondagrijsverbod voor vrachtwagens. Vier redenen daarvoor.

RUST IS SCHAARS

Ten eerste, en primair ben ik er van overtuigd dat dit een Bijbels uitgangspunt is. De economie moet niet 7x24 uur doorgaan, maar moet rusten na 6x24. We leven in een drukke, gehaaste samenleving, waarin tijd voor God en tijd voor rust schaars is. Laten we daarom de Nederlandse, en de Europese wegen op zondag rustig maken. Dat geeft vrachtwagenchauffeurs de gelegenheid naar de kerk te gaan en/of hun familie-, en vriendschapsbanden te onderhouden.

ONACCEPTABELE DISCRIMINATIE

Een tweede argument daarnaast is dat de economie momenteel in roerig water zit. De transportvraag is de afgelopen tijd flink afgenomen (hoewel er voorzichtige tekenen van herstel zijn). Daarmee komt de positie van de chauffeur in loondienst ernstig onder druk te staan. Immers: minder vraag

leidt tot minder werkgelegenheid. De transportsector probeert gelukkig haar werknemers binnenboord te houden, met het oog op de verwachte transportgroei in de toekomst. Ik ben daar erg gelukkig mee. Mochten er toch mensen in de sector hun baan verliezen, dan is het voor de hand liggend werknemers die weigeren op zondag te rijden er als eerste uit te werken. Dit is voor mij onacceptabele discriminatie die bestreden moet worden. Het Europese zondagrijsverbod is dus hard nodig, zeker in de huidige tijd van lage conjunctuur.

EXTRA ZWARE KLAPPEN

Mijn derde argument hangt hier nauw mee samen. De transportsector is toch al een harde sector, maar in de huidige tijden is het helemaal bikkelen. Christelijke transportondernemers, die principieel op zondag niet rijden, krijgen extra zware klappen te verwerken.

Om deze, vaak kleinere, ondernemers te laten bestaan is een Europees zondagrijsverbod noodzakelijk. Dit is geen vorm van discriminatie of gesubsidiëerd vervoer. De regels blijven immers in dit geval voor elke transportondernemer hetzelfde.

VERSCHILLEN

Ten vierde bestaat er momenteel onder transporteurs grote frustratie over de vele verschillende weekend- en andere-dagen-rijverboden in de Europese lidstaten. Een Europees zondagrijsverbod maakt een einde aan deze grote huidige problemen, mits Europese lidstaten geen extra rijverboden mogen opleggen. Op grond hiervan pleit ik voor een Europees zondagrijsverbod.

Hans Blokland is Europarlementariër voor de ChristenUnie SGP fractie. Na de verkiezingen op 4 juni zit het Europese werk er voor hem op.

Met het openen van de interne grenzen op 1 januari 1993 heeft de Europese Unie een grote stap gezet richting de vorming van een interne Europese markt. Maar het sindsdien groeiende aantal nationale, regionale en tegenwoordig zelfs ladingrijverboden frustreert het voltooien van die interne markt. Europa telt op dit moment 20 landen met meer dan 50 verschillende rijverbodregelingen. Per jaar zijn er in geheel Europa meer dan 1.500 dagen waarop het vrachtverkeer niet mag rijden en dus geen goederen kan vervoeren.

Deze rijverboden zijn niet op elkaar afgestemd, zodat ieder land zijn eigen bepalingen kent. TLN strijdt er al jaren voor om rijverboden minimaal op elkaar af te laten stemmen, maar zelfs dat is in de EU een onbespreekbaar thema.

RIJVERBODEN 'GIJZELEN'

Rijverboden worden op volstrekt oneigenlijke gronden nog in leven

gehouden. Op sociaal gebied beweren voorstanders van een (zondag) rijverbod dat chauffeurs in het weekend en 's-nachts dan kunnen rusten. Het tegendeel is waar, rijverboden 'gijzelen' chauffeurs in het buitenland, of zoals een vrouw van een vrachtautochauffeur het kernachtig uitdrukte: een definitie van rijverboden? Mijn man die uren- of zelfs dagenlang- afgesneden

van zijn familie- wacht op het moment dat hij weer mag gaan rijden. In plaats van zijn rust door te brengen bij mij en de kinderen, ligt hij noodgedwongen in zijn vrachtauto, naast een verlaten Duitse of Franse snelweg. Kernachtiger kunnen de negatieve sociale gevolgen van een rijverbod niet worden uitgedrukt. Maar ook op economisch gebied hebben rijverboden een verlamende uitwerking. Rijverboden kosten de samenleving in de EU miljoenen, maken afzetmarkten soms onbereikbaar en discrimineren perifeer gelegen landen in de EU. Voor een economie die zo afhankelijk is van de export als de Nederlandse, vormen rijverboden economische blokkades.

ONEIGENLIJKE ARGUMENTEN

Voorstanders van rijverboden beweren ook dat rijverboden het milieu beschermen, omdat vrachtauto's dan niet rijden. Ook hier is het tegendeel waar. Rijverboden leiden tot omrijden, leegrijden, inefficiënte inzet kleinere vrachtauto's en daarmee juist tot meer milieubelasting. Bovendien zorgen rijverboden voor onnodige concentratie van vrachtverkeer op dagen zonder rijverbod, terwijl milieu juist gebaat is bij een goede spreiding van verkeer in tijd. In zijn algemeenheid zien wij dat in de rijverboden discussie heel veel oneigenlijke argumenten van stal worden gehaald om ze te rechtvaardigen, variërend van verkeersveiligheid tot zondagsrust en recreatie. Maar de historische achtergronden van rijverboden zijn vaak al lang door moderne ontwikkelingen achterhaald. Ruim 15 jaar na het openstellen van de grenzen in de EU constateren wij dat er nieuwe 'grenzen' zijn ontstaan. Rijverboden hebben de rol van grenzen overgenomen in de huidige EU, ten koste van ondernemers en chauffeurs.

Alexander Sakkers is algemeen voorzitter van Transport en Logistiek Nederland, belangenorganisatie voor Nederlandse beroepsgoederenvervoerders

'Ik sta niet voor niets op de Europese kandidatenlijst'

**EUROKANDIDATEN
CARLA DIK EN STIENEKE
VAN DER GRAAF**

Stieneke van der Graaf (24) en Carla Dik (37) zijn in de running voor het Europees Parlement. Beide kandidaten zijn al lang actief voor de ChristenUnie. Naast haar studie Internationaal en Europees Recht vertegenwoordigt Stieneke de ChristenUnie in de Provincie Groningen. Carla als Provinciale Statenlid in Utrecht en gemeenteraadslid van haar woonplaats Veenendaal. Handschrift vraagt de twee kandidaten waarom ze meedoen, wat duurzaamheid voor ze betekent en hoe je als vrouw op een ChristenUnie-SGP-lijst staat. 'Ik sta niet voor niets op de lijst.'

Waarom ChristenUnie en waarom Europees Parlement?

Carla: "In 1998 werd ik lid van de RPF. Dat was een heel bewuste keuze. Ik heb een zoektocht gedaan langs verschillende politieke partijen en kwam toen uit bij de RPF. In deze partij kun je als christen echt actief zijn. In mijn werk

als statenlid en gemeenteraadslid merk je gewoon dat Brussel steeds meer invloed wint. In Europa gebeurt het, dus daar moet je zijn om mee het debat te voeren en keuzes te beïnvloeden." Stieneke: "Het is een partij die er geen doekjes om windt als het gaat om waar ze voor staat. Dat spreekt mij

wel heel erg aan. Er valt niet zomaar te schuiven met een standpunt. Waarom Europa? Ik ervaar in de praktijk dat de invloed van Europa heel ver reikt in onze samenleving."

Je bent 24 en studeert nog. Vanwaar die interesse voor Europese politiek?

Stieneke: "Eigenlijk was ik heel jong al geïnteresseerd. Over politiek werd bij ons thuis altijd al gesproken. Bij de eenwording van de ChristenUnie ging ik al mee naar de congressen. Het gevoel dat je samen ergens voor staat en iets wilt bereiken vanuit eenzelfde achtergrond en levensovertuiging, spreekt mij heel erg aan. Mijn belangstelling voor Europa is altijd groot geweest."

Vinden jullie het positief dat Europa steeds meer invloed heeft?

Carla: "Op een aantal dossiers is het goed als Brussel meer invloed krijgt. Klimaat, milieu en energie zijn

de thema's die we Europees moeten aanpakken."

Stieneke: "Het energievraagstuk is echt een thema waar je veel meer bereikt wanneer het Europees wordt geregeld. Als wij alleen in Nederland wat aan luchtvervuiling doen, maar Duitsland en Frankrijk doen niet mee, dan waait de rook nog over ons heen."

Hoe kan Europese samenwerking een bijdrage leveren op het gebied van klimaat en duurzame energie?

Carla: "Dat is een hele lastige. Ik vind het al heel wat als Europa het probleem samen aanpakt en op de agenda zet. Je kunt als Nederland wel beleid ontwikkelen, maar als Duitsland niet meegaat, waait de rook inderdaad nog steeds over Nederland en zit je hier nog met de CO2-problematiek. De richtlijn van dertig procent CO2-reductie in 2020 moet een gezamenlijke ambitie zijn van alle lidstaten."

Stieneke: "En de Europese Commissie moet sterk letten op de naleving. Het kan niet zo zijn dat lidstaten die afgesproken ambitie niet willen nakomen, zoals CDA-lijsttrekker Wim van de Camp laatst opperde dat twintig procent ook wel goed zou zijn. Wij zeggen dan: 'nee, er zijn afspraken gemaakt en die moeten nagekomen worden.'" Carla: "Ik zou nog wel een stapje verder willen gaan met die samenwerking. De nieuwe lidstaten zitten nog in een achterstandspositie wat betreft hun economische ontwikkeling en ook op milieugebied. Het is in ons eigen belang om de milieuproblematiek breed aan te pakken. Dus samenwerking gaat wat mij betreft niet om alleen doelen stellen, maar ook om elkaar helpen om die te realiseren."

SAMENWERKEN IS OOK ELKAAR HELPEN

Stieneke: "Samenwerking zal er ook moeten zijn binnen ons eigen land op Europese dossiers. Ik vind het belangrijk dat ook provincies en gemeenten, naast de Rijksoverheid, meer invloed moeten kunnen uitoefenen op het Europese beleid en het standpunt van de Nederlandse regering in de Raad."

Hoe duurzaam leven jullie zelf?

Stieneke: "Ik probeer heel bewust te leven. Ik vul dus niet een hele waterkoker voor één kopje thee. In mijn eigen huis heb ik ook spaarlampen, tochtstrips en folie op de achterkant van de radiator. Zo gaat er geen warmte verloren."

Carla: "Wij eten bijvoorbeeld veel

biologisch en weinig vlees. Soms laat mijn vierjarige dochter al spelend de kraan lopen bij het tandenpoetsen, dan probeer ik haar wel duidelijk te maken dat water kostbaar is. Ook heb ik zelf naar duurzame hybride auto's gekeken, maar ze zijn ondanks subsidie nog relatief duur. Daar zou wel wat aan gedaan mogen worden."

Op 4 juni zijn de verkiezingen. Hoe groot is de kans dat jullie, nummer zes en zeven op de lijst, ook echt het Europarlement komen?

Carla: "Sommigen denken dat we een kans maken met voorkeursstemmen. Dat moet blijken bij de verkiezingsuitslag. Ik vind het in ieder geval geweldig om mee te doen met de Europese campagne."

Stieneke: "Je kunt daar eigenlijk niet op vooruit lopen. Maar ik sta natuurlijk niet voor niets op de lijst."

Vinden jullie het belangrijk dat er vrouwen op de lijst staan?

Stieneke: "Het zou niet representatief zijn voor onze achterban als er geen vrouwen op staan."

Is het lastig om op één lijst met de SGP te staan?

Stieneke: "Nee, in Groningen ervaar ik de samenwerking ook als heel goed."

Carla: "Dat geldt ook voor mij. Dat ik een vrouw ben, doet er in de samenwerking eigenlijk helemaal niet toe." Stieneke: "Journalisten vinden het vaak wel een bijzonder interessant punt dat ik als vrouw op de gecombineerde lijst van ChristenUnie SGP sta. Ze willen toch altijd wel weten hoe dat nou zit."

Anne Paul Roukema

Carla Dik

Stieneke van der Graaf

Eigen positie WI in Islamdebat

**ISLAMTOUR:
22, 23 EN
24 JUNI**

Volgens Gert-Jan Segers, directeur van het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie, heeft de islam, anders dan bijvoorbeeld het hindoeïsme, historisch gezien nadrukkelijk een anti-christelijk karakter. Maar juist de ChristenUnie snapt dat niemand eigen geloofsovertuigingen buitenshuis af kan leggen - of dat zou moeten. Liberalen zien godsdienst als privé-hobby en Wilders heeft vooral een grote mond. Wat biedt de ChristenUnie? Daarover werd gesproken tijdens het WI-congres op zaterdag 4 april.

Gert-Jan Segers wil verdieping van de integratiebenadering. Tot nu toe bleef Nederland in het aanspreken van nieuwkomers steken op het niveau van 'behaviour': wat is pinnen? Maar vooral op de diepere niveaus van 'believing' en 'belonging' is werk aan de winkel. Rondom een aantal gedeelde fundamentele waarden moet de samenleving als een 'verbond' gaan functioneren, vindt Segers.

KRUISPUNT

Maar hoe moeten we zorgen dat nieuwkomers zich thuis voelen? Die vraag leefde bij James Kennedy, die elementen uit de Nederlandse cultuurgeschiedenis (nauwelijks een publieke rol van religie, goed georganiseerde zuilen) vergeleek met onder andere de VS. Integratie vraagt ook om inspanning van het 'gastland'. Op dat kruispunt staat Nederland nu. Voor het eerst is Nederland geen land meer van

allerlei minderheden, maar is er een seculiere meerderheid. En we moeten omgaan met nieuwe religieuze minderheden, onder meer 900.000 moslims en 135.000 christen-migranten. Uitdagingen genoeg.

MOHAMMED B.

Fatima Elatik vertelde hoe ze in het leven staat als stadsdeelvoorzitter. Waarom wond Nederland zich zo op over haar vierkante meter hoofddoek? Zij baalt van de beeldvorming, gekaapt door een 'gestoorde Mohammed B. en puber Samir A.' Verbondenheid is haar kernwoord. Met alle mensen voelt Elatik zich verbonden als geschapen door God, ook al delen ongelovigen die kijk niet.

'ZONDIGE PERIODE'

Politiek columnist Bart Jan Spruijt ging deze 'oecumene van het hart' te ver. Die oecumene bestaat, maar niet tussen verschillende religies. Fatima's God is niet zijn God. Maar Nederland moet uit de impasse van fel voor of tegen. Deze aimabele 'Spruijt 3.0' - zoals een bezoeker hem typeerde - noemt zijn flirt met Wilders rond 2005 nu 'zijn zondige periode'.

VRIJHEID

Een Nederlandse moslim in de zaal vraagt tegen het einde waarom hij ChristenUnie zou stemmen? Gert-Jan Segers wijst op een dame die twee stoelen van hem vandaan zit: "Jij mag hier uitkomen voor je geloof en zeggen wat je wilt, zij is hier naar Nederland gevlucht vanuit Egypte: toen ze daar christen werd, was ze haar leven niet meer zeker. Voor deze vrijheden in Nederland vecht de ChristenUnie, inclusief de vrijheid om je religie publiek handen en voeten te geven."

Harmjan Vedder, medewerker WI

ISLAMTOUR

Gert-Jan Segers trekt op 22, 23 en 24 juni door het land met een serie Islamdebatten. De tour doet Rotterdam, Utrecht en Groningen aan. Met veel bekende gasten, moslims en christenen. U bent van harte welkom. Meer informatie en opgave via wi.christenunie.nl/islam

VRAGEN AAN

7

ROGIER KRAMER

Campagnes, promotie en vrijwilligers

Een giftenbrief, de congresuitnodiging, een zilveren speld - met vriendelijke groeten van het partijbureau te Amersfoort. Maar wie is nu wie en wie doet wat op het bureau? In zeven vragen en antwoorden kennismaken met de medewerkers. Deze keer: Rogier Kramer (23), medewerker Marketingcommunicatie & Promotie.

Rogier Kramer kwam in 2008 als student bij het Partijbureau, om daar met zijn afstudeerproject aan de slag te gaan. Nu is hij er full-time medewerker. "Ik houd mij onder andere bezig met campagnes, promotiematerialen en het aansturen van vrijwilligers." Naast zijn werk is Rogier regelmatig te vinden achter zijn Mac, waar hij video's mee bewerkt. "Dat is mijn grote hobby. Tijdens mijn studententijd in Ede had ik daar meer tijd voor. Nu ben ik druk met mijn baan en schiet deze hobby er vaak bij in." Sinds een jaar is Rogier getrouwd met Margreet Schutte, die hij ontmoette tijdens zijn opleiding Communicatie aan de Christelijke Hogeschool Ede. Het stel woont nu nog in het Overijsselse Kampen, maar kijkt uit naar een huis in Amersfoort.

DE VRAGEN

1. Wat houdt je werk in?

"Het organiseren van congressen, evenementen en promotie-activiteiten. Het ontwikkelen en beheren van promotiematerialen. Het ondersteunen van kiesverenigingen bij promotieactiviteiten en politieke avonden. Ondersteunend werk voor de verkiezingscampagnes."

2. Het leukste aan deze baan is?

"De diversiteit in werkzaamheden. Het ene moment ben je bezig met het uitzoeken van een locatie voor het congres, het andere moment heb je contact over een politieke avond en vervolgens plaats je een bestelling van duizenden folders en pennen."

3. Waarom wilde je juist bij de ChristenUnie werken?

"De ChristenUnie staat (terecht) volop in de belangstelling. De manier waarop de ChristenUnie haar verantwoordelijkheid

neemt in deze maatschappij vind ik bijzonder om van dichtbij te mogen meemaken. Christelijk Sociale politiek is volgens mij het beste wat Nederland kan overkomen."

4. Met wie heb je het meest contact?

"Met Shahied mijn leidinggevende. Daarnaast heb ik vooral contact met heel erg veel verschillende mensen. Van leveranciers tot individuele leden en kiesverenigingen."

5. Ik ben lid van de partij, waar kan ik jou voor bellen?

"Mocht het onverhoopt voorkomen dat je een avond hebt georganiseerd, maar te laat promotiematerialen hebben besteld dan lossen we dat op het partijbureau op."

6. Wat is je doel voor het komende jaar?

"Ten eerste een goede ondersteuning zijn voor de verkiezingscampagne. Een mooi congres neerzetten in het najaar. En een groots evenement neerzetten begin volgend jaar."

7. Verras ons eens...

"Ik heb mijn vriendin (nu mijn vrouw) ten huwelijk gevraagd met een enorm spandoek die ik op straat onder het raam van haar appartement in de winkelstraat had gelegd."

DE COLLEGA'S

Guido van Beusekom (ChristenUnie internationaal): "Rogier is iemand die veel werkt en veel kennis en capaciteiten heeft. Ook houdt hij van veel cafeïne en zo af en toe een sigaretje."

Anne Griizenhout (stagiair Communicatie en promotie): "Rogier is een enthousiaste, hardwerkende en professionele collega, die weet hoe je werkzaamheden rond promotie en campagnes op een effectieve manier aanpakt."

Het Europees Parlement is voor veel mensen nog altijd een ver, onbekend politiek systeem. Toch kan iedereen 4 juni weer stemmen voor een 25-tal Nederlandse Europarlementariërs. Hopelijk zijn twee (misschien drie) van hen van de combinatie ChristenUnie-SGP. Twee van ons in een zee van 736 Europese afgevaardigden. Hebben die twee invloed? Kunnen ze wat doen? Of wel: doet hun aanwezigheid in Europa er toe?

RAPPORTEN

Ja, die doet er toe. De afgelopen jaren produceerden onze huidige twee Europarlementariërs behoorlijk wat rapporten. Rapporten? Dat klinkt als een berg papier, zegt de euroscepticus dan. Bergen papier produceren en kilometers maken dat kunnen ze wel in Straatsburg en Brussel. Dat klopt wel, maar ook weer niet.

Opvallend is dat de afgelopen jaren vele duizenden lobbyisten uit het Europese bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties zich settelden in Brussel en Straatsburg. Waarom? Omdat ze beseffen dat 'Europa' een heleboel regelt, invloed heeft: ook op nationale zaken. Invloed waar wij ons soms zorgen over maken, als het gaat om discriminatiewetgeving (rapport Buitenweg) die ingrijpt op het Nederlandse systeem van bijzonder onderwijs. Maar invloed waar we soms ook blij mee zijn; zeker als Hans Blokland de ozonlaagafbrekende stoffen flink aan banden kan leggen of de giftige ontmanteling van zeeschepen door kinderen een halt toeroept. Of als Bas Belder de Bulgaarse kindertehuizen en de schrijnende toestanden op de kaart kan zetten.

WETTEN EN AANBEVELINGEN

Dan die rapporten. Papier, maar niet zonder gevolgen. Een rapport is een

Wat doet Europa?

OVER RAPPORTEN, EUROPARLEMENTARIËRS EN INVLOED

standpunt van het Europees Parlement, geschreven door een Europarlementariër. Soms wordt het wet, soms een aanbeveling om een wet te maken. Of het wetgeving betreft, hangt af van het beleidsterrein. Op het gebied van milieu en transport, de portefeuilles van Blokland, zijn er veel EU-wetten, dus ook veel rapporten met een wetgevend karakter. Op het gebied van buitenlandse zaken of handel, de portefeuilles van Bas Belder, zijn er niet veel wetten, maar wel belangrijke standpunten die het parlement inneemt; bijvoorbeeld over (handels)relaties met derde landen (en mensenrechten) zoals China, Rusland en Israël, en of de EU mag uitbreiden, zoals met Turkije.

VERRASSEND

Een kleine vergelijking: schreef de, op één na, meest ijverige Nederlandse

Europarlementariër zeven rapporten de afgelopen periode, Blokland produceerde er veertien. Nog een opvallend punt: de relatief kleine ChristenUnie SGP fractie doet daarbij niet onder voor de veel grotere PvdA, VVD en CDA. Sterker: we maakten er meer dan de VVD. Daarnaast was Blokland vaak betrokken bij onderhandelingen over wetgeving met de Raad van Ministers en met de rapporteur. Belder schreef een aantal rapporten dat politiek gevoelig ligt zoals over Rusland en China; onderwerpen die doorgaans niet gegend worden aan een kleine groep zoals de IND/DEM. Het verrassende is nu juist dat de ChristenUnie-SGP veel invloed konden uitoefenen door hun lidmaatschap van diezelfde IND/DEM-groep.

Frank van der Maas, beleidsmedewerker en Jacolien Verveen, voorlichter Eurofractie.

Europa zonder God?

Europees Parlement erg antireligieus. Anderen vinden gewoon dat Europa teveel geld verslindt zonder dat het duidelijk is waar het geld aan besteedt wordt. Weer anderen zijn bang voor die enorme expansiedrift van de EU en zien niks in het toetreden van bijvoorbeeld Turkije.

'ANTIRELIGIEUS KARAKTER'

En, eerlijk toegegeven, die angst is soms ook best wel een beetje terecht. Er zijn partijen in veel landen die het liefst een "Verenigde Staten van Europa" willen. En er worden inderdaad wetsvoorstellen gedaan in het Europees parlement die soms een 'antireligieus' karakter hebben. Betekent dit inderdaad dat we richting een Europa zonder God gaan? Het antwoord hierop is gelukkig nee. Nee, omdat meer en meer christenen politiek actief worden in hun eigen land en in Europa. Nee, omdat er nog wel degelijk vele christelijke Europarlementariërs zijn. Nee, omdat de vele nieuwe lidstaten van de EU een groot aantal christenen herbergen.

NETWERKEN

Het grote probleem is echter lange tijd geweest dat er een gebrek aan samenwerking was tussen christenen in het Europees parlement. Gelukkig zien we echter in de laatste jaren dat er meer en meer netwerken van christelijke politici ontstaan die, hoe-wel de parlementariërs niet in dezelfde partij of fractie zitten, samenkomen en samenwerken op specifieke onderwerpen, bijvoorbeeld het beschermen van leven.

De ChristenUnie is al bij vele van deze initiatieven betrokken. Ook in de toekomst blijven we hier, samen met andere (christelijke) politici, hard aan werken met als doel: een duurzaam Europa dat alleen samenwerkt op gebieden waar landen het alleen niet kunnen, en waarin men streeft naar publieke gerechtigheid voor al haar inwoners.

En niemand kan mij wijs maken dat zo'n Europa, een Europa zonder God is.

Guido van Beusekom, ChristenUnie Internationaal

Als je op de internationale afdeling van de ChristenUnie werkt krijg je ook regelmatig folders en partijblaadjes van andere (voornamelijk) christelijke partijen in Europa. Op dit moment kijk ik naar zo'n folder van een Duitse christelijke partij. Op de voorkant zie je een kaart van Europa, de 'Europese sterren' en de vraag 'Europa ohne Gott?'

Het is een interessante vraag; gaan we inderdaad richting een Europa zonder God? Als ik voor mijn werk in Oost-Europese landen als Bulgarije of Moldavië kom dan valt het mij op hoe dubbel christenen daar over Europa spreken. Enerzijds is men blij met de (mogelijke) financiële vooruitgang, anderzijds is er ook angst. Angst omdat men voelt dat Europa

aan hun land haar wil probeert op te leggen.

STOOMWALS

Ook in Nederland heerst die angst bij sommige mensen. Men ziet het Europese bestuursapparaat als een grote stoomwals waar niet aan te ontkomen is. Sommige christenen vinden sommige wetsvoorstellen vanuit het

VUT of vervroegd pensioen was er niet bij voor Hans Blokland. Hij is de 65 al weer ruim gepasseerd, maar dat weerhield hem er niet van nog een tijd lang het hectische leven van Europarlementariër te leiden.

Voelen jonge medewerkers zich na een weekje vergaderen in Straatsburg soms redelijk uitgeput, zo niet Blokland en zijn kompaan Bas Belder. Schijnbaar onvermoeibaar gaan deze zestigers na een dagje vergaderen 's avonds laat nog even rapporten doorlezen, wat mails beantwoorden of naar Nederland terugrijden. Om vervolgens 's ochtends vroeg weer fris in vergadering te zitten. Maar over een maand, als op 4 juni de verkiezingen worden gehouden, zit het Europese werk er voor de nu 66-jarige Blokland echt op. Een kleine terugblik.

In zijn lichte ruime werkkamer aan de Willemskade in Rotterdam vertelt Blokland hoe hij in de politiek is geraakt. Het uitzicht vanuit zijn kantoor op de Erasmusbrug is magnifiek. Buiten klotst het water van de immer woelige rivier en binnen hangen grote stilleven van zeeschepen. Zijn wortels liggen ook deels hier, bij het Rotterdamse water. Deels, want Bloklands achtergrond is internationaler dan je misschien verwacht van een GPV-er van het eerste uur. Blokland, kind van een Hongaarse moeder en een in België geboren Nederlandse vader, genoot een behoorlijk internationale opvoeding.

IK HAD ER ZIN IN, MAAR WE KREGEN GEEN ZETEL

Zijn moeder reisde midden jaren vijftig af naar Wenen om Hongaarse vluchtelingen bij te staan. Zijn vader was predikant; de pastorie van Blokland was regelmatig gevuld met Hongaarse

vluchtelingen. "Thuis waren de discussies over 'Wat er met Europa moest gebeuren' niet van de lucht. Met zo'n achtergrond kun je je voorstellen dat de val van de Berlijnse muur in '89 voor mij een ongelooflijke gebeurtenis was."

'PER ONGELUK'

Gepromoveerd op een economisch

onderwerp, leek de Europese politiek in eerste instantie toch niet voor de hand te liggen.

Hoe kwam hij daar dan wel in terecht? "Per ongeluk", vertelt Blokland. "We vergaderden eind 1973 als bestuur van de kiesvereniging Capelle aan de IJssel over wie we kandidaat moesten stellen voor de gemeenteraadsverkiezingen.

waardevaste of welvaartsvaste pensioenen in dat afweek van onze Tweede Kamerfractie, ik kreeg een uitvoerige brief van Verbrugh met aan het slot de suggestie dat het Europees Parlement op mijn lijf geschreven zou zijn. Ik heb geantwoord dat ik dat niet ambieerde."

FLINKE DISCUSSIE

In 1978 -Blokland was net gekozen in de zogenoemde centrale verbondsraad van het GPV- was er tijdens een algemene vergadering een flinke discussie over samenwerking met de SGP bij de Europese verkiezingen. In die vergadering werd met een kleine meerderheid bij veel onthoudingen besloten om met een eigen lijst mee te gaan doen aan de Europese verkiezingen. Begin 1979 werd die beslissing heroverwogen, waarbij tenslotte de stemmen staakten.

IK HEB HEEL DUIDELIJK VERWANTSCHAP GEVOELD MET MEDECHRISTENEN IN HET PARLEMENT

"Ik heb gezegd: we moeten nu wel met een eigen lijst uitkomen en het zou goed zijn als iemand uit de centrale verbondsraad die lijst gaat trekken." Daarbij dacht ik zelf aan Schutte, maar Schutte vond dat geen goed idee. En iedereen leek wel een goede reden te hebben om het niet te doen. Behalve ik. Dus ben ik op campagne gegaan in '79. De campagnetijd was heel boeiend, ik ben heel Nederland doorgetrokken. Had er ook zin in, maar we kregen geen zetel."

VERWANTSCHAP

In '94 werd Blokland uiteindelijk gekozen in het Europees Parlement. Samen met de SGP in een kleine christelijke fractie; eenzaam misschien? "Nee, na verloop van tijd ontdek je veel christelijke collega's onder de Britten en Duitsers bijvoorbeeld. Soms met een heel andere achtergrond, maar wel verenigd in de strijd om ethische onderwerpen. Ik heb heel duidelijk verwantschap

gevoeld met medechristenen in het parlement. Ook wel met de Nederlandse collega's van andere partijen. Inmiddels ben ik de oudste van hen, de deken. Dan is het wel wenselijk dat je met iedereen een goede verstandhouding hebt, voor sommigen ben je ook een vraagbaak."

Is het niet frustrerend dat veel mensen zo weinig beeld hebben van 'Europa'? "Zelfs de Tweede Kamer weet dat niet altijd (behalve onze fracties...). Er komt heel veel wetgeving tot stand in Europa. Het Nederlandse bedrijfsleven en de ambtenaren weten ons wel steeds beter te vinden. Bijvoorbeeld in de recente discussie over gewasbeschermingsmiddelen. Dan is het mooi om uit te vinden waarmee je het milieu zo min mogelijk schaadt en toch de land- en tuinbouw zo goed mogelijk in stand houdt.

Ik denk ook dat als de Kamer meer geïnteresseerd zou zijn in de Europese politiek, de pers vanzelf volgt. Nu wordt er heel veel besloten in Europa, maar zo weinig over bericht."

Jacolien Viveen, voorlichter eurofractie ChristenUnie SGP.

"Ik ken Hans sinds onze studententijd. Hij is dezelfde gebleven: onverstoort en goedmoedig, altijd bereid tot uitleg, een vleugje flegma. Inmiddels kent hij Europa als zijn broekzak, maar een Europeaan is hij nauwelijks geworden. Nederland, kerk en partij zijn thuisfront gebleven. Dat pleit voor hem. De ChristenUnie heeft het hem niet altijd gemakkelijk gemaakt, des te meer heb ik waardering voor zijn duurzame loyaliteit. Hij liet een wetenschappelijke carrière lopen voor de christelijke politiek. Daar heeft hij een grote staat van dienst opgebouwd. Altijd op reis komt hij eerdaags thuis bij zijn lieve vrouw Welmoet. Dat zal wennen worden. Ik zal hem niet uit het oog verliezen, maar wel missen."

Eimert van Middelkoop, minister van Defensie.

"Hans schaakt praktisch permanent: binnen en buiten de politiek. Laat Hans maar schaken!"

Bas Belder, Europarlementariër ChristenUnie SGP.

De kiesvereniging **Barneveld**

Met een kort bezoek aan een willekeurige kiesvereniging in ons land komen we te weten wat de vereniging organiseert voor haar leden en waarmee de fractie zich onderscheidt van andere partijen. Deze keer de ChristenUnie Barneveld. Aan het woord is Robert van den Ham, voorzitter van het bestuur.

Vlnr: Jaap van den Top, Robert van den Ham, John Jaspersen, Geert Spijkman, Henry Buitenhuis, Tjitske Kuiper, Frits Appelman en Marc-Jan Trouwborst

Wat voor toegevoegde waarde heeft de ChristenUnie voor Barneveld?
Binnen de Barneveldse politiek voelen we ons betrokken bij het 'reilen en zeilen' van de burgers. We gaan naast hen te staan. Daarbij proberen we echt te leven vanuit de Bron en onze keuzes en handelen daarop te laten aansluiten. Dat is wat ons onderscheidt van andere partijen.

Wat zijn de hoogte- en dieptepunten van jullie vereniging?
Een hoogtepunt is dat we voor het eerst sinds deze periode een ChristenUnie wethouder hebben en dus deelnemen in het college van B&W. Een ander hoogtepunt is dat we weer een jongerenafdeling hebben in Barneveld. Een dieptepunt is wel van politieke aard, dat onze wethouder ondanks dat hij zuiver heeft gehandeld toch niet de publieke opinie meekreeg bij de aan-

besteding van de thuiszorg. Hij heeft zich staande weten te houden in dit debat, wat heel goed was, maar toch werd dat in onze gemeente niet zo gevoeld en dat is jammer.

Wie is de meeste opvallende ChristenUnie-persoon binnen uw kiesvereniging?

Marc Jan Trouwborst, hij is één van de jongste leden van ons bestuur maar hij is echt één van de pijlers van onze kiesvereniging. Vanuit het bestuur is hij verantwoordelijk voor de link richting de lokale politiek, hij is dan ook vaak bij fractievergaderingen te vinden en hij volgt veel raadsvergaderingen. Tegelijkertijd is hij heel enthousiast, komt hij met goede initiatieven en weet hij van aanpakken.

Hebben jullie nog tips en trucs voor andere kiesverenigingen?

Ook voor onze kiesvereniging wordt het moeilijker om genoeg vrijwilligers te vinden voor onze activiteiten. Daarom doen we geen beroep meer op mensen om zich te committeren voor een lange periode. We vragen mensen voor projecten voor een kortere periode. En dat begint inderdaad te werken. En voor onze leden organiseren we sinds een aantal jaren een 'Life en in Concert', waarvoor we een ChristenUnie-spreker uitnodigen en waarbij we politiek combineren met iets luchtigs zoals een concert. Een erg leuke formule, waarbij we onze leden blijven zien en spreken.

Waar staat de ChristenUnie in Barneveld over 10 jaar?

Op dit moment zijn we als bestuur weer een aantal zaken aan het structureren. De afgelopen jaren hebben veel mensen heel enthousiast verschillende dingen opgezet, die we nu in een duidelijke structuur bij elkaar zetten. Een voorbeeld daarvan is een meerjarenplanning waarin we alles benoemen. Daardoor creëren we meer overzicht en kunnen we mensen gericht benaderen. Ik hoop dat de ChristenUnie Barneveld over een aantal jaar een begrip is. Dat men weet waar de ChristenUnie voor staat en dat er genoeg gemotiveerde mensen zijn die dat durven uitdragen.

Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie

CHRISTENUNIE BARNEVELD

De kernen: Garderen, Kootwijk, Kootwijkerbroek, Voorthuizen, Zwartebroek, Terschuur, de Glind, Stroe en Barneveld.
Aantal inwoners: 52.000
Aantal leden van de kiesvereniging: 552
Zetels gemeenteraad: 31
ChristenUnie raadsleden: 5
Coalitie / oppositie
www.barneveld.christenunie.nl

Zoek de media

CAMPAGNESTUNTEN

Niet alleen flyereren op de markt, huis aan huis folderen of ludieke acties dragen bij aan publiciteit. Ook kan er gezorgd worden voor aandacht van kiezers en de media doormiddel van free publicity. Daarover wordt vaak gesproken als het gaat over campagne voeren. Het is een goedkoop en effectief middel om aandacht te genereren. Maar hoe doe je dat nu?

Ten eerste is het belangrijk dat er iets nieuwswaardigs gebeurt. ChristenUnie Ede heeft zo'n nieuwswaardig item gemaakt. Zij organiseerden een avond over 'Veiligheid in Ede'. Hierbij waren verschillende belangrijke sleutelfiguren aanwezig. Zo waren daar de voormalige groepschef van Gelderland Midden, Harro Jansen (wethouder in Gouda) en Ed Anker. De avond had een stevige politieke inhoud en dito boodschap: 'Laat veiligheid geen speeltje van deskundigen worden'. Het thema veiligheid is erg belangrijk in Ede. Als u zelf een politieke thema avond wilt organiseren, neem dan ook een thema dat belangrijk is in uw omgeving. Nodig deelnemers uit die verstand van zaken hebben. (Dit kan ook buiten de ChristenUnie kring zijn.) Zorg vervolgens dat er pers bij is op de avond zelf en dat er vooraf een stukje in de lokale of regionale krant staat. Dit kun je doen door een advertentie te plaatsen, maar dat is vaak vrij kostbaar. Effectiever is het dan om een goed persbericht te schrijven.

Handboek
Campagnevoeren
ChristenUnie

PERSBERICHT

Een goed persbericht moet wel aan een aantal voorwaarden voldoen. In eerste instantie moet het nieuwswaardig zijn.

Nieuwswaarde kan in het algemeen op verschillende manieren gegeneerd worden. Enkele voorbeelden;

- Doe iets wat nog nooit gedaan is.
- Doe iets wat heel moeilijk is.
- Laat een belangrijk persoon een uitspraak doen die men niet verwacht had.
- Loof een prijs uit voor...
- Verzin iets waardoor de mensen graag de avond willen bijwonen, bijvoorbeeld een muziekgroep.

In het geval van een politiek inhoudelijke avond gaat het meer om:

- Welke belangrijke mensen nemen deel aan de avond?
- De importantie van het thema op het dagelijks leven van de kiezer?
- Wat wordt er bereikt op de avond?
  - Een probleem op de kaart gezet.
  - Duidelijkheid verschaft over het thema.
  - Een oplossing gepresenteerd, het liefst één die door meerdere instanties gedragen wordt.

Op deze manier kun je laten zien dat de ChristenUnie daadwerkelijk wat betekent op lokaal niveau. Dat christelijk-sociale politiek een verschil maakt. Zo kunnen we laten zien dat de ChristenUnie niet alleen in de raad goed haar werk doet, maar ook buiten de raad zichtbaar betrokken is. Steeds meer kiezers zullen zich dan gaan herkennen en graag bij de partij willen gaan horen.

Rogier Kramer, medewerker Communicatie

COLUMN

Integratiestap

Tot de dienstverlening van Defensie aan militairen behoort ook de geestelijke zorg. Met respectering van het staatkundig beginsel van de scheiding van kerk en staat, ruimt de krijgsmacht als het ware een vrijplaats in voor kerk, synagoge, de hindoetempel en het humanistisch verbond.

Sinds kort is aan dit rijtje de moskee toegevoegd. Met dezelfde rechten, op dezelfde grond en onder hetzelfde scheidingsbeginsel. Nu de krijgsmacht steeds meer militairen met een islamitische achtergrond in dienst heeft, moest er ook een aanbod komen van islamitische geestelijke zorg. Dat mogelijk maken is gewoon een uiting van goed werkgeverschap.

Vervolgens is het ook een acceptatie – in dit geval binnen de krijgsmacht – van het onomkeerbare feit dat onze samenleving een betekenisvol aantal islamitische burgers kent. Integratie mag nooit van slechts een kant komen. Ruimte bieden van autochtone kant is daarom een noodzakelijk gebaar. Helaas was in de Kamer voor sommigen een imam een stap te ver. Mede dankzij de principiële opstelling van de ChristenUnie-fractie kon deze nieuwe integratiestap toch worden gemaakt.

Eimert van Middelkoop, minister van Defensie

Zorgen over Roemenië en Bulgarije

ESMÉ WIEGMAN

Een werkbezoek aan Roemenië en Bulgarije liet blijvende indruk achter bij Tweede Kamerlid Esmé Wiegman: "De strijd tegen corruptie en de georganiseerde misdaad, het gebrek aan maatschappelijk middenveld waarin een actieve rol voor kerken en christenen van grote betekenis zou kunnen zijn, gebrek aan integriteit onder bestuurders en politici, mensenhandel en de positie van de Roma-minderheid."

Waarom raakt dit thema je zo?

"Roemenië en Bulgarije zijn nieuwe lidstaten van de Europese Unie. Hoewel er al veel veranderd is sinds de val van de communistische dictaturen, zijn de democratieën nog lang niet op orde en de verschillen tussen rijk en arm nog altijd groot. Wat het meest op mijn netvlies is blijven staan, zijn de Roma-kinderen in de kindertehuizen en het Roma-getto in een klein stadje in Bulgarije, waar juist een

14-jarig meisje in het huwelijk trad. Ook de slachtoffers van mensenhandel die ik heb gesproken in Roemenië, zal ik niet snel vergeten. Wat een ellende hebben zij meegemaakt! Het safe-house waar ze verblijven is niet 'safe'. De politie van wie je bescherming zou mogen verwachten, is niet te vertrouwen. Dat aan bepaalde basisvoorwaarden van gelijkwaardigheid, zorg en bescherming niet wordt voldaan, iets wat je in elk Europees

land zou mogen verwachten, dat raakt me enorm."

Je verwacht van Nederland een voortrekkersrol in het versterken van het maatschappelijk middenveld in deze landen. Wat is er te winnen op dit terrein en waarom moet juist Nederland deze rol vervullen?

"Nederland speelt een belangrijke rol via de zogenaamde MATRA-programma's, die 'maatschappelijke transitie' als doelstelling hebben.

EEN 14-JARIG MEISJE TRAD IN HET HUWELIJK

Deze kleinschalige programma's zijn doelgericht en bijzonder effectief. Ik ben ook erg positief over de inzet van de Nederlandse ambassades

in deze landen: kennis overdragen, bijvoorbeeld op het gebied van justitie, maar niet op een manier waardoor de mensen afhankelijk zouden worden van Nederland. Mensen en nationale overheden moeten het zelf doen. Over dat laatste maak ik me zorgen. Allerlei projecten bijvoorbeeld op het gebied van bestrijding van mensenhandel zijn succesvol, maar het kan niet op projectmatige basis blijven draaien.

THEMADAG

Bent u met uw kerkgemeenschap of op een andere manier actief betrokken bij projecten in Roemenië of Bulgarije? De ChristenUnie nodigt u van harte uit om aanwezig te zijn op deze themadag. Reserveer alvast 20 juni in uw agenda en houd de website www.christenunie.nl in de gaten. Daarop volgt zo snel mogelijk alle informatie over deze dag.

De nationale overheden moeten hier zelf structureel aandacht en geld aan gaan besteden en hun wetgeving en rechtspraak op orde krijgen."

Maar dit is toch bij uitstek iets wat door de Europese Unie moet worden geïnitieerd?

"Ja! Dit is een van de redenen waarom ik Europa belangrijk vind. De Europese Commissie moet haar eigen eisen met bijbehorende sancties dan ook serieus nemen.

HET SAFE-HOUSE VOOR VROUWEN IS NIET 'SAFE'

Ondertussen is er niets mis mee als ons land hierin een rol speelt, zeker als je bedenkt dat veel slachtoffers van mensenhandel uit deze landen achter de ramen in Amsterdam terecht komen. Nederland is erbij gebaat als Roemenië en Bulgarije hun zaken op orde hebben."

Op 20 juni organiseert de ChristenUnie een landelijke dag om kerken en andere organisaties, die projecten doen in Roemenië of Bulgarije, te ondersteunen en te informeren. Wat verwacht je van deze dag?

"Ik hoop op een goede uitwisseling van kennis en ervaringen. Veel hulp bestaat uit het leveren van goederen en gaat langs eigen contactlijnen van kerken en gemeentes. Goederen zullen nog wel even belangrijk blijven, zeker nu de meeste ontwikkelingsorganisaties zich hebben teruggetrokken uit deze landen (het zijn immers EU-lidstaten). Ik denk dat kerken ook een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het versterken van het maatschappelijk middenveld in deze landen: kerken en diaconaal werk meer zichtbaar maken in deze landen. De kerk als 'safe house' voor minderheden en kwetsbaren. Kerken als 'leveranciers van vrijwilligerswerk'. Kerken die hun leden weten te vormen en toe te rusten voor het werk in de samenleving, ook op het terrein van de politiek."

Jolande Uringa, voorlichter Tweede Kamerfractie

De beste

'We krijgen tien jaar de tijd, maar dan moeten we wel de beste zijn' Dat besloten de Europese regeringsleiders in 2000 in Lissabon. In EU-taal heet dat 'de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie ter wereld.' Hoe doe je dat? Door zoveel mogelijk mensen aan het werk te helpen en door geld te steken in onderzoek en ontwikkeling. Elk jaar controleerde de EU hoe de lidstaten het deden. De minister zat druk te tellen wie er allemaal werkten. Nu is het bijna 2010 en het gaat ons niet lukken om de beste te worden. Maar zo erg is dat niet. De EU was namelijk vergeten dat mensen niet alleen werken, maar ook tijd voor hun gezin moeten hebben. Tijd om voor hun kinderen te zorgen. En vooral, dat mensen zelf moeten kunnen kiezen hoeveel ze werken en hoeveel tijd ze in hun gezin doorbrengen.

Het begint inmiddels te dagen in Brussel. De EU betaalt zelfs onderzoek naar hoe je werk en gezin kan combineren. Maar de omslag is nog niet van harte. Daar heeft de EU de ChristenUnie hard bij nodig. De beste van de wereld worden mag niet ten koste van het gezin gaan. Daar ga ik voor!

Leon Meijer, Eurokandidaat

Vliegen bij MAF

Get on board!

Gezocht: vliegtuigmonteurs

We zoeken christenen voor diverse functies bij MAF in het buitenland. Bekijk onze recente vacatures.

www.maf.nl/vacatures

MAF Nederland
Flying For Life

www.maf.nl

ANBI

ARCHITECT

VAN ONTWERP TOT OPLEVERING

vraag onze PRESENTATIEMAP vrijblijvend aan

ARCHITECTENBURO **BIKKER** BV

www.bikkerbv.nl
info@bikkerbv.nl architect BNA
interieurarchitect BNI

Kerkstraat 22
2964 BV Groot-Ammerz 0184 - 66 12 38

De ChristenUnie is een partij met aandacht voor de natuur en goed rentmeesterschap. De tweede politieke wandeling met een Kamerlid was in de provincie Brabant en vond plaats op zaterdag 18 april. Een uitbundig stralende zon zorgde voor genietende wandelaars in een gebied waar veel fruitbomen in bloei staan.

De wandeling werd georganiseerd langs de Maas in de Brabantse gemeente Aalburg. Een deel van de protestantse enclave in Brabant. Naast Tweede Kamerlid Ernst Cramer waren ook wethouder Wijnand vd Hoeven, Statenlid Hermen Vreugdenhil, Raadslid Jaap Vos en Perspectief bestuurder Mathijs Vos uit Werkendam aanwezig. Bij de start van de tocht werd opgemerkt dat in de Bijbel regelmatig over wandelen wordt gesproken en dan meestal met de strekking dat het de beste manier is om te observeren, maar ook om te converseren.

BEHEER

In het plaatsje Wijk bestaat de unieke constructie dat de inwoners van het oude kerkdorp eigenaar zijn van de uiterwaarden zijn (ongeveer 70 hectare). Eigenaar ben je overigens alleen als je er geboren bent en een vaste verblijfplek hebt. Dit unieke recht stamt uit de middeleeuwen. Tegenwoordig wordt de grond verpacht aan boeren en zijn er wandelroutes. In de zomer wordt er veel gezwommen in de Maas. Volgens Schaarmeester Jaap Kuipers mogen mensen best genieten van deze natuur, maar wel onder bepaalde voorwaarden. Honden dienen gelijnd te zijn in verband met de vele weidevogels en afval dient meegenomen te worden. Intensieve recreatie is dus niet gewenst.

BLOEMRIJK

In de Wijkse waard worden de randen van de weilanden en de akkers niet gemaaid. Met hulp van Brabants Land-

'Observeren en conserveren'

VOGELS SPOTTEN IN BRABANT

schap worden akkerranden bloemrijk ingezaaid, zodat weidevogels daar kunnen nestelen. Ernst Cramer -fanatieke vogelspotter- gaf aan dat er sprake moet zijn van een eerlijke vergoeding voor de agrariërs en normale regels om te bepalen of er van verantwoord agrarisch beheer sprake is.

BIOMASSA

Door één van de deelnemers werd gewezen op het winnen van energie uit de stroming van de rivier. Een andere energiebron zou ook bruikbaar zijn: biomassa. Zeker wanneer de technieken snel zullen ontwikkelen. De vaarwegen rond dit gebied maken transport van biomassa mogelijk.

OLDTIMER

In een oldtimer bus werden de wandelaars aan het einde van de wandeling met een korte rondrit teruggedreven. Een breed scala van onderwerpen werd besproken. Zo ging het over oude fruitsoorten, inpassing van boerderijen in het landschap, concentratie glas-

tuinbouw en permanente bewoning op recreatieterrein. Ondanks de beperkte opkomst was er sprake van een geslaagde wandeling.

Wijnand van der Hoeven, wethouder Wijk en Aalburg en deelnemer permanente campagne duurzaamheid

Hebt u zin om mee te wandelen? Meldt u dan zo snel mogelijk aan via www.christenunie.nl, want de plaatsen zijn beperkt. Alle wandelingen starten op zaterdagmorgen om tien uur. Een aantal dagen voor de wandeling ontvangt u meer informatie over de dag.

- Arie Slob **23 mei** in de buurt van Staphorst
- Esmé Wiegman **27 juni** in het Groene Hart

In de volgende HandSchriften kondigen we telkens nieuwe wandelingen aan, zodat we de komende twaalf maanden in elke provincie zijn geweest.

Dan staat u niet alleen

Snel aanmelden? Ga naar www.rmu.org en meld u online aan!

RMU Jubileumcongres 2009

De waarde(n) van de overlegcultuur

De RMU bestaat 25 jaar! U bent hartelijk welkom op ons Jubileumcongres. Het congres vindt plaats op DV woensdag 3 juni 2009 in het Da Vinci Theater van AFAS ERP Software bv in Leusden. Vanaf 14.30 uur laten drie sprekers hun licht schijnen over de unieke Nederlandse overlegcultuur. Ze kijken ook vooruit naar de toekomst en de rol die daarin is weggelegd voor sociale partners.

- **Roel Kuiper**, lector samenlevingsvraagstukken en bijzonder hoogleraar reformatorische wijsbegeerte
- **Agnes Jongerius**, voorzitter van vakcentrale FNV
- **Peter Schalk**, Raad van Bestuur RMU

Wilt u deelnemen aan dit RMU Jubileumcongres? Kijk dan op www.rmu.org/25jaar voor het programma en meld u online aan!

Wanneer
Woensdag 3 juni 2009
14.30 - 18.00 uur

Waar
Da Vinci Theater van AFAS ERP Software bv
Philipsstraat 9 in Leusden

Plesmanstraat 68
Postbus 900
3900 AX Veenendaal
T (0318) 54 30 30
F (0318) 54 25 22
E info@rmu.org
I www.rmu.org

Op het eerste gezicht lijken het heel verschillende mannen: de goedlachse, vriendelijke Surinamer Fred Lachman en de energieke Ruud van Eijle. Beiden zijn kandidaat voor de Europese verkiezingen op 4 juni. Van Eijle staat nummer drie, Lachman op tien. Laatstgenoemde ziet voor zichzelf een rol weggelegd als het gaat om het bereiken van kiezers binnen de Surinaamse gemeenschap. Van Eijle hoopt op stemmen uit de achterbannen van Dorcas en Open Doors en inwoners uit Ermelo, waar hij wethouder was. “Verbondenheid met onze Schepper, dat is wat ons drijft”, benadrukt Fred Lachman.

Van Eijle vervolgt: “We hebben gebed nodig voor wijsheid en het maken van goede keuzes. De Europarlementariërs van ChristenUnie-SGP zitten daar met een missie en opdracht.”

Wat is jullie drive om je beschikbaar te stellen voor de Europese verkiezingen?
Lachman: “In de loop van jaren ontwikkel je visie op bepaalde zaken en daar wil je iets mee. Plaatselijk, in mijn geval in Capelle aan de IJssel, maar ook op een hoger podium. Nu krijg ik de kans om mijn achterban te mobiliseren te gaan kiezen op 4 juni.”

Van Eijle: “Vanuit het oogpunt van internationale gerechtigheid heb ik een sterke drive om dit thema politiek te vertalen. Met mijn ervaringen die ik heb opgedaan bij Open Doors en Dorcas wil ik thema's als mensenrechten, christenvervolging en ontwikkelingshulp meer onder de aandacht brengen.

‘Verbondenheid met onze Schepper, dat is wat ons drijft’

**EUROKANDIDATEN
RUUD VAN EIJLE EN
FRED LACHMAN**

Het verkiezingsprogramma spreekt zicht uit voor een ruimhartige opvang van mensen die in hun eigen land vervolgd worden. Dat moet gebeuren door heldere regelgeving en rechtvaardige procedures. Wat houdt dat in?
Lachman: “De Bijbel geeft kaders aan in termen als: gastvrijheid, barmhartigheid en gerechtigheid. Dat zie ik als ruimhartigheid binnen kaders. Daarin moet je zuiver zijn. Niet alles kan. Benut de ruimte die deze Bijbelse boodschap geeft.”

OOK JEZUS WAS POLITIEK VLUCHTELING

Van Eijle: “In het asielbeleid hebben we de term vluchteling verengd tot alleen de politieke variant. Terwijl in de Bijbel

de economische vluchtelingen ook telt, ik denk aan Abraham die naar Egypte trok toen hongersnood uitbrak. Ter voorkoming van economische vluchtelingen is ontwikkelingshulp in het land van belang. Vaak wordt de nood in het leven van de vluchteling onderschat. Bedenk dat je niet zomaar uit je land weg gaat. Daar zijn oorzaken voor als hongersnood, oorlog, geweld, geloof of politiek. Het is belangrijk opvang te vinden dichtbij waar mensen vandaan komen. Ook Jezus was politiek vluchteling voor de koning die de kinderen wilde doden. Egypte was toen een vrijhaven.”

Het Europees Parlement wil zich inzetten voor mensenrechten wereldwijd. Hoe ziet u dat voor zich?

Van Eijle: “Zelfs binnen de EU worden mensenrechten geschonden. Denk aan Roemenië en Bulgarije. Daar vindt

gedaan. Alles moet bijdragen tot het welzijn van de Europese burger. Geld is daarbij een middel om dat te bereiken. Meer beroep doen op solidariteit en gastvrijheid.”

Van Eijle: “Politiek is keuzes maken. Het aantal mensen dat chronisch honger lijdt is de afgelopen jaren toegenomen en dat ondanks de millenniumdoelen. Een miljard mensen gaan elke dag met honger naar bed. Het is een schande dat het uitbannen van honger en armoede niet tot hoger politiek doel wordt verheven.

Lachman: “Deze crisis heeft ervoor gezorgd dat we dus toch over onze morele waarden gaan nadenken. Als we nu de balans opmaken, dan zien we dat mensen morele maatregelen treffen. Zo wordt bijvoorbeeld afstand gedaan van bonussen. Dat zijn de eerste stapjes om moreel in balans te komen.”

Zijn er meer concrete voorbeelden te noemen?

Van Eijle: “Stel eerst de vraag: willen we onze eigen markten blijven beschermen? Blijven we exportsubsidies verstrekken aan producten die vervolgens op de wereldmarkt worden gedumpt? Het is immoreel als wij ons vergapen aan onze rijkdom, terwijl per uur duizend mensen van de honger sterven. De mooiste vorm van ontwikkelingshulp is om te investeren in opleiding, gezondheidszorg, kennis en kredieten. Hulp in ontwikkeling, zodat zwakke economieën spelers worden op de economische markt. Ik ben voor groter maatschappelijk draagvlak, waarbij bijvoorbeeld kennis en kunde van ondernemers wordt benut.”
Lachman: “Wanneer je de begroting van Europa bekijkt, zie je dat er weinig geld gaat naar cultuur en onderwijs.

Andere onderdelen krijgen miljarden en daarmee is de verhouding is zoek. We moeten prioriteiten stellen. Niet alleen investeren in economie, maar ook in welzijn.”

Hoe kan Europa zich inzetten tegen christenvervolging wereldwijd?

Lachman: “Internationaal kun je laten zien hoe je als land staat tegenover godsdienstvrijheid. Dat kan doormiddel van voorlichtingsprogramma's en conferenties.”

NIET ALLEEN INVESTEREN IN ECONOMIE, MAAR OOK IN WELZIJN

Van Eijle: “Ook dat thema moet hoog op de politieke agenda staan. Denk aan Saoedi Arabië, waar kerken verboden zijn en waar we veel olie vandaan halen. We zien dat hier economische belangen voor principiële belangen gaan. Daar moet verandering in komen.

In welk Europa geloven jullie?

Van Eijle: “In een Europa waarin we samenwerken op gebieden met een toegevoegde waarde. Niet in een superstaat met een president. Als we op het gebied van mensenrechten samenwerken hebben we meer invloed. Dingen die wij als land zelf goed kunnen regelen, doen we zelf.”
Lachman: “Ik geloof in een Europa dat participeert en zichtbaar is op alle niveaus. Er moet balans zijn tussen lokale prioriteiten en Europa.”

Cornelis Vlot, Eindredacteur Handschrift

Ruud van Eijle

Fred Lachman

'Opleiding is vooruitkijken'

KADERSCHOOL BOUWT AAN TOEKOMST VAN DE PARTIJ

Opleidingscoördinatoren Annerieke Pruijm en Rieke Elsenbroek zijn er duidelijk over: "Als je een (nieuwe) functie krijgt binnen de ChristenUnie, dan ga je een training of cursus volgen. Dat is vanzelfsprekend." Het tweetal heeft sinds 1 maart een duobaan als opleidingscoördinator en heeft ambitieuze plannen. De kaderschool, het opleidingsinstituut van de ChristenUnie, is dan ook volop in ontwikkeling.

Annerieke: "Bij de start in 2007 bestond het aanbod van de kaderschool voornamelijk uit losse cursussen. We creëren nu steeds meer samenhang in het cursusaanbod. Hierdoor kunnen mensen hun eigen leerroute uitzetten. Van mensen die pas lid zijn tot wethouders die zich voorbereiden op hun ambt: de ChristenUnie investeert in mensen. We bieden dus leerroutes aan op verschillende politieke en bestuurlijke niveaus."

Om welke leerroutes gaat het concreet?

Rieke: "De gemeenteraadsverkiezingen naderen. We kiezen er daarom voor een leerroute voor zowel kandidaat-raadsleden als kandidaat-wethouders een prominente plaats te geven in ons

aanbod. In beide trajecten geven we ook aandacht aan het vervolg. We kijken met de deelnemers naar persoonlijke leerdoelen en ondersteuningsmogelijkheden. Je kunt denken aan een individueel coachingstraject of het maken van afspraken met medecursisten om elkaar te blijven ontmoeten." Annerieke vervolgt: "In de zomer plaatsen we een competentietest op onze website. Hiermee kan iedereen zien op welke punten hij of zij zich nog verder moet ontwikkelen om een functie binnen de ChristenUnie goed te vervullen. We gebruiken hiervoor de competentieprofielen uit het 'Lokaal en provinciaal functiehandboek'. In onze nieuwe studiegids, die eind mei beschikbaar is, plaatsen we bij elke cursus de competenties die aan bod komen. We hopen

zo alle deelnemers heel persoonlijk van dienst te kunnen zijn."

En wat als ik geen politieke ambitie heb maar wel warmloop voor de ChristenUnie?

Rieke: "Dan begin je met de cursus Welkom bij de ChristenUnie. Dat is onze introductiecursus. We hebben hier een pool van enthousiaste docenten voor die het vuur voor de ChristenUnie flink weten aan te wakkeren. Vervolgens bieden we verdiepingscursussen aan en kun je persoonlijke vaardigheden ontwikkelen. Via de competentietest kunnen we daar straks een goed advies over geven." Annerieke: "Voor iedereen die zich in wil zetten is er plaats bij de ChristenUnie. Je hoeft niet per se een politieke ambitie te hebben. Er is genoeg werk te verzetten, ook achter de schermen."

Cornelis Vlot, Eindredacteur Handschrift

Het volledige cursusaanbod voor het volgende seizoen vindt u op onze website www.kaderschool.christenunie.nl en in de nieuwe studiegids die eind mei gereed is. U kunt gratis een studiegids aanvragen via www.kaderschool.christenunie.nl/studiegids.

Typisch Europees?

Een bekende grap luidt dat de hemel de plek is waar Duitsers alles regelen, Fransen koken, waar Engelse humor is en Italiaanse romantiek. Dit zegt iets over de Europese diversiteit. Europa kent een veelheid aan talen, culturele gebieden, godsdiensten en richtingen binnen één godsdienst. Maar wat is nu typisch Europees?

Is het de aanwezigheid van kruizen op begraafplaatsen, op kruispunten en langs wegen, zoals waar ik woon in het mooie Limburg? Is het ons schrift dat zich zowel van het Chinese beeldschrift als van het Arabische en andere schriften onderscheidt? Zijn het de vele beelden in openbare ruimten en bij mensen thuis? Zijn het de vele afbeeldingen van menselijke naakte mannen en vrouwen? Of is het simpel het vele klokgeluid dat op zondagochtend te horen is?

FEESTDAGEN

Misschien is het de merkwaardige manier waarop Europa in vergelijking met andere continenten omspringt met haar tijd. In Europa is zondag een officiële vrije dag en per jaar zijn er bijzonder veel (christelijke) feestdagen waarop veel werknemers vrij hebben. Denk aan Kerst en Pasen, maar ook aan nationale feestdagen. Opvallend ten opzichte van andere continenten is ook

de scheiding van politiek en religie en de positie van de vrouw. Europese wetten erkennen slechts monogame huwelijken, vrouwen worden niet opgesloten in een harem, ze zijn niet verplicht om hun gezicht te bedekken en spelen een belangrijke rol in de Europese cultuur en politiek.

NEDERLANDER OF POOL

Maar is dit nu typische Europees? En maakt dat je dan Europeaan? Nederlander of Pool zijn is iets vanzelfsprekends: het verwijst naar een gemeenschappelijke taal, het onderwijs dat je hebt genoten, naar tradities, vooroordelen, gewoonte en gebruiken en wat dies meer zij. Maar het is ondanks bovengenoemde typische kenmerken allerm minst vanzelfsprekend om een Europeaan te zijn. Daarom: Samenwerken ja, superstaat nee!

Klaas Koelewijn, Eurokandidaat ChristenUnie SGP

REGIOTOUR EUROPESE VERKIEZINGEN

Lijsttrekker Peter van Dalen zal samen met de andere kandidaat-europarlementariërs door het land trekken om werkbezoeken af te leggen en kiezers te ontmoeten. Meer informatie over locaties en tijden vindt u op www.christenunie.nl/ep2009 (regiotour). **18 mei Amsterdam:** werkbezoeken bij Corus en het Scharlaken Koord. Campagneavond vanaf 20.00 uur in de Oosterparkkerk, Oosterpark 4, mmv André Rouvoet! **20 mei Utrecht:** werkbezoeken in Houten en Utrecht. Campagneavond vanaf 20.00 uur sociëteit Navigators Studentenvereniging Utrecht (NSU), Boothstraat 10 in Utrecht. **22 mei Drechtsteden:** werkbezoeken in Zwijndrecht en Dordrecht bij afvalverwerkingsbedrijf en Verkeerspost voor scheepvaart. Campagneavond in Dordrecht mmv Eimert van Middelkoop en Bas van der Vlies. **25 mei Zeeland:** werkbezoeken bij de mosselsector in Yrseke en Uienteler nabij Goes. Campagneavond in hotel Goes, A. Fokkerstraat 100 te Goes. **26 mei Noord-Brabant:** met een lezing van Peter van Dalen op de Universiteit Eindhoven en een bezoek aan de binnenvaart in Werkendam. Campagneavond met mmv André Rouvoet in de Kwinter, Hooflanden 1 in Werkendam. **27 mei Limburg:** werkbezoeken rond 2 euregio's in Limburg. Campagneavond bij Universiteit Maastricht mmv Eimert van Middelkoop! **29 mei Gelderland:** Veluwe-tour langs Hattem, Nunspeet, Ermelo en Ede. Campagneavond in Ede met medewerking van Arie Slob. Zie www.christenunie.nl/ep2009

Redactie

Shahied Badoella, hoofdredacteur
Cornelis Vlot, eindredactie
handschrift@christenunie.nl

Fotografie

Ruben Timman / Nowords.nl
Joop van Reeken

Vormgeving

Frivista - (y)our mission, Amersfoort

Adressen ChristenUnie

Partijbureau
Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
Tel. 033 4226969
bureau@christenunie.nl
bank: 37.29.30.018

Eerste Kamer

Tel. 070 3624571

Tweede Kamer

Tel. 070 3183057
christenunie@tweedekamer.nl

Eurofractie

Tel. 010 4140534
info@eurofractie.nl

Wetenschappelijk Instituut

Tel. 033 4226960
wi@christenunie.nl

CBB

HandSchrift verschijnt in braille en audio bij het CBB
Tel. 0341 565 499

Druk

Kon. BDU Grafisch bedrijf

Advertenties

Via handschrift@christenunie.nl
Tel. 033 422 69 71

Legaten

Gedenkt u de partij testamentair dan luidt de tenaamstelling: Vereniging de ChristenUnie Amersfoort. KvK dossiernr. 32080551

Lidmaatschap

Het lidmaatschap valt samen met het kalenderjaar. Opzeggen kan alleen schriftelijk voor 30 november bij de ledenadministratie: ledenadministratie@christenunie.nl.

NAW-gegevens

De ChristenUnie registreert NAW-gegevens van alle leden. Zorgvuldig geselecteerde derden mogen onze leden af en toe gerichte aanbiedingen doen. Vragen of bezwaar? Bel onze ledenadministratie.

Milieu

Dit partijblad is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Wat gebeurt er in het land? Hoe staan onze lokale en provinciale politici ervoor? De BestuurdersVereniging peilde het, u leest het hier.

GRONINGSE HONDENPOEP AANGEPAKT

Hondenpoep is de grootste ergernis van de Groningers. De ChristenUnie in de stad Groningen komt daarom met een voorstel voor een pakket maatregelen, om eigenaars te verplichten de hondenpoep op te ruimen. Volgens de fractie moet er veel meer op worden toegezien dat de baasjes dit ook doen en moeten er eventueel boetes worden uitgedeeld. Eigenaren moeten ook een zakje of schepje kunnen laten zien, om aan te tonen dat ze poep kunnen opruimen. In nieuwbouwwijken moeten bovendien poepveldjes worden aangelegd. Eventuele kosten kunnen volgens de fractie betaald worden uit een verhoging van de hondenbelasting.

MAIL DE FRACTIE

De ChristenUnie-fractie in Oldebroek heeft sinds vorig jaar de mogelijkheid gecreëerd om de fractie te mailen met ideeën en suggesties voor in de raad. Nu blijkt dat de inwoners de afgelopen periode vaak gebruik hebben gemaakt van deze mogelijkheid. Eén van de eerste berichten die de fractie ontving op mijn-idee@oldebroek.christenunie.nl betrof de suggestie om de huisnumeraanduiding in het buitengebied te verbeteren. Ook ontving de fractie een suggestie over afwezigheid van straatverlichting op een weg, waar veel scholieren 's winters in het donker hun weg moeten vinden naar school. Met alle inzenders is teruggekoppeld wat de fractie met de suggestie heeft gedaan.

AVONDVIERDAAGSE RIDDERKERK GERED

Dankzij schriftelijke vragen van de ChristenUnie-fractie zal de avondwandeldierdaagse dit jaar toch doorgaan. De organisatie van het evenement is overgenomen door de SER (Stichting Evenementen Ridderkerk), die de komende editie zal opzetten. Het ChristenUnie-raadslid Cor Louter klom direct in de pen toen hij hoorde dat de Ridderkerkse Wandelsportvereniging een streep had gezet door de avondvierdaagse. "In deze tijd waar veel wordt gepraat over bewegen en sporten zou het verschrikkelijk jammer zijn geweest als deze activiteit door gemis aan organisatie zou moeten stoppen. Zo'n gezonde bezigheid voor de jeugd moet gewoon blijven bestaan", vindt het raadslid.

VEILIGHEID IN EDE

Veiligheid in Ede is een actueel onderwerp. De ontvoering van het meisje Hannah, de beroving in de bus en de plannen van de Marokkaanse moeder in Ede. Zomaar wat onderwerpen die werden besproken tijdens een thema-avond over de veiligheid in Ede. Op 16 april organiseerde de Kiesvereniging van Ede deze avond waarbij vier sprekers aanwezig waren die dagelijks te maken hebben met dit onderwerp, waaronder Ed Anker, Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie. Hij liet

merken dat we elkaar weer eens moeten durven aanspreken, dit komt de huidige onverschilligheid in deze samenleving ten opzichte van elkaar ten goede.

CHRISTENUNIE SPREEKT BESTE DIALECT

Jaarlijks vergadert de gemeenteraad van Rijssen-Holten in het dialect. Dit jaar was er voor het eerst een prijs voor het raadslid dat het duidelijkste de standpunten in het dialect naar voren kon brengen. Bert Tijhof (ChristenUnie) won de plat geslagen bokaal. Het ging in deze raadsvergadering over serieuze zaken, met name een voorstel van de PvdA om het vloekverbod uit de APV te halen. Een meerderheid van de raad was daar tegen. Bert Tijhof zei daarover: "Een groot gedeelte van de lue in Riessen-Hoolten geleuwd, en dut 't zear as 't er a vluekt wot. Dan kwets ie uer God en Vader. De regels zo aw ze hebt bint belankriek. Het vluekverbod huert bie Riessen-Hoolten."

Bert Tijhof ontvangt bokaal voor beste dialect

CHRISTENUNIE ACTIEF IN TILBURG

Tot op heden was de ChristenUnie nog niet vertegenwoordigd in de raad van Tilburg. Maar hopelijk komt daar vanaf volgend jaar verandering in. De ChristenUnie in Tilburg zal namelijk meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2010. Dat bevestigt Jos Roose, tevens beoogd lijsttrekker.

POLITIEK CAFÉ IN LELYSTAD

Op 15 april organiseerde de Kiesvereniging van Lelystad een politiek café met als onderwerp de zorgen rondom de IJselmeerziekenhuizen: wat ging er mis, wat ging er goed en wat kan er geleerd worden van de fouten die gemaakt zijn? Tijdens het eerste deel van de avond spraken Loek Winter, medisch specialist en financieel hoofdrolspeler in de overname van de IJselmeerziekenhuizen en Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie Esmé Wiegman over de problemen. ChristenUnie wethouder Albert Kok in Lelystad leidde tijdens het tweede deel van de avond het forum. De zaal kreeg gelegenheid om vragen te stellen en maakte daar gretig gebruik van.

Bernadette van den Berg, bestuurdersvereniging en en Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie

AGENDA

- 15-05** Esmé Wiegman bezoekt VWS Lunet in Eindhoven
  - 15-05** Joël Voordewind verricht opening Gezinshuis
  - 16-05** Permanente Campagne, Groningen
  - 16-05** Gebedsochtend, Amersfoort (Partijbureau)
  - 16-05** Cursus 'Politiek iets voor mij?' in Nijmegen
  - 16-05** Cursus 'Politiek iets voor mij?' in Rhenen
  - 18-05** Esmé Wiegman op werkbezoek in de regio Zwolle
  - 20-05** Debat met Carla Dik over Europees landbouwbeleid
  - 23-05** Carla Dik op verkiezingsmarkt in Krimpen a/d IJssel
  - 27-05** Debat met Carla Dik van Nederlands Debatinstituut
  - 28-05** Ernst Cramer werkbezoek Duitsland
  - 28-05** Verkiezingsdebat met Peter van Dalen
  - 29-05** Esmé Wiegman werkbezoek Tolbert
  - 08-06** Esmé Wiegman werkbezoek GGZ
  - 15-06** Ernst Cramer en Esmé Wiegman werkbezoek Almere
  - 18-06** Esmé Wiegman aanwezig bij Platform Sanitatie
  - 22-06** Ernst Cramer en Esmé Wiegman werkbezoek Friesland
  - 26-06** Esmé Wiegman werkbezoek HKZ
  - 27-06** Esmé Wiegman politieke wandeling Groene hart
- Meer informatie: www.christenunie.nl/agenda**

ZILVEREN SPELD VOOR TINY DOORNBOS

Tijdens de ledenvergadering van 2 april is afscheid genomen van Tiny Doornbos. Tiny is vijftien jaar op diverse fronten binnen de ChristenUnie actief geweest. Het landelijk bestuur van de ChristenUnie heeft een zilveren ChristenUnie speld aan haar overhandigd. Namens het Landelijk bestuur was het Jacques Christiaanse die de Zilveren speld overhandigde.

PERSPECTIEF BIEDT PERSPECTIEF

Arko van Helden onderzocht in het kader van zijn bachelorstudie Politicologie of jongeren die lid zijn geweest van Perspectief na beëindiging van hun lidmaatschap actief worden binnen de ChristenUnie. Hoewel de onderzoeksresultaten niet representatief zijn voor alle Perspectief-leden, bevestigen ze de verwachting dat de doorstroming naar de ChristenUnie voor (althans) de 'bestuurlijke toplaag' van Perspectief zeer succesvol verloopt. Een bestuursfunctie bij Perspectief is dus een gunstige uitgangspositie voor een politieke carrière binnen de ChristenUnie. Het geeft je een voorsprong! Het onderzoeksrapport is terug te vinden in het webarchief van Perspectief: www.perspectief.nu in de rubriek nieuws.

Datum: 9 maart. Van Helden studeerde aan de Universiteit van Leiden, campus Den Haag en is bestuurslid van de ChristenUnie in Zeist.

LEDENPOLL

1812 mensen reageerden op de ledenpoll over het besluit rondom het verhogen van de AOW-leeftijd. De vraag luidde: Het kabinet heeft vorige week een aanvullend beleidsakkoord gepresenteerd. Het bevat maatregelen voor de korte termijn om herstel van de economie te bevorderen, en maatregelen voor de lange termijn om de overheidsfinanciën op peil te houden. De meest opvallende in de laatste categorie, is het besluit om de AOW-leeftijd geleidelijk aan te verhogen naar 67 jaar. Wat vindt u daarvan?

- Slecht. Mensen die jarenlang AOW-premie betaald hebben, krijgen nu te horen dat ze nog twee jaar langer moeten doorwerken voor ze zelf AOW krijgen – **22.96%**
- Pijnlijk, maar onvermijdelijk. Voor AOW wordt niet gespaard, ze wordt betaald door de jongeren van nu. Door de vergrijzing is ze op termijn onbetaalbaar voor de komende generatie – **22.79%**
- Verstandig. De levensverwachting is toegenomen sinds invoering van de AOW, en het werk is over het algemeen lichter geworden, dus als er een uitzondering gemaakt wordt voor zware beroepen is dit een wijs besluit – **49.06%**
- Natuurlijk. Jammer dat er een economische crisis nodig is om dit soort ingrepen erdoor te krijgen; werken is goed voor de mens, daar moet je niet te vroeg mee stoppen. Laat de FNV maar kletsen! – **5.19%**

ChristenUnie zoekt
POSTERPLAKKERS
Help ons Europese
verkiezingsposters plakken
bij jou in de buurt
mail ep2009@christenunie.nl
of bel 033-4226969

DE CHRISTENUNIE EN IK?

DE REDEN DAT IK VRIJWILLIGER BEN BIJ DE CHRISTENUNIE, IS DAT IK ALS VOLGELING VAN DE HEERE JEZUS MIJ GEROEPEN WEET ALS PROFEET, PRIESTER EN KONING. IK BEN ER DUS VAN OVERTUIGD DAT WIJ ALS CHRISTENUNIE-LEDEN GESTALTE MOGEN GEVEN AAN DE HEERE JEZUS IN DEZE MAATSCHAPPIJ. DAT IS ONZE MISSIE, OOK OP URK WAAR IK VOORZITTER BEN VAN HET PLAATSELIJK BESTUUR. IK STA DAN OOK PAL VOOR INITIATIEVEN ALS DE MICHA-CAMPAGNE. ALS CHRISTENUNIE ONDERSCHIEDEN WE ONS, OMDAT WE EEN MISSIONAIRE OPDRACHT HEBBEN EN DE WEG VAN DE LIEFDE WILLEN VOLGEN, ALS EEN GEURIGE GAVE VOOR GOD.

LUBBERT SCHENK

HS HANDSCHRIJF

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE

Jaargang 10 | Uitgave 4 | juli 2009

Rijk
gezegend

Fotoverslag vriendendag | Interviews bewindspersonen | Zomerpuzzel

'Op naar 3 maart 2010'

Dit voorwoord schrijf ik na de Europese Verkiezingen. We kunnen terugkijken op een mooi verkiezingsresultaat. Het aantal te verdelen zetels voor Nederland liep terug, onze beide andere coalitiepartners verloren flink en de ChristenUnie liet opnieuw zien over een groeiend kiezerspotentieel te beschikken. Mijn complimenten gaan uit naar onze lijsttrekker Peter van Dalen.

Ik heb het tijdens verkiezingsavonden een aantal keren mogen zeggen: wat een enthousiasme straalt hij uit! Tot in zijn vezels gemotiveerd voor de christelijk-sociale politiek van de ChristenUnie. Een waardige opvolger van Hans Blokland. In de afgelopen weken kwam over Hans het bericht naar buiten dat hij in de afgelopen periode de meest actieve Nederlandse Europarlementariër was. Een prachtige afsluiting van een lange staat van dienst op bijna alle overheidsniveaus. Hans, dank voor je grote inzet voor de christelijke politiek.

SGP

De aansluiting bij een fractie in het Europees Parlement bleek opnieuw veel te vragen. Uiteindelijk is de ChristenUnie toegetreden tot een nieuwe groep van European Conservatives and Reformists. Een keuze die ik van harte kan steunen. Het politiek programma waarmee we de verkiezingen zijn ingegaan, komt bij deze groep van eurorealisten volledig tot zijn recht. Vervelend dat de SGP vanwege haar vrouwenstandpunt ('het is in strijd met de roeping van de vrouw om zitting te nemen in politieke organen') uiteindelijk niet kon toetreden. Tot het laatst toe is door de ChristenUnie geprobeerd hen erbij te houden. We zijn daarin ver gegaan. Pijnlijk om dan later uit de hoek van de SGP te horen dat we hen 'feitelijk hebben laten vallen'. Wat had men dan verwacht? Dat we vanuit een verkeerde opvatting van solidariteit met hen de diaspora van het Europees Parlement hadden opgezocht? Zonder aansluiting bij een fractie kan een Europarlementariër niet veel meer dan z'n salaris opstrijken. Onze kiezers hebben recht op een volwaardige inzet van de ChristenUnie-zetel in de komende jaren. Het is uiteindelijk de SGP zelf geweest, die de mogelijkheden heeft afgehouden om als geallieerd lid betrokken te blijven bij de European Conservatives and Reformists.

SAMENWERKING

Mij maakt deze situatie wel duidelijk dat onze samenwerking met de SGP ook naar de gemeenteraadsverkiezingen toe, aandacht vraagt. ChristenUnie en SGP vinden elkaar bij hun bron, de Bijbel, maar het zijn en blijven wel twee verschillende partijen. Verschillen die verder gaan dan alleen de rol van de vrouw in de politiek. Dat was in de tijd van de voorgangers van de ChristenUnie overigens niet anders; er is in dat opzicht geen nieuws onder de zon. Uitgangspunt voor samenwerking, zoals een lijstineenschuiving, is altijd geweest dat we dat doen wanneer we niet zelfstandig een zetel kunnen behalen. Het zou goed zijn als lokale besturen met die ogen ook naar samenwerking voor de gemeenteraadsverkiezingen kijken. Dat kan vervelende situaties voorkomen zoals we nu bij de Europese Verkiezingen hebben meegemaakt. De gemeenteraadsverkiezingen komen er overigens al snel aan. De ChristenUnie kan die verkiezingen met vertrouwen tegemoet gaan. Opnieuw hebben we een mooie verkiezingsuitslag neergezet. We bewijzen landelijk een stabiele coalitiepartner te zijn. Dat is ook in veel gemeenten het geval. Op naar 3 maart 2010.

Arie Slob, fractievoorzitter Tweede Kamer

 ChristenUnie

HS

INHOUD

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE

Jaargang 10 | Uitgave 4 | juli 2009

Interview met André Rouvoet	04
Uitslag Europese verkiezingen	08
Voor, tegen: Kuiper en Spruyt	10
Perspectief en regeringsdeelname	12
Arie Slob: 'Danken'	13
WI: 'Vrijheid blijheid?'	16
Interview Eimert van Middelkoop	18
De 7 vragen aan...	21
Vriendendag	22
De Kiesvereniging	24
ChristenUnie Internationaal	25
Interview met Tineke Huizinga	26
Kaderschool	29
Zomerpuzzel	30
Advies over selectiecommissies	31
Column Peter Blokhuis	33
Colofon	33
In het land	34
Personalia, ingezonden brieven	35
De ChristenUnie en ik	36

4 18 26

REGERINGSDEELNAME

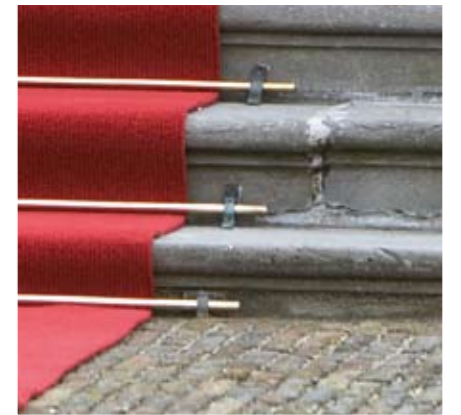

De ChristenUnie zit nu ruim twee jaar en vier maanden op het pluche. Tijd om de ministers Rouvoet en Van Middelkoop én staatssecretaris Huizinga te bevragen op hun aandeel in dit kabinet. Heeft de ChristenUnie het verschil gemaakt? Wat waren hoogten en dieptepunten? In drie uitgebreide interviews geven de bewindspersonen tekst en uitleg over hun aandeel in deze coalitie.

14

FRACTIE BEOORDEELD MINISTERS

Het kabinet regeert, de Kamer controleert. Daarom heeft de ChristenUnie-fractie naar aanleiding van deze evaluatie-uitgave van Handschrift alle ministers stuk voor stuk aan een kwaliteitsanalyse onderworpen. Eigen bewindspersonen worden daarbij niet geschuwd.

22

VRIENDENDAG

Een drukbezochte Vriendendag in het Tweede Kamergebouw heeft het nodige beeldmateriaal opgeleverd. Reden genoeg dus om een aantal daarvan te plaatsen. De ChristenUnie-dag kon rekenen op ruim 450 bezoekers. Doormiddel van uiteenlopende workshops en creatieve activiteiten werden bezoekers wegwijs gemaakt in het politieke landschap van Nederland.

30

ZOMERPUZZEL

Met deze speciale politieke zomerpuzzel maak je kans op een uniek duurzaam vakantiepakket. Zoek de woorden en vind de slagzin. Stuur vervolgens het goede antwoord vóór 31 juli op naar het redactie-adres.

'Alternatief voor kabinetsvisie ontbreekt'

INTERVIEW MET VICE-PREMIER ANDRÉ ROUVOET

"Het zou goed zijn voor Nederland als dit kabinet ook na 2011 verder kan", dat zegt vice-premier André Rouvoet in een persoonlijk interview met Handschrift. "We zijn nog lang niet klaar, maar er worden belangrijke stappen gezet. En als je naar de oppositie kijkt, zie je dat er geen alternatief is."

Ruim twee jaar en vier maanden maakt de ChristenUnie deel uit van het vierde kabinet van Balkenende. Tijd voor een terug- en vooruitblik op een belangrijke periode voor de ChristenUnie. Volgens Rouvoet is dit niet zomaar een kabinet: "De PvdA, CDA en ChristenUnie hebben elkaar gevonden in een gedeelde visie die gaat over gemeenschapszin, sociale samenhang en verantwoord burgerschap."

OMSLAG

Hoe gezegend voelt u zich op dit moment?

"Rijk, dat is iets wat ik vanaf 22 februari 2007 bij me draag. Meedoen aan de regering is een hele uitdaging. We zijn gezegend dat we deze kans krijgen om mee te bouwen aan de inrichting van Nederland. Ik ben best vaak chagrijnig over dingen die niet gaan zoals wij willen, maar daaronder zit altijd het besef dat het heel bijzonder is dat we deze kans krijgen. Een zegening is iets wat je krijgt, het is een cadeau."

Is dit kabinet ook een zegen en hoe anders is het ten opzichte van voorgaande kabinetten?

"We hebben gemerkt toen wij onze coalitieplannen presenteerden, dat er breed in de samenleving een zucht van verlichting klonk. Onder voorgaande kabinetten werd veel nadruk gelegd op individuele vrijheid. Met name tijdens

Balkenende 2, met daarin VVD en D66, lagen de accenten vooral op economische, neoliberale thema's. Met ons aantreden waren vooral voor VVD en D66 de druiven erg zuur. Het feit dat zij ontevreden waren en de pijlen richtten op de ChristenUnie, was voor mij een bevestiging dat we de goede weg hadden ingeslagen."

Moeten we ons zorgen maken dat die pijlen nu minder op de ChristenUnie gericht lijken te zijn?

"Het is verklaarbaar dat dit vooral opspeelde in de beginperiode, toen het coalitieakkoord er net lag. Toen hebben VVD en D66 negatieve sentimenten in de samenleving gevoed. In het begin heb ik aantijgingen altijd stevig weersproken. Later heb ik aangegeven dat ik er klaar mee was. Rutte en Pechtold blijven roepen dat het beleid niet deugt en zullen daar vroeg of laat mee door de mand vallen. Tijdens debatten in de Tweede Kamer zaten professionals uit de jeugdzorg op de publieke tribune hoofdschuddend te luisteren. Op een bepaald moment denk je dan: 'Ik doe gewoon mijn werk en weet mij gesteund door het veld'."

Is de ChristenUnie in de huidige politieke context gebaat bij voortzetting van deze coalitie?

"Voor Nederland zou het buitengewoon slecht zijn als we in 2011 zouden zeg-

gen: 'Het was mooi, maar nu gaan we weer naar een centrumrechts kabinet'.

WE HADDEN GEEN BONDGENOTEN IN DEZE DISCUSSIE

Dat zeg ik dus niet zozeer vanuit het belang van de ChristenUnie, maar vanwege de visie, het perspectief waar dit kabinet voor staat. Die visie gaat over gemeenschapszin, sociale samenhang en verantwoord burgerschap en daar heeft Nederland baat bij. Het zou doodzonde zijn als we dit perspectief in 2011 zouden moeten inwisselen voor een ander beleid. In de Kamer ontbreekt op dit moment een alternatief perspectief. De hele oppositie vindt dat het nu niet goed gaat, maar vraag je om een alternatief dan krijg je totaal

verschillende geluiden te horen."

IRRATIONEEL

Zijn er momenten geweest dat u zich persoonlijk geraakt hebt gevoeld?
"Rond het debat over embryoselectie heb ik dat wel gevoeld ja. Ik ben toen niet de enige geweest die de wind van voren kreeg. Dat was vooral Esmé Wiegman. Sommige dingen hakken erin. Er werd soms gesuggereerd alsof wij geen boodschap hadden aan het leed waar mensen mee te maken hebben bij ongewilde kinderloosheid. We kregen bergen modder over ons heen."

Ervoer u geestelijke strijd?

"Ja, deze discussie werd soms ook gericht op de God van de Bijbel. Dat doet misschien nog het meest zeer. Dat kwam met name naar voren in sommige cartoons en columns. Ik vraag me dan af waarom mensen zich op

die manier moeten uiten. Tegelijkertijd moeten we ervoor waken onszelf tot martelaren te maken. We moeten ook niet zielig doen."

Was het een politieke ontgroening?

"Nee, we hebben genoeg over ons heen gehad in het verleden. Wat nu meespeelde was dat we in de discussie over embryoselectie geen bondgenoten hadden. Omdat er geen afspraken waren gemaakt in het regeerakkoord hebben we op een volwassen manier een streep getrokken waar dat nodig was. Daarna hebben we ons bereid getoond ver te gaan om elkaar te vinden. Het resultaat is dat de coalitie nu weet dat wanneer we een streep trekken, we dat niet zomaar doen."

WINST

Er waren natuurlijk ook mooie momenten...

"Op bepaalde cruciale momenten heeft de ChristenUnie een belangrijke rol gespeeld als bruggenbouwer. Bijvoorbeeld bij het formuleren van het crisispakket, en later rond de kwestie van de JSF. Dat was natuurlijk een proces waar we als regeringspartijen alle drie bij betrokken waren. We hebben een brugfunctie vervuld, maar bovendien hebben we inhoudelijk richting gegeven. Bij het crisisakkoord is de inzet van de ChristenUnie over het tempo waarin we gaan bezuinigen, namelijk pas als economisch herstel intreedt, feitelijk de uitkomst geworden. En ouders met jonge kinderen behouden de heffingskorting, dat is ook niet onbelangrijk."

OUDERS MET JONGE KINDEREN BEHOUDEN DE HEFFINGSKORTING, DAT IS OOK NIET ONBELANGRIJK

Een ander onderwerp is het Handvest verantwoord burgerschap, een ChristenUnie verkiezingsprogramma-punt. Dat voert PvdA-minister Guusje ter Horst nu uit. De gedachte die daar onder ligt gaat over de keerzijde van burgerrechten, waar jarenlang eenzijdig over gesproken werd. Er zijn ook burgerplichten en dat gaat over meer dan alleen fatsoen en respect."

GEDULD

Is vier jaar niet te kort?

"Voor een programmaministerie als Jeugd en Gezin is vier jaar te kort. Je kunt in vier jaar niet alle problemen oplossen. In de beschikbare tijd kunnen belangrijke stappen worden gezet. Denk aan het wegwerken van de wachtlijsten, aan het opzetten van de Centra voor Jeugd en Gezin in de gemeenten."

We moeten af van de huidige versnippering in de jeugdzorg. We hebben bovendien als focus het versterken van de eigen kracht van het gezin. Jeugdzorg in de meest brede zin van het woord werkt pas als we samen met die

jongere en dat gezin aan de slag gaan en die ouders toerusten om zelf de zorg voor dat gezin weer te dragen.

HEB GEDULD EN HOUD ONS SCHERP

Het heeft immers geen zin om met een kind aan de slag te gaan als er problemen in zijn thuissituatie zijn waaraan niets verandert. Aan het einde van deze vier jaar wil ik dat de contouren van de toekomst van de zorg voor de jeugd er liggen."

Terug naar de ChristenUnie. Waar klopt voor u het hart van de christelijke politiek?

"Het lijdt geen twijfel dat voor ons de verkiezingsuitslag van 22 november 2006 en het aantreden van Eimert, Tineke en mij op 22 februari 2007 bijzondere momenten zijn geweest. Maar dat wil niet zeggen dat het hart van christelijke politiek klopt op een bepaalde locatie of bij bepaalde mensen. Overal waar christenen vol overgave zich inzetten om iets vanuit Gods woord te laten doorklinken in wetgeving en beleid, daar klopt het hart van christelijke politiek. Dat zie je op heel veel verschillende plaatsen. Het hart van christelijke politiek klopt waar politieke macht en invloed dienstbaar wordt gemaakt aan de gerechtigheid."

Wat zou u willen meegeven aan de lezers van Handschrift?

"Twee dingen: heb geduld en houd ons scherp. Onze idealen moeten we niet vereenzelvigen met het coalitieakkoord. In het begin was onze achterban heel enthousiast. Later kwam meer het besef dat we ook onderdelen van het akkoord moeten uitvoeren waar we minder enthousiast over zijn."

WE MOETEN OOK NIET ZIELIG DOEN

That's part of the game. Waar we nu mee te maken hebben is de evaluatie van de Algemene wet gelijke behandeling. Dat ligt voor de ChristenUnie heel principieel. Het zal niet gebeuren dat onder een kabinet waarin de Christen-

Macht dienstbaar maken aan gerechtigheid

OVER DE CHRISTENUNIE EN REGERINGSVERANTWOORDELIJKHEID
Mr. G. Groen van Prinsterer-lezing | Mr. A. Rouvoet | 2009

MEER WETEN OVER DE VISIE VAN ANDRÉ ROUVOET OP REGERINGSDEELNAME?

Bestel dan de Groen van Prinstererlezing, waarin Rouvoet ingaat op de spanning tussen regeren en getuigen. Hij geeft zijn visie op de relatie tussen geloof en politieke macht en betoogt dat macht pas zijn ware betekenis krijgt, wanneer het in dienst wordt gesteld van de bijbelse gerechtigheid. Hij gaat daarbij in op de vraag hoe christenen draagvlak kunnen verwerven voor hun standpunten in een gesecculariseerd land waar voor de achterliggende overtuigingen van de ChristenUnie geen steun is. Tenslotte blikt hij vooruit op de toekomst waarin hij de vraag naar verbondenheid in een pluriforme samenleving als grootste uitdaging ziet voor de politiek.

Deze publicatie is het resultaat van de zevende editie van de Groen van Prinstererlezing die op 13 mei door André Rouvoet werd ugesproken in Utrecht. Bestellen kan via wi.christenunie.nl/page/15534. Prijs: € 6

unie zit, ingeboet zal worden op de vrijheid van onderwijs. Daar zullen we onze grenzen heel duidelijk markeren. Ook daarin laten we iets doorklinken van de hoop die in ons is."

Gert-Jan Segers en Cornelis Vlot

Spanning tijdens uitslagenavond

DROOM KOMT UIT VOOR PETER VAN DALEN

Het Stadhuis van Den Haag vormde op donderdagavond 4 juni het toneel van oplopende spanning. Het is negen uur en de gezichten van lijsttrekker Peter van Dalen en Bas Belder spreken boekdelen. Partijgenoten en belangstellenden vullen de zaal, allen de ogen gericht op de televisieschermen. De eerste exitpoll van de uitslag van de Europese Verkiezingen komt binnen. Met de hakken over de sloot blijken twee zetels net haalbaar. Of die tweede zetel kan worden behouden moet later die avond gaan blijken.

Twee uur later wordt er feest gevierd: de twee zetels zijn definitief binnen en er is winst geboekt ten opzichte van de laatste verkiezingen in 2004. De droom van lijsttrekker Peter van Dalen gaat in vervulling: de komende vijf jaar mag hij de ChristenUnie vertegenwoordigen

in het Europees Parlement. Peter van Dalen: "Ik zie terug op een intensieve en erg mooie campagnetijd, waarin ik met een zeer gemotiveerd campagne-team mocht samenwerken. Voor mij is nu een droom uitgekomen door dienstbaar te zijn als Europarlementa-

riër. Daar hebben we elke dag Gods onmisbare zegen bij nodig.

MEESTE STEMMEN KWAMEN UIT

Hoewel op Urk de meeste stemmen werden binnengehaald, is in deze gemeente ook meteen het grootste verlies geboekt. 5,8 procent minder stemmen ten opzichte van de verkiezingen in 2004. In Neder-Betuwe groeide de partij juist het hardst.

Gemeente	Totaal %	Groei %
Urk (FL)	57,60	-5,80
Staphorst (OV)	56	1,70
Nieuw-Lekkerland (ZH)	49	4,40
Hardinxveld-		
Giessendam (ZH)	47,70	5,70
Rijssen-Holtten (OV)	45,70	5,50
Reimerswaal (ZE))	45	5
Nunspeet (GE)	44,70	5
Bunschoten (UTR)	44,30	0,50
Oldebroek (GE)	44,30	5,50
Zwartewaterland (OV)	43,60	5,60
Aalburg (NB)	40,80	6,10
Barneveld (GLD)	39,60	5,10
Elburg (GLD)	38,70	4
Graafstroom (ZH)	36,80	4,90
Neder-Betuwe (GE)	36,50	8,80
Sliedrecht (ZH)	35,10	4,80
Dirksland (ZH)	35	2,10
Goedereede (ZE)	34,50	0,30
Tholen (ZE)	34,40	2,20
Scherpenzeel (GE)	33,30	4,70
Kampen (OV)	32,20	3,30
Liesveld (ZH)	32,10	3,40
Veenendaal (UT)	31,70	4,50
Woudenberg (UT)	31,70	5,10
Ouderkerk (ZH)	31,30	3,80
Putten (GLD)	29,70	4,4
Alblasserdam (ZH)	29,20	4,80
Middelhamnis (ZE)	28,80	1,20
Zevenhuizen-		
Moerkappele (ZE)	28,70	1,10
Hendrik-Ido-		
Ambacht (ZH)	27,70	2,90
Korendijk (ZH)	27,30	2,50
Bergambacht (ZH)	26,50	4,30
Borsele (ZE)	26,20	3
Ede (GLD)	25,80	3,90
Zaltbommel (GLD)	25,50	3,70
Kapelle (ZE)	25,10	4,20
Krimpen aan den		
IJssel (ZH)	24,80	1,60
Hattem (GE)	24,10	3,40
Rhenen (UTR)	23,50	4,40
Waddinxveen (ZH)	21,70	2,80
Leerdam (ZH)	21,40	4,40
Middelburg (ZE)	18,40	1,60

Stelling: De ChristenUnie heeft

Eerste Kamerlid van de ChristenUnie Roel Kuiper en onafhankelijk publicist Bart Jan Spruyt reageren dit keer op de Balkenende. Roel Kuiper verdedigt de stelling, terwijl Bart Jan Spruyt er kritische kanttekeningen bij plaatst.

Grootspraak keert als een boemerang op jezelf terug. Bescheidenheid siert de mens en dat geldt ook voor de positie van de ChristenUnie in het kabinet. Zeggen dat 'de Christenunie hét verschil maakt', is grootspraak. Dat moet je niet doen. Maar dat de ChristenUnie dit kabinet siert en ook voor belangrijke verschillen zorgt, staat voor mij wel vast. Stel je dit kabinet eens voor zonder de ChristenUnie. Balkenende IV zonder de ChristenUnie zou een soort zakenkabinet zijn geweest.

JA, WANT...

Een kabinet dat de zaken afhandelt die afgehandeld moeten worden. Niet iets bijzonders.

De ChristenUnie is in alle bescheidenheid de smaakmaker van dit kabinet. Er wordt op ons gelet: een partij die voor het eerst regeert, een partij van gelovige christenen nog wel. Een partij die het opneemt voor huwelijk en gezin, een partij met morele standaarden als het gaat om economie, milieu, leven en dood. Hoe zal dat gaan? Welnu, dat gaat heel goed. De ChristenUnie overschreeuwt zich niet, steunt constructief het landsbestuur en is gewoon een betrouwbare partner. Dat siert, lijkt mij.

RESULTATEN

Welk verschil maakt de ChristenUnie dan? We kunnen letten op resultaten en op impact op de samenleving. Eerste de resultaten. Wat je eigen

resultaten precies zijn is in een coalitie-regering ook een kwestie van gezamenlijkheid. Maar het coalitie-akkoord bevatte veel belangrijke zaken voor de ChristenUnie. De lijstjes. Ze gaan over gratis schoolboeken, over nieuwe milieudoelstellingen, over een op preventie gericht abortusbeleid en over jeugd en gezin. Men kan zich door het ene meer aangesproken voelen dan het andere, maar de lijstjes zijn er. En ze gaan over dingen die dit kabinet uittilt boven een doodgewoon zakenkabinet.

IMPACT

Dan is er de impact van kabinetsdeelname van de ChristenUnie. Wordt de samenleving er anders van? Gaat er een andere wind waaien, frisse lucht? Ook hier siert bescheidenheid de partij. Maar toch. Hadden we zonder

ChristenUnie een discussie in de samenleving over het belang van stabiele gezinnen? Draagt de ChristenUnie niet actief bij aan de morele agenda, die weer terug is na de ontsparing van het neo-liberalisme? Maakt de ChristenUnie zich niet druk over de verwording van onze samenleving?

Omdat de ChristenUnie hier zichtbaar voor gaat, maakt zij ook een verschil in dit kabinet. Door kabinetsdeelname van de ChristenUnie kentert er ook iets in de publieke opinie. Niet bij iedereen, de weerstand gaat soms huizenhoog, maar de impact is er wel. Er wordt over veel zaken anders gesproken en gedacht. De ideeën doen hun eigen werk. Laten we zien waartoe we nog geroepen worden.

Roel Kuiper is lid van de Eerste Kamer voor de ChristenUnie

het verschil weten te maken

stelling. Ze vragen zich af of de ChristenUnie het verschil heeft weten te maken in het vierde kabinet van

NEE, OMDAT...

'Gelet op het programma en het profiel, gevoegd bij de toon en manier van optreden van de PVV, lijkt me een coalitie waarvan ChristenUnie en PVV deel uitmaken eerlijk gezegd ondenkbaar', aldus Rouvoet vorige maand in een interview met het FD. Maar tijdens de jaarlijkse Vriendendag van de ChristenUnie, op zaterdag 6 juni in Den Haag, zei hij dat je 'ze' niet moet uitsluiten. Je moet bij coalitiebesprekingen altijd kijken naar wat er mogelijk is – al acht Rouvoet ook nu de kans klein dat zo'n bespreking ergens toe leidt.

EIGEN VERHAAL

Zo groot is de draai dus niet. Belangrijker dan deze nuancering was dan ook wat Rouvoet zei over de opgave 'een beter alternatief [dan de voorstellen van Wilders] te bieden voor de problemen in ons land'. En daarbij had hij het over

'ons eigen grote verhaal'.

Toen ik het verslag van de Vriendendag in het ND las, bleven mijn ogen bij deze woorden haken. Dat 'eigen grote verhaal' van de ChristenUnie, hebben we dat de afgelopen jaren eigenlijk wel gehoord?

Ik geloof zeker dat de ChristenUnie dat eigen verhaal heeft. Bij de ChristenUnie waren zowel de gewetens- als de geloofsvrijheid altijd in veilige handen. Maar in de staatsrechtelijke traditie die zij belichaamt, was ook altijd oog voor de grenzen van die vrijheid. Vrijheid mag geen excuus worden voor een politiek die er uiteindelijk op is gericht om anderen die vrijheid te ontnemen.

KOOR

In het grote debat met Wilders heb ik dit verhaal niet gehoord. Alle nadruk is gevallen – net als bij het CDA – op

André Rouvoet heeft de draai gemaakt. Samenwerking met de PVV van Geert Wilders noemde hij aanvankelijk 'ondenkbaar' – zoals ook de SP, de PvdA, (een deel van) het CDA en GroenLinks en D66 een coalitie met Wilders bij voorbaat uitsloten.

de principiële gelijkwaardigheid en beschermwaardigheid van alle geloven. Van een kritische houding jegens het salafisme heb ik niets gemerkt – wel heb ik de stem van de ChristenUnie vaak gehoord in het koor van de politici die klaagden over de 'toon' van Wilders, en dat vooral deden omdat ze het liedje niet wilden horen.

Piet de Jong van het ND kan waarschijnlijk best onderwerpen ('beleidsterreinen') noemen waarop de ChristenUnie iets heeft bereikt, en dan kun je zeggen dat de ChristenUnie verschil heeft gemaakt. Maar bij de meest aangelegen kwestie van cultuur en integratie heb ik het geluid waarop ik had gehoopt, node gemist.

Bart Jan Spruyt is voorzitter van de Edmund Burke Stichting en politiek columnist van Elsevier

Perspectief houdt de ChristenUnie scherp!

100 DAGENTOUR EN ENQUÊTE

De ChristenUnie zit inmiddels ruim twee jaar op het pluche. De vraag dringt zich op welke door de ChristenUnie geclaimde winstpunten uit het regeerakkoord ondertussen verzilverd zijn. Wat kunnen we afvinken? Waar moeten de schouders nog flink onder? Heeft regeringsdeelname meerwaarde?

Perspectief bezoekt het Rotterdams centrum voor jeugd en gezin

Perspectief, de jongeren van de ChristenUnie, hebben net als de coalitie aan het begin van de regeerperiode een 100 daagse tour door het land gemaakt. Met deze tour wilde Perspectief antwoorden vinden op bovenstaande vragen. Zo werd hetzelfde Centrum voor Jeugd en Gezin bezocht waar André Rouvoet twee jaar geleden zijn eerste stappen zette als minister voor Jeugd en Gezin. En daar bleef het niet bij. Ook andere Centra voor Jeugd en Gezin in andere gemeenten werden door Perspectief aangedaan. Er werd gesproken met zowel leidinggevend als met de mensen die direct met de zorgverlening te maken hebben zoals gezincoaches, jeugdverpleegkundigen en pedagogen.

ENQUÊTE

Ook de winstpunten als alternatieven voor abortus, koopzondagen en ontwikkelingssamenwerking werden onder de loep genomen. Naast een inhoudelijke evaluatie van het regeerakkoord is Perspectief bezig geweest met een interne enquête binnen de ChristenUnie. Deze enquête werd verspreid onder alle kiesverenigingen. De vragen richtten zich op de mening van de leden over regeringsdeelname van het ChristenUnie tot nu toe.

BLIJ

Na 100 dagen evaluatie concludeert Perspectief dat ze nog steeds erg blij zijn dat de ChristenUnie meedoet in de regering. Uit de enquête blijkt dat ook de achterban redelijk tot zeer tevreden

is. Zo is 82 procent van mening dat de ChristenUnie ook tijdens de regeringsdeelname trouw is gebleven aan de beginselen. De meerwaarde van deelname komt terug in vergroening, sociale zaken en de inzet op het gezin. Ook op internationaal vlak zet de ChristenUnie zich in voor mensenrechten en ontwikkelingssamenwerking. Bij een belangrijk thema als abortus is een ruime meerderheid van 70 procent tevreden met het pakket aan alternatieven voor abortus waar het kabinet op inzet.

Toch zijn er ook nog scherpe randjes. Bij sommige politieke thema's kan er nog een schepje bovenop. Perspectief zal zich blijven inzetten als de luis in de pels. Op die manier houden wij de ChristenUnie scherp. Samen willen wij God dienen op deze aarde.

Ijmert Muilwijk, Voorzitter Perspectief

Linda van Garderen, Bestuurslid Politiek Binnenland Perspectief

WORLD CONGRESS OF FAMILIES

Maandag 10 augustus tot en met woensdag 12 augustus 2009 vindt het vijfde World Congress of Families in de Amsterdam RAI plaats. Tijdens dit internationale congres staat de positie van het gezin centraal. Er zijn diverse interessante lezingen en interactieve workshops over het thema jeugd en gezin. Ook zullen de ChristenUnie en Perspectief enkele bijeenkomsten over de politiek en het jeugd- en gezinsbeleid verzorgen.

Meer informatie over het congres kunt u vinden op www.worldcongress.nl

Danken FRACTIEVOORZITTER ARIE SLOB

De laatste vergaderdag voor een reces is altijd bijzonder. Vaak gaat de Kamer dan tot in de kleine uurtjes door. Aan het eind: stemmingen, over een lange lijsten van amendementen en moties.

Als fractie hebben wij de gewoonte ontwikkeld, na het stemmen nog even bij elkaar te komen. Hoe laat het ook is. Dan danken en bidden we samen.

Op zo'n bijzonder moment ervaar ik sterk de geloofsverbondenheid die we met elkaar mogen hebben. We zijn verschillende persoonlijkheden. Ook komen we uit verschillende kerkgenootschappen. Toch zijn we één in onze overtuiging dat ons christelijk geloof ook relevant is voor de politiek. We zijn gezegend: dat we als ChristenUnie op alle politieke niveaus ons werk mogen doen. Dat we in deze periode regeringsverantwoordelijkheid mogen dragen. Dat we kracht en gezondheid ontvangen. En dat we daarvan resultaten zien; wekelijks is zichtbaar dat het uitmaakt dat de ChristenUnie in de coalitie zit, en niet een partij als VVD, D66 of GroenLinks.

VERBINDENDE SCHAKEL

Het zijn geen makkelijke tijden. Met

name de financiële en economische crisis heeft veel van de coalitie, en dus ook de ChristenUnie, gevergd. De onderhandelingen over een aanvullend beleidsprogramma om de crisis te lijf te gaan, waren zwaar: voor André Rouvoet en mij, als onderhandelaars, maar ook voor al de mensen die ons dagelijks ondersteunen. Ik denk dat we als ChristenUnie goed uit die onderhandelingen zijn gekomen. Zowel inhoudelijk als procesmatig hebben we een goede rol kunnen spelen.

Er wordt wel eens gezegd dat wij de brug in de coalitie zijn. Frits Bolkenstein (VVD) heeft over die functie gezegd: 'Bruggen zijn er om overheen te lopen'. Misschien daarom wel noemen we onszelf liever de verbindende schakel. Juist in een coalitie van CDA en PvdA

kunnen wij die positie goed vervullen. Maar altijd gevuld vanuit de inhoud, vanuit de christelijk-sociale politiek die de ChristenUnie voorstaat.

MEDISCH-ETHISCH

Het lukt niet altijd, overigens. Er zijn onderwerpen waar we meer alleen in staan. Vaak betreft dat ook thema's die vanouds bij ons horen; denk aan de (medisch-)ethische onderwerpen. Desondanks ben ik ook op dat punt blij met wat we al hebben kunnen realiseren. Er kwam extra geld voor de opvang van tienermoeders, de overtijdbehandeling is onder de wet afbreking zwangerschap gebracht, er kwamen meer plaatsen voor palliatieve zorg en het volwassen stamcelonderzoek kreeg een geweldige impuls - om maar een paar concrete punten te noemen.

Voor het nieuwe seizoen blijft er nog genoeg te wensen over. Maar juist na afloop van de stemmingen is er ook deze maand weer alle reden om samen te danken - en te bidden voor een heilzame en inspirerende recesperiode.

Arie Slob, voorzitter Tweede Kamerfractie

Wat weekblad Elsevier jaarlijks in kaart brengt in de rubriek 'Stijgers en dalers', een kwantiteitsanalyse van bewindspersonen, kan de ChristenUnie ook. Het is immers de plicht van Kamerleden om bewindspersonen te controleren. Realiseren ze hun doelstellingen of laten ze hier en daar wat steken vallen? Joël, Cynthia, Esmé, Ernst en Ed kraken een kritische noot en wanen zich in de Trêveszaal.

1 Minister Koenders (Ontwikkelings-samenwerking)

Koenders wil bezuinigen op particuliere hulporganisaties (zoals Woord en Daad, ZOA), terwijl die juist de haartaten van de armoede in Afrika en Azië bereiken. Koenders ruilt ze in voor grote logge internationale VN-organisaties en de Wereldbank. De ChristenUnie wil een evenwichtige verdeling tussen deze beide soorten hulp.

2 Minister Cramer (VROM)

Deze minister moet resultaten gaan laten zien op het terrein van biotechnologie. In een motie heeft de ChristenUnie gevraagd bindende en transparante eisen te formuleren waaraan de genetechnologie moet voldoen om een plek in de verduurzaming van de landbouw te krijgen.

3 Minister Hirsch Ballin (Justitie)

Een kundig minister, geen twijfel daarover. Echter, niet alles heeft zijn voorkeur, zoals de nieuwe wet op de kansspelen. De kansspelsector ontwikkelt zich in snel. De automatenhallen groeien, en via internet worden er steeds meer 'kansspelachtige' spelen aangeboden. De wetgever moet daar een antwoord op hebben en dat komt maar niet. Kom op!

Blijvers en dwalers

TWEEDE KAMERNIEUWS

4 Minister van der Laan (WWI)

Na een goede start bijt hij de laatste tijd van zich af en vraagt van de Kamer om meer realiteitszin. Hij laat irritaties blijken. Dat mag geen valkuil worden! In het integratiedebat probeert hij een middenpositie in te nemen, maar hij moet zijn eigen lijn volgen. En alert blijven op ontwikkelingen op de woningmarkt.

5 Minister Plasterk (OCW)

Hoe charmant deze minister ook is, uiteindelijk moet hij wel resultaten boeken. Laten we hopen dat deze minister minstens één fatsoenlijk (gerestaureerd) museum realiseert deze periode en laat dat het al zo lang gesloten Rijksmuseum zijn.

6 Minister Rouvoet (Jeugd en Gezin)

Het wordt een spannend jaar, want de minister wil de wachtlijsten wegwerken voor het einde van dit jaar. Als de provincies zich niet conformeren aan dit doel, dan zal de minister moeten ingrijpen en excuses van de provincies niet meer moeten accepteren. Ouders

hebben recht op jeugdzorg en dus moet dat ook binnen maximaal negen weken geleverd worden.

7 Minister Verhagen (Buitenlandse Zaken)

Bij hem zie je nog te vaak dat de koopman het wint van de dominee, zie China en Noord-Korea waar de meeste christenen vervolgd worden vanwege hun geloof. De minister stelt dit aan de kaak, maar is terughoudend om het te vermengen met de economische banden die we als Nederland en Europa hebben met China. Hoe kan Nederland handelsakkoorden sluiten met landen die onze geloofsgenoten martelen en jarenlang opsluiten in arbeids- en heropvoedingskampen?

8 Minister van der Hoeven (Economische Zaken)

Haar uitdaging moet zijn dat het investeringsklimaat aantrekkelijk blijft, ook in de recessie. Banken prikkelen en stimuleren om meer ondernemers te ondersteunen waar nodig en ervoor waken dat niet gezonde bedrijven

omvallen. In principe is zij de hoeder van de economie en niet Bos. Ze is sterk en daadkrachtig genoeg om zich hierop te profileren, al mag haar uitstraling wel wat minder arrogant.

9 Minister Eurlings (V&W)

Eurlings is dé minister van de-schop-moet-de-grond-in. Waarom lukt dat niet in het OV? We roepen al tijden dat onderhoud van het spoor achter blijft. In 2008 is een kwart van het beschikbare budget niet uitgegeven. En raad eens: voor de wegen is het dat jaar wel gelukt. Daar moet dus echt een tandje bij.

10 Minister Bos (Financiën)

In de aanpak van de kredietcrisis trad Bos krachtig op, dat moeten we hem nageven. Belangrijk is nu de visie van de minister op het financiële stelsel. Maatschappelijk verantwoord ondernemen moet vaak herhaald worden bij Bos, wil het in visie en doelstelling bij bedrijven, maar ook bij de overheid zelf, goed tussen de oren komen.

11 Minister Klink (VWS)

Elk jaar weer is het een worsteling voor minister Klink om zijn begroting niet gierend uit de hand te laten lopen. Oplossingen moet hij wel in de goede richting zoeken! Niet in een blind geloof dat meer marktwerking de oplossing is voor alle problemen.

12 Minister Ter Horst (Binnenlandse Zaken)

Ze boekt resultaten, maar haar manier van werken is confronterend. Daarmee jaagt ze mensen tegen zich in het harnas. Dat wordt zichtbaar op de manier waarop ze emancipatie bij de politie aanpakt. Ze katapulteert vrouwelijke kandidaten of er nu draagvlak voor is of niet; investeren hierin loont de moeite.

13 Minister Van Middelkoop (Defensie)

Nu Nederland heeft ingestemd met het vernietigen van onze voorraad clusterbommen, moet de minister wel daad bij het woord voegen en clusterbommen daadwerkelijk vernietigen. En hij doet er goed aan samen met de minis-

ter van Buitenlandse Zaken, internationaal te pleiten voor het ontmantelen van kernwapens.

14 Minister Verburg (LNV)

Hoewel ze goed is voor de boerensector, zijn de problemen met de vele agrarische bedrijven rondom natuurgebieden, steviger aangepakt kunnen worden. Als Kamer hebben we dat zelf uit handen gegeven door een belangrijke deel van de discussie bij de provincies te leggen. Boer, bos en burger leven naast elkaar. Aangezien de natuur nog vaak het kind van de rekening is, zal hier blijvend extra aandacht nodig zijn.

15 Minister Donner (Sociale zaken)

Wat een intrigerende man en gewiekste bestuurder! Een uitdaging voor de komende tijd is het terugdringen van de werkloosheid. Hij moet werkgevers met negatieve prikkels gaan stimuleren, anders blijven grote groepen langs de zijlijn staan. Ook moet hij veel meer oog krijgen voor de kwetsbare groepen in de samenleving en vraagstukken niet alleen juridisch benaderen.

Vrijheid blijheid?

Regels zitten in de weg. Toen het eerste Paarse kabinet in 1994 aantrad, beloofde ze korte metten te maken met de grote hoeveelheid wetten en voorschriften van de overheid. 'Betuttelende regelgeving' stond de zelfontplooiing van het individu in de weg. Iedereen in Nederland moest het beste uit zichzelf kunnen halen. Strikte regels op het gebied van drugs, abortus, winkeltijden en prostitutie werden hinderlijk gevonden. Zeker voor een samenleving waarin iedereen vrij behoort te zijn. Paars begon aan de bevrijding van het individu, een bevrijding van de onderdrukking door kerk en staat - paradoxaal genoeg met de overheid als bevrijder.

BEVRIJDING?

Die opvatting over overheidsbemoeienis kan tegenwoordig op flinke kritiek rekenen. Volgens de Nederlandse filosoof Rob Wijnberg is 'bevrijding' tijdens de Paarse kabinetten een 'waardenloos' begrip geworden. Wil vrijheid nog vrijheid zijn, dan moet het volgens Wijnberg een doel hebben:

iets waarvoor je zou willen vechten. Omdat de overheid destijds geen richting wilde geven aan de samenleving, liet zij individuele burgers worstelen met problemen waarvoor de staat verantwoordelijk is. Ze gaf alle ruimte aan egoïstisch winstbejag en eigenbelang. Daardoor kwamen de randvoorwaarden voor een goed

functionerende samenleving ernstig onder druk te staan.

POSITIEVE EN NEGATIEVE VRIJHEID

De discussie over overheidsbemoeienis hangt sterk af van de invulling van het begrip vrijheid. Wat bedoelen we eigenlijk met 'vrijheid'? De Engelse filosoof Isaiah Berlin maakt onderscheid tussen negatieve en positieve vrijheid. Negatieve vrijheid is de ruimte om ongedwongen te kunnen doen wat je wilt. Dit vrijheidsbegrip is bij progressief liberale partijen gangbaar, voor elke vorm van dwang is men allergisch. Positieve vrijheid daarentegen is de mogelijkheid om jezelf te verbinden aan iets wat groter is dan jij zelf. Vanouds voelen zowel christendemocraten als sociaaldemocraten zich ideologisch meer verwant met die vorm van vrijheid. Vrijheid is relationeel, betrokken op de ander. Ze wordt concreet ingevuld met waarden als gelijkheid en solidariteit. Zowel de christendemocraten, als de sociaaldemocraten wantrouwen daarbij het individu. Ze gaan

uit van het fundamentele inzicht dat de mens voornamelijk gedreven wordt door begeertes en niet zomaar het goede nastreeft. De staat is nodig om met regels het kwaad en de ongebondenheid in te perken en de randvoorwaarden voor duurzaam samenleven veilig te stellen.

HERHALING VAN ZETTEN

De partijen van de huidige regering hanteren alle drie zo'n positief vrijheidsbegrip. Het is dan ook geen wonder dat juist tegen het vierde kabinet Balkenende vanaf het begin wantrouwen bestond vanuit liberale hoek. Partijen zoals de VVD, D66 en GroenLinks, staan zeer wantrouwig tegenover de positieve vrijheid. Het zou zomaar kunnen leiden tot fanatisme en dwang. Een gevaar dat inderdaad bestaat: positieve vrijheid kan doorschieten in een maakbaarheidsideaal. Wat is echter het alternatief van deze critici? Negatieve vrijheid. Een typerende uitspraak van de VVD legt dat bloot: 'De overheid mag geen moraal opleggen, want dan probeer je het leven van iemand te beïnvloeden'. Maar een overheid die zich enkel inzet voor negatieve vrijheid, schiet te kort.

ZE GAF ALLE RUIJTE AAN EGOÏSTISCH WINSTBEJAG EN EIGENBELANG

Keuzevrijheid slaat immers gemakkelijk om in keuzedwang voor de burger. De mogelijkheid om keuzes niet gepresenteerd te krijgen, om niet te kiezen, verdwijnt. Neem de media, waarbij de onbeperkte keuzemogelijkheden de huiskamer binnendringen, inclusief expliciete seksualiteit en geweld. Wegzappen kan, maar je er volledig aan onttrekken niet. En ook de crisis heeft ons geleerd wat een gebrek aan begrenzing van het begerige individu voor schade kan aanrichten. In die situaties maakt de individuele vrijheid zichzelf vooral dienstbaar aan de begeerte van een bepaald individu, zonder aandacht voor andersluidende behoeften vanuit de gemeenschap. Het bevordert

egoïstische begeerten die een samenleving onleefbaar kunnen maken. En dat is zorgelijk.

OPKOMEN VOOR ECHTE VRIJHEID

We weten wat een overschatting aan eigen verantwoordelijkheid ons kan brengen. Een ten hemelschreiende graaicultuur, onverantwoord asociaal gedrag en commerciële exploitatie van vrouw en kind. Het is daarom goed dat er werk wordt gemaakt van échte vrijheid. De overheid heeft het gezag en de legitimiteit gekregen om collectieve keuzes te maken en het begrip vrijheid concreet in te vullen. Zij probeert waarden zoals fatsoen en solidariteit te bevorderen en stelt grenzen aan kindermishandeling of criminaliteit. Dit is wat een kabinet behoort te doen!

PARTIJEN ZOALS DE VVD, D66 EN GROENLINKS, STAAN ZEER WAN- TROUWIG TEGEN- OVER DE POSITIE- VE VRIJHEID

Balkende IV kreeg veel kritiek vanwege (vermeende) betutteling. Die kritiek gaat terug op de vraag wie nu voor echte vrijheid kan zorgen. De vrijheid die de liberalen opnieuw proberen te verdedigen lijkt aantrekkelijk, maar dat is ze vooral als tegenhanger van doorgesloten moralisme en maakbaarheidsidealen. Negatieve vrijheid kan geen grondbeginsel zijn voor een overheid. Het egoïsme van individuen moet ingeperkt worden, dat is nu eenmaal de taak van de overheid. Als je dat betutteling noemt, sla je de plank mis. Overheidsop treden dient immers een hoger doel: een samenleving waarin iedereen de kans krijgt om tot zijn of haar bestemming te komen.

Maarten Vogelaar onderzocht in het najaar van 2008 bij het WI de (vermeende) betutteling van het huidige kabinet. Eind juni verschijnt zijn onderzoek in een Kort Commentaar onder de titel 'Betutteling? Over de (on)zin van een gepolitiseerd begrip'.

Eén Europees leger?

Met veel plezier heb ik Peter van Dalen en Bas Belder tijdens de campagne voor het Europees Parlement wat assistentie verleend. Het was ook een aanleiding voor enige politieke zelfreflectie. Immers, de eurokritische ChristenUnie was altijd ook kritisch over het Europese Veiligheids- en Defensiebeleid (EVDB). En nu ben ik zelf (ook) een Eurominister, want mede verantwoordelijk voor EVDB-operaties. Is dat nog geloofwaardig? Gaven wij niet altijd prioriteit aan de NAVO? Samengevat waren wij beducht voor een (federale) ambitie van een Europees leger en een daaruit voortvloeiende ondermijning van de NAVO. Welnu, mijn ervaring is dat voor deze tweërlei beduchtheid in de Europese praktijk nauwelijks tot geen grond is. Van een Europees leger is totaal geen sprake. Nederland beslist zelf soeverein over militaire inzet in EVDB-verband. Zoals nu bij Somalië ter bestrijding van piraterij, waar ook Nederlandse belangen (koopvaardij) mee worden gediend. De EVDB-missies in Kosovo en Afghanistan (politie) functioneren bij de gratie van de bescherming van een robuuste NAVO. Onze kritiek van destijds sneed overigens wel degelijk hout. Ik weet nu dat de politieke werkelijkheid ons gelijk heeft gegeven. Des te groter kan straks in het EP de vrijmoedigheid van de ChristenUnie zijn.

Eimert van Middelkoop, minister van Defensie

'Van recht-schapeenhheid de tactiek maken'

MINISTER EIMERT VAN MIDDELKOOP NA TWEE JAAR MINISTERSCAP

Met Defensie kreeg de ChristenUnie twee jaar geleden wat het wenste, een portefeuille van formaat. Houder Eimert van Middelkoop (60) geeft sindsdien leiding aan de grootste organisatie van Nederland, de krijgsmacht. En daar voelt hij zich wel bij; als politicus én als christen. "Het is een doorlopend hoogtepunt."

Een kleine maand geleden was Van Middelkoop misschien wel het meest trots als minister. Op een goed gevuld Binnenhof werd kapitein Kroon tot ridder geslagen door koningin Beatrix. Als Van Middelkoop over de plechtigheid spreekt, straalt het plezier van z'n gezicht. "Ja, het was 53 jaar lang niet gebeurd. 'So be it', zeg ik dan. Heldenmoed is niet alleen iets van vroeger. Dat hebben we wel aangetoond. Nee, ook in Uruzgan hebben we helden en dat is belangrijk."

Van Middelkoop stapte bij zijn aantreden min of meer in de rijdende trein van voorganger Henk Kamp. De Uruzgan-missie was in gang gezet, de kaarten lagen op tafel. Maar een belangrijke beslissing diende zich al snel aan: moest de missie in Uruzgan worden verlengd? Ja, zeiden kabinet en kamer, tot 2010.

HELDENMOED IS NIET ALLEEN IETS VAN VROEGER

Waarom bestaat het beeld van een schuifelend kabinet als het om Uruzgan gaat? Gaan 'we' nu wel weg, of niet? "Onzin. Als er één ding duidelijk is, ook voor de NAVO, dan is het wel dat Nederland als leading nation vertrekt

uit Uruzgan. We hebben een keiharde missie die veel vraagt van onze troepen. En niet alleen voor hen, maar ook voor het thuisfront. Het valt niet mee als je vier keer wordt opgeroepen voor Afghanistan. Dus dat stopt. Maar er zijn nog wel kleinere missies, in Kandahar bijvoorbeeld, en in Kabul. Daarover wordt nog een besluit genomen. Hierbij gaat het om een paar honderd man; niet te vergelijken met Uruzgan."

Hebt u hoop voor Afghanistan?

"Ja. Zeker als je kijkt naar het dal waaruit ze zijn opgeklimmen. De veerkracht van het Afghaanse volk is groot. In mijn jonge jaren was Kabul een stad van de hippies, Afghanistan was een modern land. Alles is vernietigd, en nu wordt er gezocht naar herstel. Wat Afghanistan denk ik met name nodig heeft is rust. Rust om er weer bovenop te komen."

GENADEMOMENT

Bij een publiek optreden rondom de installatie van Balkenende IV kreeg Van Middelkoop van journalist Paul Witteman de vraag hoe dat nou toch zat: Een christen die geweld moet gebruiken. "Ik heb hem toen geantwoord - en dat was een klein genademoment - dat dezelfde God die ons het gebod van liefde gegeven heeft, ook het zwaard in de hand van de overheid heeft gelegd. Dat was een moment waarop ik als

Defensie-minister kon laten zien dat ik een christen ben.”

HET VALT NIET MEE ALS JE VIER KEER WORDT OPGEROEPEN VOOR AFGHANISTAN

Kunt u uw christen-zijn een beetje kwijt op een ministerie als Defensie?

“Ik heb nooit de behoefte gehad me te onderscheiden. Ik ben mezelf gebleven door gewoon politiek te functioneren. Ik wil mijn vak zo goed mogelijk uitvoeren en daarin heb ik mijn christen-zijn geïntegreerd. Ik was een tijdje gele-

heeft met Defensie. Ik krijg, juist van onze eigen kiezers, veel ondersteuning. Er wordt echt meegeleefd. Natuurlijk is het zo dat medisch-ethische thema's ook zwaar wegen voor een aantal mensen, maar ik ervaar een grote betrokkenheid op mij en de manschappen.”

Is het voor u moeilijk om weg te blijven van politieke spelletjes, zo in het centrum van de macht?

“Nederland kent een lange traditie van driepartijencoalities. En in al die kabinetten heeft de kleine partij het moeilijk. Wij ook. Het is niet gemakkelijk om invloed uit te oefenen. Ook al niet omdat de cultuur van de paarse kabinetten nog altijd niet verdwenen is. Voor je het weet ligt de vijandigheid om de hoek. Ik

In de crisisonderhandelingen had de ChristenUnie naar verluidt een bemiddelende functie. André Rouvoet werd 'het oliemannetje' genoemd. Is dat niet een wat ondankbare taak?

“Het kabinet kwam halverwege de rit voor een enorme uitdaging te staan, en daarin stonden we onder enorme druk. Alle ministers moesten terug naar hun ministerie met een ander verhaal. Deels is daarom het coalitieakkoord herschreven. En daarin heeft de ChristenUnie een cruciale inhoudelijke bijdrage geleverd, maar we hebben ook een pacificerende rol gespeeld. Bij CDA en PvdA is echt wel duidelijk dat er met ons niet te spotten valt.”

ZONDAGSRUST

Als minister valt het soms niet mee voldoende rust te pakken. Zeker niet als er om de zoveel tijd een retour Afghanistan op het programma staat. “De zondagsrust houdt mij in evenwicht”, zegt Van Middelkoop.

Vraagt het ministerschap veel van u?

“Wat dit ambt zwaar maakt zijn de intensiteit en de grilligheid. Ik moet permanent alert zijn. Het is niet zo dat je even kunt zeggen, nu ben ik geen minister. Nu ben ik met vakantie. Zeker niet als het gaat om Defensie.

Er kan telkens wat gebeuren. Maar door de zondagsrust kan ik het volhouden. Zowel lichamelijk als geestelijk.”

BIJ CDA EN PVDA IS ECHT WEL DUIDELIJK DAT ER MET ONS NIET TE SPOTTEN VALT

Op naar Balkenende V?

(Lachend) “We zijn halverwege de rit. Laten we nu eerst deze periode maar eens verzilveren en dan zullen we kijken wat de kiezer te zeggen heeft. Tot dusver worden we gesteund en in de peilingen blijven we stabiel. Ja, ik heb er vertrouwen in.”

Felix de Fijter, freelance journalist

VRAGEN AAN

WIL MULDER

‘Moeder van de fractie’

De Kamerleden blinken uit in zichtbaarheid: een spannend debat, een interessant werkbezoek en een mooie lezing. Maar wie doet het werk achter de schermen? Wie denkt mee in de voorbereiding, wie beantwoordt het telefoontje van de bezorgde burger en wie plant de afspraken? In zeven vragen en antwoorden maakt u kennis met de medewerkers van de Tweede Kamerfractie. Wil Mulder (63), administratief medewerker.

Sinds jaar en dag, met een totale lengte van maar liefst 17 jaar, bestiert Wil Mulder het secretariaat van de Tweede Kamerfractie van het GPV en daarna de ChristenUnie. Hoewel haar pensioen langzaam in zicht komt, geniet ze nog zichtbaar van haar werkzaamheden in Den Haag. “De wisselende contacten en het werken met veel jonge mensen vind ik erg leuk.”

DE VRAGEN

1. Wat houdt je werk in?

“Ik ondersteun de fractie met secretariaatswerkzaamheden. Daarnaast houd ik mij bezig met het organiseren van excursies en andere activiteiten.”

2. Het leukste aan deze baan is?

“De veelzijdigheid. Mijn werk is heel afwisselend en soms ook hectisch. Geen dag is hetzelfde dat maakt het juist zo leuk.”

3. Waarom wilde je juist bij de ChristenUnie werken?

“Als herintredende vrouw heb ik destijds gesolliciteerd bij het GPV. Je moest wel betrokken zijn bij de nationaal gereformeerde politiek. Met andere woorden: oog hebben voor mensen om ons heen, voor natuur en milieu en een goed bestuur, met de Bijbel als inspiratiebron. Deze levensvisie spreekt mij aan, zowel van het RPF en GPV tot ChristenUnie. Ik had geen ervaring met de politiek, maar heb in de loop der jaren meer inzicht gekregen. Het is echt heel bijzonder om bij de fractie te mogen werken. Wekelijks wordt om toerbeurt de fractievergadering geopend met schriftlezing en gebed. Dat geeft een saamhorigheid, je bent met elkaar verbonden in Jezus Christus.”

4. Met wie heb je het meest contact?

“Je kunt het ook omdraaien, ik ben de stabiele factor. Het is een komen en gaan op het secretariaat van veel jonge mensen. Heel gezellig om mee samen te werken. Met Sonja heb ik het meest te maken en zal ik de komende tijd mijn werkzaamheden overdragen.”

5. Ik ben lid van de partij, waar kan ik jou voor bellen?

“Voor excursies, groepsbezoeken, eigenlijk over van alles. Verder verbind ik je door voor afspraken met Kamerleden.”

6. Wat is je doel voor het komende jaar?

“Werkzaamheden overdragen aan mijn collega.”

7. Verras ons eens...

“Ik ben nu 63 jaar. Nog voor de komende verkiezingen in 2011 ga ik met pensioen.”

DE COLLEGA'S

Martijn Giebel (administratief medewerker): “Wil wordt ‘de moeder’ van de fractie genoemd; niet weg te denken bij het secretariaat door haar attente houding en uitstekende vermogen van organiseren. Dat zij ook niet zonder de ChristenUnie kan, blijkt ook wel na ieder reces wanneer ze weer blij is om te mogen werken!”

Jacob Pot (ambtelijk secretaris): “Wil heeft de gave bijna altijd goedgemutst aan het werk te zijn en loopt altijd vrolijk door de gangen. Daarmee alleen al is ze van grote waarde.”

Cornelis Vlot, eindredacteur Handschrift

450 bezoekers op Vriendendag!

De jaarlijkse Vriendendag van de ChristenUnie heeft ruim 450 bezoekers getrokken en is daarmee een succes gebleken. De dag stond vooral in het teken van persoonlijke ontmoetingen met Kamerleden en bewindspersonen. Door middel van een speeddateprogramma konden bezoekers met ze in gesprek gaan. Gospelkoor C-united verzorgde een spetterend optreden, terwijl kinderen zicht vermaakten in het creatieve kinderprogramma.

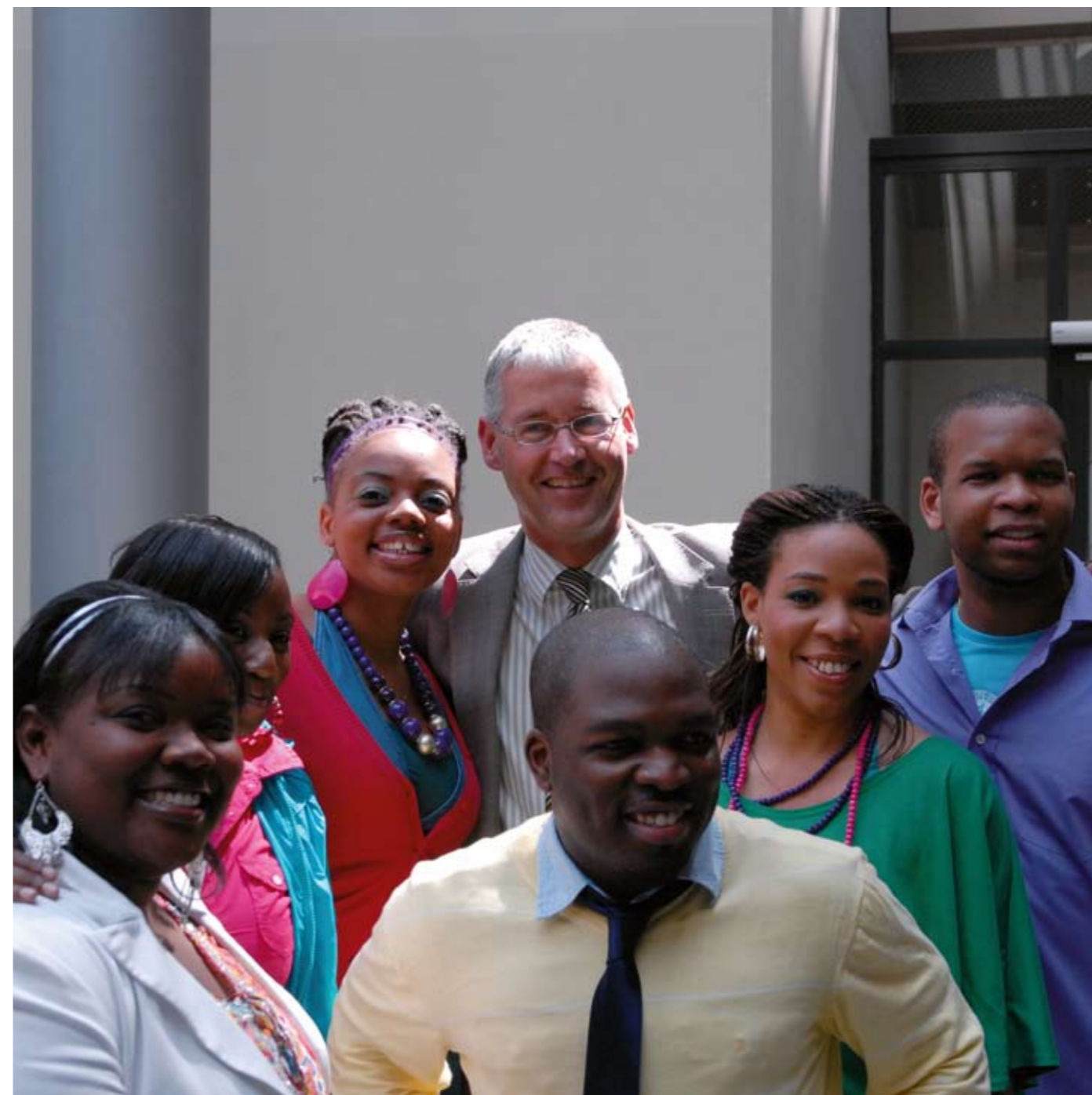
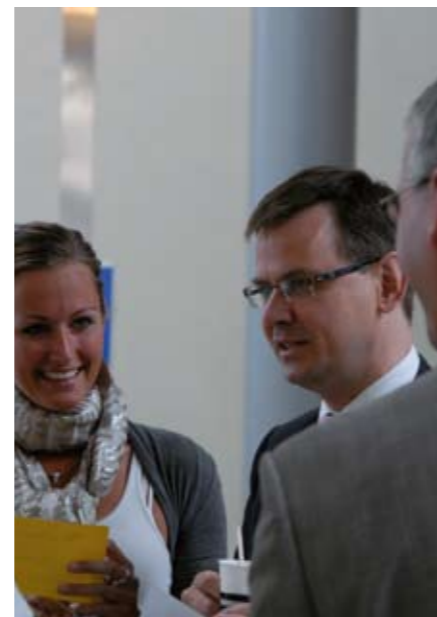
Bezoekers kregen 's morgens de gelegenheid om deel te nemen aan workshops. Zo gaf fractievoorzitter Slob een introductie cursus voor leden die meer over de partij te weten wilden komen. André Rouvoet en Gert Jan Segers stelden bezoekers in de gelegenheid kritische vragen te stellen over de inhoud van christelijk-sociale politiek. Ed Anker, onze cultuurwoordvoerder, nam een aantal bezoekers op sleeptouw dat geïnteresseerd was in kunst in het Kamergebouw. En daar bleef het niet bij. Ook collega-Kamerleden Cynthia Ortega, Esmé Wiegman en Joël Voorde wind namen een workshop voor hun rekening. Cynthia sprak over de

sociale samenhang en de rol van kerken in de samenleving. Esmé lichtte vragen over de Wet Algemene Ondersteuning (WMO) toe. Joël ging in gesprek met mensen uit de Evangelische achterban, terwijl Ernst sprak met afgevaardigden van een aantal kiesverenigingen.

VRAGENUURTJE

Aan het einde van de middag was er het unieke ChristenUnie-vragenuurtje. Deelnemers mochten op de bekende blauwe stoeltjes gaan zitten en de ChristenUnie-Kamerleden het vuur aan de schenen leggen. Die mogelijkheid lieten de deelnemers niet aan zich

voorbij gaan. Waar de één te weten wilde komen of de ChristenUnie in de toekomst met Wilders wil gaan regeren, probeerde een ander duidelijkheid te krijgen over de herkomst van de financiële injecties waarmee minister Bos de banken overeind houdt. En daar bleef het niet bij. Eén van de kinderen eiste een duidelijk antwoord op de vraag waarom er de laatste tijd toch zulke ontzettend kinderachtige programma's op Nederland 3 te zien zijn. 'Vooral niet meer kijken en al je vriendjes en vriendinnen optrommelen hetzelfde te doen. Dan verdwijnen die programma's vanzelf wel weer', was het antwoord van Arie Slob.

De kiesvereniging **Woudenberg**

Met een kort bezoek aan een willekeurige kiesvereniging in ons land komen we te weten wat de vereniging organiseert voor haar leden en waarmee de fractie zich onderscheidt van andere partijen. Deze keer de ChristenUnie Woudenberg.

Vlnr: Erris Zandbergen (wethouder), Elli van Oosterom (lid steunfractie), Nico van den Bergh (fractievoorzitter, raadslid) en Gerco Wolfswinkel (raadslid)

Het bestuur is zich bewust van de toegevoegde waarde van jongeren. Enthousiasme en ideeën zijn nodig om fris te blijven. Voor jongeren is meedraaien in een bestuur een goede gelegenheid om ervaring op te doen en rustig om zich heen te kijken welk vervolgtraject in partijverband interessant is. Jan Vischer is zo iemand. Het enthousiaste bestuurslid is student geografie en communicatie en werd in 2007 lid van Perspectief én de ChristenUnie.

Jan, hoe ben jij als perspectiever in het bestuur van de kiesvereniging actief geworden?

“De open houding van onze vorige voorzitter Jan van Haaften die mij hiervoor uitnodigde. En verder was mijn opa al binnen de GPV politiek actief.”

Wat voeg jij toe aan het bestuur en levert het jezelf ook iets op?

“Ik kan mij binnen deze taak heel breed oriënteren en daar heb je als jongere later profijt van. Zo doe ik ervaring op in vergaderen, in het leggen van contacten. Ook draai ik mee als algemeen

bestuurslid met de fractievergaderingen. Dus ook politiek-inhoudelijk kun je daardoor groeien. Verder ben ik aangesteld als promotor en webmaster. Ik denk mee als algemeen lid vanuit de visie van een jongere. Goed voor een stukje vernieuwing en voor ideeën.”

Welke toekomst zie je voor jezelf binnen de partij?

“Misschien dat ik wel gemeenteraadslid wil worden in de toekomst. Ik kan daar nu stapsgewijs naar toe werken op deze manier.”

Ben je een uitzondering door zowel perspectiever als gewoon ChristenUnie lid te zijn?

“Ja, dat is wel zo. Ik vind trouwens dat meer perspectievers dat zouden moeten overwegen. Niet alleen als 20-jarige, maar zeker als 30-jarige, want dan kun je eenvoudiger de overstap maken naar de partij.”

Wat is een hoogte- en dieptepunt binnen jullie kiesvereniging?

“De slogan die we bedacht hadden

voor de herindeling is door de gemeente Woudenberg overgenomen. Verder zijn de bezoekersaantallen van onze website flink gestegen sinds we deze in eigen hand hebben genomen en er actief mee aan de slag zijn gegaan. Een dieptepunt is de teruggang van het aantal stemmers de laatste keer. We werken nu hard aan verbetering.”

Heb je nog tips & trucs voor andere kiesverenigingen?

“Draag zorg voor een goed communicatie- en promotiebeleid. Dat werpt zeker z'n vruchten af!

Het begint misschien klein met een eigen website en een werkgroep ‘permanente campagne’ en extra aandacht voor het contact met je leden. Maar het geeft gegarandeerd groei in interesse bij de leden en vervolgens bij jezelf veel voldoening.”

Tjitske Kuiper – De Haan, Adviseur Kiesverenigingen

Jan Visscher

CHRISTENUNIE WOUDENBERG

De kernen: Woudenberg. (Per 1 jan 2011 herindeling met gemeente Scherpenzeel en gemeente Rensoude)
Aantal inwoners: 11.800
Aantal leden van de kiesvereniging: 88
Zetels gemeenteraad: 15
ChristenUnie raadsleden: 2
Geallie / oppositie
www.woudenberg.christenunie.nl

STEUN POLITIEK OVER GRENZEN

Nieuwe christelijke politiek is van levensbelang

Vertaling: 'Het (d.i. de taak) volbrengen voor het volk is het volbrengen voor God.'

In Midden Amerika en de Caraïben is het Protestantisme de laatste jaren enorm toegenomen. Was een land als Guatemala voorheen bijna 100% rooms-katholiek, nu rekent ruim 40% van de bevolking zich tot het protestantisme. Daarbij gaat het vooral om charismatische en pinkstergelovigen.

Traditiegetrouw hebben deze gelovigen een groot wantrouwen tegen politiek. Daar kan men zich, volgens velen, alleen maar aan bezondigen. Aarzelende initiatieven in het verleden waren bovendien vaak niet succesvol. Toch staan er nu steeds meer mensen op uit deze kringen die op een nieuwe manier politiek willen bedrijven. Ze zijn ervan overtuigd dat het christelijk geloof ook een belangrijk woord heeft voor de politiek en de publieke ruimte.

DESTABILISATIE

Nieuwe politiek is nodig. Christelijke politiek. Neem Guatemala. Het land wordt steeds minder bestuurbaar. Terwijl de regering van president Colóm een gematigd linkse koers wil varen, lijkt er sprake van doelbewuste pogingen tot destabilisatie. Dit leidt tot veel geweld, veel moorden. Wie erachter zitten is onduidelijk. Waarschijnlijk gaat

het om twee groepen die elkaar overlappen. In de eerste plaats de 'reactionairen', het uiterst rechtse deel van de traditionele elite die het allemaal te ver vindt gaan. Hun eigenbelang komt in gevaar. In de tweede plaats de drugs maffia. Zij hebben groot belang bij destabilisatie in een land als Guatemala om ruimte te (blijven) creëren voor hun kwade praktijken. Daarbij hebben ze ook overheidsinstellingen en politieke partijen geïnfilterd. De bevolking wordt hiervan uiteindelijk de dupe.

CHÁVEZ EN ORTEGA

Ook in landen als Nicaragua en Suriname is de noodzaak van 'nieuwe christelijke politiek' overduidelijk. In Nicaragua wordt de meerpartijdemocratie ondermijnd door het 'socialisme van de 21e eeuw', afkomstig van president Chávez van Venezuela en

overgenomen door Ortega. President Ortega jaagt met geoorloofde én ongeoorloofde middelen de realisatie van dit 'politieke project' na. Daarbij is voor andere politieke partijen eigenlijk geen plaats meer. In Suriname zit, volgens Carl Breeveld van de DOE partij, de politiek ook in een impasse, zij het weer op andere wijze.

STEUN

Nieuwe christelijke politiek. 'Nieuw' in de zin van inhoud – relevant voor de bevolking, in het bijzonder voor de arme inheemse bevolkingsgroepen. 'Nieuw' in de zin van mentaliteit – politici die persoonlijke integriteit hoog in het vaandel hebben staan. Zoiets gaat niet vanzelf. Vandaar dat politieke partijen in Guatemala, Nicaragua en Suriname ons gevraagd hebben hen te steunen. Die steun willen we als ChristenUnie graag geven. Het goede dat we hebben ontvangen door onze politieke ervaring in Nederland willen we graag delen, wereldwijd!

Frans Visscher is binnen het Team Internationaal van de ChristenUnie verantwoordelijk voor de contacten met Afrika, Azië en Latijns Amerika & de Caraïben. Hij is verder werkzaam als partijcoördinator van de ChristenUnie bij het NIMD.

'Eindelijk een coalitie die hart heeft voor het OV'

INTERVIEW MET STAATSSECRETARIS TINEKE HUIZINGA

Lemmer, de 'poort van Fryslân': niet alleen voor de binnenschipper die vanaf Amsterdam over het IJsselmeer richting Groningen en Delfzijl koerst, maar ook voor de staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat die dagelijks over de A6 naar Heerenveen rijdt. Lemmer, dat betekent nog maar 20 kilometer van huis – een kwartiertje, als het niet muurvast staat voor de rotonde bij Joure.

We hebben afgesproken op een bankje bij het Ir. D.F. Woudagemaal: het grootste, nog in bedrijf zijnde stoomgemaal ter wereld; een van Nederlands werelderfgoederen op de hitlijst van Unesco. Toch is ze hier, zoals veel Friezen en Hollanders, nog niet eerder geweest. En ook al is het vrijdagmiddag laat aan het einde van een vermoeiende werkweek, toch raakt ze meteen gefascineerd door de bijzondere locatie als ze monter uit de dienstauto stapt. Veel onderwerpen uit haar portefeuille komen hier samen, in dit historisch tableau van water, baksteen, koper en staal. Maar het is er vooral heel mooi, aan de oever van het IJsselmeer.

DRIJFVEER

Dat is ook een van de eerste dingen die Tineke Huizinga opmerkt, als we aan de praat raken over haar ambt. Over de ontelbare werkbezoeken die ze in ruim twee jaar staatssecretariaat heeft afgelegd in binnen- en buitenland – haar dienstauto draait bijna een ton per jaar. „Ik kom op zoveel prachtige plekken; alleen dat al is een voorrecht van dit werk. En het is echt niet allemaal techniek waarmee ik geconfronteerd wordt; het gaat altijd om heel praktische problemen die om slimme oplossingen vragen. Diep menselijke problemen: waterveiligheid is een heel primaire zorg, ik begrijp dat heel goed als mensen hun verhaal doen.

„We wonen hier zo laag achter de dijk, houdt-ie het wel op den duur...”. Hetzelfde geldt voor m'n portefeuille openbaar vervoer. Daar stuit je op concrete knelpunten waar mensen dagelijks tegenaan lopen. En dan geeft het buitengewoon veel bevrediging als we er in goed overleg met reizigers, vervoersbedrijven en andere overheden in slagen om die knelpunten door concrete maatregelen op te ruimen en de bus of tram toegankelijker, efficiënter en aantrekkelijker te maken. Dat is een belangrijke drijfveer voor mij en ik ben blij dat dit kabinet daar de vereiste prioriteit aan geeft. Dat geeft ook motivatie en energie op het departement: eindelijk een coalitie die hart heeft voor het openbaar vervoer, zonder dat het ontaardt in zinloos autootje pesten.”

WILLEN

Het was nogal een overgang: van het parlement, in een kleine fractie (drie zetels had de ChristenUnie in de vorige periode) met pakweg drie medewerkers per Kamerlid, naar een ministerie waar duizenden ambtenaren voor twee bewindslieden werken. Hoe krijg je al die medewerkers zover dat ze jouw zin doen? „Dat is de verkeerde vraag. Als bestuurder moet je mensen niet zover krijgen dat ze doen wat jij wilt, maar dat ze willen wat jij wilt. Dat ze enthousiast worden voor de doelen die we als kabinet hebben gesteld, en zelf

op zoek gaan naar de beste manier om die doelen te bereiken. Zo ben je met elkaar bezig, en dat is prachtig werk." Ze legt uit hoe dat in z'n werk ging met wat vooralsnog het hoogtepunt van haar ambtsperiode was, de Deltacommissie onder leiding van oud-minister Cees Veerman: „Het leek misschien het simpelste wat je kunt doen: een commissie instellen. Maar op een departement waar heel veel mensen rondlopen die zelf verstand hebben van water en dijken, moet je nogal wat overredingskracht hebben om te zeggen: 'Dit is zó'n grote opgave, hiervoor stellen we een commissie in die het probleem boven dit ministerie en boven deze kabinetsperiode uittilt.' Dat is gebeurd, en daardoor ligt er nu een breed gedragen rapport dat vooruit

ik een wetsvoorstel naar de Kamer te sturen waarin de belangrijkste elementen – een Deltafonds, een Deltaprogramma, een Deltaregisseur – worden verankerd. Zodat de uitvoering ook na deze kabinetsperiode, tot in lengte van jaren is gegarandeerd. Dat is nooit vertoond: dat we ruimschoots binnen een kabinetsperiode zó ver komen, van de instelling van de Deltacommissie in september 2007 tot een breed gedragen advies en de verankering daarvan in een wet. Begrijp je hoe enthousiast ze daarvan worden op het ministerie?" En enthousiast is ze zelf niet minder, als ze vertelt over waterbeheer en wat daarbij komt kijken. Begin juli, als de Kamer op reces gaat, vertrekt ze voor een zoveelste buitenlands werkbezoek naar Azië: „Met Bert Koenders [minis-

nologie bevat een grote economische potentie; de mogelijkheid om anderen daarmee via ontwikkelingssamenwerking te helpen, is een keerzijde van diezelfde medaille. Dit is ontzettend belangrijk werk, het behoort tot het hart van ChristenUnie-politiek, en we kunnen vanuit deze positie veel meer bereiken dan uitsluitend via de Tweede Kamer. Je doet het samen met de coalitiegenoten, maar ik vind dat we hier als partij echt trots op mogen zijn."

WEER

Voor in het eerste jaar van haar staatssecretariaat legde de Kamer haar geregeld het vuur aan de schenen, als het ging om lastige dossiers als de taxitarieven en de OV-chipkaart. Ze kijkt er laconiek op terug: „Beeldvorming is in de politiek een buitengewoon krachtig natuurverschijnsel, maar net zo veranderlijk als het weer: het kan zó omslaan. Het enige dat je er tegen kunt doen, is niet meteen bij de eerste storm gaan liggen maar doorgaan, je werk goed doen, goede dingen neerzetten."

Motivatie put ze uit de ontmoetingen met mensen voor wie ze het doet: tijdens de vele werkbezoeken, maar ook nu op een achternamiddag bij Lemmer. De twee vrijwilligers die rondleidingen geven in het IJ. Woudagemaal, onthalen haar op koffie en sluiten de deuren niet af voordat ze hun 'hoogste baas' spontaan een persoonlijke rondleiding hebben gegeven ('Pas op uw kleren, alles is hier vet') en met haar op de foto zijn geweest. Met dezelfde hartelijkheid worden we even later ontvangen door de sluiswachters bij de Prinses Margrietsluizen: 'Mogen we met u op de foto?' En terloops voert ze een deskundig gesprek over het baggeren van een kanaalprofiel, over Klasse Va, vierlaagscontainervaart en duwbak-koppelverbanden tot 200 meter lengte. Technisch, theoretisch? Welnee, het gaat over een groeiende economische sector die geen ruimte vraagt maar oplevert, over vitale gezinsbedrijven, over schepen die met één volle lading tientallen ronkende vrachtauto's uit de file sparen. Wat zou daar niet ChristenUnie aan zijn?

Sjirk Kuiper

De volgende verkiezingen naderen weer. De lokale ChristenUnies draaien zich warm voor een hectische periode. De kaderschool richt zich in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen op de persoonlijke ontwikkeling van kandidaat-raadsleden en steunfractieleiden.

Maar ook kandidaat-wethouders, bestuursleden en anderen kunnen terecht bij de kaderschool. Maar waarom zou u een cursus volgen? Wat levert het op? Een greep uit ons aanbod voor dit najaar.

1 WELKOM IN DE RAAD, EEN CURSUS VOOR NIEUWE RAADSLEDEN

Wat levert dit mij op?

- Alle basiskennis op een rij;
- Persoonlijke groei op het gebied van: presenteren, omgaan met de media, onderhandelen, netwerken, omgaan met weerstanden;
- Ideeën van anderen om te kopiëren, ik hoef niet zelf het wiel uit te vinden;
- Sneller door mijn stapel stukken heen komen;
- Een breed netwerk opbouwen binnen de ChristenUnie;
- Zicht op mijn eigen groeimogelijkheden;

Doelgroep: kandidaat-raadsleden en steunfractieleiden
Plaats en tijd: 7 zaterdagen vanaf oktober tot juni in Assen - start 10 oktober, Almere - start 31 oktober en Gorinchem - start 10 oktober

2 DEBATTEREN VOOR LIJST-TREKKERS

Wat levert dit mij op?

- Ontspannen de debatten ingaan;
- Een duidelijke strategie;
- Aandacht van mijn publiek;
- Een heldere argumentatie;
- Uitstraling;

Een CURSUS, wat levert mij dat op?

4 X BETER VOORBEREID OP GEMEENTERAADS-VERKIEZINGEN 2010

Doelgroep: (kandidaat) lijsttrekkers
Plaats en tijd: Gouda 7 november, Zwolle 14 november

3 WETHOUDERSTRAINING VOOR KANDIDATEN

Wat levert dit mij op?

- Inzicht in mijn eigen positie in een college;
- Breed netwerk binnen de ChristenUnie;
- Persoonlijke groei op het gebied van samenwerken, analytisch vermogen, onderhandelen.
- Stevige grond onder het politieke krachtenveld.

Doelgroep: kandidaat- of aspirant-wethouders
Plaats en tijd: Amersfoort, 31 oktober en 7 en 14 november

4 LEIDING GEVEN LOKAAL

Wat levert dit mij op?

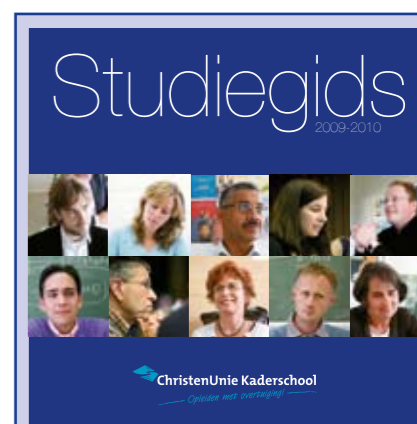
- Ideeën voor bijeenkomsten en activiteiten;
- Een effectieve samenwerking met mijn fractie;
- Tools om onze leden te betrekken bij de ChristenUnie;
- Breed netwerk binnen de ChristenUnie;

Doelgroep: lokale bestuursleden
Plaats en tijd: Amersfoort 31 oktober 2009, Doetinchem 29 mei 2010

AANMELDING

Voor meer informatie en aanmeldingen voor een van deze trainingen gaat u naar: www.kaderschool.christenunie.nl

Annerieke Pruim, Coördinator Opleiding

STUDIEGIDS KADERSCHOOL

Bestel de nieuwe studiegids van de ChristenUnie Kaderschool. Met de studiegids heeft u een compleet overzicht van alle trainingen en cursussen die de kaderschool in het nieuwe seizoen aanbiedt. U kunt de studiegids gratis bestellen via www.kaderschool.christenunie.nl/studiegids. Tot ziens bij de kaderschool!

kijkt tot het einde van deze eeuw. Dat het CDA daarmee goede sier probeert te maken door het aan de persoon van premier Balkenende te koppelen: het zij zo, als het onderwerp maar de status en prioriteit krijgt die het verdient. Alleen zo lukt het om de aanbevelingen ook daadwerkelijk uit te voeren. Nog voor het einde van dit jaar hoop

ter van Ontwikkelingssamenwerking, red.] naar Bangladesh. Eén van de vijf grootste rivierdelta's in de wereld, waarmee wij onze kennis uitwisselen. In onze expertise op watergebied hebben we tevens een grote verantwoordelijkheid gekregen om deze te delen met andere landen die dezelfde bedreigingen kennen. Onze watertech-

Win uniek duurzaam vakantiepakket!

ZOMERPUZZEL 2009

Speciaal voor dit zomernummer heeft de redactie van Handschrift een prijspuzzel geplaatst. Zoek de woorden en vind de slagzin. Stuur vervolgens het goede antwoord vóór 31 juli op naar het redactie-adres onderaan deze bladzijde. Daarmee maak je kans op het unieke ChristenUnie duurzame vakantiepakket!

R M I T N E M E D N E M A N E T D
 E E N M I N I S T E R E E T C H T
 M K T R I S O E N G A P M A C W C
 A E E T E C T W I E P N U B E G H
 K I R L I N K I E A I R N E V N R
 E T N A T Z D A H E E R D D A I I
 T I A A O E R C D I G E E R K G S
 S L T N M I S O Z E K P M N A I T
 R O I O S R G E O A R A G A N U E
 E P O I E T L R M V A S I K T T N
 E M N T E P E E Z E S C T I R U
 E E A A N I R M R G E I R H E E N
 U W A N F L S U R T H E T A O V I
 R T L F I O U E E R L I J K C P O E
 V A I D K D S E C E R Z O N A A L
 N R T V E R K I E Z I N G E N R I
 G E N E M M E T S E E P O R U E F

In elk woord zitten minstens twee letters die maar op een manier weg te strepen zijn. Als alle hieronder opgegeven woorden in het diagram zijn weggestreept, blijft er een aantal letters over. Lees deze letters regel voor regel van boven naar beneden, zo vindt u de oplossing. Veel puzzelplezier.

© www.ruiterpuzzel.nl

- AMENDEMENT
- CAMPAGNE
- CHRISTEN UNIE
- DEBAT
- DUURZAAM
- EERLIJK
- EERSTE KAMER
- EUROPEES
- FRACTIEVOORZITTER
- GRIFFIER
- INTERNATIONAAL
- KADERSCHOOL
- MINISTER
- MOTIE
- NATIONAAL
- OVERTUIGING
- PASSIE
- PLEZIER
- POLITIEK
- RECES
- SOCIAAL
- STEM
- STEMMEN
- TWEDE KAMERLID
- VAKANTIE
- VERKIEZINGEN
- WATERSCHAPPEN
- WI
- ZOMERRECES
- ZON

De gemeenteraadsverkiezingen van 3 maart 2010 komen langzaam maar zeker dichterbij. In sommige gemeenten hebben ze in verband met een herindeling zelfs in november al verkiezingen. Hoe dan ook: werk aan de winkel!

Goede voorbereidingen zijn meer dan het halve werk. Als het goed is zijn alle lokale ChristenUnie-besturen al bezig met het schrijven van het verkiezingsprogramma en het opstellen van de kandidatenlijst. Vaak wordt er ook al nagedacht over de campagne. Meestal zijn voor deze klussen commissies in het leven geroepen.

Voor wie in een lokaal bestuur of in zo'n commissie zit, hebben wij een website vol profielschetsen, modellen, tips, reglementen, etc. Ga naar <http://www.christenunie.nl/nl/gemeenteraadsverkiezingen> (inloggen - alleen voor leden). Daar staan onder andere het Handboek Verkiezingen, het Handboek Campagnevoeren, de Handreiking voor lokale verkiezingsprogramma's, het Lokaal en provinciaal functiehandboek en de reader van de training voor selectiecommissies.

Belangrijke vragen om in deze fase over na te denken:

1 Betrekken we de leden vol doende bij alles? Kunnen zij meedenken over visie, speerpunten en programma? Hebben wij ze gevraagd om hun persoonlijke netwerken aan te boren? Als u lid bent, betrokken wilt zijn, maar nog niet benaderd bent, laat dan van u horen!

2 In welke vijvers vissen we voor nieuwe raadsleden? Kunnen we nog nieuwe bronnen aanboren? Zien we bepaalde kerkgenootschappen, leeftijdsgroepen, bevolkingsgroepen e.d. over het hoofd? Is de man-vrouw verdeling in balans? Hebben we onze persoonlijke netwerken voldoende aangeboord?

7 aandachtspunten GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2010

3 Als we tot nu toe samen werkten met de SGP, willen we dat de volgende periode weer? Kijk goed wat hierover in het Handboek Verkiezingen staat. Wanneer u wilt samenwerken dient u een samenwerkingsovereenkomst op te stellen die moet worden goedgekeurd door het Landelijk Bestuur. Neem tijdig contact op met het partijbureau.

4 Hebben we een wethouders kandidaat? Zetten we die op de kandidatenlijst? Zo ja, op een verkiesbare plaats? Wordt hij of zij de lijsttrekker? Gaan we in de ledenvergadering en de campagne zeggen wie onze kandidaat is of niet? Over al deze vragen staat een notitie op de genoemde website.

5 Houden bestuur en selectiecommissie bij het beoordelen van kandidaten goed rekening met de bewilligingsverklaring, gedragscode en de regels rond ver-

enigbaarheid van functies? Worden bij zittende raadsleden de uitkomsten van voortgangsgesprekken meegenomen? Staat zorgvuldig omgaan met mensen bovenaan het prioriteitenlijstje?

6 Kunnen we nog wat doen aan fondsenwerving om te zorgen voor meer middelen in campagnetijd? Een handreiking Fondsenwerving is te vinden op eerder genoemde website.

7 Hebben we een duidelijke planning voor alles? Staan bijvoorbeeld de ledenvergaderingen in het najaar al vast?

Vanuit het partijbureau wensen wij u allen heel veel succes en zegen bij de voorbereidingen. Graag zijn wij u van dienst! Stel uw vragen gerust via gemeenteraadsverkiezingen@christenunie.nl

Erik van Dijk, Coördinator team Advies en projectleider gemeenteraadsverkiezingen

3 oktober 2009
UNIE & LEDEN CONGRES
 Nieuwe Buitensociëteit
 Zwolle

meld je aan:
www.christenunie.nl/congres

ARCHITECT
 VAN ONTWERP TOT OPLEVERING

vraag onze
 PRESENTATIEMAP
 vrijblijvend aan

ARCHITECTENBURO **BIKKER** BV

www.bikkerbv.nl
 info@bikkerbv.nl architect BNA
 Kerkstraat 22 2964 BV Groot-Ammers 0184 - 66 12 38 interieurarchitect BNI

**macht dienstbaar
 maken aan gerechtigheid**

Mr. A. Rouvoet over de ChristenUnie en regeringsverantwoordelijkheid. Bestel nu de Groen van Prinsterer-lezing 2009. Een prachtig boekwerkje voor slechts 6 Euro.

surf naar:
wi.christenunie.nl/gvp

‘Christelijke politiek is politiek van christenen’. Dat lijkt logisch, maar wie het zo zegt maakt christelijke politiek te klein. Als de uitspraak waar is, is christelijke politiek de uitkomst van mensen met een christelijke mening, een mening naast andere meningen.

De knellende vraag die dan vaak opkomt is: hebben wij hier wel een eigen mening over?, of: zijn wij wel anders dan anderen? Toegepast op het huidige kabinet: welke unieke punten heeft de ChristenUnie gescoord, punten die CDA en PvdA niet hebben?

Volgens mij is dit een veel te benauwde manier van denken over christelijke politiek, geen denken dat getuigt van christelijke vrijheid. Christelijke politiek is theocratisch, niet in de beperkte zin die men wel aan ‘theocratisch’ heeft gegeven, maar in de betekenis van: de wereld is van God. Christelijke politiek berust op het principe dat niemand uit de wereld van God kan stappen. Dat maakt dat mensen elkaar kunnen begrijpen ondanks hun verschillende meningen.

Als de apostel Paulus het heeft over de kenmerken van christelijk leven, dan

noemt hij geen dingen die anderen onbekend zijn of niet als goed zien (Gal.5; Ef.4). Het gaat er meer om dat mensen dat goede niet doen. Als de ChristenUnie zegt: abortus is een kwaad, dan is dat geen christelijke mening waartegenover anderen van mening zijn dat abortus geen kwaad is. Nee, voor de ChristenUnie is het niet te begrijpen dat anderen dat kwaad niet zien. We zeggen niet tegen anderen: stik maar in uw mening. Zo eenvoudig ligt het ook niet bij anderen: weinigen zullen abortus een goede zaak vinden. Het is het streven naar zelfhandhaving dat tot het verschil met de ChristenUnie leidt. Christelijke politiek is geen wanhopige onderneming van een kleine groep met een eigen belang en een eigen mening. Het is de wens ieder te bepalen bij wat goed is voor de samenleving, niet exclusief maar inclusief.

Peter Blokhuis, voorzitter landelijk bestuur

COLOFON

Redactie
 Shahied Badoella, hoofdredacteur
 Cornelis Vlot, eindredactie
 handschrift@christenunie.nl

Fotografie
 Ruben Timman / Nowords.nl
 ChristenUnie, Dick Vos

Vormgeving
 Frivista - (y)our mission, Amersfoort

Adressen ChristenUnie
 Partijbureau
 Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
 Tel. 033 4226969
 bureau@christenunie.nl
 bank: 37.29.30.018

Eerste Kamer
 Tel. 070 3624571

Tweede Kamer
 Tel. 070 3183057
 christenunie@tweedekamer.nl

Eurofractie
 Tel. 010 4140534
 info@eurofractie.nl

Wetenschappelijk Instituut
 Tel. 033 4226960
 wi@christenunie.nl

CBB
 HandSchrift verschijnt in braille en audio bij het CBB
 Tel. 0341 565 499

Druk
 Kon. BDU Grafisch bedrijf

Advertenties
 Via handschrift@christenunie.nl
 Tel. 033 422 69 71

Legaten
 Gedenkt u de partij testamentair dan luidt de tenaamstelling: Vereniging de ChristenUnie Amersfoort. KvK dossiernr. 32080551

Lidmaatschap
 Het lidmaatschap valt samen met het kalenderjaar. Opzeggen kan alleen schriftelijk voor 30 november bij de ledenadministratie: ledenadministratie@christenunie.nl.

NAW-gegevens
 De ChristenUnie registreert NAW-gegevens van alle leden. Zorgvuldig geselecteerde derden mogen onze leden af en toe gerichte aanbiedingen doen. Vragen of bezwaar? Bel onze ledenadministratie.

Milieu
 Dit partijblad is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Wat gebeurt er in het land? Hoe staan onze lokale en provinciale politici ervoor? De BestuurdersVereniging peilde het, u leest het hier.

KINDERLINTJES IN DEN HELDER

Op voorstel van de ChristenUnie Den Helder kunnen bij de volgende lintjesregen in Den Helder ook kinderen, die zich verdienstelijk maken voor de samenleving een lintje krijgen. De gemeenteraad van Den Helder stemde onlangs in met het instellen van speciale Kinderlintjes. Het idee komt van ChristenUnie-raadslid Tjitske Biersteker. 'Kinderen dragen soms ook hun maatschappelijke steentje bij en daar volgt lang niet altijd waardering voor', volgens Biersteker. Den Helder is niet de enige gemeente die Kinderlintjes heeft, onder meer in Almere, Nijmegen en in Amersfoort worden ze al langer uitgereikt.

CHRISTENUNIE LIMBURG OP BEZOEK IN BARNEVELD

Onlangs ontving de ChristenUnie Barneveld vier verschillende werkgroepen van de ChristenUnie Limburg. Volgend jaar bij de gemeenteraadsverkiezingen zal de ChristenUnie op vijf verschillende plekken voor het eerst meedoen in Limburg aan de verkiezingen. 's Ochtends werd er gesproken over verkiezingsprogramma's, het voeren van campagne, het opbouwen van contacten en het beheren van een website. 's Middags was er aandacht voor de invulling van de WMO. 'De ontmoeting is als zeer waardevol ervaren. Ondanks de verschillen was er sprake van grote mate van herkenning', aldus een van de deelnemers.

Wethouder Leen Verweij (Barneveld) vertelt over zijn ervaringen bij de invoering van de WMO

CHRISTENUNIE FRYSLAN WIL DUURZAAMHEIDSFONDS

Door de verwachte instemming met de verkoop van de NUON-aandelen in de provincie Fryslan komt er een bedrag van 1,3 miljard euro vrij. Zo'n 100 miljoen zou volgens Albert Oostland, fractievoorzitter van de provinciale ChristenUnie-fractie, moeten worden gestoken in het fonds 'Skjinne Frys-

ke Energij'. Dit duurzame energie-investeringsfonds moet uiteindelijk een Fries energiebedrijf worden dat energie uit bijvoorbeeld wind, zon en biogas verkoopt. 'Maar tot die tijd moet worden ingezet op een investeringsfonds dat geld investeert in duurzame plannen van derden', aldus Oostland. 'Friesland heeft grote potentie om snel om te schakelen naar duurzame energie', vindt Oostland. 'Bronnen als wind, zon, water (zoet en zout) en biomassa zijn volop aanwezig'.

CARAVAN FLEVOLAND GEPIMPT

Afgelopen weken is de nieuwe promotiecaravan van de ChristenUnie Flevoland onder handen genomen door Snijder Reclame uit Urk. Zij zorgen voor een ware metamorfose. De caravan is nu weer een herkenbaar promotiemiddel en zal regelmatig in de provincie te zien zijn. Zie hieronder de foto van de metamorfose.

De caravan van ChristenUnie Flevoland heeft een metamorfose ondergaan

ALMERE WIL GELD VOOR VOEDSELBANKEN

Het Almeerse voedselloket komt vijftigduizend euro tekort om het komend jaar te overleven en heeft een subsidieaanvraag ingediend bij het college van B&W. Volgens ChristenUnie-raadslid Roelie Bosch is financiële steun hard nodig: 'Onderzoek heeft uitgewezen dat het aantal klanten van het voedselloket enorm is toegenomen. Aan de andere kant trekken bedrijven door de crisis zich steeds meer terug als sponsor'. Bij het fenomeen voedselbanken blijft het altijd de vraag of ze gefinancierd moeten worden door de gemeente. 'Aangetoond is dat de meeste mensen gemiddeld maar drie maanden gebruik maken van het voedselloket. Meestal omdat ze een periode moeten overbruggen, omdat ze bijvoorbeeld op de wachtlijst staan voor schuldhulpverlening. Er zijn veel gemeenten die hun voedselbanken ondersteunen', aldus Bosch. Als B&W de aanvraag afwijst heeft de ChristenUnie-fractie beloofd in actie te komen.

NIEUWS

Zelf iets nieuws te melden? Mail dan naar bestuurdersvereniging@christenunie.nl Meer nieuw lezen? Ga naar www.christenunie.nl/inhetland

Bernadette van den Berg, bestuurdersvereniging en Reina Dijksterhuis, medewerker communicatie

PERSONALIA

Vertrekkende politici: Ies Krijtenburg (raadslid Lansingerland); Coen Sperling (raadslid Goedereede); Tymon de Weger (wethouder Utrecht); Christa Neefjes-Ijfs raadslid Zaanstad; Rinus Struik (raadslid Dirksland); Dhr. G.H. Doornbos (raadslid Wieringermeer); Rogier Postma (raadslid Veenendaal);

Nieuwe politici: Miranda Grinwis-Driesse (raadslid Goedereede); Piet van der Sluijs (wethouder Utrecht); Rita Visscher-Noordzij (raadslid Zaanstad); Andre van Roshum (raadslid Baarn); Jos Toes (raadslid Dirksland); Dhr. J.P. de Groot (raadslid Wieringermeer); Theo Berends (wethouder Haren); Dieta Praamstra-Bos (raadslid Haren); Andre Groenewegen (raadslid Veenendaal); Han Huizenga (waterschapsbestuurder); Ankie van Tatenhove-Meesen (raadslid Lansingerland); Titia Crossen-Looyenga (wethouder Woerden).

OVERTUIGDE STEM

Wolda Duijzer (28) uit Ede heeft op 4 juni voor het eerste op de ChristenUnie gestemd. En dat is bijzonder, want Wolda staat onder curatele omdat ze verstandelijk beperkt is. In het verleden mocht ze daarom niet stemmen. Door een wijziging in de grondwet was het op 4 juni dan toch mogelijk om op de voor haar favoriete nummer acht op de lijst van de ChristenUnie te stemmen: De Haas, want hij komt uit Ede. Wolda is goed ingevoerd in de politiek en kent alle namen van ChristenUnie-politici.

4 juni was een historisch moment voor Wolda Duijzer uit Ede

VRIJHEID VAN ONDERWIJS

De vrijheid van onderwijs ligt voortdurend onder vuur. Weinig mensen weten dat de vrijheid van onderwijs veertig jaar geleden ernstig is ingeperkt bij de behandeling van de ontwerp-leerplichtwet 1969. Door een amendement van PvdA in 1968 verloren (christelijke) ouders de vrijheid om hun kinderen onder alle omstandigheden het onderwijs te (laten) geven dat zij tegenover God kunnen verantwoorden.

Na het amendement werd het wetsontwerp niet meer aan

de Grondwet getoetst. De leerplichtwet is sindsdien in strijd met artikel 23 van onze Grondwet. Ouders hebben slechts zeer beperkte vrijheid het onderwijs zelf te geven als door de overheid bekostigd onderwijs niet voldoet. Onderwijs is nooit waardenvrij, daarom is vrijheid van onderwijs essentieel en een grondige bespreking binnen de partij waard.

Ing. Kor B. Stelma MSc.

Gemeenteraadslid ChristenUnie Franekeradeel

IN MEMORIAM

Op 14 maart is de heer P. Brouwer uit Winschoten na een kort ziekbed in vol vertrouwen tot zijn Heere en Heiland gegaan. Naast zijn drukke werkzaamheden als zelfstandige vond hij toch de tijd om zich in te zetten voor kerk, school en de samenleving. Sinds de oprichting van de RPF vervulde hij een voortrekkersrol. Erg blij was hij met het samengaan van GPV en RPF tot de ChristenUnie. Brouwer mocht nog meemaken dat de kiesverenigingen Scheemda en Winschoten werden gefuseerd tot één kiesvereniging. Zijn ziekenkamer was voor de velen die hem bezochten een 'wachtkamer voor de hemel'.

CHRISTENUNIE-SPELDJES

De ChristenUnie in Aalburg heeft zelf het initiatief genomen om ChristenUnie-speldjes te laten produceren. En U kunt ze bestellen! Wethouder Wijnand van der Hoeven: "In Aalburg hebben we 500 speldjes laten maken met het ChristenUnie logo. Ik heb hem zelf eigenlijk altijd op vanaf een jaar voor de verkiezingen en krijg vaak leuke respons. Het is bijvoorbeeld ook gewoon een leuk welkomsgeschenk voor nieuwe leden. De speldjes kosten 2,50 (1 euro voor de lokale verkiezingskas van Aalburg en de rest ter bestrijding van de productiekosten)." Voor meer informatie of een bestelling kan gemaild worden naar info@aalburg.christenunie.nl. Daarin vermeld u naam, aantal en verzendadres. Bij verzending per post zullen verzendkosten in rekening worden gebracht.

Prettige vakantie!

ChristenUnie

DE CHRISTENUNIE EN IK?

A portrait of a woman with long brown hair, smiling slightly, wearing a light blue t-shirt and a patterned dress. The background is a solid blue color.

DE CHRISTENUNIE IS EEN PARTIJ WAAR IK MIJ MET PLEZIER VOOR INZET. 'VAN IK NAAR SAMEN': DAT IS WAT IK GRAAG WIL UITDRAGEN. SAMEN OPTREKKEN OMDAT WE KINDEREN VAN DE HEMELSE VADER ZIJN. JEZUS IS AL 2000 JAAR SPRAAKMAKEND ZONDER INGEWIKKELDE MARKETINGTRUCS. GEWOON OM WIE HIJ IS. WIJ KUNNEN ALS CHRISTENUNIE VERSCHIL MAKEN DOOR ZORGVULDIG OM TE GAAN MET DE MENSEN OM ONS HEEN EN MET DE SCHEPPING. IN ELBURG VORMEN WE MET ALLE VRIJWILLIGERS VAN DE CHRISTENUNIE EEN ENTHOUSIAST TEAM. ER IS EEN PRETTIGE SFEER EN WEDERZIJDS RESPECT. DAT GEEFT RUIMTE VOOR SAMENWERKEN EN INITIATIEF.

EVA PETRA SIMON
BESTUURSLID CHRISTENUNIE ELBURG

HS

HANDSCHRIJF

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE
Jaargang 10 | Uitgave 5 | september 2009

Talent gezocht

Carrière van een boerenjongen | Onderzoek: actieve leden | Van der Ham vs Voordewind

Kwaliteit in de regio

De zomervakantie zit er weer op en ik heb ervan genoten. Even een aantal weken afstand nemen van de Haagse hectiek. Letterlijk en figuurlijk op adem komen, maar ook weer toe werken naar een nieuw vergaderseizoen. We weten allemaal dat er een zwaar jaar aan komt. Het derde van deze kabinetsperiode.

De financiële en economische crisis zal ook het komende jaar nog domineren. In maart 2010 staan de gemeenteraadsverkiezingen te wachten. Bijzonder dat we zowel landelijk, provinciaal als gemeentelijk zoveel mogelijkheden krijgen om invulling te geven aan de christelijk-sociale politiek van de ChristenUnie. Dat moeten we niet vanzelfsprekend vinden. Niets is er in de politiek zo dodelijk als vanzelfsprekendheden. Dankbaarheid mag overheersen.

VAN DELFZIJL TOT MAASTRICHT

In mijn werk heb ik veel contacten; in de partij en in het hele land. Ik ben iedere keer weer onder de indruk van de mensen die ik binnen de partij tegen kom. Er loopt veel talent rond bij de ChristenUnie. In de loop van tijd is er een groot aantal nieuwe bestuurders bijgekomen: raadsleden, statenleden, wethouders, gedeputeerden. Wat hebben we hen hard nodig! Er wordt vaak (en soms snel) naar Den Haag gekeken als het om de ChristenUnie gaat. Nu is het waar dat de Haagse activiteiten van groot belang zijn, maar waar zouden we zijn zonder al onze lokale – en provinciale bestuurders. Van Delfzijl tot Maastricht, zeg maar: van Meindert Joostens tot Klaas Koelewijn. Door dit soort mensen wordt invulling gegeven aan ons streven om Gods liefde voor mensen en de wereld om te zetten in praktische en geloofwaardige politiek. Bijzonder om te zien hoe het aantal deelnemende vrouwen binnen de ChristenUnie steeds meer groeit. En de ChristenUnie-jongeren laten zich ook voortdurend zien en horen. En we weten het: wie de jeugd heeft, heeft de toekomst.

MOTIVATIE

Zoals gezegd komen de gemeenteraadsverkiezingen eraan. Kort geleden werd bekend dat Geert Wilders heeft besloten alleen in Den Haag en Almere aan de raadsverkiezingen mee te zullen doen.

Meer steden ziet hij niet zitten. Reden? Onvoldoende kwaliteit binnen de PVV om raadszetels te kunnen innemen. Zonder daar op z'n Halsema's of Pechtolds op te reageren, dit kan namelijk een heel plausibele reden zijn om niet aan verkiezingen mee te doen. Ik ben blij dat de ChristenUnie wel in zoveel mogelijk gemeenten aan de verkiezingen meedoet. Deze keer ook in vier Limburgse gemeenten. Om te beginnen in Venlo. Als ChristenUnie weten we ons in alle delen van het land gezegend met een groot aantal zeer gemotiveerde kandidaten. Niet dat het altijd makkelijk is om lijsten gevuld te krijgen, maar daar wordt nu wel hard aan gewerkt. We beseffen dat talenten van God gekregen zijn om in te zetten. De politiek is een terrein waar deze inzet hard nodig is. Ook hier kunnen we onze God dienen en het goede zoeken voor de samenleving. Ik wens iedereen voor het komende jaar daarbij veel zegen toe.

Arie Slob, fractievoorzitter Tweede Kamer

HS

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE
Jaargang 10 | Uitgave 5 | september 2009

Scouting en selectie	07
Tweede Kamernieuws	08
Column Sandra Korteweg	09
Leiderschapstraining	12
Column Tineke Huizinga	13
André Rouvoet: 'Talent verplicht'	14
WI over Fellowsprogramma	15
Talent in beeld	16
De kiesvereniging: Loppersum	20
Unie- en Ledencongres 2009	21
De zeven vragen aan...	23
Kaderschool	25
Column Eimert van Middelkoop	27
Eurofractienieuws	28
Colofon	29
Nieuws uit het land	30
Agenda, kort nieuws en brieven	31
De ChristenUnie en ik...	32

4 BOERENJONGEN

Hij heeft een bijzondere loopbaan. Zo bijzonder dat hij besloot er een boek over te schrijven. Over zijn politieke werk, maar ook de wereld van de bouw. Over wat er gebeurde toen Piet Jongeling kwam spreken in zijn Groningse woonplaats Aduard. Handschrift sprak met de burgemeester van Staphorst, Joop Alsema. Een man die niet gelooft in de combinatie ChristenUnie en planmatig carrière maken.

10 VAN DER HAM VS VOORDEWIND

Het World Congress of Families deed in augustus nogal wat stof opwaaien. Minister Rouvoet zou het congres niet moeten openen. Of juist wel. Over de inhoud van de boodschap die minister Rouvoet ten gehore zou brengen werd volop gespeculeerd. En er kwamen suggesties. D66 Kamerlid Boris van der Ham en Joel Voordewind mengden zich in de discussie.

19 SURINAME

Ervoor zorgen dat de Surinaamse kiezer niet meer om de DOE-partij heen kunnen. Met dat doel vertrok een afvaardiging van de ChristenUnie onlangs naar Suriname om ondersteuning te bieden aan het partijbestuur. DOE staat voor Democratie en Ontwikkeling door Eenheid. Integer leiderschap wordt één van de campagnespeerpunten in 2010. Een verslag.

26 ONDERZOEK

Onderzoekers Joop van Holsteyn en Ruud Koole van de Universiteit van Leiden brachten onlangs de resultaten van het Leidse Partijledenonderzoek naar buiten. De uitkomsten voor de ChristenUnie bleken opvallend en hoopgevend. Conclusie: een groot deel van de leden wil in de toekomst actiever worden binnen de partij.

Carrière van een boerenjongen

JOOP ALSSEMA: 'MIJN AUTOBIOGRAFIE IS BIJNA AF'

“Een Staphorster wil iets maken met zijn handen”, lacht de 60-jarige burgemeester Joop Alsema. Die uitspraak karakteriseert de man met een niet mis te verstaan accent. Hij molk als achtjarige jongen de koeien van zijn vader. Toen nog in het Groningse plaatsje Doezem. Zijn ouders vonden dat hij een vak moest leren. Het werd timmerman. Dertig jaar lang werkte hij in de bouwsector. Nu is Alsema burgemeester van het Overijsselse Staphorst; een gemeente die bij hem past. Zijn tweede alweer. De werktitel van zijn boek is treffend. “Carrière van een boerenjongen, zo gaat mijn autobiografie heten”.

Werken aan een biografie terwijl u nog volop in de running bent, waarom?

“De jaren dat ik actief ben geweest in de bouw én in de politiek, hebben genoeg anekdotes opgeleverd om een boek te schrijven. Het wordt een bonte verzameling gebeurtenissen. Speciaal voor het boek heb ik oude toespraken opgezocht. Ik ga ze ongewijzigd plaatsen. Als ik het teruglees denk ik soms: ‘Oei Joop, heb je dat zo gezegd?’”

PIET JONGELING

Joop Alsema was aanvankelijk helemaal niet politiek geïnteresseerd. Het was GPV-leider Piet Jongeling die tijdens het 25-jarig bestaan van de Kiesvereniging in Aduard het sluimerende politieke hart van Alsema beroerde. “Jongeling hield een toespraak en tijdens zijn betoog dacht ik: ‘Verhip, dat is een goed verhaal. Ik wil meer doen binnen de partij. Dit gaat echt ergens over. Met politiek kun je dingen veranderen.’”

FOLDEREN

Ondertussen klom de jonge Alsema op bij één van de voorlopers van het tegenwoordige Ballast Nedam. Hij begon daar als zestienjarige timmerman, klom op tot bedrijfsleider en werd verantwoordelijk voor 30 miljoen euro omzet per jaar. “Mooi werk. Ik heb daar veel geleerd, heb cursussen gevolgd en ben naar school gegaan. Uiteindelijk ben ik daar begonnen aan

een opleiding economie. Ik kreeg toen zicht op de grote invloed van de politiek op het bedrijfsleven. Dat heeft mij meer en meer aangezet om politiek actief te worden.” Het werd folders rondbrengen. Al snel bezocht Alsema vergaderingen en ‘trok daar zijn mond wel eens open’. Dat viel op en Alsema kreeg taken en functies binnen de lokale partij. Na zijn fractievoorzitter- en wethouderschap in de samengevoegde gemeenten Aduard en Zuidhorn, werd hij in 1982 lid van het provinciale GPV-bestuur en vervulde daar de taak van secretaris. In 1995 werd hij beëdigd als Statenlid van de provincie Groningen. Niet veel later nam de op dreef geraakte Alsema deel aan het dagelijks landelijk bestuur van het GPV. Tegenwoordig is Alsema naast zijn burgemeesterschap lid van het landelijk bestuur van de ChristenUnie.

BURGEMEESTER

Nog steeds werd politiek gecombineerd met zijn baan in de wereld van de bouw. “Dat werd me tijdens het wethouderschap in Zuidhorn teveel. Ik besloot me toen full-time op de politiek te richten.” Het eerste burgemeesterschap diende zich aan. Het werd Ten Boer. “Mijn sollicitatiebrief zag er op hoofdlijnen als volgt uit: Geachte Majesteit, ik heb belangstelling voor de functie, heb het gelezen in de Staatscourant. Uit mijn cv blijkt mijn ervaring en ik ben bereid tot een gesprek. Dat

was het. Het kwam op mijn pad en ik kreeg de functie. Ik geloof niet zo in het vooraf uitstippelen van je carrière. Natuurlijk werk je ergens naartoe, maar doelbewust gaan voor bijvoorbeeld een carrière in de Kamer als aanvulling op je cv, staat me niet aan. Je wordt geroepen om in de politiek aan het werk te gaan.

meteen op mijn derde werkdag een aanvraag voor een asielzoekerscentrum. Die aanvraag hebben we als eerste Groningse gemeente positief beantwoord." Na vier jaar viel zijn oog op het grotere Staphorst. "Een unieke gemeente met een enorme levensbeschouwelijke diversiteit. Ze zeggen wel eens dat Gouda dé inter-

JE MOET IETS VOOR MENSEN WILLEN DOEN

Dat bedoel ik niet zweverig, maar werk eerst maar eens aan je eigen ontwikkeling en kom dan beslagen te ijs. Dan dienen zich de mogelijkheden zelf aan. Je valt dan op en komt zelf bovendien.

DIVERSITEIT

Vier jaar lang was Alsema burgemeester in het 7000-zielen tellende Ten Boer. "Een mooie tijd. We hebben daar veel kunnen doen. Zo kwam er

culturele stad van Nederland is. Ik zeg je, dat is Staphorst, maar dan wel in omgekeerde volgorde. De kerkelijke diversiteit hier is erg groot. Probeer die verschillen maar eens te overbruggen, ook als het gaat om politieke besluitvorming."

GEZINSDRAMA

In 2001 deed Alsema zijn intrede in Staphorst. "Er is hier veel gebeurd de afgelopen periode. Een dieptepunt waren de rellen dichtbij een woonhuis bij de uitgaansgelegenheden in 2004. Die hebben we in samenwerking met politie, bewoners en kerken kunnen oplossen. De Koningin heeft ons daar tijdens haar bezoek nog over

aangesproken. Dat we op een goede manier de onrust hebben weten op te lossen. Een ander dieptepunt is het gezinsdrama, waarbij een moeder in 2008 haar drie-jarige dochter om het leven bracht. Dan probeer je er te zijn, te troosten. Het heeft Staphorst diep geraakt en tegelijkertijd samengebonden."

ADVIES

De loopbaan van Joop Alsema kent een bijzonder verloop, dat geeft hij zelf toe. "Maar zoals het bij mij gegaan is, zo hoeft het een ander niet te vergaan. Ik zou alle potentiële ChristenUnie-burgemeesters mee willen geven dat deelnemen aan het openbaar bestuur een enorme uitdaging is. Je moet interesse hebben om een functie in het openbaar bestuur te vervullen. Je moet gedreven worden om de christelijke normen en waarden gestalte te willen geven in je politieke werk. Daarnaast is leiderschap van essentieel belang en heb je passie nodig om de openbare samenleving te willen ontwikkelen. Je moet iets voor mensen willen doen en tegelijkertijd een dikke huid hebben. Niet iedereen is het altijd met je eens en dat laat men dan ook blijken."

De autobiografie van Alsema ligt nog ongedrukt op de plank. "Hij is af en er is een uitgever gevonden, maar zolang ik nog burgemeester ben, komt niemand het boek te lezen. En dat kan nog even duren, want ik heb geen idee wat hierna gaat komen. Je weet het nooit met mij", besluit Alsema.

Cornelis Vlot, eindredacteur Handschrift

PASPOORT

Johannes Derk Alsema
Geboren: 21 mei 1949
Bur. staat: Getrouwd, drie kinderen
Kerkelijk: Gereformeerde Kerken vrijgemaakt

POLITIEKE FUNCTIES

1986-1997 Gemeenteraad Aduard/Zuidhorn
1994-1997 Wethouder Zuidhorn
1995-1997 Provinciale Staten Groningen
1997-2001 Burgemeester Ten Boer
2001-heden Burgemeester Staphorst

Op elk politiek niveau zo krachtig mogelijk vertegenwoordigd te zijn. Dat is een belangrijk onderdeel van de missie van de ChristenUnie. Het is dus cruciaal voor onze missie om te zoeken naar geschikte mensen en vervolgens hen te helpen hun talenten te ontwikkelen en op de juiste plaats in te zetten. Met ingang van dit nieuwe seizoen gaan we dat nog intensiever doen. U kunt ons daarbij helpen.

De ChristenUnie wil een levende en groeiende politieke partij zijn. Daarom hebben wij constant behoefte aan nieuwe mensen die bestuurlijke en vertegenwoordigende posities binnen de partij of het openbaar bestuur willen en kunnen innemen. Ook zoeken wij continue mensen die vanuit hun deskundigheid een belangrijke inhoudelijke bijdrage kunnen leveren in of namens de partij, bijvoorbeeld in een commissie. De ChristenUnie heeft veel talent in huis. We moeten het alleen nog meer naar boven zien te halen.

LOOPBAAN

De ChristenUnie is gegroeid, op alle politieke en bestuurlijke niveaus. De partij is als organisatie ook volwassener geworden. In de afgelopen jaren zijn we ons daarom al meer en meer gaan richten op het werven, opleiden en begeleiden van talent. Er is steeds meer aandacht gekomen voor persoonlijke ontwikkeling en politieke loopbaan.

SCOUTING

In het afgelopen jaar zijn verdere plannen ontwikkeld door een werkgroep 'permanente scouting'. Intussen zijn we bezig met het oprichten van een scoutingteam. Hierin zitten de HR-specialisten René Ravenhorst, Suzan Koning, Ton Hardonk, Bernhard Kok, directeur partijbureau Menno van Hulst, communicatie-deskundige Shahied Badoella

talent@christenunie.nl

SCOUTEN, ONTWIKKELEN, PLAATSEN EN KOESTEREN

(partijbureau), oud-Kamerlid Leen van Dijk en scouting coördinator Erik van Dijk. Zij gaan zich bezig houden met het ontdekken, benaderen, binnen halen en zo nodig screenen van talent uit de brede achterban van de ChristenUnie. Vanuit het partijbureau is ondergetekende (Erik van Dijk) de verantwoordelijke coördinator.

PROJECTEN

Het eerste grote project zal zijn: zorgen dat de wethouderspoule weer goed gevuld is. Oftewel: mensen werven die geschikt en beschikbaar zijn om straks na de gemeenteraadsverkiezingen ergens in het land wethouder te worden. Waar we verder aan werken: samenwerken met de Kaderschool, het verkrijgen van meer burgemeesters-

posten, het verbeteren van coaching, mentoraat en intervisie, het ondersteunen van het ambtenaren-netwerk (A-netwerk) en het Young professionals netwerk, en nog veel meer.

VRAAG EN AANBOD

Communicatie is belangrijk! Wilt u het ons melden als er bestuurlijke plekken vrijkomen? Laat u het ons weten als u zelf interesse heeft? Tipt u ons, als u talent in beeld hebt? Laat u het weten als u solliciteert naar een burgemeesterspost? talent@christenunie.nl

Voor meer informatie kunt u terecht op de nieuwe website www.talent.christenunie.nl

Erik van Dijk, coördinator team Advies

Tweede Kamernieuws

Oud-stagiaires van de Tweede Kamerfractie vertellen hoe zij de periode in Den Haag hebben ervaren. Raakten ze verslingerd aan de politiek of waren ze na enkele maanden een illusie armer? Een drietal verhalen.

MAURITS VAN STUIJVENBERG

Periode: september - december 2008
Plek: voorlichting

“Een stage leek mij een prachtige kans om een blik te kunnen werpen in de keuken van de landelijke politiek, en in het bijzonder die van de ChristenUnie. Ik kan het iedereen aanraden! Als je

zo dicht op het nieuws zit, weet je al wat er in de krant van morgen komt te staan. Dat is een leuke gewaarwording. De politiek is een vluchtige en snelle wereld die verslavend werkt. Maar ik heb gemerkt dat -ondanks de waan van de dag- er toch veel te bereiken valt. Daar wordt ook hard voor gewerkt door de fractie. Politiek blijkt

geen negen-tot-vijf baan te zijn. Ik heb in het kader van mijn stage uitgezocht wat er allemaal bereikt is in twee jaar tijd van kabinetsdeelname. Het werken wordt beloond, intern kreeg de opsomming met resultaten niet voor niets de naam ‘zegeningenlijst’. Toch knap hoeveel een relatief kleine fractie weet te bereiken.

Na die maanden meedraaien was het vanaf januari weer afkicken. Ik ben weer aangewezen op de krant. Momenteel zoek ik als net afgestudeerde bestuurskundige een baan. De politiek blijft trekken, dus als er mogelijkheden zijn, hoop ik vroeg of laat ‘voor het echt’ mee te kunnen doen.”

ESTHER KRUIJSBERGEN

Periode: september - december 2008
Plek: voorlichting/communicatie

“Stage lopen bij de ChristenUnie Fractie in Den Haag was voor mij een leerzame ervaring die ik niet had

Maurits van Stuijvenberg

Esther Kruisbergen

Wichert van Dijk

willen missen. Ik heb voor mijn opleiding Communicatie drie dagen stage gelopen op het partijbureau van de ChristenUnie en twee dagen bij de fractie in Den Haag. Het doel was om het politieke wereldje met daarbij horende voorlichting beter te leren kennen. Ik heb bij de fractie dan ook zeker dit doel kunnen behalen. Een van mijn opdrachten was om de groepsbezoeken te analyseren.

Daarnaast heb ik natuurlijk de voorlichters aan het werk gezien en mocht ik aanwezig zijn op de persborrel tijdens de presentatie van het parlementaire jaarboek. Deze stage heeft mij zeker laten zien dat voorlichter zijn bij een politieke fractie een drukke baan is, waarbij je bovenop het politieke nieuws moet zitten. Dit idee heb ik zeker meegenomen in mijn opleiding wat het voorlichtersvak betreft. Wat ik ook erg leuk vond, is dat ik het politieke wereldje beter heb leren begrijpen. Door aanwezig te zijn bij de fractievergaderingen en door het volgen van de debatten in de Kamer, weet je wat actueel is en voor een communicatieprofessional is dat zeker handig. Kortom; voor een uitdagende,

interessante politieke stage moet je bij de ChristenUnie zijn. Het is zeker de moeite waard!”

WICHERT VAN DIJK

Periode: september - december 2008
Plek: Beleid Buitenlandse Zaken, Ontwikkelingssamenwerking en Defensie

“Van jongs af ben ik geboeid door nationale en internationale politieke kwesties. Met name het debat, de belangen, macht en onderhandeling hebben al lang mijn interesse. Om die reden was het een erg mooie ervaring

om een paar maanden voor Tweede Kamerlid Joël Voordewind te werken, op de beleidsterreinen BuZa, OS en Defensie.

Voorafgaand aan mijn stage had ik me ten doel gesteld om zoveel mogelijk te weten te komen over de het leven in de Tweede Kamer. Wat is de rol van de media? Wie beïnvloeden beleid? Hoe zit het met het achterkamertje? Hoe worden standpunten gevormd? Wie is dé politicus? Door de kleine omvang van de ChristenUnie-fractie, het feit dat collega's veel en leuk werk aan mij wilden uitbesteden en door af en toe assertief je neus ergens tussen te steken, heb ik veel van deze vragen kunnen beantwoorden. Het was een mooie ervaring midden in de politieke actualiteit te leven en onderdeel te zijn van het dynamische leven achter de voordeur van de Kamer. In mijn huidige baan als politiek adviseur bij Bureau Beleidsbeïnvloeding Ontwikkelingssamenwerking in Den Haag, heb ik daar nog dagelijks profijt van.”

Jolande Uringa, voorlichter Tweede Kamerfractie

COLUMN

Pareltjes van de partij

Holland's got talent. Vandaag de dag lijk je niet meer mee te tellen als je niet minimaal aan de voorronde van één van de vele talentshows hebt meegedaan. Naast veel volksvermaak, komt er af en toe een pareltje bovendien. Maar zou die parel ook niet op een andere manier ontdekt zijn? ChristenUnie's got talent. Daar zijn wij allemaal van overtuigd. Maar hoe vinden we de pareltjes in de partij? Door op de komende Congressen een vaste rubriek in te ruimen om mensen hun kunstje te laten doen? Welnee, dat is toch zeker niet de manier waarop wij met onze waarde(n)volle leden om willen gaan!

Talent hebben is zoveel meer dan het opvoeren van een kunstje. Daarom moet je er ook zorgvuldig mee omgaan. De ChristenUnie koestert het talent dat binnen de partij aanwezig is. Tegelijkertijd blijft het een constante uitdaging nieuw (niet per definitie jong!) talent te vinden en te laten doorontwikkelen. Door kansen te bieden, door scholing en door begeleiding kan een talent uitgroeien tot topper. Dus heeft u onvermoede kwaliteiten, of kent u iemand die meer kan dan dat deze persoon zelf denkt, breng hem of haar dan in contact met de partij! ChristenUnie's got talent... Heeft u het al ontdekt?

Sandra Korteweg, vice-voorzitter landelijk bestuur

Stelling: Liberaal kun je het moeilijk noemen

DE MINISTER VAN JEUGD EN GEZIN DE VRIJHEID MISGUNNEN OM DE OPENING VAN EEN GEZINSCONGRES TE VERZORGEN

Het World congress of families dat in augustus in Amsterdam plaatsvond, heeft nogal wat stof doen opwaaien. Uit vercongres werd bekritiseerd. Het congres zou te eenzijdig zijn en het geluid van rechts conservatieve groeperingen (te) ontvangen. Zou de minister dan toch heen gaan, dan moest hij het kabinetsstandpunt inzake abortus euthanasie en

schillende hoeken kwamen kritische, maar ook bevestigende geluiden. Met name de samenstelling en invulling van het sterk vertegenwoordigd. De toezegging van minister Rouvoet om het congres te openen, werd door velen met argwaan seksuele gelijkheid uitdragen, zo betoogde D66 Kamerlid Boris van der Ham. Joël Voordewind ging er tegenin.

Twee dagen was ik op het gezinscongres in de RAI (het World Congress of Families). En wat me opviel was dat de deelnemers - in tegenstelling tot het beeld in de media - niet zozeer tegen allerlei controversiële onderwerpen ageerden (zoals abortus of het homohuwelijk) maar zich vooral willen inzetten vóór allerlei doelen die nauwelijks omstreden zijn.

Zoals de bestrijding van vrouwenhandel, goede verdeling tussen arbeid en zorg, bestrijding van kindermishandeling, het versterken van de rol van gezinnen bij ontwikkelingsprojecten in Afrika (waarover ik zelf mocht spreken) en het functioneren van de jeugdzorg. Allemaal onderwerpen die niets met conservatisme te maken, die ook niet tegen ons regeringsbeleid ingaan maar er voluit mee in overeenstemming zijn. Ook het centrale thema: het versterken van het gezin.

ALLERGISCHE REACTIE

Het gezin is geen persoonlijke hobby van één minister. Het is eveneens een speerpunt van de Verenigde Naties. Die wijdt er een speciaal programma aan en er zijn 31 resoluties aangenomen om de positie van het gezin te versterken, zowel in het Westen als in ontwikkelingslanden. Ook de meest liberale krant van Nederland betoogde onlangs vlammend waarom dit

congres gehouden moest worden. Geen enkel congres is neutraal volgens de krant. Gelukkig hebben we vrijheid van het debat in Nederland. Kortom: de protesten waren een nogal benepen en allergische reactie van mensen die angstvallig terug willen naar de jaren zestig.

GAY PRIDE

Propagandeerde het World Congress of Families iets illegaals? Nee, ze hebben hooguit een andere mening dan de meeste deelnemers aan de Gay Pride, een week eerder. Niemand verplichte minister Plasterk daar een stevig betoog neer te zetten over het belang van het traditionele gezin. De ChristenUnie heeft zelfs niet voorafgaand Kamervragen gesteld over wat hij daar precies ging zeggen – we hebben nog wel enig vertrouwen in de man.

VRIJ LAND

Het is een goed recht om in Nederland

een congres te organiseren, ook over een kennelijk omstreden onderwerp als het 'natuurlijke gezin'. Dat heet het 'recht op vereniging': een zwaar bevochten grondrecht uit een tijd dat politieke stromingen, religies en andere vormen van denken minder tolerant behandeld werden.

Gelukkig leven we in een vrij land, waar mensen overal kunnen demonstreren, voor of tegen iets mogen zijn. Dat mensen congressen en seminars organiseren over allerlei onderwerpen en daar voor- en tegenstanders voor uitnodigen en laten spreken. En natuurlijk is het ieders goed recht om daar dan vervolgens niet te gaan spreken of er niet aan deel te nemen. Echter, het is eveneens een recht om daar juist wel heen te gaan. Ook als je minister bent.

Joël Voordewind is Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie

Ja, dat is weinig liberaal. D66 is groot voorvechter van de vrijheid van meningsuiting. D66 was het dus ook pertinent oneens met Catholics for Choice en het COC dat Rouvoet daar niet mocht spreken. Debat kweekt begrip en kan spookbeelden weg nemen. Dat is hard nodig, want op dat congres werden nogal wat onwaarheden verteld over abortus, euthanasie en seksuele gelijkheid. Daarom riep ik minister Rouvoet vooraf op om daar een genuanceerd verhaal tegenover te zetten.

Ik was erg verbaasd dat vanuit bevindelijk-christelijke kring zo fel gereageerd werd op die oproep. ChristenUnie woordvoerder Joël Voordewind stelde zelfs dat dit staatsrechtelijk 'belachelijk' was. Voordewind lijkt het staatsrecht slecht te kennen. Bij internationale bijeenkomsten is het zeer gebruikelijk dat de Kamer voorafgaand suggesties meegeeft aan een minister. Voordewind deed dat vorig

jaar nog rond de Olympische Spelen in China...

COMPLIMENTEN

Ook zou D66 'anti-gezin' zijn. Onzin. De warme, veilige en stimulerende omgeving van het gezin is van groot belang voor de individuele ontplooiing van een kind. Een ander verwijt was dat D66 bevindelijke christenen geen vrijheid van meningsuiting zou gunnen.

Ook onjuist. D66 complimenteerde de organisatie van het World Congress of Families zelfs met hun gedurfde keuze voor Amsterdam als vergaderplek. De voorzitter van de Jonge Democraten, onze jongerenorganisatie, nam zelfs deel aan een debat op het congres.

REGERINGSBELEID

D66 zou bovendien met twee maten meten. Waarom mag Minister Plasterk wel op de GayPride verschijnen en Rouvoet niet op een Christelijk Gezinscongres? Nogmaals: D66 vond het prima dat Rouvoet op het gezinscongres verscheen. Het verschil tussen de twee manifestaties is dat homo-emanipatie wel onderdeel uitmaakt van het regeringsbeleid, en het verwerpen van abortus, euthanasie, en gelijke behandeling van homo's en hetero's geen regeringsbeleid is. Het had Rouvoet gesierd om dit standpunt uit te dragen. Helaas hield hij zich op de vlakte. Jammer, want Rouvoet behoort staatsrechtelijk niet alleen een minister te zijn voor de achterban van de ChristenUnie, maar voor alle Nederlanders.

MIRJAM STERK

Een stuk moediger was CDA-woordvoester Mirjam Sterk. Zij stelde dat ook alternatieve gezinsvormen kinderen een 'liefdevolle, beschermde omgeving' kunnen geven. Bovendien weersprak ze een aantal waanbeelden over Nederland, bijvoorbeeld over euthanasie: 'Het is een karikatuur dat ouderen hier hun leven niet zeker zijn.' Een journalist schreef terecht over haar bijdrage: 'Eigenlijk zei ze precies wat D66-Kamerlid Boris van der Ham minister André Rouvoet maandag had willen horen zeggen in zijn welkomswaard.' Een juiste conclusie. Mirjam Sterk toonde zich een betere 'minister' dan Rouvoet.

Boris van der Ham is Tweede Kamerlid voor D66

Perspectief kweekt leiders van de toekomst

COACH WILFRED VELDSTRA: 'HET IS NET ALS TOPSPORT'

“Aan het trainen van leiderschap wordt te vaak te weinig aandacht gegeven. Het is net als bij topsport: je kunt talent hebben, maar als je daarmee niet stevig traint blijf je middelmatig” Dat zegt Wilfred Veldstra, betrokken als coach bij Jongerenorganisatie Perspectief. Sinds drie jaar verzorgt deze organisatie leiderschapstraining voor christelijke jongeren met ambitie. Een gesprek met cursusleider IJmert Muilwijk, coach Wilfred Veldstra en deelnemer Geeske de Vries.

Deelnemers krijgen een persoonlijke coach toegewezen die ze begeleidt en waar de deelnemers met al hun vragen naar toe kunnen. Door inspirerende (levens)verhalen van leiders krijgen de cursisten een schat aan informatie die

hen verder helpt op zowel persoonlijk als professioneel vlak.

VEELBELOVENDE JONGEREN

Hij koos er bewust voor om zijn aandeel te leveren aan de leiderschapstrai-

ning van Perspectief. Als coach, want daarin ligt zijn kracht. Wilfred Veldstra raakt merkbaar enthousiast wanneer hij begint te vertellen over de training. “Waarom ik dit doe? Aan de ene kant als zinvolle investering in veelbelovende jongeren, die capaciteiten hebben om leider te worden. Aan de andere kant om zelf van jongeren te leren hoe zij de toekomst mee vorm willen geven met hun mogelijkheden en visies. Mijn ervaringen waren steeds verfrissend. Met verbazing ontdekte ik dat in een aantal maanden een zinvolle wisselwerking tussen coach en deelnemer werd opgebouwd, met nog diepgang ook. Je wordt vrolijk als je ziet dat jongeren met optimisme en ambitie te werk gaan in een complexe internationale en media-gestuurde maatschappij.”

VRAGEN

Deelnemer Geeske de Vries was één van de gelukkigsten. Ze kwam de sollicitatieronde door en ging met een duidelijk doel voor ogen de training in. “Ik heb me aangemeld omdat ik er graag achter wilde komen of ik leiderschapscapaciteiten heb en hoe ik die eventueel het best kan inzetten. Daarnaast is de training een mooie opstap naar allerlei functies binnen Perspectief.” Drie simpele vragen speelden voor haar een centrale rol: “Waar sta ik, waar wil ik naar toe en hoe kom ik daar? Die vragen heb ik mezelf gesteld. De training is voor mij vooral een stukje persoonlijke ontwikkeling geworden. Ik heb gemerkt dat ik dingen als leiding geven erg leuk vind. Ik wil er zeker mee aan de slag binnen Perspectief. Op termijn kan ik er vast wel iets mee binnen andere organisaties.”

GELUKSVOGEL

De wisselwerking tussen coach Wilfred en deelnemer Geeske verliep bijzonder. “Of de selectiecommissie voor deze training is ijzersterk, of ik ben een geluksvogel”, lacht Wilfred. “Overigens was Geeske niet zozeer mijn protegé als wel een boeiende gesprekspartner. Het verschil in leeftijd en ervaring is een feit, maar niet bepalend voor het leerproces wat je samen doorloopt.” Geeske beaamt de klik. “Onze interesses kwamen heel erg overeen, wat vooral in de fase van kennismaking het ijs meteen brak. Verder was ik geïn-

IJmert Muilwijk is cursusleider en voorzitter van Perspectief, ChristenUnie-jongeren. Hij is 25 jaar oud en heeft net zijn master afgerond.

Wilfred Veldstra is oprichter van een advocatenkantoor in Rotterdam. Met een aantal partners heeft hij een internationaal vennootschap opgericht, die nu op drie continenten actief is. Verder is hij echtgenoot van Ine en vader van twee zoons en een dochter.

Geeske de Vries heeft net haar Vwo-diploma gehaald. Volgend jaar wil ze European Law (Europees Recht) gaan studeren aan de universiteit van Groningen.

teresseerd in studies die binnen zijn vakgebieden vallen. Wel zo handig, aangezien ik in die periode bezig was met mijn studiekeuze.”

BEIDE BENEN OP DE GROND

Ook Perspectief-voorzitter IJmert Muilwijk heeft zelf veel geleerd van de training. “Toen ik ruim een jaar geleden voorzitter werd, keek ik daar best wel tegenop. Door mensen om mij heen - coaches, vrienden en anderen - ben ik gegroeid in mijn functie en heb ik het als heel prettig ervaren om een soort sparringpartner te hebben die je met beide benen op de grond houdt.” De toekomst van de training ziet er wat IJmert betreft rooskleurig uit. “Mijn wens is dat we hier mee doorgaan. Het ontwikkelen van jonge mensen is iets waar ik mij volledig voor inzet. Ook het aspect van coaching moet onder de aandacht blijven. Wij zijn nooit uitgeleerd en het is belangrijk dat we elkaar blijven coachen en helpen.”

Coach Wilfred deelt die mening: “Perspectief onderscheidt zich met deze training opnieuw, door serieus werk te maken van een politieke jongerenorganisatie. Jongeren die politiek bewust (willen) zijn, zijn de mogelijke leiders van morgen. De essenties van leiderschap kun je dan niet vroeg genoeg laten ontdekken en tot ontwikkeling brengen. Geloof is levensbepalend, geloof in de toekomst is de drijfveer om te willen leiden. Als jongeren zich verantwoordelijk voelen voor die toekomst, dan is dat kostbaar. De training zou trouwens ook erg zinvol zijn voor degenen die al langer politiek actief zijn. In de ‘volwassen politiek’ wordt aan dat trainen van leiderschap soms merkbaar te weinig aandacht besteed. Het is net als bij topsport: je kunt talent hebben, maar als je daarmee niet stevig traint blijf je middelmatig. Perspectief is met deze training een leidend voorbeeld.”

Volgend jaar organiseert Perspectief weer een leiderschapstraining en de inschrijving is open. Ben je geïnteresseerd? Neem dan contact op met IJmert Muilwijk: 06-15906934 of Bernard Bos: 06-15906940. Mailen kan via: intern@perspectief.nu.

Fiets verdient wind in de rug

Mijn dochter vertrok vanochtend naar een introductieweekend voor haar opleiding. Met haar fiets en twee zware tassen op de trein. Hoera voor het openbaar vervoer. En hoera voor de fiets. Eigenlijk het handigste vervoermiddel dat er is. Gewoon en betrouwbaar. Klein genoeg om mee te nemen, makkelijk te stallen en je komt er overal mee.

Vreemd dat het fietsbeleid jarenlang een ondergeschoven kindje was op dit ministerie. Fietsen is blijkbaar zo gewoon dat het al snel over het hoofd wordt gezien bij het maken van beleid. Maar dat verandert. In mijn fietsbrief (wat een woord!) trek ik geld uit voor ‘fietsssnelwegen’, extra fietsstallingen bij stations en veel andere dingen.

De gewone fiets verdient de wind in de rug. Zo gewoon is de fiets trouwens niet. Ongewoon goed voor het milieu, voor de gezondheid en voor vermindering van het algemeen heersende stressgevoel. Het is toch beter fietsen op de fietssnelweg dan stilstaan in de file!

Vindt mijn dochter ook. Nu nog iemand die haar even helpt met uitstappen zometeen.

Tineke Huizinga, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

PARTIJLEIDER ANDRÉ ROUVOET

Talent verplicht

De adel in Europa speelde vroeger een belangrijke rol in het beschermen van de bevolking en het ontwikkelen van een land. Velen van u zullen op vakantie een kasteel of landhuis hebben bewonderd van een edele heer die in het verleden veel betekend heeft voor de streek. Noblesse oblige, oftewel adeldom verplicht.

De rijkdom en macht die zijn hoge geboorte met zich meebracht verplichtte een edele om niet alleen voor zichzelf te leven, maar om op te komen en zich in te zetten voor de belangen van de bevolking. Een hoge komaf brengt dus grote verantwoordelijkheid met zich mee.

Ook al heeft de geschiedenis helaas regelmatig misbruik van rijkdom en macht door de adel laten zien, het woord 'edelmoedig' heeft een positieve klank behouden. Een markant moment uit de Nederlandse geschiedenis waaraan wij onze politieke vrijheid danken is bijvoorbeeld de opstand tegen de Spaanse overheersing, waarbij edelen gezamenlijk hun verantwoordelijkheid namen om op te komen voor het volk.

SCHROOM

Adeldom verplicht. Iets waarmee je bent geboren, waarop je zelf geen

invloed hebt gehad, verplicht tot het nemen van verantwoordelijkheid. Dat idee klinkt vreemd in een tijd waarin individuele keuzevrijheid voorop wordt gesteld. Toch lijkt het mij een bruikbaar inzicht als we praten over talent. Het kan ons helpen over een bepaalde schroom heen te stappen die we misschien voelen, ook in onze partij, als we spreken over iemands persoonlijke talent.

ROEPING

Een mens wordt geboren met van God gegeven gaven en talenten. Net als iemand van adellijke komaf kan hij daar niet onderuit. Op de website spreekwoorden.nl staat als uitleg van het gezegde 'noblesse oblige' dan ook: 'Als je veel talent hebt wordt er van je verwacht dat je daar ook wat mee doet.' En dat is ook precies de strekking van een van de bekendste gelijkenissen van Jezus over de talenten (Matt 25).

Talent is dus een roeping: het verplicht je ergens toe, je hebt het niet voor niets gekregen. Zo beschouwd is het niet meer dan logisch dat iemand zijn talent niet alleen inzet voor persoonlijk gewin, maar ook belangeloos dienstbaar maakt aan een groter geheel: een gezin, een buurt, een kerk, een land.

GROEI

Wie op zo'n manier bezig is zijn talent te ontwikkelen en ambities heeft, nodig ik van harte uit om dat in de ChristenUnie in te zetten. De politiek waar de ChristenUnie voor staat is immers bij uitstek gericht op een groter geheel. We willen politieke invloed uitoefenen vanuit Gods opdracht om Hem en onze medemens lief te hebben, en zijn gericht op het welzijn van de samenleving.

De afgelopen jaren maken we daarin een groei mee: op alle niveaus doet de ChristenUnie bestuurlijk volop mee! We krijgen daadwerkelijk veel voor elkaar. Bij het uitdragen en uitbouwen van onze missie zijn talentvolle mannen en vrouwen onmisbaar. Bent u of kent u politiek talent in uw omgeving? Meldt u dan aan. Want: talent verplicht!

André Rouvoet, Partijleider

Follow the Fellows

WI-PROGRAMMA VOOR WIE DURFT

Het eerste fellowsprogramma van de ChristenUnie is in januari in bijzijn van André Rouvoet gestart. Gedurende een jaar verdiepen twintigers zich in de uitgangspunten van de partij, aan de hand van belangrijke teksten uit de traditie van christelijk politiek denken.

Iedere maand komen ze bijeen onder de bezielende begeleiding van deskundigen als Bob Goudzwaard, Roel Kuiper en Kars Veling. De zomer is een mooi moment om terug te blikken op de eerste helft van het seizoen. Viel het mee of viel het tegen?

BIJEENKOMSTEN

Arjen de Vetten is erg enthousiast over het programma: "Ik vind de bijeenkomsten erg inspirerend. De aanwezigheid van deskundigen draagt daar zeker aan bij. De sfeer is ook positief. Het mooiste vind ik als we als groep ergens op uit komen, op een nieuw inzicht rond een moeilijk thema. Ik ben ter voorbereiding van een bijeenkomst twee a drie avonden kwijt. Dus dat valt wel mee. Het tweede deel van het jaar zal voor mij zwaarder worden omdat ik net een nieuwe baan heb als docent Statistiek aan de VU. Maar ook in de komende maanden heb ik erg veel zin, zeker om mensen als Bob Goudzwaard en Ad de Bruijne te ontmoeten."

MEEDOEN?

Het fellowsprogramma wordt georganiseerd door het WI, de Kaderschool en Perspectief. Een jaar lang verdiepen twintigers zich onder begeleiding van deskundigen in christelijk politiek denken (Augustinus, Calvijn, Kuiper, etc).

Kosten: 100 euro
Locatie: Amersfoort
Aanmelden tot: 1 december 2009

Wil je meedoen? Stuur een sollicitatiebrief en CV naar Wetenschappelijk Instituut ChristenUnie, gericht aan Geert Jan Spijker, Puntenburgerlaan 91, 3812 CC Amersfoort. Voor informatie: www.wi.christenunie.nl/fellows of mail geertjanspijker@christenunie.nl

Arjen vervolgt: "Uit mezelf zou ik niet zo gauw een boek over christelijke politiek lezen. Maar dit programma biedt bij uitstek de kans om me erin te verdiepen. Met name van de tekst van Herman Dooyeweerd heb ik genoten."

DOOYEWEERD

Arjen vervolgt: "Uit mezelf zou ik niet zo gauw een boek over christelijke politiek lezen. Maar dit programma biedt bij uitstek de kans om me erin te verdiepen. Met name van de tekst van Herman Dooyeweerd heb ik genoten."

Ik dacht altijd: die Wijsbegeerte der Wetsidee is vaag en abstract. Niks voor mij. Maar het was een plezier om die tekst te lezen."

RELATIVEREN

Alle fellows schrijven een kort essay, over een thema dat hen aanspreekt. De Vetten doet dat over de verhouding tussen christelijke organisaties en de overheid. "Logisch gezien mijn achtergrond bij het Leger des Heils. Ik zie in Amsterdam dat de overheid veel naar zich toe trekt. Voor alle problemen lijkt de overheid de oplossing te hebben. Vanuit christelijk-sociale optiek probeer ik om dat te relativeren: sociale verbanden zijn ook belangrijk. Door dit programma kan ik hier goed onderbouwd iets over zeggen. En wie weet kan ik het nog eens inzetten voor de partij..."

Geert Jan Spijker, WI

Talent in beeld

Wat drijft mensen die politiek actief zijn voor de ChristenUnie en hoe blijf je in politieke conditie? We vroegen het Statenlid Dick Visser, raadslid Tamara Strating, PerspectiefF bestuurslid Linda van Garderen en wethouder Meindert Joostens. Over opvallen, hardlopen, inzet voor Gods wereld, buitenland, debatteren en een politieke knobbel.

‘INZETTEN VOOR GODS WERELD’ TAMARA STRATING

Wat houdt je functie als gemeenteraadslid in Zeewolde precies in?
“Als lid van de gemeenteraad in Zeewolde neem ik deel aan de raadsvergaderingen. In onze fractie hebben we de verschillende commissies onderling verdeeld. Ik heb in oktober 2008 de commissie Onderwijs en Welzijn gekregen. Daarvoor was ik lid van de commissie Ruimte en Wonen. Ook ben ik ook lid van de werkgroep Raadscommunicatie. Ik vind het belangrijk om met inwoners van Zeewolde in gesprek te gaan, zowel tijdens bijeenkomsten als onder het boodschappen doen.”

Hoe ben je in deze functie terecht gekomen? Welke stappen waren daarvoor nodig?

“De voorzitter van de kiesvereniging heeft mij voor de verkiezingen in 2006 gevraagd om mij kandidaat te stellen. Ik viel op tijdens vergaderingen van de basisschool, zei hij later. Ik kwam als derde op de lijst, een verkiesbare plaats. Zelf hoefde ik er dus niet veel voor te doen, alleen maar ja te zeggen.”

Hoe blijf je in goede politieke conditie? Wat doe je daar concreet aan?

“Door onze fractievergaderingen bij te wonen. We beginnen de vergadering altijd met gebed en bijbellesing, dat is onmisbaar. Daarnaast lees ik veel

kranten en neem natuurlijk de stukken voor de vergaderingen door.”

Waar sta je over vijf jaar?

“Ik kan niet in de toekomst kijken, maar eerlijk gezegd hoop ik door te groeien op het politieke vlak. Wie weet in de richting van de landelijke politiek.”

Wanneer is iemand geschikt om politiek actief te worden voor de ChristenUnie?

“Voor mij is het fundament onder het leven de bijbel. Toch was het voor mij geen roeping, maar een kans om me in te zetten voor mijn dorp, dat deel uitmaakt van Gods wereld. Mensen kunnen hele verschillende motieven hebben om actief te worden voor de partij.”

Tamara Strating

Hoe blijf jij in goede politieke conditie? Wat doe je daar concreet aan?

“Om in goede politieke conditie te blijven moet je heel veel lezen en veel praten met allerlei mensen in de provincie. Om dit fysiek te kunnen blijven doen probeer ik twee á drie keer per week zo’n tien kilometer hard te lopen.”

Waar sta je over vijf jaar?

“Dan zie ik mezelf nog steeds als Statenlid bij de provincie Zeeland.”

Wanneer is iemand geschikt om politiek actief te worden voor de ChristenUnie?

“Iemand is geschikt als hij of zij zich geroepen voelt om vanuit zijn of haar christen zijn, dienstbaar te zijn voor

Dick Visser

ZEEUWSE STABILITEIT DICK VISSER

Wat houdt je functie als Statenlid bij provincie Zeeland precies in?

“Dat ik leiding geef aan de fractie en deel uitmaak van het Presidium (raad die de vergaderingen voorbereid. Red.). Daarnaast neem ik deel aan commissievergaderingen en aan de Statenvergaderingen.”

Hoe ben je als in deze functie terecht gekomen? Welke stappen waren daarvoor nodig?

“Mijn eerste politieke functie was bestuurslid van de Kiesvereniging Middelburg. Dat was nog vóór 2000. Sinds 1 januari 2000 ben ik Statenlid en op 1 april 2007 werd ik fractievoorzitter.”

mensen Natuurlijk moet men het politieke spel leuk vinden.”

‘GEEN POLITIEKE KNOBBEL NODIG’ LINDA VAN GARDEREN

Wat houdt je functie als bestuurslid voor PerspectiefF precies in?

“Ik vertegenwoordig drie werkgroepen binnen het bestuur, namelijk: Binnenland & Justitie, Ruimte & Mobiliteit en Economie & Financiën. Om onze politieke standpunten gestroomlijnd te houden, zorg ik voor de link tussen de werkgroepen en het bestuur. Daarnaast hebben alle bestuursleden de taak om PerspectiefF gezond en zichtbaar te houden.”

Hoe ben je in deze functie terecht gekomen? Welke stappen waren nodig?

“Daar waren weinig stappen voor nodig. Ik ben begonnen als voorzitter van de werkgroep duurzaamheid. Niet veel later kwam er een vacature voor bestuurslid vrij en heb daarop gereageerd. Ik was binnen drie maanden bestuurslid.”

Hoe blijf je in goede politieke conditie? Wat doe je daar concreet aan?

“Goed de actualiteiten bijhouden. Het eerste wat ik als bestuurslid deed was lid worden van een landelijke krant.”

Waar sta je over vijf jaar?

“Hopelijk op buitenlandse grond. Ik zou graag een paar jaar in het buitenland willen werken. Ik hoop tegen die tijd Milieukundige te zijn en zie er dan mogelijkheden voor. Na mijn bestuursfunctie wil ik niet meteen de politiek in. Ik wil eerst midden in de maatschappij hebben gestaan.”

Wanneer is iemand geschikt om politiek actief te worden voor de ChristenUnie?

Linda van Garderen

Meindert Joostens

“Er is heel veel mogelijk binnen de partij. Je hebt echt niet altijd een enorme politieke knobbel nodig, maar moet natuurlijk wel verbonden zijn met de partij. Het is belangrijk dat je het besef hebt dat al je inspanningen voor de Heer zijn.”

VAN POLITIE NAAR POLITIEK MEINDERT JOOSTENS

Wat houdt je functie als wethouder in Delfzijl precies in?

“Politieke verantwoordelijkheid dragen

voor het beleidsproces van mijn portefeuille. De lijnen lopen via het ambtelijk portefeuilleoverleg, B&W – en gemeenteraadsvergaderingen.”

Via welke stappen ben je in deze functie terecht gekomen?

“Vanaf mijn jeugd had ik al interesse in politiek en was ik lid van de GPJC. Later ondersteunde ik de gemeenteraadsfractie en was mede-auteur van verschillende verkiezingsprogramma's. Via Regiopolitie Groningen was ik projectleider integraal veiligheidsbeleid in de stad Groningen en ondersteuner van het driehoeksoverleg (burgemeester, hoofdofficier van justitie en districtschef politie). Dat alles heeft voldoende ervaring opgeleverd om vanaf 2006 wethouder te zijn in Delfzijl.”

Hoe blijf je in goede politieke conditie?

“Voor levensvragen heeft Gods Woord een centrale plaats in mijn leven. Verder lees ik artikelen in media, Handschrift,

Denkwijzer en de Korte Commentaren van het Wetenschappelijk Instituut. Ook spreken 'onze' raadsleden en ik met elkaar over identiteitsvraagstukken in de lokale politiek.”

Waar sta je over vijf jaar?

“Net als nu in een bestuurlijke functie. Ik voel mij erg thuis in 'het hart van de democratie'. De contacten met de mensen en beslissen over (de inrichting van) je eigen woonomgeving maakt dit werk bijzonder.”

TAMARA STRATING

Woonplaats: Zeewolde

Leeftijd: 38 jaar

Burgerlijke stand: Getrouwd, twee dochters van tien en acht jaar

ChristenUnie-lid sinds: 2006

Politieke functie: Gemeenteraadslid Zeewolde

DICK VISSER

Woonplaats: Middelburg

Leeftijd: 53 jaar

Burgerlijke stand: Gehuwd en twee kinderen. Beiden zijn inmiddels getrouwd. Eén kleinkind.

ChristenUnie-lid sinds: De oprichting van de ChristenUnie. Daarvoor lid van de RPF.

Politieke functie: Fractievoorzitter Statenfractie ChristenUnie Zeeland.

LINDA VAN GARDEREN

Woonplaats: Leeuwarden

Leeftijd: 23

Burgerlijke stand: Ongehuwd

ChristenUnie-lid sinds: 2006

Politieke functie: Bestuurslid politiek binnenland Perspectief, ChristenUnie-jongeren

MEINDERT JOOSTENS

Woonplaats: Delfzijl

Leeftijd: 52

Burgerlijke stand: Gehuwd met Anita, drie zoons in de leeftijd van 26, 24 en 19 jaar.

ChristenUnie-lid sinds: Het ontstaan van de partij. Vanaf tachtiger jaren lid van het GPV.

Politieke functie: Wethouder Sociale Zaken, Personeel & Organisatie en Handhaving in Delfzijl.

Wanneer is iemand geschikt om politiek actief te worden voor de ChristenUnie?

“Als zijn of haar fundament ligt bij Gods Woord. Daarnaast is brede belangstelling voor de omgeving en voor maatschappelijke vraagstukken een voorwaarde. Mensen moeten écht geïnteresseerd zijn en hart voor de zaak hebben. Houden van debatteren en het behalen van resultaten zijn ook belangrijke randvoorwaarden.”

Politiek in een ander klimaat

SPEERPUNT: INTEGER LEIDERSCHAP

De volle zon op het voorhoofd, gevoelstemperatuur 38 graden, een wind die meer warmte dan verkoeling brengt en mensen die door een ingewikkeld taxi systeem mondjesmaat worden opgehaald. Dit waren de eerste indrukken toen ik samen met Shahied Badoella (adjunct directeur Partijbureau) aankwam op het vliegveld van Suriname.

We waren in Suriname omdat Carl Breeveld, lijsttrekker van de DOE partij (Democratie en Ontwikkeling door Eenheid) ons had uitgenodigd om samen te werken aan de voorbereidingen van de verkiezingscampagne van DOE. Op 25 mei 2010 zijn er namelijk verkiezingen in Suriname. De DOE partij was zeer geïnteresseerd in de ervaringen en ideeën van de ChristenUnie, vooral na het succes van de Tweede Kamer verkiezingen in 2006.

GROEPSGEVOEL

Samen trokken we een kleine week op wat ook meteen een uitgelezen kans was om het groepsgevoel binnen het nieuwe bestuur van DOE te versterken. Al snel merkten we dat dit niet zomaar een groep was, maar stuk voor stuk getalenteerde en gemotiveerde mensen die zich vol willen inzetten om de Surinaamse samenleving te verbeteren aan de hand van Bijbelse principes.

Guido van Beusekom (derde van links) en Shahied Badoella (vierde van links) met het bestuur van de DOE-partij

ZELFVERRIJNING

Dit zijn principes waar behoefte aan is in Suriname, en zeker in de politiek. Corruptie is er aan de orde van de dag, stemmen worden gekocht en baantjes worden gegeven aan partijgenoten. Pas vlak voor de nieuwe verkiezingen begint de overheid ineens wegen te asfalteren en projecten uit te voeren, dit om dan enkele maanden later weer de stem van de kiezer te krijgen. De kiezer in Suriname ziet echter ook dat er die 3,5 jaar daarvoor niets gebeurde, behalve zelfverrijking van politici en veel, heel veel lege woorden en loze beloftes. De roep naar een fatsoenlijke partij groeit met de dag, en in Suriname is er één partij die dat is en uitstraalt: DOE!

OPVALLEND

Het probleem van DOE was dat de inhoud van de partij ondersneeuwde door het verbale geweld van de grote partijen. Ook in Suriname krijgen de grote partijen het meeste aandacht.

Langzamerhand komt DOE echter steeds meer in de picture, net als de ChristenUnie in 2006. Het doel was dan ook om met zijn allen te werken aan een opvallende campagne die, gekoppeld aan concrete politieke inhoud, ervoor gaat zorgen dat de Surinaamse kiezer niet meer om DOE heen kan.

INTEGER

Een van de speerpunten van DOE in deze campagne is integer leiderschap, dit is de sleutel tot de vooruitgang van Suriname. Leiders die dienstbaar willen zijn aan de samenleving in plaats van leiders die misbruik maken van hun positie ten koste van de samenleving. Carl Breeveld zei het als volgt: Het is de integriteit van de leider die maakt dat hij verantwoording durft af te leggen en hoop geeft aan zijn volk! De ChristenUnie werkt van harte mee om dit te realiseren!

Guido van Beusekom, ChristenUnie Internationaal

De kiesvereniging **Loppersum**

Een kort bezoek aan een willekeurige kiesvereniging in ons land doet ons steeds weer verbazen. Wat een activiteiten en wat een diversiteit aan mensen! Zo ook in het Groningse Loppersum.

Vlnr: Jan van Heerde (raadslid), Klaas Harink (voorzitter), Gerda Buikema (bestuurslid), Jan Hilko Bos (penningmeester), Hendrik Werkman (bestuurslid), Margriet Donker (secretaris), Jan Stael (Wethouder) en Fake Pastoor (bestuurslid)

Aan het woord is Hendrik Werkman, HBO-student Bouwkunde, kerkelijk actief en bestuurslid van de lokale ChristenUnie. En het moet gezegd, hij was er vroeg bij. Op zijn zeventiende woonde hij samen met een kameraad een aantal raadsvergaderingen bij. Een jaar later werd de jonge Hendrik door een plaatselijke ledenwerfactie lid van de partij. Nog een jaar later werd hij getipt als bestuurslid. De tip werd serieus genomen en Hendrik werd gekozen. "We zijn momenteel druk bezig met de voorbereidingen voor de verkiezingen in 2010".

Wat betekent de lokale ChristenUnie voor Loppersum?
"Dat we als partij het gesprek aangaan

met de bewoners en dat op een respectvolle manier doen. De ChristenUnie Loppersum voert politiek vanuit haar Christelijke basis, waarbij we oog hebben voor Gods schepping en onze naasten. We staan voor een actief beleid op het gebied van duurzaamheid."

Wat zijn de hoogte- en dieptepunten van jullie vereniging?

"De eerste coalitiedeelname in 2006 was een grote positieve verrassing voor de partij. Coalitiedeelname vraagt meer, maar is vooral een geweldige uitdaging. Daarnaast is de vergrijzing van de vereniging een mindere kant. We blijven zoeken naar nieuwe (jonge) leden."

Wie is de meest opvallende ChristenUnie-persoon binnen jullie kiesvereniging?

"De twee raadsleden en onze wethouder zijn het gezicht van de partij. De fractievoorzitter, Jan Bos, is al jaren fractievoorzitter, onze Raadslid, Jan van Heerde is jaren fractieassistent geweest en daarnaast jaren secretaris en penningmeester van het bestuur. Onze wethouder, Jan Stael is onze eerste wethouder en was voorheen voorzitter van het bestuur. Hij heeft het aangedurfd om de eerste wethouder te worden voor de CU in onze gemeente. Alle drie verdienen ze waardering."

Hebben jullie nog tips en trucs voor andere kiesverenigingen?

"Probeer zoveel mogelijk mensen te activeren, zodat je terug kunt vallen op een groot team. Vele handen maken licht werk. Iedereen is ergens goed in, zodat je een veelzijdige vereniging kunt zijn. Jong en oud, denkers en doeners, iedereen is van waarde."

Waar staat de ChristenUnie in Loppersum over 10 jaar?

"Over 10 jaar hopen wij nog steeds dezelfde betrouwbare coalitiepartner te zijn. Daarnaast hopen we op een gezonde vereniging met een goede achterban. Een achterban die zich actief wil inzetten om het Christelijke geluid in Loppersum nóg duidelijker te laten horen. Dit alles onder de onmisbare zegen van God."

Cornelis Vlot, eindredacteur Handschrift

CHRISTENUNIE LOPPERSUM

De kernen: 17
Aantal inwoners: 11.000
Aantal leden van de kiesvereniging: 80
Zetels gemeenteraad: 15
ChristenUnie raadsleden: 2
Coalitie/oppositie: Coalitie
www.loppersum.christenunie.nl

Over een klein half jaar is het zover: op 3 maart 2010 zijn er gemeenteraadsverkiezingen. Het komende partijcongres (3 oktober in Zwolle, aanvang: 9:30) staat in het teken van deze verkiezingen. Iedereen is hiervoor van harte uitgenodigd, maar een speciaal welkom gaat uit naar de mensen die in de aanloop naar 3 maart betrokken zijn bij gemeenteraadsverkiezingen (of die dat overwegen). Hoe het ook zij: het belooft een inspirerende dag te worden!

Er zal tijdens het congres een speciale informatiemarkt zijn, waar u al uw vragen over verkiezingen, kandidaatstellingen en campagnematerialen kunt stellen. Verder zijn er inspirerende toespraken en heel bijzonder is het brede scala aan deelsessies dat u kunt bezoeken.

DEELSESSIES

Zo zijn er onder meer minicursussen van de kaderschool over het raadswerk en workshops over campagnevoeren. Ook kunt u uw debatvaardigheden testen in een Lagerhuis-setting. Verder zijn er sessies over christelijk-sociale, lokale politiek (door André Rouvoet en Simone Kennedy) en zijn er bijdragen van de werkgroep Inclusief. Deze werkgroep richt zich op vrouwen die politiek actief zijn, of dat willen worden.

ISLAMSTUDIE

Naast speciale 'verkiezingsdeelsessies' zijn er ook meer algemene onderwerpen. Zo zal Gert-Jan Segers, directeur van het WI, over zijn islamstudie Voorstel voor Vrede vertellen; tijdens deze deelsessie vindt er onder leiding van een gespreksleider ook zaaldiscussie plaats.

Voor een compleet overzicht van de deelsessies, kunt u terecht op de digitale inschrijfpagina van het congres (www.christenunie.nl/congres).

RESOLUTIES LEDENCONGRES

Naast politieke bezinning in deelsessies, is er op 3 oktober ruimte voor het Ledencongres om politieke uitspraken te doen in de vorm van resoluties. Dit

onderdeel zorgt vaak voor boeiende en pittige politieke discussies. Resoluties kunt u tot uiterlijk vrijdag 18 september, 12.00 uur, indienen via bestuur@christenunie.nl.

GRATIS LUNCH

De congresdag begint om 9.30 uur en is rond 16.00 uur afgelopen. Graag serveren we u tussendoor een gratis lunch. Verder is de locatie, de Nieuwe Buitensociëteit in Zwolle, goed bereikbaar per openbaar vervoer. Bij aanmelding kunt u met korting uw treinkaartje bestellen.

SNEL AANMELDEN

U kunt zich tot 30 september aanstaande voor het congres aanmelden. Leden van de ChristenUnie en Perspectief krijgen vervolgens hun stemkaart per post thuisgestuurd. Op de congresdag zelf hoeft u zich niet opnieuw in te schrijven. Schrijf u op tijd in voor de deelsessies van uw keuze, want vol is vol! Meer weten? Zie: www.christenunie.nl/congres of telefonisch: 033-4226969

Graag tot ziens op zaterdag 3 oktober!

Jouke-Jan de Groot, Coördinator Algemene Zaken

3 oktober 2009
UNIE & LEDEN CONGRES
 Nieuwe Buitensociëteit
 Zwolle

meld je aan:
www.christenunie.nl/congres

ARCHITECT
 VAN ONTWERP TOT OPLEVERING

vraag onze
 PRESENTATIEMAP
 vrijblijvend aan

ARCHITECTENBURO **BIKKER** BV

Kerkstraat 22
 2964 BV Groot-Ammers

www.bikkerbv.nl
 info@bikkerbv.nl
 0184 - 66 12 38

architect BNA
 interieurarchitect BNI

Zoekt ...

Eurofractie

- **Staffunctionaris** (36 uur)
- **Communicatieadviseur** (36 uur)

Partijbureau

- **Coördinator Administratie** (32 uur)

www.christenunie.nl

VRAGEN AAN

7

MARJOLEIN TEN VOORDE

'Nieuwe leden invoeren maakt me blij'

De Kamerleden blinken uit in zichtbaarheid: een spannend debat, een interessant werkbezoek en een mooie lezing. Maar wie doet het werk achter de schermen? Wie denkt mee in de voorbereiding, wie beantwoordt het telefoontje van de bezorgde burger en wie plant de afspraken? In zeven vragen en antwoorden maakt u kennis met de medewerkers van het Partijbureau en de Tweede Kamerfractie.

Marjolein ten Voorde (26) is jong, enthousiast en werkt sinds een jaar op het Partijbureau. Ze vertolkt daar de vrolijke rol van telefoniste, administrateur en secretariaal medewerker. Marjolein is getrouwd met Michel en samen wonen ze in Apeldoorn. "Toen ik eens mee wilde doen aan de Apeldoornse vierdaagse, ben ik daarvoor gaan trainen. Sindsdien is wandelen één van mijn hobby's. De veertig kilometer heb ik nooit gehaald, wel de twintig. Dat vond ik al lang genoeg."

DE VRAGEN

1. Wat houdt je werk in?

"Tot nu toe ben ik vooral druk geweest met alle mutaties van het ledenbestand en het opnemen van de telefoon. Vanaf begin september word ik office manager."

2. Het leukste aan deze baan is?

"Ik krijg altijd een blij gevoel als ik alle nieuwe leden mag invoeren. Dat is ook het eerste waar ik naar kijk als ik 's ochtends op kantoor kom."

3. Waarom wilde je juist bij de ChristenUnie werken?

"Door middel van vrijwilligerswerk kreeg ik al een goede indruk van de partij. Ik ben erg blij dat ik wat voor de ChristenUnie kan doen omdat ik de politiek interessant vind en graag mijn bijdrage aan deze partij wilde leveren."

4. Met wie heb je het meest contact?

"Tot nu toe met iedereen die wijzigingen in het ledenbestand wil doorgeven. Als telefoniste heb ik te maken met heel veel verschillende mensen."

5. Ik ben lid van de partij, waar kan ik jou voor bellen?

"Als je het algemene telefoonnummer van de ChristenUnie belt krijg je mij aan de telefoon. Meestal verbind ik je direct door met diegene die je nodig hebt."

6. Wat is je doel voor het komende jaar?

"Omdat de functie van office manager nieuw is, zal het in het begin wel even zoeken zijn naar de beste manier van aanpak. Een mooie uitdaging om deze functie goed te gaan neerzetten!"

7. Verras ons eens...

"Toen ik 16 jaar was heb ik mijn man leren kennen via een datingsite. Ik was helemaal niet serieus op zoek naar een jongen, maar samen met een groepje meiden hadden we destijds voor de grap iets geplaatst op deze site. Een aantal jaren na onze eerste ontmoeting ben ik met hem getrouwd."

DE COLLEGA'S

Roely Padding: "Marjolein is een fijne bescheiden collega. Ze werkt vaak onder grote druk en dan toch blijft ze rustig. Daar heb ik bewondering voor."

Jacobien Doornbos: "Marjolein werkt hard en ondertussen helpt ze ook haar collega's. Soms rent ze met haar headset op door het gebouw zodat ze toch een telefoontje goed door kan zetten. Door haar houding en uitstraling zegt Marjolein: "je kunt op mij rekenen". Ik vind het gezellig om samen met haar te werken."

Cornelis Vlot, eindredacteur Handschrift

Dit heeft u aan de moraal van ons verhaal.

- De DVZ Zorglijn • Een vertrouwensarts • Psychosociale hulp
- Herstellingsoorden • Cursus Natuurlijke Familie Planning • Hospice
- Complementaire zorg • Een levenswensverklaring

Een christelijke zorgverzekering vertrekt vanuit een bepaalde moraal. Nu rijst bij u misschien de vraag: wat heb ik aan dergelijke woorden?

Het antwoord van DVZ is verrassend eenvoudig: veel. DVZ maakt zich sterk voor christelijke zorg.

Wij helpen u bij het vinden van zorgverleners met dezelfde achtergrond als u. Stel, u zoekt antwoorden op medisch-ethische vragen, dan wijst onze Zorglijn u de weg naar een vertrouwensarts. Via onze aanvullende pakketten kunt u een beroep doen op allerlei vormen van christelijke zorg. Denk aan pastoraal-therapeutische zorg in herstellingsoorden.

Of aan psychosociale hulp door een christelijke behandelaar. Maar ook complementaire zorg, het verlichten van fysieke en geestelijke pijn als aanvulling op reguliere zorg, hoort in onze ogen bij een zorgverzekering.

Bent u lid van een christelijke organisatie? Dan krijgt u in veel gevallen 7,5% korting op de basisverzekering en 10% korting op de aanvullende pakketten. **Meer weten over onze Principe Polis? Bel gerust: 071 365 28 02 of kijk op DVZ.nl**

Voor het eerst in de raad?

DE KADERSCHOOL BEREIDT U VOOR!

Staat u ergens bovenin de kandidatenlijst voor de gemeenteraadsverkiezingen en loopt u de kans om verkozen te worden? De kaderschool biedt u de juiste voorbereiding. Dit najaar start op drie plaatsen de cursus 'Welkom in de raad'. Deze cursus is onderdeel van de leerroute voor nieuwe raadsleden en commissieleden.

De kaderschool investeert in deze cursus met de inzet van veel ervaren mensen uit de partij en een flinke subsidie op de deelnemersbijdrage.

WAAR GAAT HET OVER?

Welkom in de raad is een combinatie van stevige inhoud en ontwikkeling van politieke vaardigheden en visievorming.

LOCATIES EN DATA

Assen : start 10 oktober
 Almere : start 31 oktober
 Gorinchem : start 10 oktober
 Deelnemersbijdrage: € 200
 Overige data en aanmeldformulier zijn te vinden via www.kaderschool.christenunie.nl/welkominderaad of bel 033-4226969

Op het programma staan:

- Uitgangspunten van de ChristenUnie en hoe vertalen die zich dan naar ruimtelijke ordening, sociaal beleid of economisch beleid?
- Financiën: wat zijn de beslissende momenten voor een raadslid?
- Presenteren: hoe breng ik mijn boodschap over?
- Staatsinrichting: wat zijn de taken van de gemeente en hoe werkt de raad?
- Persoonlijke motivatie: wat drijft mij en hoe houd ik mijn motivatie vast? Hoe ga ik om met weerstanden?
- Timemanagement
- Conflicthantering
- Compromissen sluiten en onderhandelen
- Netwerken

“ALS IK GEKOZEN WORD, WIL IK ER KLAAR VOOR ZIJN”

Een duidelijke stelling van Marianne Witteveen (43) uit Dronten. Marianne heeft zich recent opgegeven voor de cursus 'Welkom in de raad' in Almere. Marianne loopt mee met de ChristenUnie-fractie in Dronten en staat als vierde op de kandidatenlijst. "We hebben nu drie raadsleden, dus die vierde plaats is best 'gevaarlijk'. Het afgelopen jaar heb ik op alle terreinen van de gemeenteraad rondgekeken en daarom kon ik een goede keus maken." Doorslaggevend voor haar beslissing was haar maatschappelijke betrokkenheid en het besef dat de jongere generatie het werk moet gaan overnemen van de ouderen.

"Ik weet niet of ik gekozen word, maar als het gebeurt wil ik er helemaal voor gaan. En dus bereid ik me daar op voor. Deze cursus is precies wat ik nodig heb." Marianne verwacht veel van de cursus en ziet vooral uit naar de kennismaking met andere nieuwkomers in de politiek.

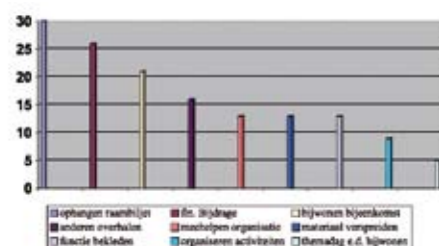
Groot deel leden actief

Als het waar is dat de uitzondering de regel bevestigt, dan is de PVV van Geert Wilders de uitzondering. De regel is dat politieke partijen ledenorganisaties zijn. Die regel geldt ook voor de ChristenUnie, met ruim 26.000 leden een in dit opzicht middelgrote partij. Daar mag de partij zich gelukkig mee prijzen.

Meer leden kunnen weliswaar meer werk verzetten, maar dan moeten die leden wel actief zijn. Dat is niet vanzelfsprekend. Het is denkbaar dat mensen met hun lidmaatschap hun partij steunen en het daarbij wensen te laten. Daar is niets mis mee. Maar elke partij hoopt dat een deel van haar leden toch bereid is meer te doen. Het politieke handwerk moet tenslotte gebeuren. Hoe het daarmee binnen de ChristenUnie is gesteld, blijkt uit onderzoek onder partijleden dat in 2008 is gehouden. Enkele van de lezers zullen nu denken: Oh ja, dat is waar, ik heb ook zo'n vragenlijst ingevuld! Nog zes andere partijen maakten deel uit van dit onderzoek, maar hier worden enkele gegevens gepresenteerd die uitsluitend op leden van de ChristenUnie betrekking hebben.

OVERTUIGD

Ten eerste stellen we vast dat van de ruim 500 deelnemers aan het onderzoek het overgrote deel zich overtuigd aanhanger van de ChristenUnie acht. Zes procent is niet zo overtuigd, maar die groep valt in het niet bij de 54 procent die zich tamelijk en de 40 procent die zich een zeer overtuigd aanhanger van de ChristenUnie vindt. Daarmee lijkt een fundament voor activisme aanwezig.

Figuur 1

Inderdaad, partijleden geven aan activiteiten te hebben ondernomen. In Figuur 1 staat weergegeven op welke manieren men actief kan zijn voor de ChristenUnie en of leden dit (zeer) vaak hebben gedaan in de afgelopen vijf jaar. We brengen hier gemakshalve alle activiteiten onder de noemer 'activisme', hoewel die term voor handelingen

die gewoon thuis worden verricht (af-fiche ophangen, geld overmaken, e.d.) misschien wat overdreven is.

VERKIEZINGSPOSTER

Het ophangen van een raambiljet of verkiezingsposter blijkt trouwens het meest populair te zijn. Van de deel-

nemers aan het onderzoek zegt 30 procent dat de afgelopen vijf jaar (zeer) vaak gedaan te hebben. Deze activiteit wordt gevolgd door het geven van een financiële bijdrage aan de partij naast de reguliere contributie (26 procent) en het bijwonen van een partijvergadering of officiële partijbijeenkomst (21 procent).

Minder populaire manieren om als lid van de ChristenUnie actief te zijn, zijn het anderen overhalen op de partij te stemmen (16 procent), het helpen organiseren van verkiezingsbijeenkomsten of andere campagneactiviteiten, het verspreiden van folders en voorlichtingsmateriaal, en het bekleden van een functie in of namens de partij (alle 13 procent). Minder dan tien procent geeft aan (zeer) vaak mee te hebben gedaan aan het organiseren van overige partijactiviteiten of een themadag, festival of een familiedag te hebben bijgewoond.

Meer leden kunnen weliswaar meer werk verzetten, maar dan moeten die leden wel actief zijn. Dat is niet vanzelfsprekend. Het is denkbaar dat mensen met hun lidmaatschap hun partij steunen en het daarbij wensen te laten. Daar is niets mis mee. Maar elke partij hoopt dat een deel van haar leden toch bereid is meer te doen. Het politieke

handwerk moet tenslotte gebeuren. Hoe het daarmee binnen de ChristenUnie is gesteld, blijkt uit onderzoek onder partijleden dat in 2008 is gehouden. Enkele van de lezers zullen nu denken: Oh ja, dat is waar, ik heb ook zo'n vragenlijst ingevuld! Nog zes andere partijen maakten deel uit van dit onderzoek, maar hier worden enkele gegevens gepresenteerd die uitsluitend op leden van de ChristenUnie betrekking hebben.

Over het geheel genomen meent ruim de helft van de partijleden van zichzelf (vrijwel) niet actief te zijn als lid, is ongeveer dertig procent niet zo actief en is ruim tien procent tamelijk actief. Een kleine minderheid van 6 procent is volgens eigen zeggen zeer actief. Van die laatste groep leden heeft inderdaad bijna iedereen in de afgelopen vijf jaar 3 of meer van de in Figuur 1 opgenomen activiteiten ondernomen. Van de leden die zichzelf niet actief vinden, heeft tweederde deel de afgelopen jaren echter geen enkele actie ondernomen. Zelfs geen raambiljet opgehangen.

POTENTIEEL

Het kan verkeren, wist Brederode al. Aan de partijleden is namelijk ook gevraagd of zij denken in de toekomst actiever, net zo actief of minder actief te zijn dan op het moment van ondervraging. Een meerderheid van 56 procent blijft even (in)actief, maar tegenover de 18 procent die denkt over een jaar of vijf minder actief te zijn staat een grotere groep van 26 procent die juist actiever denkt te zijn.

Naast een grote groep onmisbare niet actieve leden, is dit voor de partij een hoopvol gegeven. Ze zijn er dus, de leden die voor hun ChristenUnie het politieke handwerk in zijn vele vormen en varianten willen verrichten. Het is aan de partij om die leden via uitgekende werving en zorgvuldige selectie op te sporen en aan het werk te krijgen!

Joop van Holsteyn en Ruud Koole zijn zijn als hoogleraar werkzaam aan het Instituut Politieke Wetenschap van de Universiteit Leiden en zijn verantwoordelijk voor het Leidse Partijledenonderzoek 2008.

Christelijk & defensie?

Vooraf jongeren vragen mij soms naar de relatie tussen christelijk en defensie. Of: hoe kan een christen nu minister van Defensie zijn?

Bij doorvragen van mijn kant blijkt dat er vaak sprake is van een versmalling van de notie van christelijke politiek. Christelijk-sociaal heeft soms een eenzijdige focus gekregen op moraliteit, zorg en menselijke relaties. Hoe sympathiek ook, deze eenzijdigheid doet tekort aan de Bijbelse notie van het ambt van de overheid en aan de menselijke werkelijkheid, die onleefbaar wordt zonder de sanctie-instrumenten van politie, leger en rechtspraak.

Leerzaam is om de lezing van het bekende hoofdstuk 13 van de brief van Paulus aan de Romeinen te beginnen aan het eind van hoofdstuk 12. Daar waarschuwt de apostel voor eigenrichting. Hij gaat er van uit dat er onrecht kan zijn dat om wraak schreeuwt, maar dat rechtvaardigt niet dat recht in eigen hand te nemen. En dan volgt in hoofdstuk 13 de 'introdunctie' van de overheid als instelling van God. Bijbels nadenken over de overheid begint dus met een focus op het recht, herstel van verhoudingen en de zwaarmacht. Ik voel me dan ook als een vis in het water van Paulus.

Eimert van Middelkoop, minister van Defensie

Peter van Dalen vice-voorzitter Europese Transportcommissie

'**NEDERLAND HEEFT
BAAT BIJ DEZE POST**'

Peter van Dalen is benoemd tot vice-voorzitter van de Transportcommissie van het Europees Parlement. Van Dalen is door zijn fractie van Europese Conservatieven en Hervormers (ECR) voorgedragen voor deze post en vandaag heeft de Transportcommissie van het Europees Parlement met die voordracht ingestemd. "Ik ben zeer blij met deze benoeming: dat een nieuwkomer in het Parlement zo'n functie krijgt is uitzonderlijk. Het gaat hier om een spilfunctie in de Europese transportpolitiek", reageert Van Dalen enthousiast.

Peter van Dalen beschouwt de Transportcommissie als één van de belangrijkste commissies van het Europees Parlement. Van Dalen: "Door veel EP-commissies worden wel allerlei verklaringen opgesteld en uitspraken gedaan maar die hebben geen kracht

van wet. Bij de Transportcommissie is dat anders omdat die wel wetgeving vaststelt. Bovendien wordt het meeste deel van die wetgeving niet door Den Haag maar door Brussel bepaald". De kersverse vice-voorzitter onderstreept dat Nederland als transportland er veel

belang bij heeft dat een Nederlander op deze post zit. "Al in de verkiezingscampagne heb ik met nadruk ingezet op verkeer en vervoer. Die inzet wordt nu beloond met veel meer dan waarop ik had gehoopt: lid worden van de Transportcommissie zou al prima zijn, van zo'n vice-voorzitterschap kun je als nieuwkomer slechts dromen. Ik ken de wereld van het transport goed en ben blij dat het Europees Parlement de voordracht van mijn fractie om mij op deze belangrijke positie te krijgen, heeft overgenomen."

INDIA

Van Dalen heeft zich ook aangemeld om lid te worden van de India-delegatie van het Europees Parlement. Daarover wordt in september beslist. Deze delegatie onderhoudt de betrekkingen tussen het Europees Parlement en India.

HET GAAT HIER OM EEN SPILFUNCTIE IN DE EUROPESE TRANSPORT- POLITIEK

Van Dalen: "Bij de delegatieplaatsen kijken veel EP-leden naar landen met belangrijke politieke of economische betrekkingen zoals China, de VS en Rusland. Natuurlijk is India politiek en economisch ook van groot belang maar ik kies met overtuiging voor de India-delegatie om me in te zetten voor de 250 miljoen Dalits (ter vergelijking: de totale Europese bevolking bedraagt bijna 500 miljoen mensen) in dat land. De Dalits vormen een zeer grote maar tegelijk volkomen achtergestelde bevolkingsgroep, die volgens het kasten-

stelsel in India nog minder waard zijn dan mensen." Van Dalen: "In de verkiezingscampagne heb ik kennis gemaakt met het bijzondere werk dat dominee D'Souza in samenwerking met Nederlandse organisaties verricht onder de Dalits. De Dalits verkeren in onacceptabele misstanden, die moeten wij als Europa stevig aan de kaak stellen. Dat kan zo niet langer in de 21e eeuw."

MILIEU

Behalve voor transport en mensenrechten gaat Europarlementariër Van Dalen zich inzetten voor het milieu. Dat zal hij doen als plaatsvervangend lid van de commissie Milieu. Deze commissie houdt zich ook bezig met de volksgezondheid. Hierover wordt na het zomerreces beslist.

**Benjamin Beldman, beleidsmedewerker
Eurofractie**

COLOFON

Redactie

Shahied Badoella, hoofdredacteur
Cornelis Vlot, eindredactie
handschrift@christenunie.nl

Fotografie

Ruben Timman / Nowords.nl
ChristenUnie, Sofie Knijf

Vormgeving

Frivista - (y)our mission, Amersfoort

Adressen ChristenUnie

Partijbureau
Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
Tel. 033 4226969
bureau@christenunie.nl
bank: 37.29.30.018

Eerste Kamer

Tel. 070 3624571

Tweede Kamer

Tel. 070 3183057
christenunie@tweedekamer.nl

Eurofractie

Tel. 010 4140534
info@eurofractie.nl

Wetenschappelijk Instituut

Tel. 033 4226960
wi@christenunie.nl

CBB

HandSchrift verschijnt in braille en audio bij het CBB
Tel. 0341 565 499

Druk

Kon. BDU Grafisch bedrijf

Advertenties

Via handschrift@christenunie.nl
Tel. 033 422 69 71

Legaten

Gedenkt u de partij testamentair dan luidt de tenaamstelling: Vereniging de ChristenUnie Amersfoort. KvK dossiernr. 32080551

Lidmaatschap

Het lidmaatschap valt samen met het kalenderjaar. Opzeggen kan alleen schriftelijk voor 30 november bij de ledenadministratie: ledenadministratie@christenunie.nl.

NAW-gegevens

De ChristenUnie registreert NAW-gegevens van alle leden. Zorgvuldig geselecteerde derden mogen onze leden af en toe gerichte aanbiedingen doen. Vragen of bezwaar? Bel onze ledenadministratie.

Milieu

Dit partijblad is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Wat gebeurt er in het land? Hoe staan onze lokale en provinciale politici ervoor? De BestuurdersVereniging peilde het, u leest het hier.

'IJS ZONDER POLITIEKE BIJSMAAK'

Recent heeft de ChristenUnie in Zwartewaterland meegegaan aan een actie voor het project 'School voor Chamis'. Er werd rond het Havenplein in Genemuiden een sponsorloop gehouden, waarbij enkele ChristenUnie-raadsleden ijs verkochten onder het motto 'ijs zonder politieke bijmaak'. Er waren verschillende smaken ijs, dus er viel iets te kiezen. De verkoopopbrengst was uiteraard bestemd voor het project.

DANTUMADIEL TRAPT SPECTACULAIR AF

ChristenUnie Dantumadiel is onlangs gestart met de campagne voor de komende gemeenteraadsverkiezingen in maart 2010.

Bij het winkelcentrum in Damwoude werd de campagne-caravan op een wel heel ludieke wijze gepresenteerd: een

kraan trok de caravan een tiental meters de lucht in, zodat van ver te zien was dat het de ChristenUnie Dantumadiel menens is. De kiesvereniging wil met deze caravan de komende periode campagne voeren in verschillende dorpen in Dantumadiel.

GELDERLAND WIL WATERSTOF VALLEY

In de provinciale staten van Gelderland lag een voorstel om het rijden op waterstof te subsidiëren van het rijden op waterstof. In zijn eerste speech gaf het kersverse Statenlid Dick Ebbers (ChristenUnie Gelderland) aan dat zijn fractie nog wel een stap verder wil gaan, namelijk de ontwikkeling van een Waterstof Valley van Arnhem tot aan de Achterhoek. Een mooie en unieke kans voor de regio volgens het Statenlid, niet alleen voor het project zelf, maar zeker voor de ontwikkeling van duurzame mobiliteit en het verder op de kaart zetten van Waterstof Valley in de provincie Gelderland. Een meerderheid van Provinciale Staten steunde het voorstel.

BETER COMMUNICEREN IN HOUTEN

De ChristenUnie in Houten heeft bij monde van fractievoorzitter Jochem Pleijsier vragen gesteld aan het college over de communicatie met burgers. Het lijkt de lokale ChristenUnie goed om begrip en acceptatie bij de burger te vergroten over besluiten van de gemeente. Zo kunnen onbegrip en klachten worden voorkomen, aldus de fractie. Dit kan door, bij een voor de burger negatieve beslissing, het besluit mondeling toe te lichten voordat schriftelijke communicatie plaatsvindt.

AANDACHT VOOR JEUGD EN ALCOHOL IN RIDDERKERK

Wethouder Heleen van den Berg (Ridderkerk) heeft het bezoek van Minister Klink aan het Ridderkerkse gezondheidscentrum aangegrepen om aandacht te vragen voor de lokale acties rond jeugd en alcohol. In Ridderkerk kregen alle leerlingen van groep 8 het boek Cool, waarin de keuzes voor het gebruik van alcohol (of juist niet) door jongeren op een schoolfeest centraal staan. Deze actie was een onderdeel van een brede discussie over jeugd en alcohol.

DE VIJF VAN LIMBURG

Alle lijsttrekkers van de ChristenUnie in Limburg zijn inmiddels aangewezen. Henk Buddingh uit Venlo bijt het spits af in november van dit jaar, in verband met de vervroegde verkiezingen in Venlo. In maart 2010 volgen Simon Vels uit Maastricht, Ferdinand Fahner uit Roermond en waarschijnlijk ook Bert Tijssen uit Brunssum en Antoine Dammers uit Landgraaf. Omdat kiesvereniging Limburg vijf campagnes moet voeren en in totaal maar een kleine honderdvijftig leden heeft, vraagt de kiesvereniging om uw financiële steun via rek.nr. 464 36 79 t.n.v. ChristenUnie Limburg te Brunssum.

NIEUWS

Zelf iets nieuws te melden? Mail dan naar bestuurdersvereniging@christenunie.nl Meer nieuws lezen? Ga naar www.christenunie.nl/inhetland

Bernadette van den Berg, adviseur BestuurdersVereniging

AGENDA

- 12-09** Joël Voordewind spreekt over Armeense genocide in Enschede
  - 18-09** Esmé Wiegman bezoekt Muiden ivm bouwen in IJmeer/Markermeer
  - 21-09** Esmé Wiegman en Ernst Cramer bezoeken ECB in Frankfurt
  - 23-09** Arie Slob spreekt tijdens Prinsjesdagontbijt in Barneveld
  - 24-09** Esmé Wiegman spreekt op studiedag Gomaes-college in Harderwijk
  - 25-09** Esmé Wiegman bezoekt St. Elisabeth ziekenhuis Tilburg
  - 25-09** Ernst Cramer bezoekt regio Utrecht
  - 29-09** Cursus 'Verdieping christelijk-sociale politiek' deel 1 in Gouda
  - 30-09** Gert-Jan Segers spreekt in 'De open Hof' in Alkmaar over de Islam
  - 02-10** Esmé Wiegman en Ernst Cramer bezoeken Friesland
  - 03-10** 21e Unie- en 8e Ledencongres
  - 10-10** Cursus 'Permanente Campagne' in Amersfoort
  - 10-10** Cursus 'Permanente Campagne' in Drachten
  - 10-10** Cursus 'Welkom in de raad' deel 1 in Assen
  - 10-10** Cursus 'Welkom in de raad' deel 1 in Gorinchem
  - 13-10** Cursus 'Verdieping christelijk-sociale politiek' deel 2 in Gouda
  - 17-10** Cursus 'Welkom in de raad' deel 2 in Gorinchem
- Meer informatie: www.christenunie.nl/agenda**

INGEZONDEN

In het mei-nummer van Handschrift sprak de heer A. Sakkers van TLN zich uit tegen een zondagrijverbod. Hij noemt een paar nadelen ervan die naar mijn mening niet correct zijn. Sakkers houdt er namelijk geen rekening mee dat uitgebreidere transportmogelijkheden tot meer vervoer leiden. Nieuwe wegen trekken niet alleen verkeer weg van andere wegen, maar genereren ook nieuwe ritten.

Grotere vrachtwagens (ecocombi's) leiden tot zoveel meer vervoerde vracht dat het positieve effect ervan binnen vijf à tien jaar tenietgedaan wordt (volgens het Fraunhofer-instituut ISI). Een opheffing van het zondagrijverbod is een soortgelijke uitbreiding van transportmogelijkheden en ik verwacht daarom dat er meer verkeer zal ontstaan. Gaan er op werkdagen minder vrachtwagens rijden als ze ook op zondag mogen rijden?

Alleen omdat Sakkers zijn blik vernauwt tot de voordelen voor de individuele chauffeur, komt hij tot een negatieve beoordeling van het zondagrijverbod. Als hij eenduidigheid wenst, kunnen we hem het beste dienen met een geheel Europees zondagrijverbod.

David N. Jansen, Nijmegen

RECTIFICATIES

In de vorige uitgave van Handschrift werd vermeld waar de meeste stemmen vandaan kwamen tijdens de Europese Verkiezingen. In deze lijst met gemeenten ontbraken ten onrechte

Werkendam 24,5 + 4,1 % en Woudrichem: 21,5% + 3,8 %. In de rubriek Kiesvereniging werd per abuis vermeld dat Woudenberg oppositie voerde, terwijl deze Kiesvereniging deelneemt aan het college. Tenslotte kreeg Ab Klink in het stuk 'Blijvers en dwalers' het verkeerde nummer, waardoor hij werd aangeduid als minister van der Laan.

PRIJSWINNAARS ZOMERPUZZEL

De zomerpuzzel in het juli-nummer van Handschrift heeft maar liefst 400 goede inzendingen opgeleverd. Uit die 400 inzenders werden drie prijswinnaars geloot. De prijzen gingen naar Tea Kloeze uit Steenwijk, Peter M. de Winter uit 's Hertogenbosch en Robert Janssen uit Zuidlaren. De winnaars hebben hun duurzaam vakantiepakket in de eerste week van augustus per post ontvangen. Gefeliciteerd!

OPROEP LEZERSPANEL HANDSCHRIFT

Bent u trouw lezer van Handschrift en bereid uw mening te geven over het blad? Laat het ons weten via handschrift@christenunie.nl of bel met eindredacteur Cornelis Vlot via 033 - 4226971.

ZEELAND OPGELET!

Op 26 september gaat ChristenUnie Tweede Kamerlid Ernst Cramer in Tholen een wandeltocht doen. Hebt u zin om met hem mee te lopen? Meldt u dan zo snel mogelijk aan via www.christenunie.nl, want de plaatsen zijn beperkt. Alle wandelingen starten op zaterdagmorgen om tien uur. Een aantal dagen voor de wandeling ontvangt u meer informatie over de dag.

SEGERS' VOORSTEL VOOR VREDE SNEL TE BESTELLEN

Na een voorjaarscongres en drie stadsdebatten – met zo'n 450 deelnemers -, waaronder vertegenwoordigers van kerken en moskeeën, academici, journalisten, twee raadsleden, twee ministers en twee kamerleden, is het tijd voor de volgende stap in het islamdebat van het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie. Die wordt dit najaar gezet. Gert-Jan Segers, directeur van het WI, publiceert dan een studie over de positie van de islam in Nederland en de integratie van moslims.

SPELDEN

Tiny Doornbos-Mollema kreeg onlangs uit handen van Jacques Christiaanse de zilveren speld. Tiny was 15 jaar actief binnen de KV Barneveld als bestuurslid en lid van de PR Commissie. Henk Jaspers, 30 jaar actief in het bestuur van de KV Enschede als onder andere penningmeester, ontving ook de zilveren speld. Tot slot was het Gera Altena-Bolks die de zilveren speld in ontvangst mocht nemen. Zij was ruim 25 jaar actief in het bestuur van de KV van Enschede en vervulde daar onder andere de functie van secretaris.

PERSONALIA

Vertrekkende politici: Marien Bikker, provinciale Statenlid Gelderland en Wybo Miedema, raadslid Hengelo (Ov). Nieuwe politici: Dick Ebbers, provinciale Statenlid Gelderland en Egbert Alkema, raadslid Hengelo (Ov).

DE CHRISTENUNIE EN IK?

“IK ZET MIJ GRAAG IN VOOR DE JONGERENAFDELING VAN DE CHRISTENUNIE, OMDAT IK VAN HARTE GELOOF IN CHRISTELIJKE POLITIEK. PERSPECTIEF IS BIJNA DE GROOTSTE POLITIEKE JONGERENORGANISATIE VAN ONS LAND EN SAMEN KUNNEN WIJ HET VERSCHIL MAKEN IN DEZE SAMENLEVING. ALS BESTUURSLID WERK IK DAAR GRAAG AAN MEE DOOR BIJVOORBEELD EEN LEIDERSCHAPSTRAINING TE ORGANISEREN VOOR TOEKOMSTIGE CHRISTELIJKE LEIDERS!”

**BERNARD BOS
BESTUURSLID PERSPECTIEF
CHRISTENUNIE JONGEREN**

HS

HANDSCHRIJF

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE
Jaargang 10 | Uitgave 6 | november 2009

A woman with curly hair, wearing a bright red jacket, a dark skirt, and white boots, stands in front of a wall covered in graffiti. To her left, a pink bicycle is parked. The scene is set on a cobblestone street.

Hulp heeft
een hart

Moddergooien

Wat kan er in korte tijd toch veel gebeuren. Neem nou de week voor ons congres. Vier dagen eerder waren we nog in afwachting van een SER-advies over de toekomst van de AOW. Dinsdagavond zat Agnes Jongerius bij Pauw en Witteman en Bernard Wientjes bij Nova. Onderhandelingen in het openbaar. Ze hadden nog een etmaal om eruit te komen. Maar ruim voor het verstrijken van de deadline gooiden ze de handdoek in de ring en begon het grote moddergooien.

Tijdens ons congres heb ik vervolgens zelf een nieuwe deadline gesteld: nog deze maand (oktober dus) zouden kabinet en coalitiefracties het eens moeten worden over een voorstel om de AOW-leeftijd op termijn naar 67 jaar te brengen. U begrijpt dat ik meer dan tevreden ben over het feit dat die doelstelling binnen twee weken gehaald werd. Vrijdag 16 oktober kondigden minister Donner en staatssecretaris Klijnsma een wetsvoorstel aan. Dat zullen we te zijner tijd bij de Kamerbehandeling nauwkeurig beoordelen, maar in hoofdlijnen lijkt het nu reeds een sociaal en solide, duurzaam en rechtvaardig plan. De termijn en manier waarop de noodzakelijke verhoging van de AOW-leeftijd wordt ingevoerd, zorgen ervoor dat werknemers zich goed kunnen voorbereiden op de wijzigende toekomst.

LOSLIPPIGHEID

In het openbaar dealen en wheelen, zoals de sociale partners eind vorige maand deden, zorgt er in het algemeen niet voor dat zaken sneller en soepeler gaan. Dat geldt ook voor het debat over een eventueel vervolg op de Taskforce Uruzgan. Als minister Verhagen daar niet in het openbaar een voorschot op had genomen, dan hadden hij en zijn collega's Van Middelkoop en Balkenende niet voor een spoeddebat in de Kamer gezeten. Zijn loslippigheid, zelfs nog tijdens het debat nadat premier Balkenende aan alle speculaties een eind wilde maken, daagde de Kamer uit tot brede steun voor een motie van Joël Voordewind. Daarin herinnerde hij de ministers aan wat zij in onze beleving in het verleden, bij de verlengingsdiscussie, hebben beloofd.

DRIE KEER

Het kabinet had in één week drie keer kunnen vallen, hoorde ik iemand op ons congres zeggen. Dan is het drie keer niet gebeurd, is mijn optimistische

conclusie; het is kennelijk drie keer overeind gebeven. Maar nu wordt het wel tijd om er weer even stevig te gaan staan. De opgaven voor de komende tijd zijn groot. De AOW-discussie is nog maar een begin. Volgend voorjaar komen we te spreken over een pakket heroverwegingen die met elkaar op den duur 35 miljard moeten opleveren. Geen van de oppositiepartijen lijkt op dit moment doordrongen van de ernst van die opgave. En voor zover ze al met bezuinigingsvoorstellen komen, dan is wel duidelijk waar de klappen vallen: bij de gezinnen bijvoorbeeld of bij ontwikkelings samenwerking, of bij dragers van een hoofddoekje – hoe diep kan de politiek vallen.

STEUN IN DE RUG

De ChristenUnie streeft naar een sociale en duurzame economie en een stabiele en betrokken samenleving. Juist in een tijd van crisis komt het er op aan de goede dingen te doen. Dat betekent dat we lessen moeten trekken uit de crisis. We moeten weeffouten in ons financieel- en economisch systeem aanpakken, sterk inzetten op duurzaamheid, zorg dragen voor de allerarmsten in de wereld (juist zij hebben het zwaarst te lijden onder de crisis), en burgers betrekken bij de keuzen die gemaakt worden. Met name die laatste opgave vraagt om een eensgezinde en vastberaden regeringscoalitie, die zich niet laat afleiden door strubbelingen binnen of tussen de deelnemende partijen. Het bemoedigende, eensgezinde partijcongres was voor mij in ieder geval een steun in de rug.

Arie Slob, fractievoorzitter Tweede Kamer

Tweede Kamernieuws	08
Column Peter Blokhuis	09
50+ beurs	12
Bijdrage Ed Anker	14
Politieke wandeling in Zeeland	15
Oktobercongres Zwolle	16
Column Eimert van Middelkoop	18
Pionieren in Venlo	19
Kiesvereniging Utrecht-Stad	20
Bijdrage André Rouvoet	21
Dichtwedstrijd	23
De 7 vragen aan...	25
Kaderschool	29
Colofon	29
Nieuws uit het land	30
Agenda, kort nieuws en brieven	31
De ChristenUnie en ik...	32

4 'ZIE DE MENS'

Setkin Sies zou niet weten waarom christelijke instellingen en een seculiere overheid niet door één deur kunnen gaan: "De instellingen wordt verweten dat ze een identiteit hebben, maar niemand is identiteitsloos. Iedereen heeft een levensvisie, is overtuigd van zijn eigen gelijk en probeert dat te propaganderen." Een open interview met ex-Youth for Christ werker en lijsttrekker van de ChristenUnie/SGP in Rotterdam, Setkin Sies.

10 IDENTITEIT

"Bij de ChristenUnie horen, zegt iets over je identiteit", stelt Shahied Badoella, directeur Communicatie op het Partijbureau in Amersfoort. "We zijn trots op waar we vandaan komen en gaan vol vertrouwen de toekomst in. Ook als het gaat om 'het jasje' van de partij, de huisstijl." Met die woorden kondigt Badoella de nieuwe uitstraling van de ChristenUnie aan.

18 TOLERANTIE KENT GRENZEN

WI-directeur Gert Jan Segers bekennt met de publicatie van zijn islamstudie 'Voorwaarden voor vrede' kleur in het islamdebat. Segers: "Met het aanbieden van de publicatie aan politiek leider André Rouvoet en integratiedeskundige Paul Scheffer, legden wij in Nieuwspoort onlangs onze kaarten op tafel. Het is tijd om kleur te bekennen."

26 OPHEF

Subsidieaanvraag door Het Scharlaken Koord, bracht de organisatie onlangs in een lastig pakket. Er moest tekst een uitleg gegeven worden aan verschillende gemeenteraden. Reden: angst voor gesubsidieerde evangelisatie. Marijke Bakker vertelt over verbazing, overtuiging en de term neutraliteit.

'Ruimte genoeg voor christelijke identiteit'

SETKIN SIES, LIJSTREKKER ROTTERDAM

Zolang je niet enkel uitbent op ziltjes winnen, is er voor de identiteit van christelijke instellingen 'ontzettend veel ruimte'. Ook in de huidige seculiere maatschappij. Dat meent Setkin Sies, sinds kort de aanvoerder van de ChristenUnie/SGP-troepen in Rotterdam. "Zie de mensen heb die lief."

Setkin Sies is verknocht aan Rotterdam. De mooiste stad van Nederland, als je het hem vraagt. "En een vergelijkend onderzoek met andere steden in de wereld durf ik ook wel aan", lacht hij. "Het is maar wat je ziet: de hogetorens en bouwputten of de 600.000 schepselen van God die er rondlopen." Op enkele onderbrekingen na heeft Sies altijd in de havenstad gewoond. Sinds enkele jaren in de wijk Oud-Charlois, met zijn vrouw en drie kinderen. Zijn kinderen gaan naar een multiculturele school, want 'dat is de toekomst'.

Dat multiculturele trekt Sies aan. "Ik hoef niet op vakantie om andere culturen te leren kennen, die vind ik gewoon in onze straat", zegt hij. Ook de mentaliteit van de Rotterdammers bevalt hem goed. "Direct, recht door zee, zij aan zij. Er wordt niet veel gepraat: als je iets wilt, kun je dat gewoon doen. De mensen zijn pragmatisch."

BLOEI

Sies groeide op in Rotterdam-Zuid. Maatschappelijke betrokkenheid kreeg hij met de paplepel ingegoten. Het waren zijn ouders die een jaar of zeven geleden een voedselbank begonnen – een initiatief dat uitgroeide tot Voedselbank Nederland. Ze begonnen op kleine schaal, door vanuit een kas vijftien voedselpakketten per week te verspreiden. Nu zijn er vestigingen in een honderdtal steden. Onder het mom dat een goed voorbeeld doet volgen, werd ook zoon Sies actief op het

gebied van maatschappelijk werk. Hij studeerde theologie aan de Evangelische Theologische Faculteit in Leuven, België, waarna hij jongerenwerker werd bij Agapè. In 1999 ging hij voor Youth for Christ werken, waar hij diverse functies vervulde. Van regiocoördinator tot teamleider van The Mall Rotterdam. De laatste jaren ging Sies zich echter steeds meer bezighouden met de vraag: hoe kan ik de stad mooier maken? Hij kwam tot de conclusie dat hij zich daarvoor met een grotere doelgroep dan enkel jongeren moest

bezighouden. Tot die tijd was hij 'bewust niet politiek bewust', nu ging dat veranderen. In juli 2009 maakte hij de overstap naar de Rotterdamse politiek, waar hij lijsttrekker werd van de ChristenUnie/SGP-fractie.

DE INSTELLINGEN WORDT VERWETEN DAT ZE EEN IDENTITEIT HEBBEN, MAAR NIEMAND IS IDENTITEITSLOOS

"Ik wilde bewust Rotterdams bezig zijn, niet nationaal. Ik wil niet te ver op afstand komen", vertelt hij. "Ik wil graag werken aan de bloei van de stad, om het bijbels te zeggen. Dat vind ik sowieso belangrijk als christen. Je moet 'stadbewust' zijn. Of in elk geval bewust van je wijk of straat." Hij heeft wel een tijdje gedubd tussen

CDA en ChristenUnie, maar doorslaggevend was dat de ChristenUnie 'ideologischer en pragmatischer' is. "Het CDA is een politiekere organisatie. En ik ben er niet voor de politiek, ik ben er voor de stad. Bij de ChristenUnie vond ik meer een 'hands-on-mentaliteit'." Naast zijn werk in de politiek is Sies bezig een GIDS Netwerk op te zetten in Rotterdam, waarin kerken en christenen samen kunnen werken aan hun maatschappelijke betrokkenheid. Zo kan hij in de politiek de problemen zien en kerken helpen een deel van de oplossing te zijn.

STRIKT SCHEIDEN

Sies houdt de beide petten die hij draagt gescheiden. "Als politicus wil ik de stad mooier maken. Als christen wil ik graag dat kerken meer een rol gaan spelen in de stad." Dat neemt niet weg dat beide veel met elkaar van doen hebben. Sies gelooft dat christenen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de bloei van een stad. Samenwerking met de overheid is daarbij best mogelijk.

Soms lijkt het tegendeel waar te zijn. Zo kreeg Youth for Christ Amsterdam begin dit jaar de nodige politieke kritiek te verduren toen de organisatie subsidie had gekregen. Enkele partijen meenden dat zo het verspreiden van het evangelie gefinancierd zou worden. Dat YfC alleen personeel in eigen gelederen wierf, schoot nog eens extra in het verkeerde keelgat. Het roept de vraag op of christelijke instellingen en de overheid wel zo goed door één deur gaan. Maar Sies zou niet weten waarom niet. "De instellingen wordt verweten dat ze een identiteit hebben, maar niemand is identiteitsloos. Iedereen heeft een levensvisie, is overtuigd van zijn eigen gelijk en probeert dat te propaganderen. Dat doen christenen, maar dat doen ook humanisten of atheïsten of islamieten of Pechtold." Waar het simpelweg om gaat, is dat er goede afspraken worden gemaakt, stelt Sies. "Wat doe je voor het geld? Je moet als instelling missionaire en diaconale projecten strikt scheiden. Bij YfC waren we daar heel transparant

in: dit zijn wij, dit is onze doelstelling en dat gaan we doen voor het geld dat jullie geven. Missionaire activiteiten vonden altijd plaats op een ander tijdstip en een andere plaats, en werden uit een ander potje betaald." De ervaringen die Sies heeft in Rotterdam zijn daardoor positief. "Het is zelfs zo dat Peter van Heemst, PvdA-politicus, ten tijde van de discussie in Amsterdam naar zijn Amsterdamse collega belde om te vertellen hoe goed het hier werkt."

ZIELTJES

Toch begrijpt Sies de achtergrond van de huiver van sommige politici wel. "Blijkbaar hebben we als christenen een bepaald beeld van onszelf gecreëerd. Dat we zieltjes komen winnen of zo." Sies vindt het daarom belangrijk dat christelijke instellingen zelf duidelijk weten wat hun identiteit inhoudt. "De vraag is: ben je alleen geïnteresseerd in het zieltje of breder, in de hele mens? In het verleden ging het vooral om het zielenheil, maar dat is aan het verschuiven bij organisaties. Het gaat om

de hele mens. Als iemand het geloof afwijst, houdt God nog steeds van hem. Wie ben ik dan om de ander af te schrijven?"

Het is Sies' antwoord op de vragen van politici hoe christelijke instellingen omgaan met doelgroepen waar ze moeite mee hebben, zoals moslims en homoseksuelen. "Wij zien de mens en die hebben we lief. Iedereen is verder vrij, we dwingen mensen niet tot een levenskeuze."

IK ZOU GRAAG WILLEN DAT IEDEREEN CHRISTEN WORDT, MAAR IK LAAT JE VRIJ IN JE KEUS

Die insteek kan al heel wat argwaan wegnemen, heeft Sies ondervonden. "In het eerste stadium van een project is er altijd koudwatervrees: je wordt niet met open armen ontvangen. Bij YfC zei ik dan vaak tegen de ambtenaar van de gemeente: ik ben een overtuigd christen, ik zou graag willen dat iedereen christen wordt, maar ik laat je vrij in je keus. Vaak was de kou dan uit de lucht." Daarnaast is het ook een kwestie van je bewijzen door je daden, denkt Sies. "Niemand heeft moeite met het Leger des Heils of met iemand als moeder Teresa. Maar dat heeft ook een tijd geduurd. Het is mogelijk de ander voor je te winnen, je kunt verschil maken door je output. Dat is een uitdaging voor christenen."

Sies illustreert die benadering aan de hand van de zondeval. "Bij de zondeval gingen er vier dingen mis: het contact met God werd verbroken, het contact tussen mensen onderling werd verbroken, er kwam dood en er kwam ellende. God wil herstel op ál die terreinen, niet alleen in het contact met hem. Dus als je mensen weer in contact brengt met elkaar of als je zieken en mensen in ellende helpt, ben je steeds bezig om terug te komen naar het scheppingsdoel. Voor zo'n christelijke identiteit is ontzettend veel ruimte."

Jordi Kooiman

Militair is meer dan vechtmachine

De aanvaarding van pluriformiteit in onze samenleving, het thema van dit nummer, raakt ook de militair en de krijgsmacht. Een moderne krijgsmacht als de Nederlandse erkent dat een militair meer is dan een vechtmachine. Dat betekent dat veel aandacht wordt gegeven aan maatschappelijke begeleiding, nazorg bij missies en aandacht voor het thuisfront. Ook na de dienst verliest defensie militairen niet uit het oog. Zo is de laatste jaren veel aandacht gegeven aan het veteranenbeleid. Ook kennen wij alweer sinds vijf jaar een jaarlijkse veteranendag, die conform de aangepaste vlaginstructie te vergelijken is met bijvoorbeeld 5 mei.

Van groot belang is ook dat de krijgsmacht de geestelijke zorg faciliteert. Een militair laat immers in dienst zijn geloof niet thuis! Erkend wordt dat geestelijke verzorging in stressvolle situaties onmisbaar is. De deur van de krijgsmacht staat daarom open voor de dominee. Niet alleen voor de dominee, maar vanzelfsprekend ook voor de aalmoezenier, de rabbijn, de humanistisch raadsman en – sinds kort – ook de imam. Met deze vorm van erkenning van pluriformiteit, wordt elke militair ongeacht zijn godsdienstige overtuiging, serieus genomen. Daar kan onze samenleving een voorbeeld aan nemen.

Eimert van Middelkoop, minister van Defensie

Tweede Kamernieuws

In dit Tweede Kamernieuws aandacht voor de motie Ortega-Martijn, over de uitbreiding van het stedelijk beleid met 100.000 plus gemeenten. Verder een kort bericht over de start van een pilot met huiskamerbijkomsten. Tenslotte geeft Joël Voordewind een toelichting op zijn petitie over gezinsbeleid dat te vinden is via www.joelvoordewind.nl.

CYNTHIA ORTEGA TOERT DOOR HET LAND

Weet u wat Almere, Apeldoorn, Ede, Haarlemmermeer en Zoetermeer

met elkaar gemeen hebben? Ze zijn Ortega-gemeenten: groeigemeente met meer dan 100.000 inwoners die extra geld krijgen om grootstedenpro-

blematiek aan te pakken. Hun naam danken ze aan de motie Ortega-Martijn die de regering ocriep het stedelijk beleid na 2009 te verbreden met de

100.000 plus gemeenten. Cynthia Ortega is bezig met een 'tour' langs deze gemeenten: "Als niet wordt ingegrepen krijgen ook deze steden te maken met achterstandswijken en verloedering. Geld is het toverwoord. Een stad als Almere, met talloze problemen kreeg slechts enkele duizenden euro's per jaar voor stedenbeleid terwijl andere (G27) steden enkele miljoenen ontvangen. Als Ortega-gemeente krijgen ze nu extra geld."

Integratie heeft ook de aandacht van Cynthia Ortega, er komt zelfs een nieuwe notitie over Integratie en Burgerschap. Cynthia Ortega: "Over dit onderwerp vindt een breed maatschappelijk debat plaats waarin de ChristenUnie een unieke rol heeft. In 2004 heeft de fractie een notitie Integratiebeleid uitgebracht met als titel 'Kiezen voor Nederland'. De discussie gaat echter door en vraagt van de ChristenUnie om een actuele visie gericht op de toekomst."

De notitie moet gaan over integratie en burgerschap."Migranten zien Nederland als hun thuisland en willen beschikken over een volwaardig burgerschap. De ChristenUnie laat het integratiedebat niet versmallen tot een islamdebat, hoewel dit debat ons wel plaatst voor nieuwe vraagstukken die raken aan integratie en burgerschap", aldus Cynthia Ortega.

PILOT HUISKAMERBIJEENKOMSTEN

Het Partijbureau is een pilot gestart met huiskamerbijeenkomsten. Onder het mom 'Laat je stem horen' organiseren leden en stemmers van de ChristenUnie een bijeenkomst in de huiskamer om met ChristenUnie-politici te spreken over de actuele politiek. Cynthia Ortega en Arie Slob trappen deze pilot af. Cynthia Ortega: "Ik ga voor onze notitie Integratie en Burgerschap enkele huiskamerbijeenkomsten beleggen. Dit kan van Amsterdam Zuidoost tot Staphorst zijn. Omdat Integratie en burgerschap van ons allemaal is."

JOËL VOORDEWIND SLUIT GEZIN IN DE ARMEN

Ruim 800 000 kinderen hebben hulp nodig van de jeugdzorg, variërend

van lichte hulp tot hulp bij drankverslaving, depressiviteit en zelfs begeleiding voor jongeren die zelfmoord wilden plegen. Per jaar zijn er 40 000 meldingen van kindermishandeling in gezinnen. Er zwerven zo'n 5000 jongeren door Nederland. Jongeren worden de zuipschuiten van Europa genoemd en maar liefst 370 tieners worden behandeld voor hun drugsverslaving.

Al eerder heeft Joël Voordewind gewezen op het belang van sterke relaties tussen ouders. Voorbereiding op de gevolgen van gezinsvorming voor de relatie tussen partners zou daarom veel gewoner moeten zijn. Een hechte basis van een gezin wordt immers gevormd in de relatie tussen de ouders. Centra voor Jeugd en Gezin kunnen verwijzen naar al bestaande programma's, zoals Marriage Course en Family Factory, die zich richten op relaties, ouderschap en opvoeding.

Daarom is dankzij dit kabinet het ouderschapsplan na echtscheiding verplicht, waarin afspraken worden gemaakt over de zorg voor kinderen. Het is een belangrijke breuk met het verleden dat de rechten van het kind voorrang krijgen op de individuele vrijheidsrechten van ouders. Joël Voordewind: "Terecht dat minister Rouvoet de vaak dramatische gevolgen van het uiteenvallen van gezinnen op de kaart heeft gezet. Hoe onvermijdelijk scheidingen soms ook kunnen zijn, winnaars zijn er niet. Het idee dat scheiden prima is zolang het maar zorgvuldig gebeurt, is achterhaald. Kinderen uit gebroken gezinnen ondervinden tweemaal zoveel problemen als kinderen uit niet gebroken gezinnen. Ik wil geen belerend vingertje heffen, maar de vinger op de zere plek leggen. Als het kind lijdt onder het uiteenvallen van een gezin, mag dat niet in de taboesfeer blijven. De jaren zestig opvoeding moeten we nu eindelijk van ons afschudden. Het versterken van gezonde gezinnen is de beste investering in de toekomst van onze samenleving."

U kunt de hele notitie van Joël Voordewind lezen op zijn site: www.joelvoordewind.nl.

Jolande Uringa

Een vreemde kronkel

De stichting Het Scharlaken Koord in Amsterdam helpt prostituees om de prostitutie te verlaten. Dat is toegestaan maar sommige politici willen liever niet zeggen dat dit maatschappelijk belangrijk is. Subsidie voor Het Scharlaken Koord is een omstreden zaak. Men zou wel subsidie willen geven als de stichting aangaf het werk niet met hart en ziel te doen. Het feit dat de stichting alleen met christelijke medewerkers wil werken, wordt bedenkelijk geacht. Deze mensen zouden zomaar kunnen evangeliseren. Een vreemde kronkel in het politieke denken. Ten eerste heeft Het Scharlaken Koord als doelstelling de opvang van prostituees die willen veranderen. Het is toch duidelijk dat het helpen van prostituees iets anders is dan evangeliseren! Ten tweede doen de medewerkers het vanuit hun geloof. Dat is wat hen motiveert. De politici die bezwaar hebben, geven blijkbaar de voorkeur aan ongemotiveerde mensen. Politiek correcte organisaties blijken geestloos te moeten zijn. Ik zou denken dat de samenleving het moet hebben van gemotiveerde mensen, mensen met een drive. Als je wilt dat mensen zich inzetten voor de samenleving, moet je ze aanspreken op hun motivatie. Wie zegt: gelieve uw motivatie thuis te laten, krijgt halve mensen, robots, en daar heb je niet zo veel aan.

Peter Blokhuis, voorzitter landelijk bestuur

SHAHIED BADOELLA DIRECTEUR COMMUNICATIE

Dichtbij onzelf blijven

“Bij de ChristenUnie horen, zegt iets over je identiteit”, stelt Shahied Badoella, directeur Communicatie van de ChristenUnie op het Partijbureau in Amersfoort. “Onze voorgangers van weleer waren geloofwaardig, integer, verantwoordelijk, energiek en authentiek. De ChristenUnie is dat ook. Daar is in al die jaren niets aan veranderd. We blijven dichtbij onszelf.”

“De ChristenUnie laat zich herkennen aan een aantal basiswaarden: betrouwbaar, betrokken, persoonlijk, actief, inspirerend en eigentijds. We zijn trots op waar we vandaan komen en gaan vol vertrouwen de toekomst in. Ook als het gaat om ‘het jasje’ van de partij, de huisstijl.”

FAMILIENAAMMERK CHRISTENUNIE

“Met het benoemen van de basiswaarden van de partij, zijn we een heel eind op streek, maar er moet nog een hoop gebeuren”, vult de directeur Communicatie aan. “Het gaat dieper. Wij zien onze identiteit gedragen door ons geloof in Jezus Christus, de bron van onze inspiratie. Daaruit vloeien onze basiswaarden en overtuiging voort. Vervolgens uit zich dit in zichtbaar gedrag: dat wat ‘de man op straat’ ziet, hoort en leest in de media. Je kunt je dus voorstellen dat onze

daden en resultaten invloed hebben op ons imago. Hoe onze mensen, van bewindspersoon tot raadslid, politiek bedrijven kan de ChristenUnie ‘maken of breken’. Hun succes is bepalend voor ons imago! Hebben ChristenUnie-politici succes, dan straalt dat af op het familienaammerk ChristenUnie. En omgekeerd werkt het precies zo! Iedereen die betrokken is bij onze partij, draagt uniform de familienaam ChristenUnie en profiteert van de uitstraling en profilering.”

ALLES COMMUNICEERT

“Naast de zichtbaarheid van onze mensen, heeft de vormgeving, ‘het jasje’ van de partij, ook direct invloed op ons imago. De huisstijl, zoals we dat zo mooi noemen. Alle uitingen van de partij - of het nu gaat om een kladblokje of de verkiezingsposter, een T-shirt of een marktkraampje - dragen de

kleuren en het logo van de ChristenUnie. Na tien jaar gaat de partij daarin een vernieuwing doorvoeren”, betoogt Badoella.

10 JAAR CHRISTENUNIE

In het traject naar de huisstijlvernieuwing toe, is onderzoek verricht naar de huidige identiteit van de ChristenUnie. De resultaten lieten een kritische beoordeling van het huidige logo zien. Badoella: “Daarin zag de partijleiding de bevestiging dat Nederland ons niet meer ziet als oubollige partij, maar als stabiele, betrokken en volwassen partner in het politieke speelveld. Nu de ChristenUnie volgend jaar tien jaar bestaat, grijpen we dit jubileumjaar aan om een ‘jubileumlogo’ te lanceren, dat de basis legt voor de nieuwe huisstijl.”

Cornelis Vlot

Jubileum huisstijl

10 JAAR CHRISTENUNIE

ChristenUnie

In 2010 viert de ChristenUnie haar tiende verjaardag. Een feestje waard. In januari wordt een jubileumcongres gehouden en een reeks van activiteiten gaat dit jubileum ondersteunen. De ChristenUnie is een volwassen partij en vertegenwoordigd in alle bestuurslagen van het land. Om de uitstraling van de partij stevig neer te zetten is een nieuw logo ontworpen. Een logo dat de waarden van de partij goed vertolkt.

DE BASISWAARDEN

De belangrijkste en meest in het oog springende basiswaarden van de ChristenUnie. Deze begrippen zijn veelvuldig tijdens partijbijeenkomsten en in partijdocumenten genoemd. De waarden beschrijven als het ware de identiteit van de partij, maar net zo goed de identiteit van de mensen die de partij vertegenwoordigen.

Betrouwbaar

vertrouwen, geloofwaardig, integer, consistent, eerlijk, fair

Betrokken

maatschappelijk, verantwoordelijk, open, ruimte, gelijkwaardig, luisteren, toegankelijk

Persoonlijk

dichtbij, maatschappelijk, warmte, naastenliefde, betrokken, respect

Actief

ondernemend, energiek, brede blik, verbinden, actueel, eigentijds, professioneel, kwaliteit

Inspirerend

christelijk geloof, ruimte geven, kracht, zingeving, visionair, leiderschap

Eigentijds

modern, jong, actueel, niet oubollig, vitaal, vooruitstrevend, progressief

PROMOTIEMIDDELEN GEMEENTE-RAADSVERKIEZINGEN 2010

Alle promotiemiddelen die via het bestelformulier op de website worden besteld, zijn in de 'nieuwe stijl'. Bestellingen worden geplaatst via webwinkel www.christenunie.nl/webwinkel en medio november / begin december geleverd. Snel spullen nodig? Dat kan, maar u ontvangt dan promotiemiddelen in de 'oude stijl'. Hetzelfde geldt voor de kantoorartikelen. Helemaal niet erg als u ze dit jaar nog gebruikt. Vanaf januari 2010 gaan we met z'n allen nieuwe spullen gebruiken.

'OUDE SPULLEN'

Lokale kiesverenigingen hebben vaak nog voorraad campagnemateriaal staan. Daar staan nog oude logo's op. Geen ramp, want oude voorraad wordt gewoon op gemaakt. We begrijpen dat u de overgangstermijn – vanaf nu tot januari 2010 – nodig hebt om uw

'oude spullen' op te maken. Het is niet te voorkomen dat ons oude logo tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen 2010 nog ergens opduikt. Natuurlijk streven we ernaar, om zoveel mogelijk met het nieuwe logo naar buiten te treden. Dat komt de uniformiteit, de uitstraling van de partij ten goede.

GEEN GELDVERSPILLING

Door de 'oude' promotiemiddelen gewoon op te maken, zorgen we ervoor dat we niet onnodig geld verspillen. De kosten van de invoering van de nieuwe huisstijl worden tot het minimum beperkt. Promotiematerialen moeten toch worden besteld.

WEBSITE

Vanaf januari 2010 wordt het nieuwe logo op de landelijke website doorgevoerd. Automatisch gaan alle aangesloten lokale ChristenUniewebsites daarin mee. Webmasters hoeven daar dus niets voor te doen.

DOWNLOADEN NIEUWE HUISSTIJL

U wilt het logo digitaal hebben voor bijvoorbeeld uw flyers? Op de website vindt u alles wat u nodig hebt. Of het nu gaat om het logo, sjablonen, kleurcodes of lettertypes. Alles is te vinden via: www.christenunie.nl/nl/page/6966

VRAGEN OVER DE NIEUWE HUISSTIJL?

Voor vragen over de nieuwe huisstijl kunt u terecht bij Cornelis Vlot, team Communicatie op het Partijbureau in Amersfoort. Telefoon: 033 4226971. E-mail: huisstijl@christenunie.nl

50+

Vrijwilligers en medewerkers van de ChristenUnie waren in de derde week van september actief op de 50+ Beurs in Utrecht. Vele bezoekers maakte gebruik van de mogelijkheid om te raden naar de echte leeftijd Andre Rouvoet in de stand van ChristenUnie. Als winnaar uit de bus kwam de heer J. Sieben uit Oudewater. Hij ging naar huis met een hotelnacht in Den Haag. Speciale bezoekers van de 50+ beurs waren minister van Defensie, Eimert van Middelkoop en de burgemeester van Staphorst, Joop Alsema.

ChristenUnie

.christenu

JO

NOON
meens
le oudere

Caritas
SERVICES OF CHRIST
ARTIE
ONEN

ED ANKER

Argwaan van de massa

Ed Anker baalt ervan dat christelijke organisaties meer en meer argwanend worden benaderd.

“Handen af van de christelijke organisaties“, betoogt hij. Ook Arie Slob heeft te maken met argwaan. Een paar maanden geleden kopte het nieuws: ‘Christen-Unie wil scheppingsverhaal in openbaar onderwijs’. Het verhaal erachter lag, zoals vaak, genuanceerder dan een partij die openbare scholen dwingt ook over Genesis te beginnen.

Arie Slob gaf in een interview aan dat leerlingen breder geïnformeerd moeten worden dan die ene opvatting in het lesboek. Een boodschap die hij ook aan christelijk onderwijs meegaf, alleen haalde dat om duistere redenen niet de kop, en al zeker niet het doorsnee nieuwsbericht. We schakelen door naar homo-emancipatie. Minister Plasterk vraagt zich af of leerlingen in het reformatorisch onderwijs ook kennis maken met andere visies op homoseksualiteit. We lezen op geen enkele manier hoe hij er bij openbare scholen op aandringt, dat daar ook andere visies op homoseksualiteit voor het voetlicht komen. De argwaan werkt

blijkbaar slechts één kant op. In een vacature van de Socialistische Partij mag gevraagd worden van de sollicitant dat er SP-bloed door de aderen vloeit. Logisch, het wordt lastig werken met een overtuigde liberaal. Maar als hulporganisatie Scharlaken Koord een vacature van gelijke orde plaatst, is Nederland te klein. Dat stoort Ed Anker: “Handen af van de christelijke organisaties”, zegt hij. “Ik baal ervan dat zo’n organisatie wordt besmeurd met een argwanend luchtje vanwege de christelijke identiteit. Men vreest dat ze aan het evangeliseren gaan onder prostituees. Alsof het de grootste misdaad is die tegen de mensheid

begaan kan worden! Het is zo flauw dat partijen ons een beeld voorhouden waarin er een zwart geklede dominee langs de ramen gaat.”

Ed, wat is er precies aan de hand in ons tolerante Nederland?

“Ik vrees dat Nederland helemaal niet zo tolerant is, maar eerder onverschillig. Er wordt meer gesproken over, dan mét christelijke organisaties. Neem een voorbeeld als Het Leger des Heils. Een organisatie die zich al jaren inzet voor daklozen, daar waar overheden ze laten zitten, maar waar nog steeds karikaturen van worden gemaakt. Het Scharlaken Koord loopt voorop in de hulpverlening in de prostitutie, maar men vindt het erg dat ze christelijk zijn. De Rode Draad werkt nauw samen met de prostitutie-exploitanten, maar dat vindt niemand een probleem.

We gaven een aantal voorbeelden. Neemt verdraagzaamheid tegenover christenen af?

“Die onverdraagzaamheid is er misschien altijd geweest. Ik heb in de Kamer veel te maken met de generatie van wie de ouders zich in de jaren zestig hebben afgezet tegen de kerk. Hoewel de kerk steeds meer meegaat met zijn tijd en zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid (weer) oppakt, vrees ik dat de criticasters daarvan niet de moeite hebben genomen om hun argumenten opnieuw te doordenken en nu klakkeloos de retoriek uit de jaren zestig opwarmen.”

Waarom moeten we de organisaties koesteren?

“Nou, laten we ons eens voorstellen dat ze hun werk staken. Dat Youth for Christ stopt met zijn succesvolle werk onder straatjongeren, dat het Leger des Heils stopt met de opvang van daklozen, dat De Hoop verslaafden niet meer helpt en zich ook maar even terugtrekt van de Antillen, dat de VBOK geen tienermoeders meer opvangt en stichting Gave geen vluchtelingen meer ondersteunt, Exodus geen gedetineerden helpt met re-integreren en Stichting Present stopt met het helpen van eenzame ouderen. Je gooit je halve maatschappelijk middenveld weg.”

Jolande Uringa

POLITIEKE WANDELING IN ZEELAND

'Natuur terug naar de boeren'

Zeeland telt de meeste zonne-uren. Dat bleek ook weer tijdens de politieke wandeling in Tholen op zaterdag 26 september.

Met zestien geïnteresseerde deelnemers werd onder deskundige leiding van Kees van der Meer - boswachter van Staatsbosbeheer – deelgenomen aan de wandeling. Speciale deelnemers waren Ernst Cramer en zijn vrouw Hennie. De boodschap van Ernst: "Zorg voor grotere aaneengesloten natuurgebieden en geef kleine gebieden terug aan de boeren."

De Scherpenissepolder is ruim vijf jaar geleden heringericht en het is zeer verrassend hoe snel deze polder

zijn natuur waarde gekregen heeft. Daaruit blijkt dat de natuur zich niet zomaar naar onze hand laat zetten. Zo bleek zich in het gebied, dat door een bepaalde komvorming die al in het oorspronkelijke landschap zat, zoet water te verzamelen. Ook zagen we het Goudknoetje. Een plantje dat vroeger zeer zeldzaam was in Nederland en alleen in het Lauwersmeer voorkwam en – tot grote blijdschap van Ernst Cramer – ook in Flevoland. Maar nu dus ook in grote aantallen in deze polder. Daarnaast hebben we kunnen genieten van verse zee kraal, waar in Zeeland uitgestrekte gebieden van staan.

Door het schitterende weer kreeg het gezelschap een zonnige indruk van dit prachtige deel van het Zeeuwse landschap. Tijdens de wandeling ontspannen zich er brede discussies over hoe je met de natuur in relatie tot de land-

bouw moet omgaan. Het belang van de natuur en van de landbouw werd breed uitgemeten. De wandeling werd met een goed verzorgde lunch afgesloten.

Kees van der Elst

12 PROVINCIES, 12 MAANDEN, 12 WANDELINGEN

Ze zijn er nog, die leuke wandelingen met een Tweede Kamerlid door een natuurgebied. Onder leiding van een gids geniet u van de buitenlucht en spreekt u tussendoor ronduit met een Kamerlid over allerlei zaken. Bijna de helft van de provincies zijn inmiddels bezocht in het kader van deze politieke wandeling. Wilt u weten welk Kamerlid bij u in de buurt komt? Houd dan de website in de gaten: www.christenunie.nl/wandeling.

Najaarscongres 2009

ZICHTBAAR EENSGEZIND

Tolerantie kent grenzen

**GERT JAN SEGERS LEGT
KAARTEN OP TAFEL**

‘Voorwaarden voor vrede’, zo heet de islamstudie van het Wetenschappelijk Instituut (WI). Met het aanbieden van de publicatie aan politiek leider André Rouvoet en integratiedeskundige Paul Scheffer, legden wij in Nieuwspoort onlangs onze kaarten op tafel.

De positie van de islam en moslims in ons land zal een belangrijk onderwerp zijn bij de komende lokale en landelijke verkiezingen. Dit gaat veel mensen aan het hart. Dat bleek ook wel uit de grote opkomst en betrokkenheid bij de islamdebatten die we als WI in het voorjaar organiseerden. Nu is het tijd om zelf kleur te bekennen en duidelijk te maken waar de ChristenUnie voor staat.

VREDE

Zo moet helder zijn dat er wat ons betreft een kloof gaapt tussen islam en het christelijke geloof. Het hart van de islam ontkent het hart van het christelijke geloof: het lijden, sterven en de opstanding van Jezus Christus. Daarom kan er nooit sprake zijn van een religieuze verbondenheid. Tegelijk vraagt de Schrift ons om vrede te houden met alle mensen, voor zover dat van ons afhangt (Romeinen 12:18). Wij zullen ons dus moeten inzetten voor

een vreedzame samenleving van een bont gezelschap van niet-gelovigen, anders-gelovigen, moslims en christenen.

VERANDERD NEDERLAND

Er zijn wel voorwaarden voor die vrede. Allereerst is dat een overtuigende keuze voor elkaar. Taalbarrières, onderwijsachterstanden, criminaliteit en extremisme zijn desastreus voor een betrokken en vreedzame samenleving. We zullen er meer dan ooit tegen ten strijde moeten trekken. Een andere voorwaarde is de omarming van onze politieke en religieuze vrijheden. Door de komst van nieuwkomers verandert Nederland. Dat onze eetgewoonten anders worden en we in onze kleding van elkaar verschillen is geen ramp. Maar als het gaat om onze politieke en religieuze vrijheden, mag het nooit een kwestie van geven en nemen worden. Ons land mag nooit een vrijplaats worden voor haat, religieus geweld en

intimidatie van bijvoorbeeld moslims die christen zijn geworden.

GRENZEN VAN TOLERANTIE

Liberalen zien bij religieuze meningsverschillen maar één oplossing: secularisatie. Voor ons tellen godsdienstvrijheid, onderwijsvrijheid en de rechtsstaat die aan iedereen ruimte geeft, ook aan moslims. Daarbij geven de rechtsstaat en de genoemde vrijheden ook de grenzen van tolerantie aan. We kunnen nooit toegeeflijk worden bij extremisme, vervolging van christenen in islamitische landen, gewelddadigheid, haatpreken. Maar we zullen ook nooit mogen toegeven aan de neiging, zoals bij de PVV, om ook in Nederland onderscheid te gaan maken tussen eerste- en tweederangs burgers.

Het islamdebat zal nog even doorwoeden, ook tijdens komende campagnes. Met de publicatie ‘Voorwaarden voor vrede’, ligt er een stevige bijdrage van onze kant.

‘Voorwaarden voor vrede’ is te bestellen via wi.christenunie.nl of: wi@christenunie.nl.

Gert-Jan Segers is directeur van het WI en auteur van de islamstudie

'Pionieren' in Venlo'

CHRISTENUNIE DOET MEE IN LIMBURG

Hoewel de landelijke gemeenteraadsverkiezingen in maart 2010 worden gehouden, zijn sommige gemeenten door herindelingen volgende maand al aan de beurt. De ChristenUnie doet op 18 november mee aan de verkiezingen in Oldambt en Zuidplas, maar ook in Venlo: daar zet de lokale ChristenUnie haar eerste stapjes op Limburgse grond!

"Steeds meer mensen hebben behoefte aan een betrouwbare partij, die opkomt voor dat wat kwetsbaar is, het leven, de mensen en de natuur." Lijsttrekker Henk Buddingh denkt dat Venlo, de stad waar de ChristenUnie voor het eerst meedoet aan de lokale verkiezingen in Limburg, veel te bieden heeft. "Maar de ChristenUnie heeft Venlo óók veel te bieden. We denken aan het drugsbeleid, de koopzondagen en het belang van vrijwilligerswerk. We willen onze stem laten horen." Buddingh woont sinds drie jaar weer in Nederland, nadat hij twintig jaar zedingsarts was in Pakistan, Zimbabwe en Soedan. Arts is hij nog steeds, nu bij de GGD in Zuid-Limburg. Naast zijn werk raakte hij betrokken bij de ChristenUnie. Van het één kwam het ander en uiteindelijk werd hij lijsttrekker in Venlo. "Zo gaat dat dan", vat hij nuchter samen.

DUIZEND STEMMEN

Het idee om mee te doen in een aantal

Henk Buddingh, lijsttrekker in Venlo

Limburgse gemeenten ontstond na de provinciale verkiezingen van enkele jaren geleden. "De ChristenUnie behaalde toen bijna een zetel", zegt Buddingh. "Vervolgens besloten we mee te doen in de gemeenten waar we de grootste kans leken te hebben op een zetel. Bij de landelijke verkiezingen haalden we in Venlo al eens 2,1 procent van de stemmen. Dat zijn ongeveer zeshonderd kiezers, terwijl we hier duizend stemmen nodig hebben voor een zetel."

Om dat aantal stemmen binnen te halen zijn Buddingh en zijn team al druk bezig met allerlei activiteiten. Zo tuigden ze een website op en sturen ze persberichten rond. "Laatst hoorden we dat de mensen in Werkendam ons wel een caravan wilden lenen. Daar kunnen we mooi de wijk mee in!" Ook komt Arie Slob op 3 november naar Venlo.

OPSTEKER

"Het is echt pionierswerk", zegt de lijsttrekker over het ChristenUnie-werk in Limburg. "Je loopt niet met andere gemeenten in de pas, omdat de verkiezingen hier zo vroeg zijn." Maar het heeft ook voordelen, stelt Buddingh. "Als wij in november een zetel zouden krijgen, zou dat een geweldige opsteker zijn voor de andere teams in de provincie. Maar goed, we zijn maar met z'n zessen. Het is een kleine club met weinig politieke ervaring, maar we doen wat we kunnen!"

Na Venlo zal de ChristenUnie ook meedoen aan de verkiezingen in andere Limburgse gemeenten: op 3 maart zijn Maastricht, Roermond en Landgraaf aan de beurt.

Esther van der Wiel, medewerker team
Campagne & evenementen

De kiesvereniging **Utrecht-Stad**

Vnr: Karin Kortering, Willem Wensink, Wim Rietkerk, Cobie Voorberg, Tjeerd Boersma, Tabitha Ester, Maarten de Vries, op de achtergrond bij de kaart: Peter Floor, Mirjam Bikker. Op de foto ontbreken Piet van der Sluijs, Jan Wijmenga en Maurits van Stuijvenberg.

We spreken met Cobie Voorberg, 22 jaar, secretaris van het bestuur en student Rechten aan de Universiteit Utrecht. Enthousiast vertelt ze over 'haar' Kiesvereniging.

Wat betekent de lokale ChristenUnie voor de stad Utrecht?

"We proberen iets te betekenen voor de zwakkeren in de stad. Dat doen we door bijvoorbeeld aandacht te vragen voor daklozen, prostituees en eenzamen. In een stad als Utrecht speelt deze problematiek en wij proberen daar oog voor te hebben.

We merken dat we als coalitiepartner duidelijk aan invloed hebben gewonnen en dingen voor elkaar weten te krijgen. Zo komt er op aandringen van de ChristenUnie een WMO-platform, waarin vraag en aanbod van vrijwilligerswerk (waaronder dat van kerken) bij elkaar gebracht kunnen worden. Ook zijn er op initiatief van de ChristenUnie uitstapprogramma's voor prostituees gekomen en levert de wethouder in het college een belangrijke bijdrage aan

de uitvoering van het overeengekomen collegeprogramma."

Wat zijn de hoogte- en dieptepunten van jullie vereniging?

"Een belangrijk hoogtepunt was wel het 10-jarig jubileum van de ChristenUnie in Utrecht, dat we vorig jaar gevierd hebben. Een ander hoogtepunt was dat we een zetel wonnen bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen en vervolgens aan het College mochten deelnemen met een wethouder. Een echt dieptepunt was het vertrek van Tymon de Weger als wethouder na een motie van wantrouwen.

Wat onze vereniging kenmerkt is dat wij al jarenlang een jonge en dynamische kiesvereniging zijn die met elkaar uitvoering probeert te geven aan de christelijk-sociale politiek in Utrecht. Er zijn veel studenten en oud-studenten actief binnen de kiesvereniging."

Wie is de meest opvallende ChristenUnie-persoon binnen jullie kiesvereniging?

"Wim Rietkerk natuurlijk! Hij is tussen alle jonge mensen in onze kiesvereniging een rots in de branding en is al jaren onze 'voorganger'."

Hebben jullie nog tips en trucs voor andere kiesverenigingen?

"Kom met een aansprekende, verfrissende kandidatenlijst en ideeën voor de komende raadsperiode. Durf je kwetsbaar op te stellen als ChristenUnie en wees ambitieus!"

Waar staat de ChristenUnie Utrecht over 10 jaar?

"Over 10 jaar... met 5 zetels in de raad!"

Cornelis Vlot

CHRISTENUNIE UTRECHT-STAD

De kernen: 5

Aantal inwoners: 300.000

Aantal leden v.d. kiesvereniging: +/- 200

Zetels gemeenteraad: 2

ChristenUnie raadsleden: 2

Coalitie/oppositie: Coalitie

Verlaat de comfortzone, het onbekende tegemoet

VICE-PREMIER ANDRÉ ROUVOET

Voor wie Christus kent en volgt, kan het eigenlijk geen verbazing wekken als christenen tegenstand ontmoeten. Jezus drukt het in Johannes 15 zeer sterk uit: 'Ze hebben mij vervolgd, dus zullen ze ook jullie vervolgen.' Ik verbaas me liever over de mogelijkheden die er zijn voor openlijk christelijke activiteiten in een seculier land.

Natuurlijk, er zijn genoeg incidenten in het land waaruit blijkt dat christelijke overtuigingen onder druk staan. Andere artikelen in deze Handschrift gaan daarover: organisaties als Youth for Christ, het Scharlaken Koord, maar ook het christelijk onderwijs staan regelmatig onder aanmatigende kritiek van seculiere zijde. De tolerantie die zo vaak door seculiere partijen wordt gepredikt blijkt dan toch iedere keer opnieuw te moeten worden bevochten.

VRIJMOEDIG

Laat dat echter voor niemand reden zijn om in deze postchristelijke samenleving in zijn of haar schulp te kruipen! De nood van de wereld is daarvoor te groot. Ons geloof verplicht ons tot engagement en leiderschap. We mogen vrijmoedig politieke verantwoordelijkheid dragen, en sociaal en maatschappelijk actie ondernemen. De kabinetsdeelname van de ChristenUnie geeft aan dat christenen volop maatschappelijk kunnen participeren.

ZOUT EN LICHT

De impact van ons werk staat of valt met standvastigheid en trouw aan Gods woord en aan zijn Naam. Denk aan het bijbelse voorbeeld van Gideon, die zijn opdracht met een steeds kleiner wordend groepje mensen moest uitvoeren. Begrijpen deed hij het niet, maar zijn trouw en gehoorzaamheid werden wel gezegend. Dat was wat

Groen van Prinsterer ooit bedoelde met zijn leus: 'In het isolement ligt onze kracht'. Dat was geenszins een aansporing om zich maatschappelijk te isoleren, of om zich niet in te spannen steun te zoeken voor op de bijbel gebaseerde overtuigingen, integendeel. Jezus zelf leerde immers dat wie in Hem geloven zout en licht zijn in de wereld. Zout moet verspreid worden om zijn behoudende en smaakmakende functie te kunnen vervullen. Licht moet niet onder een korenmaat, maar op een standaard worden geplaatst om

de duisternis te kunnen verdrijven. De schat van het evangelie horen we niet in de grond te stoppen, maar vruchtbaar te maken.

OP REIS

Trouw zijn en standhouden betekenen niet: stilstaan, zich onttrekken aan het strijdgevoel. Het betekent, in woorden van Paulus aan Timotheus: de goede strijd strijden, en daarbij ten overstaan van God vlekkeloos en onberispelijk blijven. Het betekent dat een christen, net als Abraham, de roepstem van de Heer volgt door zijn 'comfortzone' te verlaten en op reis te gaan naar het onbekende.

Ik moedig iedereen die actief is voor de ChristenUnie aan om in vertrouwen op God het onbekende tegemoet te gaan. De nood van de wereld is te groot om haar aan zichzelf over te laten!

André Rouvoet, vice-premier

Dit heeft u aan de moraal van ons verhaal.

- De DVZ Zorglijn • Een vertrouwensarts • Psychosociale hulp
- Herstellingsoorden • Cursus Natuurlijke Familie Planning • Hospice
- Complementaire zorg • Een levenswensverklaring

Een christelijke zorgverzekering vertrekt vanuit een bepaalde moraal. Nu rijst bij u misschien de vraag: wat heb ik aan dergelijke woorden? Het antwoord van DVZ is verrassend eenvoudig: veel. DVZ maakt zich sterk voor christelijke zorg. Wij helpen u bij het vinden van zorgverleners met dezelfde achtergrond als u. Stel, u zoekt antwoorden op medisch-ethische vragen, dan wijst onze Zorglijn u de weg naar een vertrouwensarts. Via onze aanvullende pakketten kunt u een beroep doen op allerlei vormen van christelijke zorg. Denk aan pastoraal-therapeutische zorg in herstellingsoorden.

Of aan psychosociale hulp door een christelijke behandelaar. Maar ook complementaire zorg, het verlichten van fysieke en geestelijke pijn als aanvulling op reguliere zorg, hoort in onze ogen bij een zorgverzekering.

Bent u lid van een christelijke organisatie? Dan krijgt u in veel gevallen 7,5% korting op de basisverzekering en 10% korting op de aanvullende pakketten. **Meer weten over onze Principe Polis? Bel gerust: 071 365 28 02 of kijk op DVZ.nl**

Zorgverzekeraar van
christelijk Nederland

Permanente Campagne leeft

“Is er eigenlijk nog een Permanente Campagne of is die nu op sterven na dood?”, een vraag die afgelopen congres hier en daar werd gesteld bij onze ‘vraagtafel’ in de pauze. Jawel, de Permanente Campagne, afgekort: PC, is springlevend.

Wel is het afgelopen seizoen even zoeken geweest: ‘Wat is ons doel nu precies? Welke acties moeten we wel en niet doen? Wat kunnen PC-leden (vrijwilligers) wel en niet doen?’

Inmiddels hebben we twee acties op touw gezet voor komend half jaar. Zo hopen we 20 november een zogenaamde expertmeeting te houden rondom het Crisismanifest van de Aid & Trade groep. Deze groep jonge christenen bood Arie Slob afgelopen zomer een manifest aan met hun zorgen en

oplossingen rondom ‘de crisis’. Met meerdere experts op het gebied van economie, handel, duurzaamheid en fairness hopen we hier de 20e stevig over door te praten, om zo te komen tot concrete beleidsaanbevelingen. PC-lid Kees Tadema participeert in de organisatie van de expertmeeting.

De tweede PC-actie die loopt is een op te zetten Bulgarije/Roemeniedag, te houden voorjaar 2010. Op deze dag verzamelen we het maatschappelijk middenveld, kerken en politiek om samen na te denken hoe we concreet het maatschappelijk middenveld in landen als Bulgarije en Roemenie kunnen versterken. PC-lid Ben Koelewijn en coördinator Internationaal van het partijbureau Guido van Beusekom trekken dit project. Daarnaast lopen de Politieke wandelingen ook nog steeds door. Kortom: de PC leeft. Meer weten? Mail: permanentecampagne@christenunie.nl

Jacolien Viveen, teamcoördinator Campagne & evenementen

DICHTWEDTRIJD DICHTBIJ CHRISTENUNIE

Dichtbij

Het verglijden der tijden, het einde van de wereld

Grote lijnen drijven mij af van de vragen van het leven

Maar meer dan veraf, meer dan ver weg

Is het hier en het nu het altijd Dichtbij.

Het leven van de komende eeuw

Saaie debatten, een onderdrukte geeuw.

Wat gebeurt er?

Waarom duurt het zo eeuwig lang

Kom eens echt DICHTBIJ wees toch niet zo bang!

Geïnspireerd om te schrijven over schoonheid, onbehagen en geluk? In voorbereiding op het 10-jarige bestaan van de ChristenUnie, nodigt Kamerlid Ed Anker je uit mee te doen met een dichtwedstrijd ‘DICHTBIJ CHRISTENUNIE’. Tot 5 december, de dag dat goedheiligman Sint Nicolaas schoenen vult met lekkers, kun je je gedicht insturen, over rauwheid op straat en leven van alledag. Waar moet de politiek zich druk over maken?

Een jury met onder anderen Ed Anker en Rien van den Berg zullen de gedichten beoordelen. Op het jubileumcongres (30 januari) zal de winnaar met alle egards bekend worden gemaakt.

Kom jij DICHTBIJ? Inzenden kan via handschrift@christenunie.nl of Partijbureau ChristenUnie, redactie Handschrift, Puntenburgerlaan 91, Postbus 439, Amersfoort o.v.v. Dichtwedstrijd 2009.

Adopteer een vliegtuig!

www.maf.nl/adoptie

'Zonder MAF zijn we vleugellam!'

Dit zeggen 900 hulporganisaties en kerken in 30 landen.

Doneer online of bel 0341-56 44 88

55.83.45.808
o.v.v. vliegtuigfonds

www.maf.nl

ARCHITECT

VAN ONTWERP TOT OPLEVERING

vraag onze
PRESENTATIEMAP
vrijblijvend aan

Kerkstraat 22
2964 BV Groot-Ammers

www.bikkerbv.nl
info@bikkerbv.nl
0184 - 66 12 38

architect BNA
interieurarchitect BNI

Talent gezocht

FELLOWSPROGRAMMA 2010 - SOLLICITEER VOOR 30 NOVEMBER

In het Fellowsprogramma van het Wetenschappelijk Instituut (WI) van de ChristenUnie is plek voor 12 getalenteerde jongeren. Dat betekent een jaar lang lezen en discussiëren over de traditie en actualiteit van christelijk politiek denken. Tijdens twaalf sessies bespreek je verschillende thema's met bijvoorbeeld André Rouvoet, Kars Veling of Roel Kuiper. Grijp deze kans en solliciteer via de website van het WI!

wi.christenunie.nl/fellows

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT
VAN DE CHRISTENUNIE

De Kamerleden blinken uit in zichtbaarheid: een spannend debat, een interessant werkbezoek en een mooie lezing. Maar wie doet het werk achter de schermen? Wie denkt mee in de voorbereiding, wie beantwoordt het telefoontje van de bezorgde burger en wie plant de afspraken? In zeven vragen en antwoorden maakt u kennis met de medewerkers van de ChristenUnie. Frank Visser (31), beleidsmedewerker.

Vanuit het Partijbureau, waar hij verantwoordelijk was voor het webbeheer, rolde hij in de functie beleidsmedewerker van de fractie. De trouwe dienaar schakelt er dagelijks tussen de portefeuilles V&W, WWI en VROM. Zijn kantoor is als die van een professor met stapels dossiers en andere papiersoorten. Frank houdt zich staande onder hoge werkdruk, wat hij zelf als 'dagelijkse dynamiek' omschrijft.

DE VRAGEN

1. Wat houdt je werk in?

"Debatten voorbereiden en schrijven van moties, Kamervragen en notities. Ik heb hiervoor veel contact met deskundigen en lobbyisten op het gebied van milieu, verkeer, wonen en integratie."

2. Het leukste aan deze baan is?

"De dagelijkse dynamiek en dat je echt iets kunt bereiken, al zijn het soms kleine stapjes. Ook de veelzijdigheid van onderwerpen waar ik mee bezig ben: openbaar vervoer, klimaatbeleid, anders betalen voor mobiliteit, woningcorporaties, luchtvaart, enzovoort."

3. Waarom wilde je juist bij de ChristenUnie werken?

"Omdat de ChristenUnie aansluit bij hoe ik in het leven sta als christen. Vanaf mijn studietijd ben ik al actief als vrijwilliger binnen de partij. Ik heb nu van mijn hobby mijn werk kunnen maken."

4. Met wie heb je het meest contact?

"Met de Kamerleden Esmé Wiegman, Cynthia Ortega en Ernst Cramer."

5. Ik ben lid van de partij, waar kan ik jou voor bellen?

"Ideeën voor moties en schriftelijke vragen zijn altijd welkom. Verder kunnen raads- en statenleden mij bellen over allerlei ruimtelijke en infrastructuurprojecten. Dat heeft al tot mooie resultaten geleid."

6. Wat is je doel voor het komende jaar?

"Start van de aanleg van uitbreiding van het spoor zoals is geregeld in het coalitieakkoord, maatregelen die zuiniger ruimtegebruik stimuleren en een mooie integratienotitie van de fractie."

7. Verras ons eens...

"Ik word -zo de Here wil- binnenkort vader en ben kandidaat voor de gemeenteraad in Haarlem."

DE COLLEGA'S

Kamerlid **Ernst Cramer**: "Frank wil alles weten. Sterker, hij wil zelfs alles weten waar jij nog helemaal niet aan gedacht hebt. Wij zijn twee 'nitwitten' die elkaar de les proberen te lezen met leuke en spannende discussie tot gevolg."

Rita Klapwijk, beleidsmedewerker: "Frank is een leuke collega met vele kanten. Enerzijds is hij een opvallende verschijning: iedereen op de fractie kent de ringtone van Frank uit zijn hoofd en zijn bulderlach is in alle gangen te horen. Anderzijds is Frank onzichtbaar, want hij kan zich helemaal opsluiten in zijn kamer met zijn werk en dan aan het einde van de dag tegen je zeggen, oh, hoi, ben jij er ook?!"

Jolande Uringa

'Neutrale hulpverlening bestaat niet'

Het verbaast Marijke Bakker, manager bij stichting Scharlaken Koord – onderdeel van Tot Heil des Volks -, dat de christelijke identiteit van haar organisatie in de afgelopen maanden voor zoveel ophef heeft gezorgd.

In de gemeenteraden van Amsterdam, Deventer en Haarlem reageerden men bezorgd op samenwerking met de christelijke stichting, die uitstapprogramma's voor prostituees gaat aanbieden. "Het kan toch niet zo zijn dat een maatschappelijke organisatie vanwege haar christelijke identiteit geen aanspraak meer durft te maken op overheidssubsidie?" Marijke gaf medio september persoonlijk tekst en uitleg aan de gemeenten Amsterdam en Haarlem.

Het was Ed Anker, Tweede Kamerlid voor de ChristenUnie, die in het najaar van 2008 een amendement indiende dat ervoor zorgde dat 15 miljoen euro werd uitgetrokken voor uitstapprogramma's voor prostituees. De subsidie was bedoeld als impuls om gemeenten in staat te stellen een uitstapprogramma aan te kunnen bieden. Op basis van een door de ChristenUnie ingebrachte zinsnede in het regeerak-

koord, werd de zogenaamde Regeling Uitstapprogramma's Prostituees (RUPS) in het leven geroepen. Het Scharlaken Koord, dat destijds al een uitstapprogramma voor prostituees had ontwikkeld, zag kansen. "Een congres in Utrecht, op 2 september 2008, bracht alle organisaties die met hulp aan prostituees te maken hebben bij elkaar. De intentie was dat uit dat congres initiatieven zouden komen die levensvatbaar waren voor subsidie. Wij zijn daar met ons uitstapprogramma naar toe gegaan en vonden aansluiting", vertelt Marijke. Een tweede congres volgde. De 54 grootste gemeenten waren uitgenodigd. Achttien organisaties met veelbelovende projecten hadden een uitnodiging ontvangen om hun project te presenteren, waaronder Het Scharlaken Koord. "We gaven een workshop, waar door beleidsmedewerkers van de gemeenten Haarlem en Deventer enthousiast op werd gereageerd."

RANDSTAD

In de tussentijd ontstonden contacten tussen Randstad HR Solutions en Het Scharlaken Koord. Marijke: "Een medewerkster van Randstad, verantwoordelijk voor reïntegratie van moeilijke doelgroepen, fietste over de wallen. Ze vroeg zich af hoe het zat met reïntegratiemogelijkheden voor prostituees. Die vraag bracht haar bij ons. Resultaat: wij de praktische-, psychosociale- en indien gewenst pastorale hulp, zij de reïntegratie en jobcoaching. Onderdeel van het uitstapprogramma is dat

deelnemers cursussen en trainingen via Randstad gaan volgen. Dat is een belangrijk doel van de aangevraagde subsidiegelden waar we het nu over hebben."

KAMERVragen

Op 1 april 2009 stelde Sadet Karabulut van de SP bezorgd Kamervragen aan de minister van Justitie. Aanleiding was het bericht dat Het Scharlaken Koord aanspraak had gemaakt op de RUPS. De vragen richtten zich op het verband tussen evangelisatie en hulpverlening naar aanleiding van de RUPS-regeling. De minister antwoordde: 'De begeleiding die de prostituee gedurende het Uitstapprogramma krijgt aangeboden dient professioneel en neutraal te zijn. De levensovertuiging c.q. geloofsovertuiging van de hulpverlener(s) kan uitsluitend een rol spelen indien dit de wens is van de prostituee zelf.'

Marijke: "Ik verbaas me enorm over het feit dat dezelfde discussie nu een aantal niveaus lager weer wordt gevoerd. De SP stelde Kamervragen, de minister heeft ze overduidelijk beantwoord.

"Waarom nu opnieuw discussies in de gemeenteraden hierover?" vraagt Marijke zich af. Je ziet dezelfde discussie zich op alle bestuurlijke niveaus herhalen en iedereen praat elkaar na, vaak gevoed door onjuiste informatie. Wij zijn een professionele organisatie en weten wat we doen. Als vanuit de hulpvrager het verzoek komt om bijvoorbeeld te bidden, dan doen wij dat. Zouden we dan moeten zeggen: 'Dat zal niet gaan mevrouw, dit project is gefinancierd

door de overheid'? Natuurlijk niet. Wij nemen onze identiteit mee in ons werk. Ons werk is gebaseerd op de christelijke visie dat een vrouw niet geschapen is om haar lichaam te verkopen. Vanuit die overtuiging komen wij tegemoet aan de hulpvraag van deze vrouwen. Alles wat wij doen binnen Scharlaken Koord is ontwikkeld op basis van de hulpvraag van de vrouwen zelf. Dit is en blijft ons uitgangspunt. Luisteren naar de vrouwen en daarop inspelen.

over gesproken wordt, betrekking heeft op de identiteit van onze organisatie. Ik waardeer het dat er partijen zijn die op werkbezoek komen om te zien hoe wij werken. In Deventer is GroenLinks fel tegen. In Amsterdam waarderen zij ons werk en zijn ze bij ons op werkbezoek geweest. Het is dus lastig te zeggen of een partij in zijn geheel voor of tegen is in deze kwestie. Vaak speelt de politieke kleur maar een kleine rol. Het heeft te maken met inlevingsvermogen.

stad. Bij een subsidieaanvraag moet je heel duidelijk laten zien wat je met het geld doet. Het staat zwart op wit wat er met het geld gebeurt. Theoretisch gezien gaat deze discussie dus nergens over. Wij beschrijven tot in detail waar het subsidiegeld terecht komt. Alle uitgaven zijn geoormerkt. Er zijn tussentijdse evaluaties. Wij geven dan inzicht in onze financiële geldstromen."

U moest op het matje komen bij de gemeente Haarlem en Amsterdam. Spannend?

"Ondanks alle ophef moet ik zeggen dat we de gesprekken ontspannen zijn aangegaan. Het is alleen jammer dat we kostbare tijd kwijtraken aan zaken waar we liever niet mee bezig zijn. Wij willen prostituees in nood helpen. Dit is een overduidelijk politieke discussie. Ik wil christelijke politici dan ook aanmoedigen dit thema heel duidelijk op de kaart te zetten en kaders te stellen. Geef duidelijkheid en blijf de discussie aan gaan. Kleine organisaties zoals de onze willen zich bezighouden met waar ze goed in zijn: prostituees helpen uit 'het vak' te stappen. Wij zien deze discussie ook als kans om te laten zien dat we als professionele christelijke organisatie de ruimte willen krijgen om ons werk te kunnen doen. We laten ons als christelijke organisaties nog te vaak in een hoek drijven."

Is er nog ruimte voor christelijke organisaties in dit land?

"Die vraag ga je jezelf wel stellen ja. Tijdens een interview met een landelijk dagblad suggereerde iemand dat we als organisatie in de toekomst maar beter geen subsidie meer aan konden vragen. Dat geeft toch zoveel gesteggel. Mijn antwoord was: Het mag en kan toch niet zo zijn dat we omdat we een christelijke organisatie zijn, we worden uitgesloten van subsidieregelingen? Hoe zou dit land eruit zien zonder de christelijke organisaties in het maatschappelijk middenveld? Burgemeester Schneiders van Haarlem zei het afgelopen week heel treffend: 'We hebben hier te maken met een professionele organisatie, niet met een terroristische'"

Cornelis Vlot

Wij verlenen hulp aan iedereen die dat vraagt, ongeacht de religieuze achtergrond. Geloof is geen voorwaarde, maar bij onszelf kunnen we het moeilijk uitschakelen."

Is er een alternatief voor gemeenten?

"In de meeste gemeenten bestaat er algemeen maatschappelijk werk. De mensen daar zitten vaak tot over hun oren in het werk. Daarnaast is het zo dat de hulpvraag van prostituees erg complex is. De vrouwen hebben psychosociale, maar ook praktische hulp nodig. We zien in de praktijk dat vrouwen nog te vaak terugvallen. Het vangnet moet dus breed opgezet worden. Het bestaande maatschappelijk werk heeft helaas vaak te weinig ruimte om tegemoet te komen aan de complexe hulpvraag van prostituees die uit willen stappen. Ons uitstapprogramma is daarin uniek."

Niet iedereen is blij met jullie als partner van de gemeente.

"Laat ik voorop stellen dat het ons goed doet dat iedereen zegt dat we professioneel en deskundig zijn. Dat vind ik al heel wat. Die bevestiging is er dus. Aan de andere kant is het ook wel weer wrang, dat het dilemma waar

Ook speelt de vraag hoe professioneel en onderlegd een gemeenteraadslid is. Ik begrijp de vragen wel. Maar laat ze dan eens bij ons langs komen. Wij staan daar open voor. Hun visie draait dan vaak bij. Vooral als gesproken wordt met de vrouwen zelf."

Bestaat neutrale hulpverlening?

"Nee, daar geloof ik niet in. Professionele hulpverlening bestaat wel. Dat wil zeggen dat de beroepscode Maatschappelijk Werk wordt toegepast. Dat doen wij. Om terug te komen op de term neutraal: wanneer ik bijvoorbeeld hulp verleen vanuit humanistische visie, dan komt die overtuiging tot uiting in de hulpverlening. Wat is dan neutraal? Iedereen neemt zijn overtuiging mee. Daarbij wil ik benadrukken dat manipuleren niet mag. Dat doen wij ook niet. Als een vrouw aangeeft pastorale zorg te willen, dan kunnen wij daarin voorzien. Wij leggen het niet op. Dat zouden wij ook niet willen. Bij ons staat de hulpvraag van de vrouw zelf centraal."

Is de angst voor gesubsidieerde evangelisatie terecht?

"Wij vragen geen subsidie aan voor evangelisatie, maar voor het uitstapprogramma in samenwerking met Rand-

Ideaaldorp & Fictiefwoude

TRAINING ONDERHANDELEN

De kans bestaat dat u na de verkiezingen van 3 maart aan de onderhandelingstafel komt te zitten. Op dat moment komt het erop aan. Lukt het ons (weer) om deel uit te maken van een coalitie? Wat weten we uit de onderhandelingen te slepen, en vinden we dat genoeg?

Klopt dat eigenlijk wel: 'Eenmaal aan de onderhandelingstafel komt het erop aan'? Ongetwijfeld geven uw houding en de gesprekken daar uiteindelijk de doorslag. Maar de basis voor de uitkomst wordt al veel eerder gelegd. De opstelling van uw fractie in de voorafgaande periode, de inhoudelijke voorbereiding en de gekozen strategie spelen daar duidelijk in mee. Er moet dus van te voren al heel wat afgewogen en met elkaar besproken worden.

DE SPELERS

Wie doen er allemaal mee in dat proces van voorbereiding? De fractie en de beoogd wethouder bepalen samen een strategie, vaak in overleg met het bestuur. Daarom is het handig om met meerdere personen uit uw gemeente naar de training te komen. In elk geval is de training nuttig voor degenen die aan de onderhandelingstafel gaan plaatsnemen. In de meeste gevallen is dit de beoogd fractievoorzitter en de kandidaat wethouder. Wanneer die laatste nog niet bekend is, wordt deze plaats bij voorkeur ingenomen door degene die op nummer twee van de kandidatenlijst staat.

MAATWERK

In de training gaat u aan de slag met het verkiezingsprogramma uit uw eigen gemeente. U bepaalt welke punten u absoluut zou willen realiseren in de volgende collegeperiode en wat u eventueel wel opgeefbaar vindt. Deze

gegevens gebruikt u bij het invullen van een strategieplan. U leert wat u moet doen om zoveel mogelijk van uw doelen te bereiken. Verder komt aan de orde wie u op welk moment moet betrekken in het proces: bestuur, fractie, achterban, pers, een denktank.

GEMENE SPELLETJES

Onderhandelingsvaardigheden oefent u in rollenspellen: u stelt een coalitieakkoord op voor Fictiefwoude en voor Ideaaldorp. In dat laatste dorp doet u ook nog uw best om een portefeuilleverdeling te maken met bijbehorende wethouders. Hierbij ervaart u hoe lastig het is om het onderste uit de kan te halen in een ingewikkeld politiek krachtenveld waarbij op de achtergrond allerlei zakelijke én persoonlijke belangen een rol spelen. Lukt het u om integer te blijven of komt u in de verleiding om gemene spelletjes te gaan spelen?

De training wordt gegeven door twee ervaren onderhandelaars: Annelies van der Kolk, gedeputeerde Gelderland en Peter van 't Hoog, wethouder te Ede. U kunt Onderhandelen volgen op zaterdag 21 november in Assen of op zaterdag 12 december in Gouda. Kosten: € 80,- voor de eerste deelnemer uit een gemeente, € 50,- voor de tweede en € 30,- voor de derde. Tijd: 10.00 – 16.00 uur. Aanmelden kan via www.kaderschool.christenunie.nl/onderhandelen

Rieke Eisenbroek, coördinator Opleiding

COLOFON

Redactie

Shahied Badoella, hoofdredacteur
Cornelis Vlot, eindredactie
handschrift@christenunie.nl

Fotografie

Ruben Timman - Nowords.nl, Anne Paul Roukema, Jonathan Stranders - Utrecht, ChristenUnie

Vormgeving

Frivista - (y)our mission, Amersfoort

Adressen ChristenUnie

Partijbureau
Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
Tel. 033 4226969
bureau@christenunie.nl
bank: 37.29.30.018

Eerste Kamer

Tel. 070 3624571

Tweede Kamer

Tel. 070 3183057
christenunie@tweedekamer.nl

Eurofractie

Tel. 010 4140534
info@eurofractie.nl

Wetenschappelijk Instituut

Tel. 033 4226960
wi@christenunie.nl

CBB

HandSchrift verschijnt in braille en audio bij het CBB Tel. 0341 565 499

Druk

Kon. BDU Grafisch bedrijf

Advertenties

Via handschrift@christenunie.nl
Tel. 033 422 69 71

Legaten

Gedenkt u de partij testamentair dan luidt de tenaamstelling: Vereniging de ChristenUnie Amersfoort. KvK dossiernr. 32080551

Lidmaatschap

Het lidmaatschap valt samen met het kalenderjaar. Opzeggen kan alleen schriftelijk voor 30 november bij de ledenadministratie: ledenadministratie@christenunie.nl.

NAW-gegevens

De ChristenUnie registreert NAW-gegevens van alle leden. Zorgvuldig geselecteerde derden mogen onze leden af en toe gerichte aanbiedingen doen. Vragen of bezwaar? Bel onze ledenadministratie.

Milieu

Dit partijblad is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Wat gebeurt er in het land? Hoe staan onze lokale en provinciale politici ervoor? De BestuurdersVereniging peilde het, u leest het hier.

SPEELTOESTELLEN TERUG IN THOLEN

Er moet snel een nieuw speelterrein komen in Tholen-stad, dat zegt ChristenUnie-fractievoorzitter Bram van de Sande. De toestellen zijn een aantal weken geleden plots weggehaald. Volgens Van de Sande zijn er al te weinig speelgelegenheden in en rondom de oude kern. Zo zou Tholen in landelijk onderzoek slecht scoren als het gaat om speelvoorzieningen. De ChristenUnie in Tholen heeft het college om opheldering gevraagd over het weghalen van de speeltoestellen.

BEESTEN IN NUNSPPEET KRIJGEN SCHUILSTALLEN

Wilco Leefflang, ChristenUnie-raadslid in Nunspeet, heeft een initiatiefvoorstel ingediend dat ervoor moet zorgen dat beesten in de wei het beter gaan krijgen. Leefflang: "Met dit voorstel willen we dat wanneer beesten in de wei lopen, ze een goede schuilgelegenheid hebben en dat er geen wildgroei van allerlei illegale bouwwerken ontstaat. Op dit moment is het niet mogelijk in het buitengebied een schuilstal te bouwen. Met de Beleidsnotitie Schuilstallen worden hobbyboeren geholpen om hun dieren een goede schuilgelegenheid – die past in het landschap - te bieden." Leefflang wil met het voorstel het buitengebied aantrekkelijker maken en het dierenwelzijn bevorderen.

ARNHEM MOET ESCORTWERK CONTROLEREN

Arnhem moet de escortbranche gaan controleren, meent de plaatselijke fractie van de ChristenUnie. Dat schrijft partijleider Addy Plieger in een brief aan het college. Sinds het opheffen van het bordeelverbod is in heel Nederland de escortbranche fors gegroeid.

Volgens Plieger bestaan er aanwijzingen dat vrouwenhandelaars hun slachtoffers van de raamprostitutie hierheen hebben verplaatst. Escortbedrijven hebben geen vergunning nodig voor een seksinrichting en worden ook niet gecontroleerd. Dat moet wel gebeuren, meent Plieger.

CHRISTENUNIE HEEFT JONGSTE RAADSLID

Gerben van Helden (21) is op 29 september benoemd tot gemeenteraadslid in de gemeente Aalburg. Hij volgde de in augustus overleden Cees Honcoop (85) op. Van Helden is het jongste ChristenUnie raadslid in Nederland. Hij wil zich gaan inzetten voor het bestrijden van jeugdwerkloosheid, een beter openbaar vervoer en voor het thema duurzaamheid.

HONDENPOEP

Op de raadsagenda van de stad Groningen stond onlangs een initiatiefvoorstel van de fractie van de ChristenUnie om de overlast van hondenpoep te bestrijden. De fractie pleit

onder meer voor een communicatiecampagne die hondenbezitters wijst op hun verantwoordelijk de poep van hun viervoeter op te ruimen. De fractie wil eigenaren verplichten tijdens het uitlaten een opruimmiddel bij zich te dragen. Ook wil de fractie meer hondenuitlaatplaatsen aanleggen. Tijdens dezelfde vergadering werd afscheid genomen van fractievoorzitter David de Jong. De Jong zit sinds 1994 in de gemeenteraad. Raadslid Inge-Jongman volgt De Jong op als fractievoorzitter. De fractie van de ChristenUnie draagt Sander Huisman voor als nieuw raadslid.

BLOWVERBOD SPEELPLAATSEN CAPELLE A/D IJSSEL

Onlangs is op initiatief van de ChristenUnie in Capelle aan den IJssel de Algemene Plaatselijke Verordening daar zo aangepast dat blowen op speelplaatsen in de stad nu niet meer mag. Capelle aan den IJssel is een van de eerste gemeenten in Nederland die deze aanpassing realiseert. In het afgelopen jaar heeft de fractie de woonwijken bezocht en gesproken met de bewoners. Veel daarvan deden hun beklag bij de fractie over misbruik van de speelplaatsen door blowende jongeren waardoor de kleinere kinderen niet meer op de speelplaatsen mochten spelen van hun ouders.

De fractie zal zich in de komende tijd blijven inzetten voor de bestrijding van drugs in de woonplaats. Ook vindt de fractie voorlichting aan de jongeren en opvoedondersteuning voor de ouders op dit terrein belangrijk.

HOE TEVREDEN BENT U?

De komende weken wordt een onderzoek gehouden onder de leden van de ChristenUnie. De uitvoering ligt in handen van onderzoeksbureau MarketResponse uit Leusden. Het onderzoek moet uitwijzen hoe de leden de dienstverlening van het Partijbureau beoordelen. De ChristenUnie wil daarmee achterhalen op welke punten zij het goed doet en op welke punten zij zich kan verbeteren. Het onderzoek wordt online afgenomen. De kans bestaat dat u via e-mail of telefonisch het verzoek krijgt om mee te werken. Kunnen we op u rekenen? U helpt op die manier de dienstverlening van de ChristenUnie te verbeteren. Alvast bedankt!

HANDSCHRIFT OP FSC-PAPIER

Deze uitgave van Handschrift is gedrukt op FSC-gecertificeerd papier. Met deze keuze is de redactie van Handschrift er zeker van dat het papier komt uit verantwoord beheerde bossen. Eerder werd Handschrift al op gerecycled papier gedrukt. Om duidelijk te laten zien dat de ChristenUnie haar verantwoordelijkheid neemt in verantwoord papiergebruik, wordt Handschrift vanaf dit nummer alleen nog maar gedrukt op FSC-gecertificeerd papier.

NIEUWS

Zelf iets nieuws te melden?

Mail dan naar bestuurdersvereniging@christenunie.nl

Meer nieuws lezen? Ga naar www.christenunie.nl/inhetland

Bernadette van den Berg, adviseur BestuurdersVereniging

AGENDA

- 30-10** Esmé Wiegman en Ernst Cramer in Giesselanden
- 30-10** Werkbezoek Cynthia Ortega Almere
- 30-10** 10-jarig jubileum Geref. Studentenpastoraat Zwolle met Arie Slob
- 31-10** Welkom in de raad deel 1 (Almere)
- 31-10** Lezing Esmé Wiegman bij open dag Medair
- 31-10** Wethouderstraining kandidaten deel 1 (Amersfoort)
- 31-10** Werken met de website basis (Amersfoort)
- 03-11** Verdieping christelijk-sociale politiek (Nijmegen)
- 04-11** Esmé Wiegman aanwezig bij de Dag van het Persoonsgebonden Budget
- 04-11** Esmé Wiegman aanwezig bij avond over Duurzaamheid in Assen
- 07-11** Debatteren voor lijsttrekkers (Gouda)
- 07-11** Mediatraining (Den Haag)
- 13-11** Statenmiddag/waterschapsbijeenkomst Den Haag
- 14-11** Debatteren voor lijsttrekkers (Zwolle)
- 11-11** Werken met de website gevorderd (Amersfoort)
- 16-11** Esmé Wiegman bezoekt wijkgezondheidscentrum Schuytengraaf in Arnhem
- 21-11** Onderhandelen (Assen)
- 25-11** Lezing Esmé Wiegman op jubileumdag FEO
- 28-11** Mediatraining (Zwolle)
- 28-11** Lezing Esmé Wiegman tijdens symposium Philadelphia support
- 28-11** Politiek iets voor mij? (Amersfoort)
- 11-12** Masterclass Stevig in je schoenen (Zwolle)
- 12-12** Onderhandelen (Gouda)
- 12-12** Grip op de gemeentekas (Drachten)

Voor meer informatie, ga naar: www.christenunie.nl/agenda. Nieuwsgierig geworden naar het cursusaanbod? Ga dan naar www.kaderschool.christenunie.nl.

CEES HONCOOP (85) OVERLEDEN

Oud-lid Cees Honcoop (85) is in augustus overleden. Honcoop was in het verleden ondermeer als raadslid actief voor de RPF, SGP, enkele lokale partijen en de ChristenUnie. Bij alle partijen die hij vertegenwoordigde viel zijn sterke christelijke geluid op. Daarom werd hij gevraagd als lijstduwer voor de ChristenUnie voor de verkiezingen van 2006. Hij kwam echter onverwacht met voorkeurstemmen in de raad, waarna hij zich na enkele maanden helaas wegens een politiek inhoudelijk conflict van de fractie afscheidde en verder ging als onafhankelijk raadslid. Door zijn overlijden kwam volgens de kieswet de zetel terug bij de ChristenUnie. De fractie wenst zijn familie veel sterkte en Gods zegen toe bij het verwerken van dit verlies.

HENK VAN DER VEEN VERLAAT PARTIJBUREAU

Na 5 jaren trouwe dienst, verlaat Henk van der Veen – teamcoördinator Administratie – het Partijbureau. Vanaf oktober is de energieke accountant aan de slag gegaan bij Fundeon in Harderwijk. Op de expertise en betrouwbaarheid van Henk kon de ChristenUnie altijd rekenen en mede dankzij hem staat de partij er op dat gebied goed voor. Zijn oplossingsgerichte manier van werken zal gemist worden, alsmede zijn

(soms luidruchtige) gelach. De ChristenUnie wenst Henk een vruchtbare tijd toe bij Fundeon en hoopt dat deze nieuwe uitdaging hem goed zal bevalen.

SPELDEN

Joop Bouwhuis uit Hellendoorn ontving op 23 september de zilveren speld uit handen van Gert Schouwstra. Hetzelfde geldt voor Henk Sempel, eveneens woonachtig in Hellendoorn. Ook hij kreeg de zilver speld door Schouwstra uitgereikt. Speciale aandacht ging tijdens het oktobercongres in Zwolle naar Hans Blokland, hij kreeg daar de gouden speld uitgereikt door bestuursvoorzitter Peter Blokhuis. Ook Jan van Voorden en Eduard Muis uit Lansingerland kregen op 28 oktober beide de zilveren speld uitgereikt. Dit keer door Sandra Korteweg. Tenslotte kreeg Henk Scholten bij zijn afscheid als voorzitter van de kiesvereniging Ermelo de zilveren speld uitgereikt. Het was André van Dijk, secretaris van de Provinciale Unie van Gelderland die de speld aan Scholten uitreikte.

PERSONALIA

Vertrekkende politici: Johan van Oostenbrugge, raadslid Middelharnis. Hans Blokland, Europarlementarier. David de Jong, raadslid Groningen. Dries van de Grift, raadslid Oldebroek. Jelte Hoving, raadslid Grootegast.

Nieuwe politici: Gerben van Helden, raadslid Aalburg, Gerrit de Jong, raadslid Middelharnis. Peter van Dalen, Europarlementarier. Sander Huisman, raadslid Groningen. Engbert Jan Ruitenbergh, raadslid Oldebroek. Richard de Boer, raadslid Grootegast.

**Bent u het nieuwe
Tweede Kamerlid
voor de
ChristenUnie?**

www.christenunie.nl/vacatures

DE CHRISTENUNIE EN IK?

DE CHRISTENUNIE IS EEN DYNAMISCHE EN BIJZONDERE PARTIJ. EEN PARTIJ MET ENORM VEEL POTENTIE EN ZEER KRACHTIGE BOODSCHAP. HET SPREEKT MIJ HEEL ERG AAN DAT IK MEERDERE KIESVERENIGINGEN EN EEN PROVINCIALE UNIE HEB MOGEN HELPEN OM DIE BOODSCHAP STERK NAAR VOREN TE BRENGEN. MET HET ONDERNEMERSCHAP EN TALENT DAT ER IN DE CHRISTENUNIE ZIT, BEN IK ER VAN OVERTUIGD DAT ER NOG VEEL MEER MOGELIJK IS. DAARBIJ VIND IK HET ONTZETTEND SPANNEND EN UITDAGEND OM DAT TE DOEN MET EEN MINIMAAL BUDGET OP HOOG KWALITATIEF NIVEAU.

**PIM VAN DER MOST
CAMPAGNESTRATEEG BIJ
DIVERSE KIESVERENIGINGEN**

HS HANDSCHRIJF

PARTIJBLAD VAN DE CHRISTENUNIE
Jaargang 10 | Uitgave 7 | december 2009

30 JANUARI 2010 |
BEATRIX THEATER UTRECHT
JUBILEUMFEEST

Kerst in vrijheid

A3 Raamposter verkiezingen | Interview ex-gevangene | 30 januari: jubileumfeest

Kerst in vrijheid

Begin jaren tachtig was ik als dienstplichtig militair in Brabant gelegerd. Het Hollandse lied werd (en wordt) in deze provincie zeer gewaardeerd. Zo herinner ik me nog dat het lied 'Eenzame kerst' uit de speakers schalde. Het was de eerste grote hit van André Hazes. Het lied ging over iemand die de kerstdagen in de gevangenis moest doorbrengen. In de kazerne werd het lied luid meegezongen. Het thema 'Kerst in vrijheid' van dit nummer van Handschrift deed me aan deze tranentrekkende smartlap en die tijd terugdenken.

 ChristenUnie

Kerst in vrijheid. Er zijn mensen die dat niet kunnen nazeggen. De gedetineerden in de vele gevangenissen in ons land, mensen die verpleegd worden op gesloten afdelingen van zorginstellingen, mensen die vast zitten in verslavingen, maar ook de vele christenen die in landen leven waar het hen niet gegeven is om in alle openheid het kerstfeest te vieren. Landen als Noord-Korea, Saoedi-Arabië, Iran en Afghanistan. Deze en andere landen zijn terug te vinden op de door Open Doors gepubliceerde ranglijst christenvervolgung. Joël Voordewind, onze woordvoerder Buitenlandse Zaken, heeft zich in de afgelopen jaren vele malen voor hen sterk gemaakt. Ook dat hoort bij de politiek die de Christen-Unie voorstaat.

PAULUS

Nu kan het woord vrijheid ook misleidend werken. Zoals ook uit mijn eerste associaties bij het thema van Handschrift blijkt, denken we dan al snel aan situaties waarin mensen niet opgesloten zitten en binnen bepaalde grenzen vrij zijn om te zeggen en te doen wat ze willen. Toch is dat betrekkelijk. Ook al zit je gevangen kun je toch helemaal vrij zijn. Denk aan de apostel Paulus. Hij zat gevangen, maar beleefde de absolute vrijheid in Christus. Ook veel geloofsvervolgden in de eerder door mij genoemde landen, kunnen daarvan getuigen. In dat opzicht zijn ze voor mensen die leven in de vrije westerse wereld vaak tot een voorbeeld. Juist met de kerstdagen is het wel eens goed om daar bij stil te staan. Wanneer ben ik echt vrij?

JUBILEUM

We staan als ChristenUnie voor een belangrijk jaar. In januari vieren we het tienjarig jubileum van onze partij. Dat is reden voor grote dankbaarheid. In maart 2010 zijn de belangrijke gemeenteraadsverkiezingen. In 2010 zal er ook veel werk verzet moeten worden voor de Staten- en Tweede Kamerverkiezingen die in 2011 gehouden zullen worden. We leven in een land waar we

in alle vrijheid als christenen, verenigd in de ChristenUnie, op alle bestuurlijke niveaus politiek kunnen bedrijven. Politiek bedrijven als navolgers van Jezus Christus. Dat is een geweldige taak. Dat betekent ook dat we geloven dat Jezus naar de aarde kwam om ons echt vrij te maken (zie onder andere Johannes 8, vers 36). Dat bindt ons samen. Dat biedt ook mogelijkheden ons eensgezind sterk te maken voor de samenleving. Voor mensen in nood. Dichtbij of ver weg. Laten we de kerstdagen gebruiken om ons te bezinnen

ZO HERINNER IK ME NOG DAT HET LIED 'EENZAME KERST' UIT DE SPEAKERS SCHALDE

op de vrijheid die we in Christus mogen hebben. Dat zal kracht en inspiratie geven voor ons persoonlijk leven, maar ook voor onze politieke inzet in de belangrijke tijd die gaat komen. Ik wens alle lezers van Handschrift goede kerstdagen en een gezegend 2010 toe.

Arie Slob, fractievoorzitter Tweede Kamer

Column Eimert van Middelkoop	07
Tweede Kamernieuws	08
Column Sandra Korteweg	09
Eurofractienieuws	11
Actie Perspectief	12
WI blikt terug	16
Kaderschool	17
Eimert van Middelkoop in Israël	18
Campagnenieuws	20
Expertmeeting	22
Kiesvereniging Maastricht	23
De 7 vragen aan...	25
Interview ex-gevangene	26
Politieke fietstocht	29
Colofon	29
Nieuws uit het land	30
Agenda, kort nieuws en brieven	31
De ChristenUnie en ik...	32

4 'VERGELDING IS OP DE TOEKOMST GERICHT'

Hans Barendrecht is directeur van Gevangenzorg Nederland. Een stichting die zich inzet voor ex-gevangenen en hun familie. Nog te vaak ziet Barendrecht ex-gevangenen terugvallen in hun vertrouwde wereld van de criminaliteit. "Dat is geen probleem van justitie, maar van de samenleving", stelt hij.

10 JUBILEUMFEEST

2010 Staat in het teken van 10 jaar ChristenUnie. Een feestje waard. Op vrijdag 30 januari wordt het feest in het Beatrixtheater in Utrecht gevierd. U bent daarvoor van harte uitgenodigd. Vergeet de kinderen niet, want er is een speciaal kinderprogramma. Kees Kraayenoord zorgt voor een muzikaal tintje aan het feest.

14 ENERGIEK

Ingeflour Spreij kan niet wachten: als nieuwe voorzitter van het bestuur van de Provinciale Unie in Noord-Holland wil ze handen en voeten geven aan uitgesproken christelijke politiek. Ingeflour: "Afgelopen zomer was ik me nog aan het oriënteren en nu ben ik voorzitter van de Provinciale Unie, vicevoorzitter van het Unieconvent en sta ik op de kandidatenlijst van de kiesvereniging van Huizen.

19 ONSCHULDIG KIND

Jeugd en Gezin minister André Rouvoet trekt zich het lot aan van kinderen die omwille van hun ouders kerst vieren in de gevangenis. Rouvoet: "Ze zijn onschuldig, maar ondervinden wel de gevolgen van de daden van hun ouders. Oók een kind met een ouder in de gevangenis moet veilig en onbedreigd kunnen opgroeien.

**HANS
BARENDRECHT,
DIRECTEUR
GEVANGENENZORG
NEDERLAND**

'De gevangenis kan mensen niet verbeteren'

Het lijkt een romantisch moment. Na je straf stap je de gevangenis uit, een bundeltje kleren op je rug. Je vrijheid tegemoet. De wereld lacht je toe. Maar niets is minder waar. Je krijgt een enkel-tje naar de stad waar je vandaan komt en bent verder op jezelf aangewezen.

Maar er is toch reclassering?

"Dat is een van de meest voorkomende misvattingen die ik tegen kom", zegt Hans Barendrecht, directeur van Gevangenzorg Nederland. "Het beeld dat er de volgende morgen om 8 uur een medewerker van de reclassering voor je klaar staat, dat er een gespreid bedje ligt..."

Dat beeld klopt niet. Die vorm van nazorg bestaat al lang niet meer, daar zijn in de gevangenis MMD'ers (Medewerkers Maatschappelijke Dienstverlening) voor in de plaats gekomen. Die hebben de taak een viertal zaken in beeld te brengen: inkomen, huisvesting, identiteitspapieren en zorg. Daarna moet de 'warme overdracht' plaatsvinden naar

gemeenten. Want die zijn verantwoordelijk voor de integratie van gevangenen na detentie."

Gevangenzorg Nederland ziet het als een maatschappelijke verantwoordelijkheid om ex-gevangenen te helpen bij de re-integratie. "Recidive is geen probleem van justitie, maar van de samenleving", zegt Barendrecht. De organisatie draait op een grote groep vrijwilligers die ex-gevangenen helpen om niet terug te vallen in de vertrouwde wereld van de criminaliteit. Een inspirerend voorbeeld van wat actief burgerschap kan betekenen. De laatste jaren is er ook een programma om ex-gevangenen aan het werk te helpen.

Waarom is dat nodig?

"Er is geen actief beleid op het gebied van bemiddelen naar werk. Donner stelde het duidelijk: ik ben geen arbeidsbureau.

Maar het is voor ex-gevangenen heel lastig om een baan te vinden. Je moet sowieso kunnen volhouden. Dat geldt voor meer mensen die een baan zoeken, maar de frustratie tolerantie van gevangenen is meestal niet sterk ontwikkeld. Door een gecombineerde aanpak van een professionele arbeidsbemiddelaar en gepassioneerde vrijwilliger hebben wij al veel mensen aan het werk gekregen."

Er zijn bijna 400 vrijwilligers actief voor Gevangenzorg Nederland. Wat voegen zij toe aan de professionele hulp die een ex-gevangene kan krijgen?

"Hij of zij is een praatpaal voor de gevangene. Iemand die ze kan motiveren om gewoon vol te houden. Maar nog belangrijker is de symboolfunctie. Uit de betrokkenheid van een vrijwilliger spreekt dat de gevangene niet door iedereen is afgeschreven.

Het is moeilijk te overschatten en wordt door de gevangenen buitengewoon gewaardeerd. Iemand komt voor mij, zonder dat hij dat moet of daarvoor wordt betaald. Na detentie gaat dat minimaal zes maanden door. Dat kan echt het verschil maken.

Gevangenen nemen ons ook sneller in vertrouwen, omdat we niet tot het systeem behoren. Ze hoeven niet bang te zijn dat wij moeten rapporteren aan justitie. Al onze contacten zijn vrijwillig en op basis van wederzijds respect. Wij zijn er niet voor de zaak, maar voor de mens."

Dat klinkt ook behoorlijk romantisch.

"Klopt, de werkelijkheid is rauwer. We voelen best wel die enorme spanning die dat kan oproepen. Je moet een zekere discipline hebben om dit werk te kunnen doen. Een basis van waaruit je dit werk doet. Je hebt iets te bieden, je hoopt dat ze afrekenen met criminaliteit en gelukkig worden, maar je ziet vaak dat het zo tergend langzaam gaat, dat je je afvraagt: waar doe ik het voor... Dan komt het op basis aan. Dat is voor ons de Bijbelse oproep om gevangenen te bezoeken. Dat is de diepste

'EEN MENS KAN VERANDERD WORDEN'

Kamerlid Esmé Wiegman

"De nazorg voor ex-gevangenen is in Nederland niet goed geregeld. Dat ben ik met Hans Barendrecht eens. Als er al nazorg is, beperkt die zich tot het vinden van huisvesting en werk. Dat is onvoldoende als je echt wilt bereiken dat een gedetineerde niet terugvalt maar een nieuw leven oppakt. Mijn zorg is dat gemeenten de groep ex-gevangenen niet goed in beeld lijkt te hebben. Volgens mij moet de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) ruimte bieden om werk te maken van een geslaagde re-integratie in de samenleving. Maar de beeldvorming rond voormalige gevangenen lijkt te verhinderen dat er echt in hen geïnvesteerd wordt, dat ze werkelijk een eerlijke kans krijgen. De impact van de maatschappelijke beeldvorming rond ex-gedetineerden is groot. De samenleving heeft de balen van mensen die in de bak hebben gezeten. Maar ik vind dat iedereen na het uitzitten van z'n straf een eerlijke kans moet krijgen op een geslaagde terugkeer in de maatschappij. Het behoort tot mijn diepste geloofsovertuiging dat een mens veranderd kan worden. Het cliché 'eens een dief, altijd een dief', staat lijnrecht tegenover mijn christelijke mensvisie."

drijfveer. Daarnaast investeren we veel in trainingen voor onze vrijwilligers en begeleiding door maatschappelijk werkers. Vrijwilligers rapporteren na ieder bezoek aan de maatschappelijk werker. Die zet de lijnen uit voor de vervolgstappen. Je doet het werk niet op persoonlijke titel.

En wij willen niet dat het probleem van de gevangene jouw probleem wordt. Verantwoordelijkheid ligt primair bij de gevangene. Dat dragen we ook altijd uit. Je kan zitten klagen over je moeilijke jeugd, de rechter of de gevangenis-directeur. Dat mag allemaal waar zijn, maar jij bent degene die een nieuwe start kan maken en dat kan alleen als jij je verantwoordelijkheid neemt. Dat stimuleren we."

En, heeft het succes?

"Tot op heden hebben we 57 mensen aan een baan geholpen. Maar de subsidie is weggefallen, ondanks het succes van het programma en ondanks de vraag van gevangenen om ons werk uit te breiden. Het ministerie van Justitie wil alleen nog geaccrediteerde interventies subsidiëren. We zitten daarom in een veranderingsfase. We willen marktgericht gaan werken en in samenwerking met enkele uitzendketens veel meer mensen gaan plaatsen. Eigenlijk beginnen we een soort uitzendbureau voor ex-gevangenen. Uiteindelijk moet het programma zichzelf terug gaan verdienen. Wel is het lastig dat het voor werkgevers niet aantrekkelijker gemaakt wordt om ex-gevangenen te plaatsen. Je kunt bijvoorbeeld denken aan tijdelijke subsidies voor werkgevers waardoor kosten lager worden en het aantrekkelijk wordt om mensen te plaatsen. Uiteindelijk willen we ruim 50 gevangenen per jaar aan een baan helpen."

Waarom doet u dit werk?

"Ik heb een tijd gewerkt op het Gerechtshof in Den Haag en moest veel strafzaken voorbereiden. Dan lees je veel dossiers. Dat zette me aan het denken. We kunnen straffen, en dat moet ook. Maar de gevangenis kan mensen niet verbeteren. Dat is een illusie.

Bovendien zit in het woord 'vergelding' ook een positief op de toekomst gericht aspect. Het betekent

iemand geven wat hem toekomt, niet alleen een straf maar ook een toekomst.

Als ik dan 's zondags in de kerk hoor preken over een nieuwe toekomst, herstel en genade, dan vraag ik me ook altijd af: wat doen we daar mee naar de samenleving? Dit is zo dichtbij. Kijk naar de uitstroomcijfers over 2008. Ruim 33.000 gevangenen kwamen vrij. Vrijwel ieder dorp heeft te maken met ex-gevangenen. Ik vind dat christenen zich dat mogen aantrekken en zichtbare getuigen mogen zijn van het geloof in herstel."

UIT DE BETROKKENHEID VAN EEN VRIJWILLIGER SPREEKT DAT DE GEVANGENE NIET DOOR IEDEREEN IS AFGESCHREVEN

Laat de overheid hier een taak liggen?

"Ik zou inderdaad willen dat de overheid hier een prioriteit van had gemaakt. Het beleid is nu behoorlijk utilitair. Wat is het directe nut? Dat staat centraal. Maar het is onduidelijk wie er verantwoordelijk is. Als iemand vrij is, is hij geen ex-gevangene, maar een burger. Wie gaat er dan voor zijn zorg betalen?"

Wat wij benadrukken is dat het de investering hoe dan ook waard is. Denk alleen maar aan besparingen op sociale uitkeringen. Als vijftig ex-gevangenen aan een baan worden geholpen, besparen we jaarlijks al snel € 800.000 aan uitkeringen. Daar komt bij dat onze organisatie voor 80% aangewezen is op giften van kerken, bedrijven, particulieren en vermogensfondsen. Wij willen niet 100% gesubsidieerd worden, maar als de overheid royaal over de boeg komt, doen fondsen dat ook sneller."

Ludo Hekman

Vrede

Vorig jaar bracht ik de Kerstdagen door in Afghanistan bij onze uitgezonden militairen. Kamp Holland in Uruzgan, waar de meeste Nederlandse militairen verblijven, is mij inmiddels wel vertrouwd. Het was goed daar de geboorte van Jezus Christus te herdenken.

Op Kerstavond was er een dienst, die beurtelings werd geleid door een Nederlandse en een Australische voorganger. De locatie was nogal speciaal: een immense hangar waar, achter de geestelijken, een Apache gevechtshelikopter stond. Het heeft ons niet verhinderd van 'vrede op aarde' te zingen. Tegen de Australische chaplain zei ik een overtuigd christen te zijn en te geloven in een nieuwe aarde, waar we die heli's niet meer nodig zouden hebben. Echter, in deze bedeling zou ik het er in dat missiegebied (!) niet graag zonder doen. Hij sprak me niet tegen.

Het heeft niet veel zin het type operatie daar te vergelijken met bijvoorbeeld de oorlogen in de Middeleeuwen. Maar toch: toen kende men het instituut van de Godsvrede: het op kerkelijk gezag uitroepen van een tijdelijke wapenstilstand. Zo'n teken van vrede lijkt nu niet meer mogelijk. Ik heb er wel naar verlangd, daar en toen op die bijzondere Kerstdagen.

Eimert van Middelkoop, minister van Defensie

Tweede Kamernieuws

Joël Voordewind reisde onlangs naar India, om daar met eigen ogen te zien hoe jonge kinderen in armoedige omstandigheden zware arbeid verrichten. Zijn strijd tegen kinderarbeid gaat onvermoeid door. De resultaten van deze onderzoeksreis presenteerde hij tijdens de begrotingsbehandeling Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking.

KINDERARBEID IN INDIA

Verdrukten bevrijden

Voordewind: "Het bedrijfsleven speelt een cruciale rol en moet internationale normen gaan respecteren. Zij zijn in staat om in hun productieketen eisen te stellen en randvoorwaarden af te dwingen, zoals het verbieden van kinderarbeid en creëren van alternatieve voorzieningen die gericht zijn op de toekomst van kinderen en gezinnen."

Voordewind vervolgt: "In de steengroeven werken hele gezinnen, van jong

tot oud en van 's ochtendvroeg tot 's avonds laat voor een hongerloon in bijna 40 graden Celsius. We bezochten de hulporganisatie Stewart Trust, die deze gezinnen probeert vrij te kopen van de landeigenaar. Velen van hen zitten gebonden aan de landeigenaar, omdat ze grote schulden hebben door bijvoorbeeld een ziekenhuisbezoek. Zo wordt opeens de oproep in Jesaja 58 om verdrukten te bevrijden, heel reëel in de praktijk gebracht hier." Een fotoverslag.

Sillicum steengroeve, in Utter Prades (deelstaat van India) waar veel kinderen werken. Sillicum is de grondstof voor glas voor lampen en brillen.

Een vreemde kronkel

Viert u Kerst in vrijheid? De overgrote meerderheid van u zal zonder nadenken deze vraag bevestigend beantwoorden. Maar is dat wel zo? We zitten dan wel niet achter tralies, maar zijn we rond de Kerst niet gevangen door de huidige maatschappij, opgesloten in een groeiende seculiere traditie, geketend door een haast afgedwongen 'moeten'? Kerst is heel klein begonnen, in een schamele stal, niets meer en niets minder. Door de jaren heen is Kerst opgeschaald naar een feest dat zijn weerga niet kent. Steeds meer, steeds grootser en duurder. En we doen daar in een bepaalde mate allemaal aan mee, omdat we nu eenmaal in deze maatschappij leven. Vieren wij Kerst nog in vrijheid? Ik ken mensen die zo opzien tegen, wat zij noemen, de heisa rondom Kerst, dat ze vergeten te genieten van dat waar het om gaat. Ze voelen zich gebonden aan en niet meer verbonden met hun naasten. Geketend door wat 'men' van hen verwacht, vinden ze de vrijheid niet meer de essentie te zien. Kerst, de opmaat naar Pasen, de belofte, het kindeke Jezus. Maar ook de rust, de tijd elkaar te (h)erkennen, de focus op de essentie. Kerst in vrijheid, ook voor u?

Sandra Korteweg, vice-voorzitter landelijk bestuur

Dit is het tentenkamp dat bij de steengroeven staat. Hier bivakkeren gezinnen maandenlang, zonder enige voorzieningen, zoals stroom of stromend water.

Meisje van 13 jaar, werkt samen met haar vader in de hete steengroeve. Als ze 15 is wordt ze uitgehuwelijkt. Hopelijk is haar man iets meer vermogend, zodat ze niet meer hoeft te werken. School is er helaas voor haar niet bij, zegt haar vader.

Een klein meisje ligt te slapen, terwijl haar oudere broers, zussen en ouders werken in de steengroeve.

10
jaar

30 JANUARI 2010 | BEATRIX THEATER UTRECHT

JUBILEUMFEEST

**MET SPECIAAL KINDERPROGRAMMA
SAMEN DANKEN | TERUGBLIKKEN | VOORUITKIJKEN
MUZIEK MMV KEES KRAAYENOORD**

**MELD U SNEL AAN OP
WWW.CHRISTENUNIE.NL/10JAAR**

'Prioriteiten stellen is altijd nodig'

PETER VAN DALEN

Je kunt niet alles doen in het Europees Parlement. Er zitten maar 24 uren in een dag, dus je moet kiezen waar je voor gaat. Uiteraard is ons Euroverkiezingsprogramma hierbij leidend.

Mijn hoofdonderwerpen zijn transport, milieu, energie, werkgelegenheid, volksgezondheid, mensenrechten en godsdienstvrijheid. Als Vice-voorzitter van de EP Transportcommissie en als plaatsvervangend lid van zowel de Milieucommissie als de Commissie voor Werkgelegenheid en Sociale Zaken heb ik op deze terreinen goede mogelijkheden om concrete resultaten te bereiken.

CRISIS IN DE BINNENVAART

Zo ben ik actief betrokken bij de crisis in de binnenvaart. De binnenvaart gaat door een zeer moeilijke periode heen. Er dreigen faillissementen. Samen met de collega's Hennis-Plasschaert (VVD) en Wortmann-Kool (CDA) heb ik vragen gesteld aan de Europese Commissie. Ons verzoek is dat wordt nagegaan welke maatregelen genomen kunnen worden om faillissementen te voorkomen. Ik heb met succes geprobeerd deze crisis op de agenda van de Transportcommissie te zetten. Dat is gelukt: eind januari bespreken

we in de Transportcommissie die crisis en de mogelijkheden van aanpak.

INDIA

Het onderwerp mensenrechten en godsdienstvrijheid heb ik toegespitst op onder andere India. In dat land wonen ruim dubbel zo veel mensen als in geheel Europa. Honderden miljoenen Indiërs leven én onder de armoedegrens én in een verstikkend kastensysteem. Om een bijdrage te leveren voor ondersteuning aan deze vergeten groep mensen, ben ik lid geworden van de zogenoemde India-delegatie van het Europees Parlement. Een delegatie onderhoudt de betrekkingen tussen het Europees Parlement en een bepaald land, in dit geval India. Ik zet me in voor meer vrijheid en welvaart van 250 miljoen Dalits, die in de laagste kaste zitten. India is weliswaar een democratisch land, maar op het gebied van kinderarbeid, mensenrechten en godsdienstvrijheid moet nog veel gebeuren. Belangrijk is hierbij goed contact te hebben met Nederlandse

organisaties die actief zijn in India. Dat is iets gemakkelijker geworden nu mijn EU-team vrijwel compleet is: nu met drie fulltime medewerkers, in 2010 met vier.

Enkele weken geleden hadden enkele leden van het Europees Parlement en ik een gesprek met de Indiase ambassadeur bij de EU. De collega's vroegen van alles over handelsbetrekkingen, terwijl ik voornamelijk stil stond bij de positie van de Dalits en de godsdienstvrijheid. De ambassadeur reageerde in eerste instantie wat terughoudend, maar inmiddels hebben we nadere afspraken gemaakt en ga ik in mei naar India. Er is daar nog veel te doen. Maar ik doe het werk met veel genoegen!

Peter van Dalen, lid ECR-fractie

**Fractie
Europese
Conservatieven
en Hervormers**

KOOPZONDAGEN

De ChristenUnie-jongeren van Perspectief voerden onlangs actie om het aantal koopzondagen tegen te gaan. Ijmert Muilwijk en Imre Grevers lieten zich in een kooi opsluiten bij het Tweede Kamergebouw in Den Haag. De actie stond symbool voor de kleine ondernemer die gevangen zit als er 'vrije' koopzondagen zouden zijn. De Tweede Kamer heeft ondertussen besloten om misbruik van de toerismebepaling en de avondwinkelbepalingen tegen te gaan.

KLEINE
ONDERNEMER

NEP!

DZONDAGGEA
DE ONDERNEMERS GEVANG

**INGEFLEUR SPREIJ:
VOORZITTER PROVINCIALE
UNIE VAN NOORD HOLLAND**

‘Opereren
vanuit,
niet om
de overwinning’

Ingefleur Rebecca Spreij (23) is de nieuwe voorzitter van de Provinciale Unie van Noord-Holland. En dat is uniek, want daarmee is zij de enige vrouwelijke voorzitter van een provinciale unie die de partij rijk is. De jeugdige bestuurskundige ziet uitdaging in haar taak om de partij in Noord-Holland meer ‘smoel’ te geven. “De christenstrijd is *vanuit* de overwinning en niet *om* de overwinning”, betoogt ze.

Je hebt meer dan tien jaar in het buitenland gewoond, waaronder het verre oosten. Heeft dat invloed gehad op je interesse voor politiek en democratie?
“Ik kreeg op school wel ‘Nederlandkunde’, maar dat bleef bij mij niet hangen, want het leefde niet. Toen ik terug kwam, heeft het dus een aantal jaar geduurd voordat ik het Nederlandse politieke systeem in de gaten had en alle partijen kon plaatsen.”

Hoe ben je betrokken geraakt bij de partij?

“Als bestuurskundige is het maken, uitvoeren en evalueren van beleid de kern van je vak. Maar de vraag wie beleid **bepaalt** en op welke gronden dat gebeurt, is eigenlijk veel belangrijker. Het is bijzonder dat we in Nederland christelijke politiek kunnen voeren, dus moeten we daar gebruik van maken. Onder het mom van ‘vrijheid’ worden we steeds meer gedwongen om ons zogenaamd neutraal op te stellen. Met een beroep op de vrijheid moeten de winkels zondags open, terwijl de vrijheid om je winkel dicht te houden juist ontnomen wordt! De discussies over de scheiding van kerk en staat in het kader van de islam, baart mij zorgen. Doordat bijvoorbeeld de rol van geloof in het onderwijs ter discussie wordt gesteld, loopt ook christelijk onderwijs gevaar. Dat soort problematiek neemt de ChristenUnie als biddende en bijbelvaste partij serieus. Dat ik bij de ChristenUnie aan de slag moest, was dus duidelijk.”

Wat is je indruk van de partij tot nu toe?

“Dat de partij leeft vanuit Christus. Dat is te zien in hoe men zich profileert en hoe er politiek wordt gevoerd. Er wordt niet met modder gegooid en men is eerlijk en gefocust op feiten en inhoud. Daar heb ik veel respect voor, want de christenstrijd is **vanuit** de overwinning en niet **om** de overwinning. Dus vechten om behoud van de rechten die we als christenen nu nog hebben moet met Christus’ licht als wapen en niet met de wereldse duistere wapens. Dat zet de tegenpartij op het verkeerde been. Maar de ChristenUnie is geen hippieclub die alleen maar over zoetsappige liefde praat. Nee, er worden stevige afspraken gedaan en moeilijk onderwerpen worden niet uit de weg gegaan.”

Jij bent ‘vanuit het niets’ voorzitter geworden in een provincie die voorheen alleen nog maar uit een interim bestuur van drie mensen bestond. Hoe kijk je daar tegen aan?

“Afgelopen zomer was ik me nog aan het oriënteren en nu ben ik voorzitter van de Provinciale Unie, vicevoorzitter van het Unieconvent en sta ik op de kandidatenlijst van de kiesvereniging van Huizen. Dat kan toch alleen maar Gods leiding zijn?

Het meest waardeer ik het vertrouwen dat ik krijg om dit werk te doen. En dat is echt kostbaar in een maatschappij, waar het vaak aan vertrouwen ontbreekt. Tegenover dat vertrouwen wil ik iets zetten wat al even schreeuwend afwezig is: commitment.”

DE CHRISTENUNIE IS GEEN HIPPIECLUB DIE ALLEEN MAAR OVER ZOETSAPPIGE LIEFDE PRAAT

Vanuit welke motivatie heb je besloten dit bestuurswerk te gaan doen?

“Toen ik op 16-jarige leeftijd bestuurskunde ging studeren, bleek dat een drama, want ik kreeg te maken met gorddroge stof. Mijn interesse lag meer bij kunst en talen. Ik was er echter van overtuigd dat God wilde dat ik deze studie deed en Hij heeft het gezegend. Dat deed hij zolang ik elk vak, papier en som bewust aan Hem opdroeg. Deed ik dat niet, dan ging ik direct – en hard! – onderuit. Nu is het duidelijk waarom ik deze studie heb moeten doen. Alles wat ik heb geleerd, mag ik nu inzetten.”

Waar zijn jullie op dit moment mee bezig in Noord-Holland?

“Contact opbouwen met de fractie en met de kiesverenigingen; we moeten ons profileren in de provincie. Met Statenlid Johan Kardol hebben we al goed contact. Verder gaan we aan de slag met een actuele website en de gemeenteraadsverkiezingen. Het

Haags Toveren

Heroverwegingen. Dat woord zoemt overal rond in Den Haag. Heroverwegingen zonder taboes. Ieder ministerie moet financieel 20% inleveren. Ambtelijke commissies struinen rond op alle departementen om de financiën exact in kaart te brengen en voorstellen te doen voor die gevreesde besparingen. Ook op mijn departement is een zekere spanning voelbaar. Welke kant gaat het op? Maar 'heroverweging' is - vreemd genoeg - ook een toverwoord geworden in Haagse kringen, want de toevoeging 'zonder taboes' opent de deur naar ongekende mogelijkheden. Alles wat besloten is, alle politieke deals uit het begin van deze kabinetsperiode kunnen immers opzij gezet worden met het woord 'heroverweging'. Dus hebben de meeste politieke partijen hun verkiezingsprogramma's alvast afgestoft en zijn in hun wensenlijstjes gedoken. Hoe kunnen wij de heroverwegingen gebruiken om alsnog dingen te regelen, die eerder niet gelukt zijn? Heroverwegingen worden dan gebruikt om alsnog politieke wensen te vervullen. Voor mij is duidelijk dat het komende jaar het moeilijkste jaar van deze kabinetsperiode wordt. Als ChristenUnie moeten we komend jaar laten zien wat we waard zijn: gaan we echt voor de inhoud en het landsbelang of doen we mee aan het spelletje 'Haags toveren'? Volgend jaar spant het erom.

Tineke Huizinga, staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat

betrekken van jongeren staat ook hoog op de agenda.”

Ben je afkomstig uit een RPF/GPV nest?

“Geen van beiden, hoofdzakelijk omdat mijn ouders jaren niet in Nederland zijn geweest. Ook kom ik absoluut niet uit een ‘politiek’ nest. Wel ben ik opgevoed met bewogenheid voor de maatschappij. Mijn broer en ik hebben geleerd verantwoordelijkheid te nemen voor onze medemens en voor de wereld; rentmeesterschap.”

Hoe zou je het bestuur willen definiëren?

“Als gevarieerd! Penningmeester Wim en provinciaal promotor Piet komen uit het interim-bestuur en Ben de secretaris is ontzettend georganiseerd. Dat is fijn als je als bestuur professioneel te

IK HEB GELEERD VERANTWOORDELIJKHEID TE NEMEN VOOR ONZE MEDEMENS EN VOOR DE WERELD

werk wilt gaan. Dan is er nog Rieneke, ons algemeen bestuurslid, die net achttien is. We wonen heel erg verspreid over de provincie en willen dat gebruiken om de contacten met kiesverenigingen onderling te verdelen.”

Tjitske Kuiper, adviseur Provinciale Unies en Kiesverenigingen

**CURSUS:
'WELKOM BIJ DE CHRISTENUNIE'**

Vul je rugzak met bijbelse argumenten

Waar staan we voor? In verkiezingstijd wordt deze vraag vaker dan anders gesteld, en misschien ook wel dringender. Is het niet door jezelf, dan wel door een ander. Waarin onderscheidt de ChristenUnie zich nu wezenlijk van andere (christelijke) partijen? Hoe functioneert de bijbel in onze politieke beslissingen?

In januari 2010 organiseert de ChristenUnie Kaderschool op vijf plaatsen in het land de cursus 'Welkom bij de ChristenUnie!' Juist in de periode voor de verkiezingen willen we mensen gelegenheid geven zich (nog) eens goed in de uitgangspunten van onze partij te verdiepen. Om erachter te komen of dit echt de partij is die je stem waard is, of om je rugzak te vullen met argumenten waarmee je een ander kunt overtuigen.

LIBERAAL STEMMEN

'Welkom bij de ChristenUnie!' is allereerst bedoeld om nieuwe leden en geïnteresseerden een duidelijk beeld van onze partij te schetsen. In de praktijk blijken naast deze doelgroep veel meer leden interesse te hebben. Want ook zij zoeken bijbels gefundeerde argumen-

ten. Wat zeg je tegen je buurvrouw die vindt dat je als christen prima liberaal kunt stemmen? Of tegen je collega die het belachelijk vindt dat de overheid voor mensen gaat bepalen of ze op zondag wel of niet mogen winkelen?

DRIE AVONDEN

Een antwoord op deze vragen leer je in de eerste plaats te formuleren, door je te bezinnen op wat de bijbel erover zegt. Nu vind je in de bijbel geen concrete stemadviezen, dus zoek je naar een bijbelse visie op de overheid, mens en maatschappij van waaruit je je keuzes kunt bepalen. In de cursus worden deze bijbelse grondslagen onder de loep genomen. Daarnaast is er aandacht voor oudere denkers die de bijbel als gezaghebbend voor het hele leven zagen, dus ook voor de politiek. Mensen zoals Guillaume, Groen van Prinsterer en Abraham Kuyper. Verder wordt aandacht geschonken aan de rol van de overheid en verschillen tussen christelijke politieke partijen. De laatste van de drie avonden gaat over de politieke praktijk, de organisatie en de politieke werkwijze van de ChristenUnie. Wellicht wordt duidelijk welke rol je daar zelf in zou kunnen en willen spelen.

NETWERKEN

De cursus heeft een interactief karakter. Naast een stuk kennisoverdracht is er tijdens de avonden ruim de gelegenheid om vragen te stellen en te discussiëren. Veel raadsleden en bestuursleden van de lokale kiesvereniging vinden het leuk om deze avonden bij te wonen om de mensen uit hun regio te ontmoeten.

Rieke Elsenbroek, Coördinator Opleiding

De cursus wordt op de woensdagen 6, 13 en 20 januari 2010 gegeven in Deventer, Leiden, Groningen en Tholen. In Ede op de maandagen 11, 18 en 25 januari.

Is dit te ver bij u vandaan? Breng dan uw bestuur op de hoogte van uw interesse voor deze cursus. Een lokale kiesvereniging kan de cursus voor de eigen regio aanvragen als er minimaal 12 deelnemers zijn.

Kosten: € 40,- per deelnemer. Voor meer informatie kijkt u op www.kaderschool.christenunie.nl/welkom-bijdechristenunie, of bel 033 – 422 6969.

Tel Aviv

Minister Van Middelkoop bracht onlangs op uitnodiging van zijn ambtscollega Ehud Barak een bezoek aan Israël. Minister Van Middelkoop en Ehud Barak tijdens het spelen van de volksliederen bij de welkomst ceremonie en de inspectie van de erewacht voor het ministerie van Defensie in Tel Aviv.

ANDRÉ ROUVOET

Onschuldig kind

Sommige kinderen vieren Kerst in de gevangenis. Niet omdat ze zelf iets misdaan hebben. Maar omdat papa of mama achter de tralies is beland vanwege een misdrijf. Kerst vieren in familiekring betekent dan een bezoek aan de penitentiaire inrichting.

Als minister voor Jeugd en gezin voel ik mij verantwoordelijk voor deze kinderen. Ze zijn onschuldig, maar ondervinden wel de gevolgen van de daden van hun ouders. Dat hebben ze niet verdiend. Oók een kind met een ouder in de gevangenis moet veilig en onbedreigd kunnen opgroeien. Daar kan de overheid wat aan doen, maar er zijn ook partners voor nodig.

'IK GA NAAR PAPA'

Het is hartverwarmend om te zien dat vrijwilligers zich het lot van deze kinderen en hun ouders aantrekken. Zo nam ik in september een boekje in ontvangst onder de titel 'Ik ga naar papa'. Dit boekje is uitgegeven door Stichting Exodus, die zich in meer dan tien gevangenissen inspant om het contact tussen ouders en kinderen in stand te houden tijdens een detentieperiode.

2000 MOEDERS

Een bijzondere groep wordt gevormd door kinderen van wie de moeder in de gevangenis komt en de vader buiten beeld is. Jaarlijks gaat het om circa 2000 vrouwen. Gelukkig gaat het veelal om een korte periode, en zoeken zij vaak een oplossing in hun eigen netwerk. Wanneer ouders niet zelf een oplossing kunnen vinden, kan Bureau jeugdzorg zorgen dat er opvang komt voor de achterblijvende kinderen, bijvoorbeeld door plaatsing in een pleeggezin.

MOEDER EN KIND

Moeders in detentie en hun kinderen hebben mijn speciale aandacht. Ik heb in de zomer aan de Kamer gemeld dat de politie bij arrestatie van een vrouw zal controleren of er kinderen in het spel zijn, en dat er zorg en opvang is

geregeld. Tijdens, maar zeker ook na de detentie moet er vervolgens voldoende ondersteuning en begeleiding zijn voor moeder en kind. Hierbij spelen vrijwilligersprojecten een belangrijke rol, zoals Humanitas, Exodus en Gevangenenzorg Nederland. Gemeenten hebben een belangrijke rol bij de nazorg en resocialisatie.

SCHAAMTE

Het valt niet mee voor ouders om de opvoeding weer ter hand te nemen. Door het delict en de detentie voelen zij zich onzeker en schamen zij zich voor hun kinderen. Voor het kind valt het niet mee om weer vertrouwen in vader of moeder te krijgen. Bij Kerst denken we aan de geboorte van een onschuldig Kind, dat zich als volwassene opofferde om de oorzaken van onze schaamte en schuld weg te nemen. Ook die van (ex-)gedetineerden en hun kinderen. Dat te weten helpt ons om te stoppen onszelf en anderen te veroordelen, en ons in plaats daarvan in te zetten voor de meest kwetsbaren.

André Rouvoet, Minister voor Jeugd en Gezin en vice-premier

ChristenUnie stabiel in herindelingsverkiezingen

Campagnetour

Op 18 november 2009 waren er herindelings-verkiezingen in zes gemeenten. In drie daarvan deed de ChristenUnie mee. De ChristenUnie ziet de uitslagen van deze verkiezingen als een bevestiging van de lijn uit de landelijke peilingen van de laatste tijd: de kleinste regeringspartij scoort stabiel.

In Zuidplas zijn ze blij met het mooie resultaat van 3 zetels voor de ChristenUnie (ongeveer 9% van de stemmen). Lijsttrekker Marnix de Romph: "Dit hadden we gehoopt. Hiervoor hebben we hard gewerkt. Samen met de SGP, die ook goed scoorde met drie zetels, gaan wij nu de college-onderhandelingen in."

In Oldambt heeft de ChristenUnie ongeveer 5,0% van de stemmen gehaald. Dat is ruim één zetel. Oldambt is een fusie van drie gemeenten. In twee daarvan – Scheemda en Winschoten – zat de ChristenUnie al in de gemeenteraad. In beide plaatsen met één zetel. Lijsttrekker Gert-Jan Bolt gaat voor de ChristenUnie in de raad van Oldambt.

In Venlo haalde de ChristenUnie een hoger percentage stemmen als bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen, maar dat was helaas nog niet genoeg voor een zetel.

Klaas Koelewijn van de ChristenUnie Limburg: "Bij de landelijke verkiezingen in 2006 waren we verviervoudigd. Mooi dat we dat nu weer gehaald hebben. Jammer dat we niet doorgroeid zijn. Wel een goede basis gelegd voor over vier jaar en veel leermomenten voor de verkiezingen op 3 maart 2010".

De campagnetourdagen met als titel 'Betrokken op weg' zijn totaalpakketten van werkbezoeken, folderen, acties, diners en regionale avonden. In het onderstaande schema's staan de plaatsnamen van de regioavonden. Overdag zit de tour dan vaak in omliggende plaatsen. Naast deze campagnetour zijn André Rouvoet en alle Kamerleden nog op heel veel andere avonden in het land. Voor een compleet overzicht zie <http://verkiezingen.christenunie.nl>

DAG	DATUM	KAMERLEDEN OF BEWINDSPERSONEN
maandag	11-jan	Esmée Wiegman en Arie Slob
maandag	18-jan	Tineke Huizinga
vrijdag	22-jan	Arie Slob
woensdag	1-feb	Eimert van Middelkoop
woensdag	3-feb	Esmée Wiegman
donderdag	4-feb	Tineke Huizinga
zaterdag	6-feb	Ernst Cramer
maandag	8-feb	André Rouvoet
woensdag	10-feb	Eimert van Middelkoop
donderdag	11-feb	Cynthia Ortega
maandag	15-feb	André Rouvoet
maandag	15-feb	Cynthia Ortega
vrijdag	19-feb	André Rouvoet
zaterdag	20-feb	Ed Anker
woensdag	17-feb	Arie Slob
dinsdag	23-feb	Arie Slob
woensdag	24-feb	André Rouvoet
vrijdag	26-feb	André Rouvoet
zaterdag	27-feb	Slotavond campagnetour met Kamerleden en bewindspersonen
maandag	1-mrt	Campagnemiddag en gebedsavond
woensdag	3-mrt	Verkiezingen

STEUN DE CAMPAGNE

Stort uw gift op:
37 29 300 18
o.v.v. Campagne

REGIONALE AVOND
Leeuwarden
Middelburg
Ridderkerk
Enschede
Slochteren
Heerenveen
Barneveld
Hattem
Neder-Betuwe
Meppel
Zuidhorn
Rotterdam
Den Haag
Assen
Apeldoorn
Ede
Amsterdam
Maastricht
Utrecht
Almere

Bestellen promotiemateriaal

Tal van kiesverenigingen hebben de afgelopen weken gebruik gemaakt van de bestelmogelijkheden via www.christenunie.nl/webwinkel. Tot donderdag 24 december is het mogelijk maatwerk drukwerk en campagnepakketten te bestellen. Deze bestellingen worden in de week na 25 januari geleverd.

INHOUD PAKKETTEN:

80 waterpasjes
25 ballonnen
25 promotiestickers
100 pepermuntrolletjes
125 pennen
30 HandSchriften
5 A0-posters (standaard)
20 A1-posters (standaard)

Afgestemd op uw eigen behoefte kunt u meerdere pakketten bestellen. Totale kosten bedragen €120,- per pakket, inclusief verzendkosten

MAATWERK POSTERS EN FLYERS

Bestellingen op maat worden middels het bestelformulier door de besteller rechtstreeks bij de drukker geplaatst. Na het invullen van het bestelformulier ontvangt de besteller een persoonlijke e-mail van drukkerij Pieters,

met daarin meer informatie over het maatwerk. De besteller verstuurt vervolgens de benodigde informatie naar de drukker. Elke kiesvereniging is zelf verantwoordelijk voor het aanleveren van goede teksten en beelden. De opgemaakte folder en posters worden ter goedkeuring per PDF-bestand aan de besteller voorgelegd door de drukker. Er vindt door het Partijbureau van de ChristenUnie geen controle plaats op vormgeving of inhoud. De door de kiesverenigingen goedgekeurde PDF zal dan ook leidend zijn.

WEBWINKEL

De Kiesverenigingen die hebben gekozen voor campagnepakketten, zijn zeker van campagnematerialen en komen financieel voordeliger uit. Via de webshop, is het vanaf eind december mogelijk losse bestellingen te plaatsen. De mogelijkheid bestaat dat door massale verkoop van campagnepakketten, bepaalde campagnemiddelen vroegtijdig uitverkocht zijn.

VRAGEN?

Sjaak Louwerse, team Campagne en Evenementen op het partijbureau in Amersfoort. Telefoon: 033 4226969. E-mail: sjaaklouwerse@christenunie.nl.

STABIEL BETROKKEN CHRISTENUNIE

Stem 3 maart

10
jaar

ChristenUnie

Dit heeft u aan de moraal van ons verhaal.

- De DVZ Zorglijn • Een vertrouwensarts • Psychosociale hulp
- Herstelingsoorden • Cursus Natuurlijke Familie Planning • Hospice
- Complementaire zorg • Een levenswensverklaring

Een christelijke zorgverzekering vertrekt vanuit een bepaalde moraal. Nu rijst bij u misschien de vraag: wat heb ik aan dergelijke woorden? Het antwoord van DVZ is verrassend eenvoudig: veel. DVZ maakt zich sterk voor christelijke zorg. Wij helpen u bij het vinden van zorgverleners met dezelfde achtergrond als u. Stel, u zoekt antwoorden op medisch-ethische vragen, dan wijst onze Zorglijn u de weg naar een vertrouwensarts. Via onze aanvullende pakketten kunt u een beroep doen op allerlei vormen van christelijke zorg. Denk aan pastoraal-therapeutische zorg in herstellingsoorden.

Of aan psychosociale hulp door een christelijke behandelaar. Maar ook complementaire zorg, het verlichten van fysieke en geestelijke pijn als aanvulling op reguliere zorg, hoort in onze ogen bij een zorgverzekering.

Bent u lid van een christelijke organisatie? Dan krijgt u in veel gevallen 7,5% korting op de basisverzekering en 10% korting op de aanvullende pakketten. **Meer weten over onze Principe Polis? Bel gerust: 071 365 28 02 of kijk op DVZ.nl**

dvz Zorgverzekeraar van
christelijk Nederland

Gemeenteteam Maastricht

Vlnr voor de Sint Servaas Basiliek in Maastricht: Marije Koelewijn (teamleider), Simon Vels (lijsttrekker verkiezingen 2010) en Thijs Vietje (campagneleider).

Dit keer een bijzonder bezoek aan een Gemeenteteam in plaats van een Kiesvereniging. Reden daarvoor is de bijzondere positie die de steden in Limburg innemen. Limburg in zijn geheel is namelijk een Kiesvereniging, terwijl in de steden lokale Gemeenteteams actief zijn. We spreken met teamleider Marije Koelewijn uit Maastricht.

Wat betekent de lokale ChristenUnie voor Maastricht?

“De lokale ChristenUnie betekent voor Maastricht dat zij een reële keus hebben voor christelijk – sociale politiek. Voor politiek die aandacht heeft voor werkgelegenheid, aandacht voor de kwetsbare groepen en inzet op (familie)relaties en verbanden als krachtige en bindende elementen van onze samenleving. Daarnaast heeft Maastricht een politieke partij erbij die aandacht heeft voor natuur en milieu en een partij die stabiele gemeenteraadsleden zal leveren.”

Wat zijn de hoogte- en dieptepunten van jullie vereniging?

“Eén van de hoogtepunten is de huis-kamerbijeenkomst in het najaar van 2007, waarbij werd besloten om mee te gaan doen aan de gemeenteraadsverkiezingen in 2010. Een ander hoogtepunt is de benoeming van onze lijst-

trekker Simon Vels, die voor het eerst in de geschiedenis van ChristenUnie Maastricht de kar gaat trekken. Door ons korte bestaan kennen we gelukkig nog geen dieptepunten en hopelijk blijft dat nog lang zo.”

Wie is de meest opvallende ChristenUnie-persoon binnen jullie kiesvereniging?

“Zonder enige twijfel Simon Vels. Met hem als lijsttrekker hebben we een goede uitgangspositie om daadwerkelijk voor het eerst in Limburg een ChristenUnie-zetel te halen. Simon is een bekende Maastrichtenaar, ondanks het feit dat hij er niet geboren is. Met zijn 70 jaar is hij de oudste lijsttrekker van Maastricht en nog steeds energiek en initiatiefrijk.”

Hebben jullie nog tips en trucs voor andere kiesverenigingen?

“Het is belangrijk om niet te vergeten waar we onze energie vandaan halen. We beginnen hier elke bijeenkomst met een bijbelstudie en gebed. Daarnaast maakt onze gebedscoördinator, Liesette Sullot, regelmatig een donderdag vrij om voor specifieke zaken van de ChristenUnie te bidden. Het is geweldig om al onze plannen in Zijn hand te leggen. Het ontspant en geeft je weer nieuwe energie, ook als zaken eens

niet helemaal gaan zoals je zelf graag zou willen.”

Waar staat de ChristenUnie in Maastricht over 10 jaar?

“Mooie vraag. Het is dan 2019. We hebben dan 2010, 2014 en 2018 gehad. Simon is dan waarschijnlijk met pensioen, al weet je het met hem nooit. We hebben dan Maastricht als culturele hoofdstad van Europa gehad (2018). Of we als Maastricht daar blij van geworden zijn, weten we nu nog niet. ChristenUnie Maastricht zal dan D.V. bezig zijn met haar derde raadsperiode en blijvend aandacht vragen voor werkgelegenheid, kwetsbare groepen en voor inrichting van de maatschappij op basis van (familie)relaties en lokale (verenigings)verbanden.”

CHRISTENUNIE MAASTRICHT

De kernen: Maastricht is een onderdeel van de Kiesvereniging Limburg
Aantal inwoners: ca. 118.284
Aantal leden van de kiesvereniging: Maastricht: 22, Limburg: 145
Zetels gemeenteraad: 39
ChristenUnie raadsleden: 0
Coalitie/oppositie: Geen van beiden, we doen in 2010 voor het eerst in de geschiedenis mee met de verkiezingen van Maastricht.

WI: Vier lessen van een leerzaam jaar

2009 Stond voor het Wetenschappelijk Instituut (WI) in het teken van het islamdebat. Dat debat werd enerzijds intern gevoerd met betrokken experts, en anderzijds op een druk bezocht voorjaarscongres, tijdens drie pittige stadsdebatten en talloze lokale discussieavonden. Het WI heeft een aantal belangrijke lessen geleerd.

1. NEEM DE TIJD OM OP EEN ONDERWERP TE KAUWEN.

Politici hebben ongeveer een dag om over een onderwerp na te denken. Daarna vraagt een nieuw probleem hun aandacht. Bij het WI bepalen we ons eigen tempo en kunnen we het denken vertragen en verdiepen. Dat levert nieuwe kennis en inzichten op en helpt onze politici om hun intuïtie aan te scherpen. Daarom hadden we een jaar uitgetrokken voor het islamdebat en we zijn er nog steeds niet mee klaar.

2. NEEM DE PARTIJ MEE IN DE BEZINNING.

We hadden *Voorwaarden voor vrede* natuurlijk ook in de beslotenheid van de studeerkamer kunnen schrijven en per post kunnen rondsturen. Maar het feit dat de bezinning midden in de partij en via talloze debatten heeft plaatsgevonden, heeft veel input opgeleverd en het boek uiteindelijk ook in de partij landen. Een avond bij een lokale kiesvereniging is een heilzame *reality check* voor studeerkamergeleerden zoals wij.

3. GA DE DIALOOG MET DE SAMENLEVING AAN.

We hebben niet alleen met de ChristenUnie te maken. Via artikelen en debatavonden hebben we daarom ook de dialoog met moslims en andere niet-christenen gezocht. Na het verschijnen van de islamstudie is het boek ook weer richting betrokken organisaties en geïnteresseerden gegaan. Zo maken we ons werk ook relevant voor de samenleving.

4. SCHERP STEEDS WEER JE PROFIEL AAN.

Volgens de bijbel zijn we geroepen om iedere keer te onderscheiden waar het op aankomt (Filippenzen 1:10). Daarom moeten we steeds opnieuw onze politieke inzet evalueren. In het geval van de islamstudie leidde dat er toe dat we twee dingen zijn gaan zeggen. Allereerst dat er een grotere inspanning moet worden geleverd om goedwillende nieuwkomers er bij te laten horen. Aan de andere kant dat we strenger moeten worden voor mensen die met

de rug naar de samenleving toe staan. Het zou mooi zijn als die lijn zijn vertaling krijgt in het nieuwe verkiezingsprogramma en ook lokaal handen en voeten krijgt.

2009 Was een boeiend en leerzaam jaar. Dat het genoeg niet alleen aan onze zijde was, blijkt wel uit het feit dat we – op het moment van schrijven – zo'n 700 nieuwe donateurs hebben mogen noteren. Dat zijn vooral ChristenUnieleden die nu ook het WI zijn gaan ondersteunen. Hartelijk dank daarvoor!

Met de lessen van 2009 willen we volgend jaar de christelijk-politieke traditie opnieuw vruchtbaar maken voor de partij. Met drie kernwoorden. Het belooft een mooi jubileumjaar te worden, onder Gods zegen.

Voor meer informatie:
wi@christenunie.nl

Gert-Jan Segers
Directeur WI ChristenUnie

GEERT JAN SPIJKER

Benedictijns
rustig

In zeven vragen en antwoorden maakt u kennis met de medewerkers van de ChristenUnie. Geert Jan Spijker (32), medewerker van het Wetenschappelijk Instituut.

Elke donderdag is Geert Jan - als het mooi weer is - buiten te vinden met zijn zoon Levi (2). "Dan brengen we de dag samen door. We fietsen veel en voetballen gebeurt ook steeds meer. Ik zie nu al dat Levi linksbenig is", lacht hij. Samen met echtgenote Simone, woont het drietal in Hilversum. Maar dat zal niet lang meer duren, want er is een huis gekocht in Amersfoort.

DE VRAGEN

1. Wat houdt je werk in?

"Vooral lezen en schrijven. Maar ook organiseren (Fellowsprogramma), redigeren (DenkWijzer) en cursussen geven."

2. Het leukste aan deze baan is?

"De combinatie van inhoud en mensen. Je kunt op het WI nog eens een goed boek lezen, maar komt ook in contact met interessante mensen. Het mooie is dat theorie en praktijk elkaar hier raken. Bijvoorbeeld tijdens een cursus over christelijk politiek denken. Dan word je gedwongen de rechte staatkundige leer in relatie te brengen met het weerbarstige politieke leven."

3. Waarom wilde jij juist bij het WI van de ChristenUnie werken?

"Ik wilde me graag verder verdiepen in vragen rond staat en samenleving, en dat vanuit een christelijk perspectief. Waar kan dat beter dan hier? En bovendien kan ik nu ook wat overdragen aan bestuurders die met hun voeten in de klei staan."

4. Met wie heb je het meest contact?

"De WI-medewerkers: Dinie, Gert-Jan, Rob en Harmjan."

5. Ik ben lid van de partij, waar kan ik jou voor bellen?

"Een gesprek over christelijk politiek denken of over goede muziek."

6. Wat is je doel voor het komende jaar?

"Naast het continueren van Denkwijzer en het Fellowsprogramma wil ik ons 'DVD-project' op de kaart zetten. De inhoud daarvan is nu nog een geheimenis, maar zal in de loop van het jaar 2010 aan ieder duidelijk gemaakt worden. Tot we er allemaal moe van worden."

7. Verras ons eens...

"Ik heb een wat afwijkende muzieksmaak die ik graag aan iedereen opdring. Die smaak gaat van Belle & Sebastian tot Calexico en van Tom Waits tot Sufjan Stevens. Wat die laatste betreft heb ik nog een tip: zijn 'Songs for christmas'."

DE COLLEGA'S

Rob Nijhoff, medewerker WI: "Binnen een week na onze gezamenlijke start begin 2006 vertelde ik in een interviewbundel met Bono (U2) bezig te zijn. Bleek dat Geert Jan die ook niet zo lang terug gelezen had. Kijk, dat klikt (al heet het WI nog steeds niet de Paul Hewson Stichting)! Verder is zijn benedictijns-rustige bezonnenheid weldadig."

Gert-Jan Segers, directeur WI: "Bij veel politici komt er meer uit dan dat er in zit, maar bij Geert Jan zit er nog veel meer in dan er nu al uitkomt. Daar gaan we nog veel plezier aan beleven. En dan is het ook nog eens een uiterst prettige collega met wie het goed samenwerken is!"

Cornelis Vlot

VERBODEN TOEGANG
Art. 461 Wetb. v. Strafr.

EX-GEVANGENE CHRIS VERTELT

'Het leek alsof ze altijd mij moesten hebben'

Chris is een ex-gedetineerde. Hij heeft vier keer vast gezeten in een periode van ongeveer vier jaar. De straffen varieerden van tien dagen tot drie maanden detentie. „Als ze je eenmaal in het oog hebben, is het moeilijk nog iets goeds te doen. Je wordt voor de kleinste dingen aangehouden. Echt verschrikkelijk”, zegt Chris, die zich nog steeds boos kan maken over de laatste vier jaar. Sinds kort heeft Chris weer een vaste baan. Gevangenzorg Nederland hielp hem daarbij. Dit jaar is hij gewoon thuis met kerst. Dan viert hij samen met zijn vriendin kerst in vrijheid.

VICIEUZE CIRKEL

Chris voelt zich de gebeten hond. „Als je eenmaal in de neerwaartse spiraal zit, kom je er niet zomaar meer uit. Ik probeerde voor mijn laatste detentie - die drie maanden duurde - , mijn leven weer op de rails te krijgen. Ik ging op de markt staan om zo in mijn levensonderhoud te voorzien. Ik werd vervolgens een aantal keer gepakt omdat mijn auto niet gekeurd was. Toen ze m'n auto in beslag genomen hadden, heb ik de eerste de beste fiets gepakt die ik zag. Toen werd ik daar vervolgens een aantal keer mee gepakt zonder licht. Soms wel vier, vijf keer per avond. Het lijkt wel alsof ze je moeten hebben, als je eenmaal in beeld bent. Agenten zeggen dan doodleuk: 'Je staat vanavond in onze top vijf Chris'. Dat is toch niet normaal?”

Chris groeide op in Den Haag. Daar deed hij een tuinderopleiding en was op verschillende manieren werkzaam in de bloemen. Hij was bloemist, binder en werkte op de veiling. „Ik ben helemaal geen zware crimineel, maar dingen volgden elkaar snel op. Alleen maar kleine vergrijpen maakten dat ik vier keer in de gevangenis heb gezeten en grote schulden heb.”

WEER VRIJ

In september van dit jaar kwam Chris weer op vrije voeten. „Dat is een fantastisch gevoel. De gevangenis is echt helemaal niks voor mij. Ik zat in penitentiaire inrichting Midden Holland, een prima gevangenis, maar je wilt er echt niet zitten. Ik was opgesloten tussen mensen die veel langer moesten zitten.

Sommigen twintig jaar. Ik was dan ook heel blij toen ik weer buiten stond. In de periode vlak voor mijn vrijlating, ben ik in contact gekomen met Rinus de Boed van Gevangenzorg Nederland. Voor mij de zoveelste instantie die me loze beloftes zou doen. Die gedachte bleek niet terecht. Een MMD'er (Medewerker Maatschappelijke Dienstverlening red.) van de gevangenis heeft ervoor gezorgd dat Rinus met mij in contact kwam. Ik was volgens hen wel een geschikt 'klantje' voor Gevangenzorg Nederland. Ik ben in gesprek gegaan met Rinus en hij heeft voor mij een CV opgesteld. Daarmee ging hij in gesprek met werkgevers. Heel kort daarna ben ik samen met hem op bezoek gegaan bij het bedrijf waar ik nu werk. Ik kon een dag later meteen aan de slag. De baas weet van mijn verleden, maar vond dat geen

reden om mij niet aan te nemen. Ik heb het er goed naar mijn zin. Het is een in- en exportbedrijf van bloembollen. Het heeft dus ook iets te maken met mijn achtergrond in de bloemen. Dat maakt dan meteen dat je met je collega's kunt praten, zonder dat je het over de bak moet hebben."

TERUGVAL

Wie het verhaal van Chris hoort, zal niet meteen overtuigd zijn dat hij niet zal terugvallen. Nu heeft Chris werk, woonruimte en een vriendin, maar het incidenteel drugsgebruik baart zijn omgeving nog steeds zorgen. "Voor mij is duidelijk dat drugs een groot gevaar voor me zijn. Ik wil niet zeggen dat het nu slecht gaat, maar de drugs liggen op de loer. Het is namelijk ontzettend makkelijk te krijgen. Ik loop de deur uit en binnen vijf minuten heb ik het spul. Dat is heel moeilijk. Ik werk nu en heb dus weer geld. Je neigt er dan weer naar om te gaan gebruiken. Laatst heb ik weer voor een paar tientjes spul gekocht. Ik moet toch iets doen naast mijn werk. Ondertussen denk ik als ik onder gebruikers ben, 'wat

doe ik hier?', en 'Wat is dit eigenlijk voor troep?'. Dan ga ik maar weer een blowtje halen. Dat kan op dat moment ook genoeg zijn."

INSTANTIES

Terug weer naar de afgelopen vier jaar. De periode dat het met het leven van Chris ronduit slecht ging. "Het lijkt wel, wanneer je eenmaal in de molen zit van Justitie, Reclassering en de Sociale Dienst, je daar nooit meer uit komt. Mijn vertrouwen is helemaal weg. De communicatie tussen de organisaties onderling is echt slecht. Ik had gewoon niets aan ze. Het lijkt wel of ze niet het welzijn van ex-gevangenen voor ogen hebben. Waarom lukt Gevangenzorg Nederland wel, wat anderen nooit is gelukt?"

TOEKOMST

Ondanks gevaren, ziet Chris zijn toekomst rooskleurig tegemoet. "Ik ben gemotiveerd, heb een leuke baan, woonruimte en een vriendin. Wat moet je nog meer? Als ik geen werk zou hebben, wist ik van ellende niet wat ik moest doen. Na mijn vrijlating

VOOR MIJ IS DUIDELIJK DAT DRUGS EEN GROOT GEVAAR VOOR ME ZIJN

in september heb ik wel een poosje thuis gezeten, maar dat was vooral om even bij te komen van de periode in de gevangenis. Eigenlijk is alles toen heel snel gegaan. Rinus en ik hebben meteen doorgepakt. Ik wil gewoon niet meer terug naar de gevangenis. Daar word ik ongelukkig van. Mijn vriendin is voor mij een heel belangrijke motivatie. Zij heeft er veel last van gehad, hoe alles is gegaan. Ik ben nu hard aan het werk om mijn leven weer op de rails te krijgen."

Om privacyredenen is niet de echte naam van de ex-gevangene gebruikt.

Cornelis Vlot

POLITIEKE FIETSTOCHT

Cultuur in Bunschoten

Bunschoten werd onlangs vereerd met een fietsbezoek van Ed Anker. Doel van de fietstocht was tweërlei. Enerzijds werd genoten van de natuur en cultuur, anderzijds maakten deelnemers op een ontspannen manier kennis met elkaar en Kamerlid Ed Anker. De fietstocht begon met ontvangst met een kop koffie en echte Spakenburgse Jan Hagel in het gemeentehuis. Hier hadden zich naast Ed Anker, burgemeester Melis van de Groep en wethouder Willem Heinen, nog tien belangstellenden verzameld. Het weer was prachtig en ideaal voor een fietstocht.

'ZORGBOEREN'

Vanaf het gemeentehuis werd koers gezet naar zorgboerderij De Veldmuis op Eemdijk. Hier praatte Menno Veldhuizen de fietsers bij over het enorm belangrijke werk wat hij verricht onder 'zorgboeren'. Het was vooral mooi om te horen wat voor progressie de 'zorgboeren' maken. Vaak hebben ze te maken met mensen met een Down-syndroom of een aan autisme verwante stoornis.

PALENDIJK

De tocht werd voortgezet naar de palendijk. Een onderdeel dat Ed Anker als cultuurwoordvoerder van de ChristenUnie erg aansprak. De ChristenUnie is namelijk een partij die niet alleen hecht aan jeugd en gezin, duurzaamheid en het opkomen voor minderheden in de

maatschappij, maar ook cultuur hoog in het vaandel heeft staan. Eenmaal aangekomen bij de palendijk was het burgemeester Melis van de Groep die Ed Anker informeerde over de bouw en historie van de palendijk.

BOTTERWERF

Met het aandoen van de botterwerf werd het tweede cultuuronderdeel van deze fietstocht bezocht. Terwijl men op de werf druk in de weer was met onder andere de restauratie van de gemeentebotter, kregen de fietsers een mooi beeld van hoe deze oude botterwerf nog steeds volop in gebruik is. Uniek in de wereld en niet voor niets een beschermd stukje cultuur. De fietstocht werd afgesloten met een kort bezoek aan korenmolen De Hoop, waarna er een goed verzorgde lunch klaar stond in brasserie Wieken. Al met al een zeer geslaagde ochtend en volgens de deelnemers voor herhaling vatbaar.

Ben Koelewijn

COLOFON

Redactie

Shahied Badoella, hoofdredacteur
Cornelis Vlot, eindredactie
handschrift@christenunie.nl

Fotografie

Ruben Timman - Nowords.nl, Anne Paul Roukema, ChristenUnie

Vormgeving

Frivista - (y)our mission, Amersfoort

Adressen ChristenUnie

Partijbureau
Postbus 439, 3800 AK Amersfoort
Tel. 033 4226969
bureau@christenunie.nl
bank: 37.29.30.018

Eerste Kamer

Tel. 070 3624571

Tweede Kamer

Tel. 070 3183057
christenunie@tweedekamer.nl

Eurofractie

info@eurofractie.christenunie.nl
Tel. 06 52244464

Wetenschappelijk Instituut

Tel. 033 4226960
wi@christenunie.nl

CBB

HandSchrift verschijnt in braille en audio bij het CBB Tel. 0341 565 499

Druk

Kon. BDU Grafisch bedrijf

Advertenties

Via handschrift@christenunie.nl
Tel. 033 422 69 71

Legaten

Gedenkt u de partij testamentair dan luidt de tenaamstelling: Vereniging de ChristenUnie Amersfoort. KvK dossiernr. 32080551

Lidmaatschap

Het lidmaatschap valt samen met het kalenderjaar. Opzeggen kan alleen schriftelijk voor 30 november bij de ledenadministratie: ledenadministratie@christenunie.nl.

NAW-gegevens

De ChristenUnie registreert NAW-gegevens van alle leden. Zorgvuldig geselecteerde derden mogen onze leden af en toe gerichte aanbiedingen doen. Vragen of bezwaar? Bel onze ledenadministratie.

Milieu

Dit partijblad is gedrukt op milieuvriendelijk papier.

Wat gebeurt er in het land? Hoe staan onze lokale en provinciale politici ervoor? De BestuurdersVereniging peilde het, u leest het hier.

JONGERENPLATFORM CHRISTENUNIE ZEELAND VIERT JUBILEUM

Sinds een jaar komen een aantal enthousiaste en politiek geïnteresseerde jongeren uit Zeeland bij elkaar om onder leiding van statenleden Arjan Beekman en Rachel Blok te praten over allerlei actuele onderwerpen. Ze vieren daarmee hun éénjarig jubileum. Afgelopen jaar zijn de onderwerpen openbaar vervoer, jeugdzorg en kunst en cultuur en ethiek aan de orde geweest. Onlangs bijvoorbeeld, hebben de jongeren onder leiding van een christenkunstenaar gediscussieerd over kunst en ethiek. De kunstenaar zelf gaf een korte uitleg over hoe zij met kunst en haar geloof omgaat. De jongeren laten de statenleden soms een totaal andere kant van de zaken zien. Door samen de onderwerpen wat meer uit te diepen, krijgen de jongeren ook de smaak te pakken van politiek. Zij realiseren zich dat politiek absoluut niet saai is, maar het tegenovergestelde. Een jongerenplatform is er niet alleen om jongeren bewust te maken van wat er in de maatschappij leeft, maar fungeert ook als voedingsbodem voor toekomstige ChristenUnie-politici.

AALBURG MILLENNIUMGEMEENTE

De gemeente Aalburg is dankzij een motie van de ChristenUnie een Millennium Gemeente geworden. Daardoor gaat de gemeente zich inzetten voor wereldwijde armoedebestrijding en een duurzaam leefmilieu. De motie was een initiatief van Gerben van Helden (22), net een maand raadslid in Aalburg. "Mondiale vraagstukken laat de Aalburgse bevolking niet onberoerd. Ze doen al erg veel via de kerken en particuliere initiatieven. Met dit initiatief kan ook de gemeente haar betrokkenheid laten blijken en deze initiatieven ondersteunen." Hopelijk kunnen andere kiesverenigingen soortgelijke voorstellen doen als de lokale gemeente nog geen Millennium Gemeente is. Meer informatie en de ingediende motie zijn te vinden op www.aalburg.christenunie.nl

NAJAARSBIJENKOMST BESTUURDERSVERENIGING

Zaterdag 28 november was de najaarsbijeenkomst van de BestuurdersVereniging. Na een inspirerende speech van voorzitter Nico Schipper praatte Tweede Kamerlid Ed Anker de bestuurders bij over de laatste ontwikkelingen. Naast leden van de BestuurdersVereniging waren ook een heel aantal kandidaat-raadsleden/wethouders aanwezig. Samen met de 'oudere' garde werden zij getraind voor de gemeenteraadsverkiezingen. Tijdens de netwerklunch was er de mogelijkheid om met elkaar door te praten over een thema. Na afloop van de bijeenkomst spraken de bestuurders met elkaar door over de bezuinigen, waar gemeenten, provincies en waterschappen mee te maken gaan krijgen.

TIK OP DE VINGERS

Gedeputeerde Anne Bliëk (VVD) kreeg onlangs van de ChristenUnie in de Provinciale Staten van Flevoland een ludieke tik op de vingers. De ChristenUnie vindt dat Bliëk meer haast moet maken met het provinciaal beleid op het gebied van duurzame energie. Zo heeft ze een aantal aangenomen moties nog niet uitgevoerd. De gedeputeerde kreeg daarom tijdens de behandeling van de begroting een klok, die zijn energie uit twee aardappels haalt en dus energiezuinig is. ChristenUnie Statenlid Geersink: "Het aanbieden van de aardappelklok was een ludieke actie. Met vele mogelijke verwijzingen. Bijvoorbeeld dat het nu toch eens tijd wordt dat gedeputeerde aan de slag gaat met moties rondom duurzame energie. Dat duurzame energie al bij de kleine alledaagse dingen kan beginnen. Duurzame energie verrassend eenvoudig kan zijn. Deze klok is gebaseerd op het feit dat metalen in contact met vocht gaan oxideren. Door twee verschillende metalen te nemen ontstaat een potentiaalverschil waarmee je een eenvoudig digitaal klokje kunt laten werken. Het maakt dan niet uit of het aardappels, tomaten, glazen cola, water of wat dan ook is. Ik heb aardappelen genomen, omdat die veel geteeld worden in Flevoland en ik graag de link met landbouw leg.

KANSEN VAN DE CRISIS

Vrijdag 27 november organiseerden de Permanente Campaigne en de Tweede Kamerfractie, samen met het Aid en Trade gilde, een expertmeeting onder de titel 'Kansen van de crisis'. Diverse experts concludeerden samen dat in deze tijd een andere weging van welvaart nodig is, dan puur en alleen via het BNP. Mogelijk is dit al mee te nemen in de heroverweging. Daarnaast concludeerde men dat een marktmeester voor duurzame/ faire producten noodzakelijk wordt. Diverse media berichtten hierover. Op de bijeenkomst waren politici, wetenschappers, economen en vertegenwoordigers van werkgevers- en werknemersorganisaties aanwezig, zoals FNV-voorzitter Agnes Jongerius en voorzitter Albert Jan Maat van LTO Nederland. Deze experts dachten in drie deelsessies (op het gebied van duurzaamheid, handel en welvaart) na over de vraag of er een marktmeester moet komen en hoe deze er dan uit moet zien. Zo'n marktmeester kan bijvoorbeeld duurzame handel afdwingen en duurzaam ondernemen bevorderen. De experts kwamen met verscheidene visies op de crisis en op de economie, maar aan het eind van de dag waren de meeste experts erover eens dat er een nieuwe marktmeester moet komen. De uitkomsten van de expertmeeting worden ook verwerkt in het nieuwe verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamer verkiezingen.

NIEUWS

Zelf iets nieuws te melden?

Mail dan naar bestuurdersvereniging@christenunie.nl

Meer nieuws lezen? Ga naar www.christenunie.nl/inhetland

Robbert de Kuiper, Bernadette van den Berg, adviseur BestuurdersVereniging

AGENDA

- 19-12** Welkom in de raad deel 5 (Almere)
  - 19-12** Huiskamerbijeenkomst met Cynthia Ortega
  - 21-12** Huiskamerbijeenkomst met Cynthia Ortega
  - 22-12** Huiskamerbijeenkomst met Cynthia Ortega
  - 06-01** Welkom bij de ChristenUnie deel 1 (Leiden, Groningen, Tholen en Deventer)
  - 09-01** Werken met de website - basis (Amersfoort)
  - 11-01** Welkom bij de ChristenUnie deel 1 (Ede)
  - 30-01** Jubileumfeest 10 jaar ChristenUnie (Utrecht)
  - 06-02** Werken met de website - gevorderd (Amersfoort)
- Voor meer informatie, ga naar: www.christenunie.nl/agenda. Nieuwsgierig geworden naar het cursusaanbod? Ga dan naar www.kaderschool.christenunie.nl.**

WINNAARS 50PLUSBEURS NAAR DEN HAAG

Dinsdag 3 november heeft echtpaar Sieben uit Oudewater hun prijs in ontvangst genomen. Zij wisten tijdens de 50+ beurs in Utrecht de werkelijke leeftijd van Andre Rouvoet te raden (46) en wonnen daarmee een overnachting in Den Haag. Mevrouw Sieben: "We waren vergeten dat we meededen aan de wedstrijd. Toen er gebeld werd met het bericht dat we gewonnen hadden, dacht ik dat het een grap was." Naast de hotelovernachting bracht het winnende echtpaar een bezoek aan de Tweede Kamer. Meneer Sieben: "We mochten een deel van de fractievergadering bijwonen en dat was anders dan ik had verwacht. We begonnen met gebed en het was mooi om te zien dat de Kamerleden een open blik naar elkaar en naar boven hebben."

PERSONALIA

De Utrechtse oud-wethouder Tymon de Weger is wethouder geworden in Breukelen. Hij volgde op 8 december de vertrokken PvdA-wethouder Wisse op.

SPELDEN

De heer Jan Kaat ontving op 18 november de zilveren speld uit handen van Jacques Christiaanse. Kaat was 12 jaar voorzitter van de Provinciale Unie van Gelderland. Een week later kreeg Henk van der Meer van Kiesvereniging Zuidplas de zilveren speld uitgereikt. Peter van Duijvenbode overhandigde de speld aan Van der Meer, die 19 jaar lang actief was als raadslid en later ook als voorzitter van de Kiesvereniging. Tot slot werd de heer Jan Boven op 4 december in het zonnetje gezet door Gert Schouwstra. Boven was 11 jaar actief als commissielid, raadslid en lid van de steunfractie van Kiesvereniging Heerenveen. Ook Jan Boven kreeg de zilveren speld.

Leo Koelewijn (41) is de nieuwe administrateur op het partijbureau van de ChristenUnie. Voordat hij daar onlangs begon, werkte Leo op de administratie van een groothandel in softijsmachines. De belangrijkste reden om over te stappen was de drang naar een nieuwe uitdaging. "En dan komt er een functie vrij bij een partij waar ik helemaal achter kan staan", lacht Leo.

Adopteer een vliegtuig!

www.maf.nl/adoptie

'Zonder MAF zijn we vleugellam!'
Dit zeggen 900 hulporganisaties en kerken in 30 landen.

MAF Nederland
Flying For Life

Doneer online of bel 0341-56 44 88

55.83.45.808

o.v.v. vliegtuigfonds

www.maf.nl

ARCHITECT

VAN ONTWERP TOT OPLEVERING

vraag onze
PRESENTATIEMAP
vrijblijvend aan

ARCHITECTENBURO **BIKKER** BV

Kerkstraat 22
2964 BV Groot-Amers

www.bikkerbv.nl
info@bikkerbv.nl
0184 - 66 12 38

architect BNA
interieurarchitect BNI

DE CHRISTENUNIE EN IK?

SINDE EEN PAAR JAAR HELP IK MEE OP CONGRES DAGEN VAN DE CHRISTENUNIE. DAT GEEFT MIJ VEEL VOLDOENING EN IK DOE HET MET PLEZIER. TELKENS BESEF IK HOE BELANGRIJK HET IS OM JE CHRISTELIJKE STEM IN DEZE MAATSCHAPPIJ TE LATEN HOREN. IK GELOOF DAT JE ANDEREN PAS ECHT BEREIKT MET EEN LIEFDEVOLLE HOUDING EN ENERGIE WILT STEKEN IN RELATIES. MET VEEL ENTHOUSIASME PROBEER IK DAAR EEN STEENTJE AAN BIJ TE DRAGEN.

MARGRIET TEN KATE,
VRIJWILLIGER UNIE-
EN LEDENCONGRESSEN

